

Jelentés

a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság
2024. évi szakmai tevékenységéről

Pécs 2025.04.02.

PH.

Závoczky Szabolcs

Igazgató

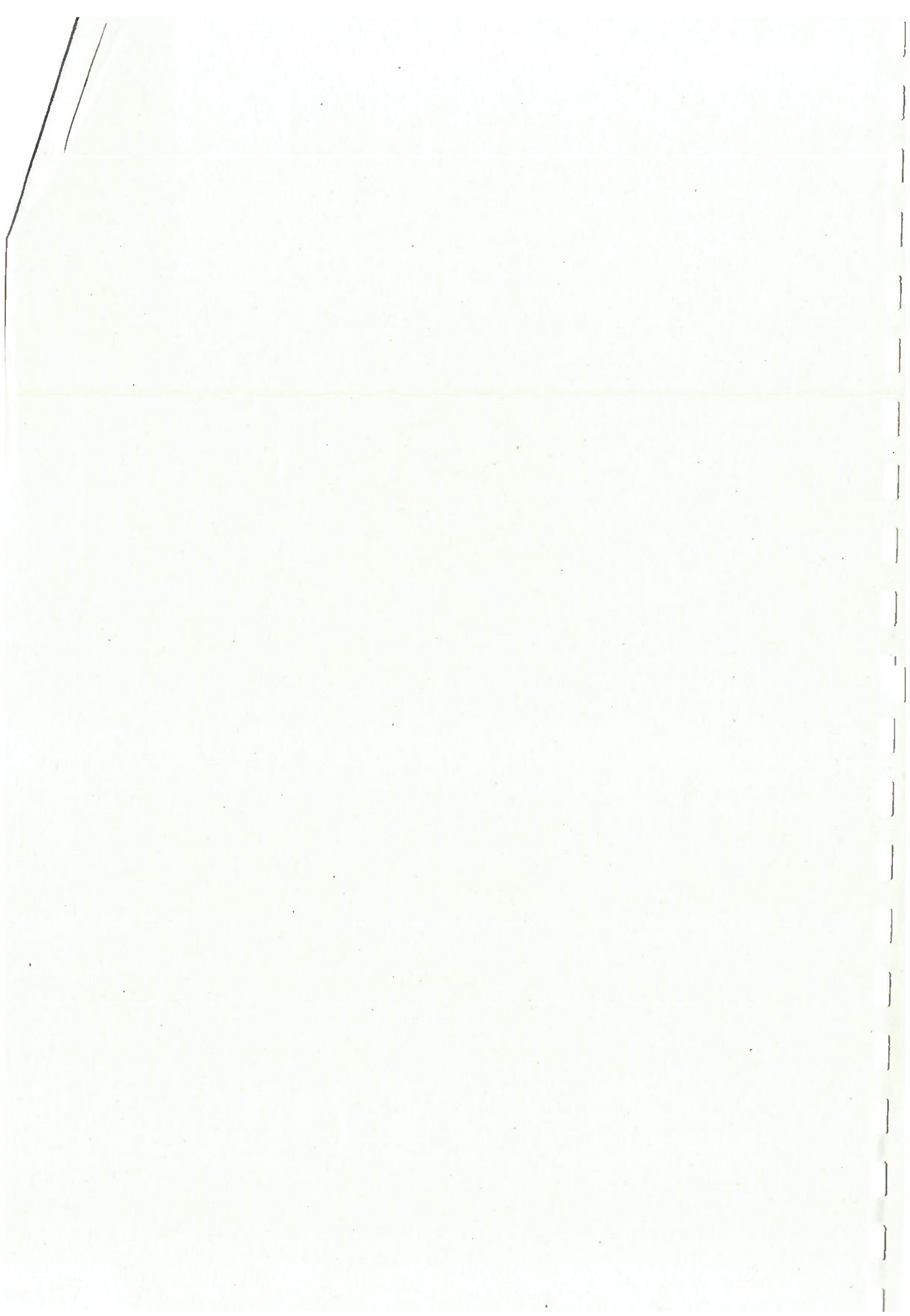

A jelentést elfogadom.

Balczó Bertalan

helyettes államtitkár

Tartalom

1. Bevezetés.....	1
2. Személyi állomány	2
3. Oltalom alatt álló természeti értékek és területek adatai, információi	4
3.1. Országos jelentőségű védett, védelemre tervezett természeti, Natura 2000 és egyéb területek és ezek változásai	4
3.1.1. Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti terület	4
3.1.2. Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesíteni tervezett (védelemre tervezett) területek (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék) ..	6
3.1.3. „Ex lege” védett természeti területek	6
3.1.4. „Ex lege” védett természeti értékek	6
3.1.5. Natura 2000 területek	7
3.1.6. Nemzetközi jelentőségű területek	12
3.1.7. Országos jelentőségű védett természeti területek speciális természetvédelmi kezelési tervű, meglévő és tervezett részterületei	13
3.2. Terület nélküli, egyedi jogszabállyal védett és védelemre tervezett természeti értékek ..	14
3.3. Egyéb speciálisan megkülönböztetett védelemben részesülő területek:	14
3.3.1. Erdőrezervátumok	14
3.3.2. Országos Ökológiai Hálózat.....	15
3.4. Magas Természeti Értékű Területek	16
4. Kutatás és monitorozás.....	18
4.1. Kutatás.....	18
4.2. Monitorozás.....	39
4.3. TIR-be betöltött és betöltésre előkészített adatok modulonként	84
4.4. Jelentési kötelezettség (EU, nemzetközi egyezmény, nemzetközi szervezet)	86
5. Természetvédelmi kezelési tevékenység.....	87
5.1.1. Természetvédelmi kezelési tervek. (meglévő, elmúlt évben készült, előkészített, kihirdetett)	87

5.1.2. Natura 2000 fenntartási tervek és céldokumentumok (elmúlt évben készült vagy felülvizsgált).....	88
5.2. Élőhely-fenntartás, kezelés (élőhelyek és terület egységek szerinti bontásban).....	94
5.2.1. Az élőhelyeket érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások	94
5.2.2. Élőhelyfenntartási, -kezelési tevékenységek ismertetése.....	103
5.3. Élőhely-rehabilitáció (helyszín, az élőhely típusa, forrása, kezdete, várható befejezése).....	109
5.4. Fajmegőrzési tevékenységek.....	109
5.5. A fajokat érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások	111
5.4.2. Fajmegőrzési tevékenységek ismertetése.....	112
5.4.3. Védett fajokkal kapcsolatos illegális cselekmények észlelése.....	112
5.4.4. Védett és közösségi jelentőségű fajok kártételei.....	113
5.6. Idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatos gyakorlati tevékenységek.....	114
5.7. Természetvédelmi mentőtevékenység.....	116
6. Saját vagyonkezelésű területeken folyó tevékenység	118
6.1. Területvásárlások, kisajátítások adatai.....	119
6.2. Génmegőrzés.....	119
6.2.1. Génmegőrzési tevékenység ismertetése állatok esetében (az igazgatóság által a különböző haszonállat fajokból és fajtákból tartott nukleusz és génmegőrzési állományok, beleértve a hagyományos magyar kutyafajtákkal kapcsolatos tevékenységek).....	119
6.2.2. Egyéb állatállomány, kezelésük	120
6.2.3. Génmegőrzési tevékenység ismertetése növények esetében.....	122
6.3. A nemzeti park igazgatóság vagyonkezelésében (saját vagyonkezelésben) álló erdőterületek.....	122
6.4. Vadászterületeken folyó vadállomány szabályozás	134
6.5. Halgazdálkodási vízterületek	135
6.5.1. Természetvédelmi és génmegőrzési szempontból különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületek	139
6.5.2. Védett természeti területen található halastavak	141
7. Tájvédelem	143

7.1. Egyedi tájértékek (településenkénti kimutatás, változások)	143
7.2. Fejlesztési koncepciók és egyéb tervek véleményezése, közreműködés az elkészítésben	147
7.3. Település- és területrendezési tervek, valamint településképi arculati kézikönyv és településképi rendelet véleményezése, közreműködés az elkészítésben, adatszolgáltatás	147
7.4. Tájképvédelmi övezetek módosítása.....	148
7.5. Tájvédelmi jelentőségű beavatkozások	148
8. Projektek (természetvédelmi, informatikai, turisztikai stb. projektek célja, előrehaladása, eredményei).....	149
9. Jogi és ügyiratforgalommal kapcsolatos tevékenység	150
9.1. Az Igazgatóság ügyiratforgalma	150
9.1.1. Szakvéleményadás/adatközlés/jogsegély a hatóságok számára (természetvédelmi-, környezetvédelmi-, földügyi hatóság, önkormányzat, MVH stb. bontásban).....	150
9.1.2. Nem saját vagyonkezelésben lévő védett és Natura 2000 erdőterületek	151
9.1.3. Jelentési feladatok a Minisztérium számára: természetvédelmi szakmai főosztályok, Költségvetési, HEO stb. bontásban	157
9.1.4. Ügyfelekkel történő levelezés, egyeztetés	158
9.2. Szabálysértés	159
9.3 Természetvédelmi bírság.....	159
9.4. Büntető ügyek	159
9.5. Polgári perek	160
10. Természetvédelmi Őrszolgálat	161
10.1. Alapadatok	161
10.1.1. Személyi feltételek	161
10.1.2. Technikai felszereltség, őrszolgálati irodák	162
10.1.3. Polgári természetőrök.....	163
10.2. Feladatellátás	164
10.2.1. Hatósági feladatellátás.....	164
10.2.2. Együttműködés más hatóságokkal	164
10.2.3. Nem hatósági feladatok ellátása	165

11. Költségvetés és vagyon	166
11.1. Kiadások	166
11.2. Bevételek	173
11.3. Vagyon	177
11.3.1. Befektetett eszközök	177
11.3.2. Forgóeszközök	179
11.4. Épületek	180
11.5. Eszközök	180
12. Bemutatás, oktatás, társadalmi kapcsolatok	183
12.1. Ökoturisztikai és környezeti nevelési infrastruktúra	183
12.1.1. Látogató-, és oktatóközpontok	183
12.1.2. Tanösvények	184
12.1.3. Egyéb bemutatóhelyek (pl. tájházak, arborétumok, geológia, barlangi bemutatóhelyek)	185
12.1.4. Természetiskolai minősítésre felterjesztett helyszínek	187
12.1.5. Szálláshelyek	187
12.1.6. Új ökoturisztikai és környezeti nevelési létesítmények	188
12.2. Ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások	188
12.2.1. Szakvezetéses túrák, speciális túrák (pl. fotós túrák, kalandtúrák)	189
12.2.2. Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvények	193
12.2.3. Természetiskolai minősítésre felterjesztett programszolgáltatás	194
12.2.4. Egyéb ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások (pl. természetvédelmi táborok, kulturális jellegű rendezvények, kézműves foglalkozások)	194
12.2.5. Kiadványok	199
12.2.6. Látogatóstatisztika	199
12.2.7. Környezeti nevelési statisztika	201
12.3. Társadalmi kapcsolatok	206
12.3.1. Nemzeti Parki Termék Védjegyrendszer működtetése, pályázati eredmények, programok bemutatása	208

12.3.2. Natúrparkokkal való kapcsolat.....	212
12.3.3. Kommunikáció – hírlevelek, honlapok, rendszeres kiadványok.....	212
12.4. Tervezett fejlesztések	214
12.5. Együttműködési megállapodások.....	215
12.6. Fontosabb események	216
13. Közfoglalkoztatás (személyi feltételek, elvégzett feladatok, eredmények, javaslatok) .	219
14. Belföldi és külföldi együttműködés	221
15. Ellenőrzés	228
16. Éves munka legfontosabb összefoglalása	233
17. Fontosabb célkitűzések a következő évre (munkaterv), külön részletezve a tervezett pályázatok ütemezését és megvalósítását.....	236

1. Bevezetés

Jelen dokumentum a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság (DDNPI) 2024. évi munkáját bemutató összefoglaló beszámoló.

A Beszámoló bemutatja az Igazgatóság éves stratégiai céljait, és az ahhoz kapcsolódó operatív intézkedések végrehajtását, a Nemzeti Környezetvédelmi Program és a Nemzeti Természetvédelmi Alapterv meghatározott feladataival összhangban, melynek keretében áttekintettük a tájegységek és a különböző szakterületek legfontosabb feladatait és eredményeit.

A tevékenységek zömét - a természetvédelem keretein belül általában - több éven keresztül végezzük, így esetlegesen átfedések lehetnek az elmúlt évekkel és a következő évekkel is.

2. Személyi állomány

A 2024. évi átlagos statisztikai állományi létszám 127 főt jelentett az alábbi megoszlásban:

- Kormánytisztviselő: 77 fő
- Munka törvénykönyve hatálya alá tartozó: 39 fő
- Közfoglalkoztatott: 11 fő

A létszámszerkezet összetételét az alábbi diagram szemlélteti:

Igazgatóságunkon, szakképzett, magas szakmai felkészültséggel rendelkező munkatársak dolgoznak. A személyi állomány 73 fő felsőfokú, 24 fő középfokú, 19 fő alapfokú végzettséggel rendelkezik, valamint 47 fő angol és/vagy német, illetve orosz nyelvtudással. A létszám-mintegy 68 %-át képezik a tájegységekben dolgozó természetvédelmi örök, referensek, szakreferensek, munkavállalók, közfoglalkoztatottak. A fennmaradó 32 % az Igazgatóság központi létszámát képező referensekből, szakreferensekből, és vezetői létszámból tevődik össze.

A korábbi időszak EU-forrásainak, valamint egyéb támogatásoknak köszönhetően jelentős fejlesztések valósultak meg, újabb állattartó telepek, bemutatóhelyek épültek, jelentősen bővült a bemutatási infrastruktúra. Ugyanakkor az így megvalósult bemutatási infrastruktúra üzemeltetéséhez a szükséges foglalkoztatotti létszám nem tudott igazodni, emellett 2022-2023.évben 13% alaplétszámba tartozó álláshely került elvonásra. Ekkora csökkenés a létszámban több megyés szervezetnél, ahol az egyes bemutatóhelyek, szállások, állattartó telepek földrajzi fekvésüket tekintve elszórtan, egymástól távol helyezkednek el, nehezen kezelhető, a gazdálkodás hatékony és zökkenőmentes működtetése rendkívül megterhelő, kihívásokkal teli feladat.

A védett természeti területek fenntartása és kezelési feladatai nagyrészt élőmunka igényes feladatok. Igazgatóságunk 2024. évben az országos közfoglalkoztatási program keretében, 12 hónapon keresztül átlag 11 fő a foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetben lévő, vidéki területen élő aktív korú álláskeresőt foglalkoztatott.

Az Igazgatóság sokrétű tevékenységi köréből és szerteágazó feladataiból kifolyólag működési területén számos gazdálkodó, vállalkozó és vállalkozás szolgáltatását, közreműködését veszi igénybe a feladatai ellátásához. Ezzel saját munkavállalóin kívül a munkát, munkalehetőséget teremt az adott régióban szakértelemmel rendelkező és alacsonyan kvalifikált munkavállalók részére egyaránt. Az alábbi táblázat az Igazgatóság természetvédelmi kezelése kapcsán alkalmazott saját foglalkoztatottjai mellett információt ad közvetett „foglalkoztatói” pozíciójáról a régióban.

1. A nemzeti park igazgatóságok részéről a védett természeti területek és a Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán foglalkoztatottak száma (fő)	
1.1. Kormánytisztviselők	44
1.2. Szerződéses munkavállalók	0
1.3. MTv munkavállalók	13
2. A védett természeti területek és Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán alkalmazott közfoglalkoztatottak száma (fő)	7
3. A védett természeti területek és Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán az igazgatósággal írásos megállapodás alapján együttműködő vállalkozások érintett munkavállalóinak becsült száma (fő)	
3.1 Turisztikai szolgáltatók	30
3.2. Megbízott tervező/kivitelező vállalatok	150
3.3. Gazdálkodók, mezőgazdasági, erdészeti vállalkozások	250
3.4. Egyéb	25

3. Oltalom alatt álló természeti értékek és területek adatai, információi

3.1. Országos jelentőségű védett, védelemre tervezett természeti, Natura 2000 és egyéb területek és ezek változásai

3.1.1. Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti terület

Működési terület (ha) 1 284 968						
	Védett természeti terület		Ebből fokozottan védett (ha)	Változás a tárgyévben (ha)	Védelemre tervezett	
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)			Száma (db)	Kiterjedése (ha)
Nemzeti park	1	49752	15004	0	0	0
Tájvédelmi körzet	5	44227	4530	0	0	0
Természetvédelmi terület	19	3648	405	0	1	51,0722
Természeti emlék	8	11,8343	0	0	8	3,0473
Védelemre tervezett földtani alapszelvények	-	-	0	0	8	2,249
Védelemre tervezett földtani képződmények	-	-	0	0	1	0,0181
Összesen	33	97639	19939	0	18	56,3866

Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti területek adatai:

Név	Törzskönyvi szám	Védett	Fok. Védett
Duna-Dráva Nemzeti Park	271/NP/96	49 478,80	13 431,60
Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet	242/TK/91	8232,7	498,9
Zselici Tájvédelmi Körzet	126/TK/76	8307,9	164,1
Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzet	146/TK/77	9347,5	1396
Nyugat-Mecsek Tájvédelmi Körzet	319/TK/09	10 316,10	370,9
Dél-Mezőföld Tájvédelmi Körzet	293/TK/99	7 546,50	964,7
Babócsai Basa-kert természetvédelmi terület	144/TT/77	12,6	
Baláta-tó természetvédelmi terület	6/TT/42	447,5	219,6

Bölcskei-nőszirmos természetvédelmi terület	312/TT/07	111,16	
Bükkhát természetvédelmi terület	309/TT/07	452,2	68,1
Csokonyavisontai fás legelő természetvédelmi terület	143/TT/77	433	
Csombárdi-rét természetvédelmi terület	315/TT/07	53,4	
Dávodi Földvári tó Természetvédelmi Terület	294/TT/00	74,3	
Dunaszekcsői Lőszfal Természetvédelmi Terület	292/TT/98	6,8	1,2
Dunaszentgyörgyi-láperdő természetvédelmi terület	323/TT/12	332	
Fekete-hegy Természetvédelmi Terület	279/TT/97	94,6	36,4
Kapszeg-tó Természetvédelmi Terület	305/TT/06	156,2	
Mohácsi történelmi emlékhely természetvédelmi terület	111/TT/75	7,5	
Nagy-Mező-Arany-hegy Természetvédelmi Terület	273/TT/96	101	28,4
Pacsinagi-tavak Természetvédelmi Terület	225/TT/90	485	
Rinyaszentkirályi-erdő természetvédelmi terület	174/TT/84	62,8	
Szakadati-legelő természetvédelmi terület	207/TT/89	1,5	
Szentegáti-erdő Természetvédelmi Terület	255/TT/93	234,8	
Szársomlyói természetvédelmi terület	15/TT/44	224,74	125,05
Villányi Templom-hegy természetvédelmi terület	208/TT/89	3,4	
Csarnóta Cser-hegy és kőfejtő földtani alapszelvény természeti emlék	377/TE/15	7,2817	
Községi alappont földtani alapszelvény természeti emlék	382/TE/15	0,5330	
Mórággy kőfejtő földtani alapszelvény természeti emlék	386/TE/15	0,5091	
Aranyos-völgy-Észak földtani alapszelvény természeti emlék	375/TE/15	0,3628	
Aranyos-völgy-Dél földtani alapszelvény természeti emlék	374/TE/15	0,6266	
Meszes-völgyi földtani alapszelvény természeti emlék	385/TE/15	0,4060	
Studer-völgyi földtani alapszelvény természeti emlék	395/TE/15	0,0909	
Paks löszfal földtani alapszelvény természeti emlék	390/TE/15	2,0222	

3.1.2. Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesíteni tervezett (védelemre tervezett) területek (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék)

Név	Kiterjedés (hektár)
Tengelic-Székesi gémtelep természetvédelmi terület	51,0722
Diósviszló, kőfejtő K-09 földtani alapszelvény - természeti emlék	0,3503
Pécs, Havihegy M-25 földtani alapszelvény - természeti emlék	0,8371
Máriagyűd, Vadászlak K-33 földtani alapszelvény - természeti emlék	0,470
Siklós, Oliva-bánya T-72 földtani alapszelvény - természeti emlék	0,1696
Siklós, Rigó-bánya T-073 földtani alapszelvény - természeti emlék	0,4687
Apátvarasd Ny K-44 földtani alapszelvény - természeti emlék	0,1536
Magyaregregy, Leánykő M-26 földtani alapszelvény - természeti emlék	0,3478
Kurd Pa-27 földtani alapszelvény - természeti emlék	0,2502
összesen	54,1195

3.1.3. „Ex lege” védett természeti területek

Ex lege védett természeti területek	Egyedi jogszabállyal védett természeti területen elhelyezkedő		Egyedi jogszabállyal védett természeti területen kívül elhelyezkedő	
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)	Száma (db)	Kiterjedése (ha)
Lápok	194	1396	105	1070,2
kunhalom	16			
földvár	59			
forrás	192			372
víznyelő	129			

3.1.4. „Ex lege” védett természeti értékek

Feltárások

Barlang	Regisztrált összesen (db)	Tárgyévben regisztrált (db)
Mecsek	223	0
Villányi-hegység	23	0

2024 évben jelentős barlangfeltárás nem történt.

3.1.5. Natura 2000 területek

A tárgyévben a Natura 2000 területek kiterjedése nem változott.

Név	Azonosító	Terület (ha)	Típus
Nyugat-Dráva	HUDD10002	15237	különleges madárvédelmi terület
Gemenc	HUDD10003	19641	különleges madárvédelmi terület
Béda-Karapancsa	HUDD10004	8722	különleges madárvédelmi terület
Kisszékelői-dombság	HUDD10005	2644	különleges madárvédelmi terület
Pacsmagi-tavak	HUDD10006	439	különleges madárvédelmi terület
Mecsek	HUDD10007	20635	különleges madárvédelmi terület
Belső-Somogy	HUDD10008	33328	különleges madárvédelmi terület
Zselic	HUDD10013	23053	különleges madárvédelmi terület
Tenkes	HUDD20001	1559	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Villánykövesdi Fekete-hegy	HUDD20003	291	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Dél-Zselic	HUDD20004	6805	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Szársomlyó	HUDD20006	270	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Kelet-Dráva	HUDD20007	6624	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Ormánsági erdők	HUDD20008	10532	különleges természetmegőrzési terület
Ócsárd-Hegyszentmártoni völgyek	HUDD20010	260	különleges természetmegőrzési terület
Szekszárdi-dombvidék	HUDD20011	2446	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Geresdi-dombvidék	HUDD20012	6567	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Jánosházi-erdő és Égett-berek	HUDD20014	619	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Kisbajomi erdők	HUDD20015	1300	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Észak-Zselici erdőségek	HUDD20016	16248	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Mocsoládi-erdő	HUDD20017	2586	különleges természetmegőrzési terület

Pati-erdő	HUDD20018	332	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Mernyei-erdő	HUDD20019	250	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Közép-mezőföldi löszvölgyek	HUDD20020	1598	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Szakadati löszgyepek	HUDD20022	28	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Tolnai Duna	HUDD20023	7162	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Aparhanti sztyepp	HUDD20024	21	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Lengyel-hőgyészi erdők	HUDD20026	3636	különleges természetmegőrzési terület
Koppány-menti rétek	HUDD20028	363	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Kisszékelyi-dombság	HUDD20029	2979	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Mecsek	HUDD20030	26181	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Gemenc	HUDD20032	20704	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Nagyhajmási dombok	HUDD20033	457	különleges természetmegőrzési terület
Tengelici homokvidék	HUDD20040	5788	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Boronka-melléke	HUDD20044	11491	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Béda-Karapancsa	HUDD20045	10798	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Törökkoppányi erdők	HUDD20046	2165	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Szenesi-legelő	HUDD20050	380	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Darányi borókás	HUDD20051	3479	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Ormánsági vizes élőhelyek és gyepek	HUDD20052	1414	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Csokonyavisontai fás legelő	HUDD20053	497	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Nyugat-Dráva	HUDD20054	374	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

Zákány-örtilosi dombok	HUDD20055	271	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Közép-Dráva	HUDD20056	6275	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Rinyaszentkirályi-erdő	HUDD20060	507	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Nyugat-Dráva-sík	HUDD20062	5178	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Szentai erdő	HUDD20063	19528	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Töttösi-erdő	HUDD20065	1189	különleges természetmegőrzési terület
Pécsi-sík	HUDD20066	505	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Székelyszabari erdő	HUDD20067	288	különleges természetmegőrzési terület
Gyékényesi erdők	HUDD20068	776	különleges természetmegőrzési terület
Paksi ürgemező	HUDD20069	352	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Tengelici rétek	HUDD20070	466	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Paksi tarka sáfrányos	HUDD20071	91	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Dunaszentgyörgyi-láperdő	HUDD20072	328	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Szedresi Ős-Sárvíz	HUDD20073	753	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

terület megnevezése	terület kódja	Kihelyezett tábla (db)	területet érintő tanösvény látogatóközpont megvalósulása (db)	élőhelyrekonstrukció (ha)	területet érintő projektek száma (db)
Nyugat-Dráva	HUDD10002	0	0		
Gemenc	HUDD10003	0	0		
Béda-Karapancsa	HUDD10004	0	0		
Kisszékelyi-dombság	HUDD10005	0	0		
Pacsmagi-tavak	HUDD10006	0	0		
Mecsek	HUDD10007	0	0		

Belső-Somogy	HUDD10008	0	0		
Zselic	HUDD10013	0	0		
Tenkes	HUDD20001	0	0		
Villánykövesdi Fekete-hegy	HUDD20003	0	0		
Dél-Zselic	HUDD20004	0	0		
Szársomlyó	HUDD20006	0	0	80**	1
Kelet-Dráva	HUDD20007	0	0		
Ormánsági erdők	HUDD20008	0	0		
Ócsárd- Hegyszentmártoni völgyek	HUDD20010	0	0		
Szekszárdi- dombvidék	HUDD20011	0	0		
Geresdi- dombvidék	HUDD20012	0	0		
Jánosházi-erdő és Égett-berek	HUDD20014	0	0		
Kisbajomi erdők	HUDD20015	0	0		
Észak-Zselici erdőségek	HUDD20016	0	0		
Mocsoládi-erdő	HUDD20017	0	0		
Pati-erdő	HUDD20018	0	0		
Mernyei-erdő	HUDD20019	0	0		
Közép-mezőföldi lőszvölgyek	HUDD20020	0	0	25,7 *	1
Szakadati lőszgyepek	HUDD20022	0	0		
Tolnai Duna	HUDD20023	0	0		
Aparhanti sztyepp	HUDD20024	0	0		
Lengyel-hőgyészi erdők	HUDD20026	0	0		

Koppány-menti rétek	HUDD20028	0	0		
Kisszékelyi-dombság	HUDD20029	0	0		
Mecsek	HUDD20030	0	0		
Gemenc	HUDD20032	0	0		
Nagyhajmási dombok	HUDD20033	0	0		
Tengelici homokvidék	HUDD20040	0	0		
Boronka-melléke	HUDD20044	0	0		
Béda-Karapancsa	HUDD20045	0	0	14*	1
Törökkoppányi erdők	HUDD20046	0	0		
Szenesi-legelő	HUDD20050	0	0		
Darányi borókás	HUDD20051	0	0		
Ormánsági vizes élőhelyek és gyepek	HUDD20052	0	0		
Csokonyavisontai fás legelő	HUDD20053	0	0		
Nyugat-Dráva	HUDD20054	0	0		
Zákány-örtilosi dombok	HUDD20055	0	0		
Közép-Dráva	HUDD20056	0	0		
Rinyaszentkirályi-erdő	HUDD20060	0	0		
Nyugat-Dráva-sík	HUDD20062	0	0		
Szentai erdő	HUDD20063	0	0		
Töttösi-erdő	HUDD20065	0	0		
Pécsi-sík	HUDD20066	0	0		
Székelyszabari erdő	HUDD20067	0	0		

Gyékényesi erdők	HUDD20068	0	0		
Paksi ürgemező	HUDD20069	0	0	14,8**	1
Tengelici rétek	HUDD20070	0	0		
Paksi tarka sáfrányos	HUDD20071	0	0		
Dunaszentgyörgyi- láperdő	HUDD20072	0	0		
Szedresi Ős-Sárvíz	HUDD20073	0	0		

*A Béda-Karapancsa site-on az erdőrehabilitációs projekt folyamatban van, várható befejezési ideje 2027.

3.1.6. Nemzetközi jelentőségű területek

Ramsari területek:

Terület neve	Kihirdetve	Terület (ha)
Béda-Karapancsa	1997	1150
Gemenc	1997	16873
Pacsmagi-tavak	1997	485
Szaporcai Ó-Drávameder	1979	257

Terület megnevezése	Kihelyezett tábla (db)		területet érintő tanösvény vagy látogatóközpont megvalósulása (db)	élőhelyrekonstrukció (ha)	területet érintő projektek száma (db)
Béda-Karapancsa ramsari	0		0	14	1
Gemenc ramsari	0		0	0	0
Pacsmagi-tavak ramsari	0		0	0	0
Szaporcai Ó-Dráva meder ramsari	0		0	0	0

Mura-Dráva-Duna Határon átnyúló Bioszféra Rezervátum	0	0	14	1

MAB bioszféra-rezervátumok - Mura-Dráva-Duna Határon Átnyúló Bioszféra-rezervátum

	Magyarország	más országok	összesen
magterület	15841	113847	129688
pufferzóna	75347	180794	256141
átmeneti zóna	385557	570128	955685
összesen	476745	864769	1345514

Európa diplomás területek - Nem releváns

Világörökségi területek - Nem releváns

Geopark - Nem releváns

Zselici Csillagoségbolt-park

A 2009-ben elnyert cím a Zselici Tájvédelmi Körzet területét fedi le, összesen 8337 ha.

Az Igazgatóság együttműködik a Magyar Csillagászati Egyesülettel.

3.1.7. Országos jelentőségű védett természeti területek speciális természetvédelmi kezelési tervű, meglévő és tervezett részterületei

Jelenleg az Igazgatóság működési területén speciális természetvédelmi kezelést igénylő védetté nyilvánított földtani alapszelvények országos jelentőségű védett természeti területeket nem érintenek.

Védelemre tervezett részterületek:

Név	Kiterjedés (hektár)
Pécs, Kistrét T-40 földtani alapszelvény	0,0392
Pécs, Kozári kőfejtő földtani képződmény	0,0181
Réka-völgy J-15 földtani alapszelvény	0,124
Réka-völgy J-80 földtani alapszelvény	0,1157

Pécs, Mísina úti kanyar T-38 földtani alapszelvény	0,0426
Kisújbánya, Csepegő-szikla J-16 földtani alapszelvény	0,7152
Óbányai-völgy J-17 földtani alapszelvény	0,8174
Óbánya, Pisztrángos-tó J-18 földtani alapszelvény	0,0161
Vékényi-völgy K-46 földtani alapszelvény	0,3788
összesen:	2,2671

Helyi jelentőségű védett területekkel kapcsolatos intézkedések

Helyi védett terület	Kiadott nyilatkozat tárgya
Szigetvári vár környéke	bővítés
Visnye hársfaliget	védetté nyilvánítás
Nagytótfalu kislevelű hársfák	védelem feloldása
Szilágy nagylevelű hársfák	védelem feloldása
Sósvertike kislevelű hársfák	védelem feloldása
Bodai helyi védett természetvédelmi terület	védelem feloldása
Kistapolca langyosvízű forrás	védelem feloldása
Szőke csertölgyek	védelem feloldása
Szulok helyi védett területek (Háromvizes gödör, Erdőcske gémeskút, Rétek gémeskút, Csokonyai határszél gémeskút, Szabadság tér platánfa, dugflászfenyő, cédrusfa)	védelem feloldása

3.2. Terület nélküli, egyedi jogszabállyal védett és védelemre tervezett természeti értékek

Nem tervezzük mesterséges üregek védetté nyilvánítását.

3.3. Egyéb speciálisan megkülönböztetett védelemben részesülő területek:

3.3.1. Erdőrezervátumok

Az Igazgatóság illetékességi területén az alábbi erdőrezervátumok helyezkednek el:

4/2000. (III.24.) KöM rendelet alapján

1./ Buvat Keszeges-tó Erdőrezervátum 262,5 ha, ebből magterület 84,8 ha (védőzóna 177,7 ha)

2./ Dél-Veránka Sasfok Erdőrezervátum 194,9 ha, ebből magterület 54,8 ha (védőzóna 140,1 ha)

3./ Kádár-sziget Erdőrezervátum 82,3 ha, ebből magterület 50,8 ha (védőzóna 31,5 ha)

4./ Matty Erdőrezervátum 32,6 ha, ebből magterület 32,2 ha (védőzóna 0,4 ha)

5./ Ropolyi Erdőrezervátum 231,9 ha, ebből magterület 58,2 ha (védőzóna 173,7 ha)

6./ Dávodi Erdőrezervátum 242,7 ha, ebből magterület 52,3 ha (védőzóna 190,4 ha)

11/2007. (III.30.) KvVM rendelet alapján

Bükkhát TT és erdőrezervátum 452,2 ha, ebből magterület 58,4 ha (védőzóna 393,8 ha, amiből 8,4 ha fokozottan védett a rendelet 2.§ értelmében)

4/2009. (IV.10.) KvVM rendelet alapján

Nyugat-Mecsek TK valamint a Kőszegi-forrás erdőrezervátum létesítéséről: 115 ha, ebből magterület 31 ha, védőzóna 84 ha

19/2008. (VIII.22.) KvVM rendelet alapján

Baláta tó TT bővítéséről és erdőrezervátummá nyilvánításáról 447,5 ha, ebből magterület 76,1 ha (védőzóna 371,4 ha, amiből fokozottan védett 143,5 ha)

3.3.2. Országos Ökológiai Hálózat

2024-ban eseti eljárásban az önkormányzatok kezdeményezésére Kővágószőlős, Mohács, Taszár, Kastélyosdombó területén történt változtatás a Nemzeti Ökológiai Hálózatban. Minden esetben a minisztériumi útmutatónak megfelelően, többszörös egyeztetés után, megfelelő mennyiségű csereterület beemelése – amely a legtöbb esetben valós területnövekedést is eredményezett – mellett kerültek ki a hálózathoz a valós helyzetnek vagy felmerülő igényeknek megfelelően a korábbi korlátozott használatú NÖH területek.

A NÖH övezeteinek változása Kővágószőlős közigazgatási területén:

övezeti beosztás	módosítás előtt, ha	módosítás után, ha
Ökológiai Folyosó	86	79,8
Magterület	853,2	860,6

A NÖH övezeteinek változása Mohács közigazgatási területén:

övezeti beosztás	módosítás előtt, ha	módosítás után, ha
Ökológiai Folyosó	231,2	234,5

Magterület	1171,4	1174,1

A NÖH övezeteinek területváltozása Taszár közigazgatási területén:

övezeti beosztás	módosítás előtt, ha	módosítás után, ha
Ökológiai Folyosó	646,91	372,9

A NÖH övezeteinek területe Kastélyosdombó közigazgatási területén:

övezeti beosztás	módosítás előtt, ha	módosítás után, ha
Ökológiai Folyosó	62,43	81,54
Magterület	35,4	35,4

3.4. Magas Természeti Értékű Területek

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság működési területét kisebb-nagyobb kiterjedéssel három MTÉT terület érinti.

Baranya megyében található a „Baranya megye fás legelői” elnevezésű MTÉT terület, amely 24.928 ha összterülettel rendelkezik. Igazgatóságunk ezen MTÉT területen nem gazdálkodik. A 2024. évben szántóföldön alföldi madárvédelmi előírásokkal célprogramba 3 gazdálkodó pályázott összesen mintegy 57,1 ha területtel Drávafok (8 ha), Sellye (29,5), Kákics (7ha), Bogdása (12,6ha) községhatárokbán

A következő MTÉT terület Somogy megyében található, „Somogy” elnevezéssel, mindösszesen 37.345 ha összterülettel. Ebben a MTÉT területben már érintett igazgatóságunk is, Nagybajom községhatárban, mindösszesen 47,5791 ha-nyi területtel, a *hegy- és dombvidéki madárvédelmi előírásokkal* célprogramban.

A 2024. évben szántóföldön hegy- és dombvidéki madárvédelmi előírásokkal célprogramba 1 gazdálkodó pályázott összesen mintegy 14,7 ha területtel Marcali községhatárban. Gyepterületeken alföldi madárvédelmi előírásokkal célprogramba 3 gazdálkodó pályázott összesen mintegy 121,3 ha területtel Marcali (2,6ha), Somogyfajsz (113,9ha), Pusztakovácsi (4,8ha) községhatárokbán.

Kollégáink a területi ellenőrzések során eljárást igénylő rendellenességet nem tapasztaltak.

A 2024. év őszén került benyújtásra Igazgatóságunk a 2025-2029-es 5 éves ciklusra összeállított AKG pályázata. E pályázatban a MTÉT területek vonatkozásában is előrelépés történt:

egyrészt bővítésre került a Somogy MTÉT-en belül, a Nagybajom községhatárban található területi érintettség: MTÉT élőhelyvédelmi-gyep 1. csomag 17,5348 ha lett jelölve; MTÉT élőhelyvédelmi-gyep 2. csomag 34,6435 ha lett jelölve

másrészt igazgatóságunk érintett lett, jelölt területet a Sárvíz-völgye MTÉT kiegészítéseként Bikács (MTÉT élőhelyvédelmi-gyep 1. csomag: 58,8592 ha), Nagydorog (MTÉT élőhelyvédelmi-gyep 1. csomag: 31,4394 ha) és Paks (MTÉT élőhelyvédelmi-gyep 1. csomag: 78,2643 ha) községhatárokon, mindösszesen 168,5629 hektár területen.

4. Kutatás és monitorozás

4.1. Kutatás

Inváziós fajokra irányuló kutatási tevékenységek

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (ezer Ft)	Kutatás főbb eredményei
	Európai Unió inváziós fajokra vonatkozó adatgyűjtés során keletkezett adatok	DDNPI munkatársai (Molnár Dániel)	DDNPI működési területe	DDNPI forrás saját		<i>Ailanthus altissima</i> 2024-ben az inváziós adatszolgáltatásunkban excel formátumban (+ az Openbiomaps adatbázisból szolgáltatott adatokban) 11 104 (+ 27 előfordulási helyen összesen 1 372) bálványfa egyed előfordulási adatát rögzítettünk a szárlankénti előfordulásoktól a több ezresre becsült állományokig, emellett 10,5 ha (+ 4 helyen összesen 1 320 m2) kiterjedésű bálványfával fertőzött terület adatát is rögzítettük. <i>Asclepias syriaca</i> A selyemkóróra vonatkozólag 2024 évben 49 ha-on 63 250 (+ 5 526 egyed és 1 600 m2) tö adatát rögzítettük, a szárlankénti előfordulásoktól a tízezres nagyságrendig terjedő tőszámokat tapasztaltunk. <i>Lepomis gibbosus</i> Az Openbiomapsben 5 egyed adatát rögzítettük a Duna-menti térségben. <i>Myocastor coypus</i> A Dráva felső szakaszán 12 egyeddel is találkozott kollégáink. <i>Ondatra zibethicus</i>

							a Dráva felső szakaszán láttunk 2 egyedet. <i>Orconectes limosus</i> 2024-ben a Gemencben 3, a Felső-Dráván 2 előfordulási adatot rögzítettünk. <i>Pseudorasbora parva</i> Somogyban 2, a Gemencben 9 egyed adatait rögzítettük. <i>Trachemys scripta sripta</i> 8 egyed adatait rögzítettük, nagyrészt Gemencen.

Növényfajokra irányuló kutatási tevékenységek

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (ezer ft)	Kutatás főbb eredményei
	Védett növényfajok monitorozása	DDNPI munkatársai (Molnár Dániel, Csór Sándor, Gubacsi Mihály, Völgyi Sándor)	teljes működési terület	DDNPI saját forrás	736	Az igazgatóság területén a faj eddig ismert elterjedési területétől jóval Nyugatabbra, a Barcsi Borókásban fedeztük fel a kistészkű aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i>) faj jelenlétét, amivel a működési területen belül ismert elterjedési terület jelentősen bővült Nyugat, Dél-Nyugati irányban. Az alapos terepbejárásnak köszönhetően a tarka sáfrány (<i>Crocus reticulatus</i>) újabb előfordulási helyeit fedeztük fel a korábban is ismert paksi foltok közelében, ami a faj jó terjedőképességére is utal. A Janka-sallangvirág (<i>Himantoglossum jankae</i>) újabb előfordulási adatait rögzítettük a korábban ismert elterjedési területei közvetlen közelében a Villányi-hegységben és a Szavai-hegyen. A Bánáti bazsarózsa (<i>Paeonia officinalis ssp. banatica</i>) meglepő, új előfordulási adatait rögzítettük a Nyugat-Mecsekben.
	Védett növényfajok felmérése	Vas István	Szedresi Ös-Sárvíz	DDNPI saját forrás	211	A Natura 2000 terület jobb természetességi részén márciustól szeptemberig folyamatosan történt a növényfajok és élőhelyek felmérése önkéntes munkavégző segítségével.

Mohák felmérése	Schmotzer András	Babócsa, Bolhó	DDNPI saját forrás	790	A „Dráva monitoring” keretében mohafajok felmérése történt a következő területeken: 1. Babócsa 10 erdőtag: 62ha 2. Bolhó 15 erdőtag: 58ha 3. Bolhó 13 erdőtag: 48ha A kutatás során a mohafajok felmérési időszaka (2024. október és november hónap) optimálisnak volt tekinthető, a legjellemzőbb védett és ritka fajok felismerése, valamint a – monitorozásra is alkalmas moha-közösségek felmérése szempontjából. A vizsgálatok két részfeladatra terjedtek ki: egyrészt (1) a 3 mintaterület mohafloorisztikai vizsgálatára (ennek eredménye flóralista lett), másrészt (2) mohaközösségi (cönológiai) vizsgálatokra. A florisztikai kutatás során a vizsgálati területen összesen 71 mohafajt (2 példány csak nemzetség szintjén volt megadható). Jelentősebb fajszám a babócsai részen mutatkozott (59 taxon), míg a fajszám alacsonyabb volt a bolhói területen (Bolhó 13 tag: 40 taxon; Bolhó 15 tag: 43 taxon). Több florisztikai szempontból érdekes növény előfordulást is dokumentáltunk. Egy jogszabályilag védett mohafajt, a jelenleg érvényben lévő vörös listán veszélyeztetett (EN) besorolással szereplő tollas függőmohát (<i>Neckera pennata</i>) találtuk, melyet 4 faegyedről mutattunk ki (mezei juhar, illetve kocsányos tölgy kergén). Floriszttikai szempontból még kiemelendő két Somogy vármegyére új faj megtalálása is. A tipikusan hegyvidéki patakokat övező sziklákön előforduló <i>Thamnobryum alopecurum</i> itt fakérgen fordul elő. Szintén jelentős felfedezés az Európában intenzíven terjedő, idegenhonos, vélhetőleg Észak-Amerikából behurcolt korhadéklakó <i>Sematophyllum adnatum</i> előfordulása a vizsgált területen. Szintén figyelemre méltó a jelenleg csak néhány aktuális hazai adattal rendelkező <i>Lewinskya fastigiata</i> felfedezése a kutatási területen. A mohaközösség vizsgálatok során 22 mintában (faegyedek) összesen 30 kéreglakó fajt jegyeztünk fel. A mintákban a minimális fajszám 4 volt, míg 2 faegyedben 14 fajos közösséget is észleltünk.

						Jelen felmérés az első mohafloorisztikai és közösségi vizsgálatokat tartalmazó munka volt a területen. A kiválasztott módszerek alkalmazását teszik monitorozási tevékenység elindítására (kiemelten a felmért 22 faegyed mohaközösségeinek vizsgálata tekintetében). Az elvégzett feladat célja: alapállapot felmérés. Helyszínei a Karasica vízfolyás menti gyepek és az azokon található erdőfoltok, bokros élőhelyek a Pócsa-Kátoly közszékek közötti szakaszon. Mintaterületek száma 48, összesen kb. 5000 m2 területen. Mintavételek időpontjai: 02.23-08.03 Mintavételi módszerek: a nagy egyedszámú fajoknál becsült állomány, a kis egyedszámúknál számolt virágzó fősorok. Felmért taxon: Kisvirágú húr (Helleborus dumetorum) Erdei estike (Hesperis sylvestris) Szártalan kankalin (Primula vulgaris) Örménygyökér (Inula helenium) Pécsvidéki aszat (Cirsium boissieri) Kisfészkes aszat (Cirsium brachycephalum) Nyúlank sárma (Ornithogalum brevistylum) Ligeti csillagvirág (Scilla vindobonensis) Nyári tűzike (Leucorum aestivum) Mocsári kosbor (Anacamptis palustris ssp. palustris) A vizsgált terület semmilyen védettséget nem élvez, ezért a legnagyobb veszély a talált fajok fennmaradásában a művelési ág váltása. Pócsa határában több belvizek levezető árkat ástak. Ezzel a rét száradását gyorsítják és ez olyan fajok eltűnéséhez vezet, mint a Mocsári kosbor, Nyári tűzike. Egyes helyeket beültettek nemes nyárral, ami szintén a kiszáradás folyamatát segíti elő. Másutt felszántották a gyepeket. Borjád határában később történt a kaszálás (augusztusban). Ennek hatására gyomosodás indul el. Egyes részekben a Héjakút-mácsnyája
Karasica- menti gyepek védett növényfajai k felmérése	Gregorits János	Pócsa, Kátoly	DDNPI saját forrás			

							(<i>Dipsacus laciniatus</i>) és a Közönséges selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>) összefüggő, nagy kiterjedésű állományai élnek.

Állatfajokra irányuló kutatási tevékenységek

No.	Kutatási projekt tárgya	Kutató	Kutatási projekt helyszíne	Kutatás forrása	Forrás nagysága (ezer ft)	Kutatás főbb eredményei
	Halfelmérések a DDNPI működési területén	Mórocz Attila	Bács-Kiskun megye: Cserfa-Duna, Vancsurahókony Baranya megye: Riha-tó, Belső-Béda, Belenkö Somogy megye: Boronka-patak, Csombárdi-tó Tolna megye: Taplósi-Duna, Tolnai-Duna	DDNPI saját költségvetése	700	Alapadatok gyűjtése történt az NBmR mintavételezéssel összevethető módszertannal az Igazgatóság területén található vizes élőhelyeken, holtágakon, csatornákon, illetve a Duna vízrendszerében. A keletkeztetett adatok az OBM rendszerbe kerülve lehetőséget biztosítanak azok figyelembevételére, felhasználására élőhely-rekonstrukciós beavatkozások tervezésekor. Későbbi felmérésekhez is viszonyítási alapot biztosítanak. Helyszínek: A 2024-es évben négy megyét érintően, összesen 9 helyszínen volt halfaunisztikai felmérés, ezek közül két holtágnál tavaszi és őszi mintavételezés is volt. A többi helyszínen elsősorban az őszi vízhiányos időszak nem tette lehetővé a második felméréseket, illetve a dunai nagyvizek miatt helyenként újra kellett tervezni a mintavételeket. Alapvetően tavaszi és őszi aspektusban kívántuk a vizes élőhelyeket megmintázni. A tavaszi optimális időszak április-május hónapokra esik, az őszi felméréseket szeptemberre terveztük, de több helyszínen is októberre csúszott. Az adatok gyűjtését egy akkumulátoros üzemű, pulzáló egyenáramot előállító halásgéppel végezzük, ami semmilyen maradandó sérülést nem okoz a kifogott halakban, azok rövid időn belül magukhoz térnek és elúsznak. A kifogott halakat a meghatározást követően szabadon engedjük, begyűjtésre nem kerül sor.

						A csónakból történő mintavétel során a mintavételi hely folyásirány szerinti legfelső pontján GPS segítségével rögzítjük a koordinátákat. Tavak esetén a szélirányt vesszük figyelembe a kezdőpont meghatározásánál. A halászatokon három ember vesz részt: egy evezős, egy halász, a harmadik fő pedig az adatokat jegyzi fel és a GPS-t kezeli. Folyóvízen a csónak a parttal közelítőleg párhuzamosan, orral lefelé halad. A halász a kifogott halakat ideiglenesen egy 40 x 100 cm-s edényben helyezi el, amibe előzőleg vizet töltünk. A halászatot Samus 1000 vagy Samus 725 MS típusú elektromos halászgéppel végezzük. Az előre meghatározott hosszúságú mintavételi hely végén megállunk, és a fogott halakat meghatározzuk, igény esetén testhosszukat megmérjük. Ezt követően a gyűjtött halak mindegyikét visszahelyezzük a vízbe. Ezzel a módszerrel elsősorban a halak, halállományok felmérése zajlik, bizonyos helyszíneken, élőhelyeken tizslabú rákok egyedeinek kimutatására is van lehetőség. Főbb eredmények: Bács-Kiskun megye: -Cserta-Duna 9 faj, 457 egyed; invazív/tájidegen fajok relatív gyakorisága: 84,17% -Vancsura-hókony 7 faj, 599 egyed; invazív/tájidegen fajok relatív gyakorisága: 88,48% Baranya megye: - Riha-tó 5 faj, 64 egyed; invazív/tájidegen fajok relatív gyakorisága: 15,63% - Belső-Béda 9 faj, 175 egyed; invazív/tájidegen fajok relatív gyakorisága: 48,00% - Belenkő 8 faj, 266 egyed; invazív/tájidegen fajok relatív gyakorisága: 51,88% Somogy megye:

					- Boronka-patak 2 faj, 21 egyed; invazív/tájdígen fajok relatív gyakorisága: 33,33% - Csombárdi-tó 9 faj, 223 egyed; invazív/tájdígen fajok relatív gyakorisága: 31,84% Tolna megye: - Taplósi-Duna 14 faj, 2218 egyed; invazív/tájdígen fajok relatív gyakorisága: 42,06% - Tolnai-Duna 18 faj, 2572 egyed; invazív/tájdígen fajok relatív gyakorisága: 59,95% Jelentős mennyiségben fordul elő invazív, illetve tájdígen hal a mintákban, elsősorban ezüstkárász és fekete törpeharcsa egyedek, de gébfajok, továbbá razbóra és naphal egyedek is előkerülnek. Védett fajok közül a rétcsík, illetve a szivárványos ökle került kimutatásra, továbbá a balin, amely helyben Natura 2000 jelölőfajként szerepel. A halfaunisztikai felmérések tervezése az aktuális vízállás és időjárás függvényében történik, így a 2024-es évben tapasztalt nagyobb dunai árhullámok némileg módosították az eredeti elképzeléseket. Ugyancsak problémás lehet a vízhiányos időszak, amely általában nyár végére, őszre jelentkezik. Ilyen esetekben nincs lehetőség a tavaszi felmérést megismételni, ezáltal például az ívás sikerességét igazolni. Mindenképpen említést érdemel, hogy a Gemenci területen új fajként kimutatásra került az amurgéb több egyede is, melyek a májusi mintavételezés során kerültek elő a Vancsura-hókony hínármezőiből. A három hím és két nőstény egyed jó kondícióban volt, mindannyian nászruhába, szaporodó képes példányok voltak. A későbbiekben érdemes az amurgéb minél több egyedét eltávolítani a víztérből, csökkentve a faj elterjedésének ütemét, sebességét.
Denevérközösségek felmérése	Dombi Imre	Gemenc, Mecsek, Villányi-hg.	DDNPI saját költségvetése	3 332	2024-ben több helyen is folytattuk a korábbi években megkezdett munkát, melyek egyrészt azonos helyszínen végzett monitoring jellegű vizsgálatokat (ezek az NBmR

a	DDNPI területén					módszertana szerint vagy azzal összevethető adatgyűjtési módszerekkel folytak), másrészt eltérő helyen, de a korábbival azonos metodikával folytak. A munkák egy része alap kutatás jellegű, másik része pedig bizonyos kérdésekre keres választ. - Őszi denevértelítési vizsgálat Gemencen A 2022-ben és 2023-ban a Duna mentén elvégzett vizsgálat rámutatott arra, hogy őszi, telelés előtti időszakban érdekes megfigyeléseket tehetünk az ártér denevérafaunájának és állomány dinamikájának tekintetében. Azt gondoltuk, hogy az ártéri erdők nyár végén, őszi elején „kiürülnek”, több faj délebbi területekre húzódik a téli időszakban, más részük pedig a mecseki barlangokat keresi fel nász és telelés céljából. Sok korábbi megfigyelés azonban rávilágított arra, hogy érdemes ezt a kérdést jobban kutatni. Az eredményeknek lehet akár természetvédelmi/fajvédelmi vonatkozású eredménye is. Ennek érdekében végeztük elsősorban a tavi denevérek őszi kimutatására a Duna menti megfigyeléseket detektorokkal, és ennek folytatásaként a szintén fokozottan védett, Natura 2000 jelölő nyugati pisedenevér került sorra 2024-ben. Alapvetően eltérő élőhelyen és helyszínen dolgoztunk, hiszen a faj az idős, sok holtfában gazdag tölgyes erdőállományokban él Gemencen. Korábbi években már bebizonyosodott, hogy a környéken erős denevérállomány él, és a nyugati pisedenevér is jelen van. A vizsgálatot 2024 szeptember 11-én kezdtük el egy darab audiomoth detektorral. A detektor előtt elrepülő denevérek hangja alapján lehetővé válik a faji vagy fajcsoport szintű határozás. Fontos volt a helyszín optimális megválasztása. Itt a denevérek 4 irányból érkehetnek, és mivel az itt lakó denevérek szívesen vadásznak a nyíladek mentén, a környék idős erdeiben élő egyedek nagyon nagy valószínűséggel elreptülnek a detektor előtt. A 2024-es Dunai árvíz elérte ezt a területet is, így az adatsor nem teljes, hiszen az adatgyűjtést szüneteltetni kellett.

						Az eredmények alapján felfedezhető egy szeptemberi kiürülése a területnek, de érdekes módon októberben egy nagyarányú feltöltődés is megfigyelhető! Ez a nyugati pisedenevér esetében is igaz (436 észlelés), de a többi faj/fajcsoport esetében is nagyon szembetűnő. Különösen szoprán törpedenevér és a rőt korai denevér esetében igaz ez. Fontos megállapítani, hogy a kimutatott fajok a szürke hosszúfülű denevér kivételével odúlakó fajok. A téli hibernációt közvetlenül megelőző időszakban ilyen nagy fajgazdagságú és egyedszámú jelenlétük azt feltételezi, hogy nagy számban használják a környező idős erdőállományokat telelés céljából. Ez új megközelítést kell jelentsen a téli fakitermelések megfélése szempontjából a nemzeti parki erdők esetén. Célszerűnek látszik a kutatás folytatása, és kiterjesztése más hasonló élőhelyre is. -Nászidőszaki aktivitás vizsgálata meceseki barlangoknál és a Máriagyűdi barlangnál (Villányi hegység): A korábbi években komoly eredményeket értünk el a meceseki fokozottan védett barlangoknál végzett nászidőszaki detektoros felmérések kapcsán. Bebizonyosodott, hogy a szeptember elején a nászidőszak csúcsán végzett detektoros felmérés a barlangok bejáratánál, nagyon jól mutatja az adott barlangok fontosságát a denevérek nászában. A magas észlelésszám azt bizonyítja, hogy sok denevér használja nászolás céljából az adott barlangot. A magas faj/fajcsoport szám is jelzésértékű. Ezt a munkát folytattuk 2024-ben helyi barlangász segítségével, aki a korábbi barlangi megfigyelései és barlang geomorfológiai ismeretében tudott a helyszín kiválasztásban segíteni. Ebben az évben 14 olyan barlangnál detektoroztunk Audiomoth detektorokkal, melyeknél korábban még sosem volt denevéres vizsgálat. A mintavételezés ideje 2024.09.05-06. volt, egy barlangnál egy éjszakát volt kint detektor. Igen magas észlelésszámokat tapasztaltunk nagyon sok barlangnál. Az adatokat összehasonlítva a már ismert jó nászbarlangok adataival, több új barlangot is a nagy jelentőségű csoportba sorolhatunk. Fenti adatokat felhasználva 2025-ben elvégezhetjük a nászidőszaki hálózásokat, így egyértelműsítve a barlangok minőségét.

					-Téli denevértartóvizsgálat az Abaliget barlangban és a Mánfai Kőlyuk-barlangban: ezt a két barlangot évtizedek óta folyamatosan vizsgáljuk. A vizsgálatok egy részéről a rendszeres teletől állomány felmérést jelentik, másrészt egy detektoros vizsgálatot, mely arra a kérdésre keresi a választ, hogy van-e és ha igen mennyire aktív a denevérek téli mozgása a barlangon belül. A teletől/altó denevérek rendszeres ellenőrzése alapján sejthető, hogy van ilyen, de a mértékének kiderítésére egy-egy Pettersson D500x detektort helyeztünk ki mindkét barlangban, melyek automatikusan rögzítették az előtűk elrepülő denevérek hangját. A detektorok helyét aszerint választottuk meg, hogy az aktívan repülő egyedek mindenképpen elrepüljenek a detektor előtt. Bebizonyosodott, hogy a tél folyamán igen sok aktivitás észlelhető a barlangokban. A denevérek felébredhetnek biológiai szükségleteik miatt (ürítés, párázás, stb) vagy egyéb zavarás (emberi, egyéb ragadozó), vagy környezeti változás (mikroklimatikus változásra adott válasz) miatt. Az eredmények alapján szinte nem volt olyan nap, amikor ne lett volna mozgás a barlangokban. Ezek általában egy vagy néhány egyed, de időnként nagyobb mozgások is tapasztalhatók. Jellegzetesen ilyen volt például, a Kőlyuk barlangban a hosszúsármű denevérek február végi hirtelen nagy létszámú megjelenése. A Kőlyuk barlangban jóval nagyobb mozgásintenzitást tapasztaltunk a téli időszakban, mint az Abaliget-barlangban. Ez meglepő eredmény, mindenesetre azt mutatja, hogy az Abaliget-barlang téli idegenforgalmi bemutatása, és az ezzel járó zavarás (emberi jelenlét, beszélgetés, lámpák használata) nem feltétlenül okoz hátrányt az ott telető denevérek számára. A Kőlyuk barlangban tapasztalható nagyobb mozgásokra egyelőre nincs magyarázatunk, kivéve a február végi megugrást. Ekkor tértek vissza a hosszúsármű denevérek a barlangba, több hullámban, de viszonylag együtt mozogva. Ez a tudás segít a fajta érintő további védelmi intézkedések meghatározásában. Az eredmények alapján valószínűleg sokkal gyakoribb a denevérek sponián, emberi zavarással nem igazolható ébredése, mint esetleg korábban gondoltuk. A leggyakrabban

					a kis patkósdenevér mozgását detektáltuk, de a Myotis fajok is rendszeresen megfigyelhetők voltak. -Telelő denevérek felmérése: A mecseki barlangok közül folyamatosan ellenőriztük az Abaligeti-barlangot, az Abaligeti vasúti alagutakat, a Mánfai Kőlyukbarlangot. 2024-ben elvégeztük a Trió-barlang, a Búdóskúti zsomboly, a Vízfő-barlang és a Szársomlyói bányaalagutak felmérését is. -Nászidőszaki hálózások: A külsős NBMR-es nászbarlangi hálózások kiegészítéseként nászidőszaki hálózásokat végeztünk az alábbi helyeken: Spirál-barlang, Szajha-barlang, Abaligeti-barlang, Kőteles-barlang. Minden helyen nagyon jó, aktív denevérmáslást tapasztaltunk. A hangok feldolgozása SonoChiro szoftver segítségével történt. Az adatok az OBM-ben rögzítésre kerültek.
Vadmacska felmérések	DDNPI munkatársai (Molnár Dániel)			3 332 (az előző sorral azonos keret)	Az igazgatóság működési területén 2024-ben 83 vadmacska-megfigyelés történt. A legtöbb megfigyelés a Dráva közelében, Drávaszentcsanak és Péterhida környékéről származott, itt az állatok gyakran figyelhetők meg az erdőtümbökből kívüli gyepeken vadászva, éjszaka és még nappali időszakban is. Ezen a területen a DDNPI a vadgazdálkodó, ami nagyban hozzájárult számos védett állat- és növényfaj állományának növekedéséhez. Szintén jelentős gócpontnak tűnik Gemenc is, de az igazgatóság valamennyi tájegységében történtek megfigyelések. Mindezek között csak 4 tetem volt, valamint 2 kotorék, a többi adat élő példányokra vonatkozik. Jelentős volt a láthatóan vadászó, esetleg táplálkozó egyedek száma, elsősorban a Dráva melletti megfigyeléseknek köszönhetően. Az élő egyedekre vonatkozó szórványadatok nagy része vizuális megfigyelésből származott (a Dráva mentén infratávcsővel is), de a mecseki adatokat főleg vadkamera rögzítette.

Szítakötők a Dráva mentén	Móra Arnold	Gyévényes Bélavár Heresznye Bolhó Babócsa Darány Cún Szaporca	DDNPI saját költségvetése	800	A Duna-Dráva Nemzeti Park által újraindított Dráva-monitoring program keretében 2024-ben négy terület 23 vízterén (állóvizek) vagy víztestén (vízfolyások) [Lankóci-erdő: Büdös-ér, Lankóci-erdei ér, Lankóci-tó, Méhes-tó, Dombó-csatorna, Bélavár és Babócsa közötti vízterek: Csíkosi-bányatavak, Csíkos-árok, Bélavári-kavicsbányatavak, Holt-Dráva (Bélavár), Dráva, kögát (Vízvár), Dráva-mellékág (Heresznye), Dráva (Heresznye), Heresznyi-tó, Tőzeg-tó (Bolhó), Rinya (Babócsa), Barcsi borókás: Nagyberék, Kis-NyírKút, mocsárfolt (Darány), Szaporca környéki vízterek: Cún-Szaporca-holtágrendszer, Fekete-víz, Hétfőles-tó] vizsgáltuk a szítakötő-faunát imágók felmérése alapján. A szítakötő-imágók minőségi felmérését a 2024. április vége és október vége között, az egyes vizsgált területek esetében évente 1-5 alkalommal végeztük el. A felméréseket egész évben nehezítették a szokatlanul hosszú hűvös és csapadékos időszakok, valamint a Dráva csaknem rekordméretű áradásai. A felmérés során 2024-ben nyolc családba tartozó 37 szítakötőfaj 5631 egyedét figyeltük meg a vizsgált területeken, ez a hazánkban ismert fajok (67) 55,2%-a. Fajokban leggazdagabb területek 2024-ben a Barcsi borókás és a Cún-Szaporca holtágrendszer (22-22 faj) volt. A fajokban legszegényebb területeknek a Csíkos-árok (2 faj), a Dráva vizsgált szakaszai (Vízvár: 4 faj, Heresznye: 4 faj) és a heresznyi Dráva-mellékág (4 faj) bizonyult. Az egyes területek szítakötő-együtteseinek változásai nagy valószínűséggel természetes folyamatokra vezethetők vissza, egyértelműen negatív vagy pozitív tendenciát egyik területen sem figyeltünk meg, bár néhány esetben valószínűsíthető (Csíkos-árok, Tőzegtó) a negatív antropogén hatás. A leggyakoribb fajok 2024-ben a széleslábú szítakötő (<i>Platynemis pennipes</i>) és a vörös katona-szítakötő (<i>Sympetrum sanguineum</i>) voltak, mindkét faj 14-14 területen fordult elő. A gyakoribb fajok között említhető még a kéköves légivadász (<i>Ischnura elegans</i>), a sávós szítakötő (<i>Calopteryx splendens</i>) és a feketefarkú pásztor-szítakötő (<i>Orithetrum cancellatum</i>) (11-11 terület). Felújíóon nagy azoknak a fajoknak a száma (16), amelyek csak egy-két területről és általában kis

						egyedszámban került elő. Ezek között országosan gyakori fajok is megtalálhatók, ezek látszólagos ritkasága legalább részben a 2024-ben tapasztalt kedvezőtlenebb vízjárás és időjárási körülményekkel magyarázható. A többi, vizsgálatunkban ritka faj vagy igazi ritkaság (pl. <i>Erythronia lindenii</i>, <i>Leucorrhinia caudalis</i>), vagy országos elterjedése is szórányosabb (pl. <i>Lestes dryas</i>, <i>Coenagrion scitulum</i>, <i>Leucorrhinia pectoralis</i>). A szitakötő-fauna minél teljesebb felméréséhez legalább két éves vizsgálat szükséges, ezért a további értékelést a 2023-as és 2024-es eredmények alapján végeztük el. A 2023/2024-ben zajló két éves felmérés során nyolc családba tartozó 45 szitakötőfaj 10 340 egyedét figyeltük meg a vizsgált területeken, ez a hazánkból ismert fajok (67) 67,2%-a. A két év eredményei alapján fajokban leggazdagabb területek a Barcsi borókás (25 faj) és a Cún-Szaporca-holtágrendszer (23 faj) volt. A fajokban legszegényebb területeknek a Csíkóárok (5 faj) és a Dráva vizsgált szakaszai (Vízvár: 6 faj, Heresznye: 6 faj) bizonyultak. A két év eredményei alapján a leggyakoribb fajok a széleslábú szitakötő (<i>Platycnemis pennipes</i>) és a vörös katona-szitakötő (<i>Sympetrum sanguineum</i>) voltak, mindkét faj 14-14 területen fordult elő. A gyakoribb fajok között említhető még a kékőves légivadász (<i>Ischnura elegans</i>) és a sávos szitakötő (<i>Calopteryx splendens</i>) (12-12 terület). Feltűnően nagy azoknak a fajoknak a száma (21), amelyek csak egy-két területről és általában kis egyedszámban kerültek elő. Ezek között országosan gyakori fajok is megtalálhatók, ezek látszólagos ritkasága a vizsgált területeken legalább részben a 2023-ban és 2024-ben tapasztalt kedvezőtlenebb vízjárás és időjárási körülményekkel magyarázható. A többi, vizsgálatunkban ritka faj vagy igazi ritkaság (pl. <i>Erythronia lindenii</i>, <i>Leucorrhinia caudalis</i>), vagy országos elterjedése is szórányosabb (pl. <i>Lestes dryas</i>, <i>Coenagrion scitulum</i>, <i>Somatochlora flavomaculata</i>, <i>Leucorrhinia pectoralis</i>). A felmérések legjelentősebb eredménye a kritikusan veszélyeztetett és fokozottan védett tavi álarcszitakötő (<i>Leucorrhinia caudalis</i>) előfordulásának megerősítése a Bélavárikavicsbányatavakon. Szintén kiemelkedően fontos eredmény a veszélyeztetett és

					fokozottan védett lápi álarcos-szitakötő (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>) előfordulásának megerősítése a Cún-Szaporca holtágrendszerben és a Nagybereken. Tíz faj, a réti rablószitakötő (<i>Lestes dryas</i>), a kisasszony-szitakötő (<i>Calopteryx virgo</i>), a díszes légivadász i), a mediterrán légivadász (<i>Coenagrion scitulum</i>), a zöldszemű karesúacsa (<i>Isoaeschna isocetes</i>), a gyűrűs folyami-szitakötő (<i>Onychogomphus forcipatus</i>), a kétfoltos sárkányszitakötő (<i>Epiheca bimaculata</i>), a sárgafoltos smaragszitakötő (<i>Somatochlora flavomaculata</i>), a kislelkes laposacsa (<i>Libellula fulva</i>) és a pataki pásztorszitakötő (<i>Orthetrum brunneum</i>) hazánkban természetvédelmi oltalom alatt áll. Három faj, a keleti zöld-rablószitakötő (<i>Chalcolestes parvidens</i>), a nyugati zöld-rablószitakötő (<i>Chalcolestes viridis</i>) és a déli smaragszitakötő (<i>Somatochlora meridionalis</i>) pontos magyarországi elterjedése nem ismert, mivel ezeket csak a legutóbbi időben ismerték el önálló fajokként. Esetükben minden biztos előfordulási adat faunisztikai szempontból kiemelkedően jelentős. A <i>Chalcolestes viridis</i> két, országosan új lelőhelyről került elő, míg a másik két faj gyakorinak tekinthető a vizsgált területeken. Faunisztikai szempontból kiemelendő a hazánkban viszonylag új és egyre jobban terjedő kékszemű légivadász (<i>Erythronma lindenii</i>), amelynek új élőhelyét fedeztük fel a heresznyei Dráva-mellékágon, amellett, hogy előfordulását a Fekete-vízen megerősítettük. A védett vagy fokozottan védett fajok, valamint az újonnan felbukkanó fajok (pl. <i>Erythronma lindenii</i>) állományainak folyamatos nyomon követése tudományos és természetvédelmi szempontból is fontos feladat. A tendenciózus változások felderítéséhez hosszú távú monitorozó vizsgálatok szükségesek.
Babócsa 10. erdőtag bogárfaunisztikai feltárása	Sár József	Babócsa Bolhó	DDNPI saját költségvetése	700	Babócsa 10 erdőrészlet és Bolhó 15 erdőrészlet 2024-es bogár-faunisztikai kutatásai, természetvédelmi mintavételei és monitoring vizsgálatok 04.11.-től 11.3.-ig folytak 13 terepnap során. A mintavételeket és vizsgálatokat a talajszint alatt 30 cm-től a lombkoronáig, átlagban 6 méter magasságig végeztük tömeggyűjtő és egyelő módszerekkel, földalatti sajtos csapdák, talajcsapdák, ablakcsapdák, lombcsapdák,

						fénycsapdák, rovar rostálások, fűhálózások és az egyelő mintavételek cél és szezonális elvek szerint. Babócsa, Mérs-erdő bogarai címen idén faunisztikai cikk jelent meg a kaposvári múzeum Natura somogyiensis kiadvány 42.ik számában, melyben 505, közöttük 36 védett, 4 naturás és 3 inváziós bogárfaj adatait közölték le Sár J-Szalóki D. társszerzőségében. Az elkészített adatgyűjtő táblázatban 598 adat került rögzítésre, 27 védett, 3 közösségi jelentőségű Natura 2000 bogárfajt és 2 inváziós fajt kimutatva. Védett fajok: - kis bábrabló, - nagy ragyás futrinka, - kis selymes futrinka, - illír bőrfutrinka, - dunántúli kékfutrinka, - aranypettyes futrinka, - ligeti futrinka, - baranyai rezes futrinka, - diófacincér, - nagy hőscincér, - kis hőscincér, - barna gyalgcincér, - hosszúcsápú vércincér, - sápadt éjicincér, - szőrös szarvasbogár, - kis szarvasbogár, - nagy szarvasbogár, - kis fémesszarvasbogár,

						- kis bíorbogár, - fogasvállú állasbogár, - kerekvállú állasbogár, - közönséges holdszarvú ganajtűrő, - orrszarvúbogár, - smaragd zöld virágbogár, - rezes virágbogár, - márványos virágbogár, - pompás virágbogár. Natura 2000 es fajok: - nagy szarvasbogár, - nagy höscincér, - kerekvállú állasbogár. Inváziós fajok: - harlekinkatica - parlagfű olajosbogár Mindkét vizsgálatra kijelölt területen a környezeti károsító kísérleti erdőgazdálkodás eredményeképpen 5 xilofág, az elhalt faanyagokhoz kötődő őserdei relikum faj is előkerült, melyek kizárólag természetközeli, antropogén hatásoktól mentes erdőkre jellemzőek, de ott is meglehetősen ritkák. - Állasbogárfélék - fogasvállú állasbogár, kerekvállú állasbogár - Tövisnyakúbogárfélék - csuklyás tövisnyakúbogár, kétszínű tövisnyakúbogár, apró tövisnyakúbogár - Farontóbogárfélák - hajófüró bogár A mintavételi területek rövid jellemzése:

						Babócsa - Idős állományú gyertyános-tölgyesek, ledőlt és lábon álló elhalt fatörzsekkel, a természetközeli erdőkre jellemző korhadó faanyaggal, 50 hektár területen. Bolhó - Szintén javarészt idős gyertyános-tölgyesekkel, igen sok elhalt faanyaggal, a Dráva folyó közelében puhafa ligetekkel és vizes élőhelyekkel tarkítva 80 hektár területen. Ritka faj a területről – Bolhó: Feketenyákú élősdibogár – 2022-ben mutatták ki hazánkban először egy példányban. Bolhón 21 példányt figyeltünk meg rágógumis csapdával egyelve. Populáció dinamikai megfigyelések: Inváziós fajok - A harlekinkatica egyedszámának csökkenését figyeltük meg mindkét felmérendő területen melynek okai lehetnek a predátorai fajszám növekedése, esetleg egy kezdődő populáció összeomlás. Parlagfű olajosbogar egyedszámának robbanásszerű észlelése a sikeres a klimatizálódás, tápnövényeinek elterjedése és a még kevés predátor fajainak számát tükrözi. Natura 2000 fajok: Mindhárom naturás faj fejlődési és kifejtett alakban kötődik az elhalt faanyagokhoz. - A kerekvállú állasbogar esetében létszükség szerű a ledőlt, nedves, gombafonalakkal átszótt korhadó fatörzsek, miszerint a faj populációja ennek függvényét képezi. Megfigyeléseink szerint ez állandó tendenciát mutat. - A nagy szarvasbogar esetében a talajban hagyott rönkök, talajszint alá süllyedt korhadó fatörzsek jelenléte a szükség szerű, melyek a természetközeli erdők jellemzője. Populációja állandó tendenciát mutat. - Nagy hősincér, lárv állapotban elsősorban a napnak kitett, magányos, félig holt idős tölgyek a termőhelyei, kifejtett állapotában is ezeket a fákat keresi. Lényegesen kisebb a populációja a zárt, összefüggő erdőkben, így Babócsa és Bolhó felmérendő területein is. Megfigyeléseink is ezt bizonyítják a stagnáló kis populációja szerint.

					Mindkét területre javasolt az antropogén hatások teljes kizárása, a környezetkímélő kísérleti erdőgazdálkodás fenntartása, fellelhető idős élő és holt faanyag megőrzése. Babócsa és Bolhó természetközeli erdeinek fennmaradása a nemzeti park szintű védelem és a környezetkímélő kísérleti erdőgazdálkodási tevékenységek folytatásának függvényei. Kiemelten fontos a holt faanyagok területen hagyása (ledőlt és a lábon álló korhadó fatörzsek) és a káros antropogén hatások elkerülése (szennyezés és az erdészeti fakitermelés megelőzése). Ezek a védelmi tevékenységek továbbra is biztosíthatják a már kimutatott pre-illyr fauna birodalomhoz sorolható változatos, fajokban gazdag, magas számú védett, naturás és őserdei reliktum elemekben jelenlévő bogár közösséget.
Éjszakai nagylepkek a Barcsi-Borókásban	Ábrahám Levente	Barcs, Darány	DDNPI saját költségvetése	I 550	2024-ben a Dráva-monitoring keretében a Barcsi-borókás nagylepke faunájának felmérését végeztük el. A Barcsi-borókás a legnagyobb területű tájegysége a Duna-Dráva Nemzeti Parknak a Dráva mentén. Itt a 70-es évek közepétől kezdték meg a nagylepke fauna vizsgálatát és az azóta eltelt több mint 40 év során ismételt faunisztikai felmérés nem volt a területen. Feltételezhető, hogy a terület fauna dinamikus átalakulásban van és ez indokolta az archív adatok frissítését. Ebben az évben májustól október végéig nyolc helyen 24 mintavételi ponton folytattunk személyes lámpázásokat és fénycsapdás mintavételeket. Összesen 444 faj, 5 865 példánya került elő. A fauna dominancia-diverzitás görbéje lognormál eloszlású, ami lepke-közösségekre általában jellemző. Az abszolút domináns faj egy zuzmósöszvő, a szubdomináns fajok között a polifág lombfogyasztók jelentősek. A Barcsi-borókás nagylepke fauna további jellemzője, hogy nagyon magas a túlelvélű valamint az éger-nyír fogyasztó fajok száma, ami helyi sajátosság. A felmérés során öt védett és egy fokozottan védett faj került elő. Ezek közül kettő Natura 2000 faj. További védett fajok előkerülése is várható a jövőben.

						A vizsgálat során megállapítottuk, hogy a globális felmelegedés és az ezzel együtt járó kiszáradási folyamat következtében a hideg- és nedvesség preferáló fajok visszaszorultak. Mindeközben mediterrán elterjedésű fajok pedig megjelentek. Továbbra is magas a széles ökológiai valenciájú túlevél-fogyasztók aránya. Összevetve a jelenlegi vizsgálati eredményeket a 40 évvel ezelőtti mintavételekkel megállapíthatjuk, hogy csökkent a fajdiverzitás. Azonban ez nem minden faj esetében járt együtt az állomány csökkenéssel. A terület nagysága és a sokféle élőhely együttes mozaikossága indokolja, hogy a területen tovább folytassuk a fauna térképezést és védett fajok keresését.
Rákok felmérése	DDNPI munkatársai (Daróczy Zsolt, Kulcsár Péter, Sztellik Endre, DDNPI Mecseki, Dunai és Somogy-Tolna tájegység)	DDNPI működési területén található alkalmas vízterek	DDNPI saját költségvetése	780		A Dunai Osztály volt Béda-Karapancsa Tájegységében 2023-ban is elvégeztük a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer protokolljának megfelelő rák felmérést a „Karapancsa (Karapancsai-főcsatorna)” nevű területen. A Somogyi Tájegységben augusztus végén történtek felmérések 16 mintavételi ponton. A tízlábú rákok közül 2 folyami rák került a csapdádba. A mintavételi pontok kétharmada száraz vagy vízhiányos volt, ami a csapdák kihelyezését sem tette lehetővé. A Drávai Tájegységben június-július hónapban történtek felmérések Gyékényes községhatárban, a Vázsonypusztai-árokban és a Dombó-csatornán, valamint Porrogszentkirály községhatárban a Rigócz-patakon, melyek során rák nem került a csapdádba. A Mecsek tájegységben 2023-ban elsősorban a mecseki kisvízfolyások rákfaunájáról szerettünk volna képet kapni a vizsgálati évben. A módszer, hasonlóan a korábbi évekhez rákvársa kihelyezése csálival (máj). A kora esti órákban kihelyezett varsákat éjszakára hagytuk a mintavételi pontokon, majd reggel ellenőriztük azokat. A korábbi időszakban rendelkezésre álló varsáink nagyméretűek, amelyek a nagyobb vízfolyásokon (Völgysegi-patak, Orfői-patak, Bükkösi-víz alsó szakaszai) használhatónak bizonyultak.

Sumonyi halastó géntelegeinek felmérése	Laczik Dénes	Sumonyi-halastó	DDNPI saját költségvetése	2024-ben a sumonyi halastórendszerben telepesen fészkelő gémfélék felmérését tűztük ki célul. Az utóbbi 10 évben több alkalommal gyűrűztünk fiókákat a halastavak nádasaiban, a színes gyűrűvel jelölt példányok alapján következtetéseket tudunk levonni az itt költő állomány területhasználatáról, diszperziójáról. A felmérés során az 1-es tőegység északi részében kialakult géntelep felmérését végeztük el, a gyűrűzhető méretű fiókákat fémgyűrűkkel jelöltük, a színes gyűrűs lejelentett projektek esetében műanyag színes gyűrűvel is. A halastórendszeren több ponton is alakulnak ki egyfajos, vagy vegyes géntelegek, a legnagyobb és legváltozatosabb azonban a vizsgált telep. A halastórendszer Bánfa és Sumony községhatárárokban terül el, a teljes területe közel 3 km². A felméréseket 2024. áprilisában és májusában végeztük, a gyűrűzésre május 30-án került sor. A kezdeti, fészkeépítési időszakban a tó partjáról, vagy magaslatokról figyeltük a fészkekre érkező madarakat, ekkor a faji összetételt rögzítettük. 2024. május 23-án az időjárás kedvező volt a drónos felvételek készítéséhez, ekkor a telep fölött elrepülve már jól láthatóak voltak a fészkek. A módszer hátránya, hogy csak a világos színezetű fajok és a rekettyebokrok felső részein, vagy a nádasban épült fészkek láthatók a képeken, illetve a zavarás csökkentése miatt közel nem lehet repülni a telephez. A gyűrűzéskor elsősorban a legközelebbi ideig tartó zavarást tartottuk szem előtt, az egész telep bejárása így nem történt meg, a kapott eredmények ezért nem pontos fészkelőpár-számok, csak becslések. A vegyes költőtelepen az alábbi fajok jelenlétét és mennyiségét mutattuk ki: Nagy kócsag 50 pár (gyűrűzve 42 fióka) Kis kócsag 35 pár (gyűrűzve 4 fióka) Bakcsó 25 pár (gyűrűzve 4 fióka) Szürke gém 15 pár (gyűrűzve 5 fióka) Pásztorgém 2 pár (gyűrűzve 1 fióka)

					Kanalasgém 17 pár (gyűrűzve 1 fióka) Kis kárókatoná 11 pár (gyűrűzve 1 fióka) A fentiekén kívül egy nyári lúd fiókára is került gyűrű. A egyes telepen költő fajok eltérő szaporodási ciklusának köszönhetően a fiókák fejlettségében igen nagy eltérések mutatkoztak. A párok sikeres költése és fiókanevelése miatt az egyszeri, emberi jelenléttel járó zavarás mellett döntöttünk, de ebben az időpontban a kanalasgémek és a kis kárókatonák, valamint a szürke gémek fiókái már nagyok voltak, a pásztorgémek jobbra nem érték el a gyűrűzhető kort, a kis kócsagok között pedig akadtak még tojásokon ülő öregek is. Az élőhely a szukcesszió hatására kezd átalakulni. Korábban leginkább nagy kócsag, szürke gém, vörös gém és törpegém fészkelése volt jellemző a tavakra, ezek mindegyike a kiterjedt nádas zónában rakott fészket. A bokorfűzek megjelenésével alakult ki egy kisebb telep ezeknek a bokroknak az ágain, ekkor már bakcsók, kis kócsagok és kis kárókatonák is vegyültek a telepbe. (A vörös gémek mindig is a többiekől elkülönülten, a nádasban költöttek.) 2014-ben jelentek meg a kanalasgémek költőfajként, azóta stabil állományuk van a Sumonyi-halastavakon. A pásztorgémnek voltak szórvány megfigyelései az elmúlt években (első baranyai adata 2005-ből a pellérdi halastóról származik), egyszer költési kísérletet is tapasztaltunk, de sikeres költésig bizonyíthatóan nem jutott a faj. 2024-ben új költőfajként jelent meg tehát a halastó madárfaunájában. Az élőhelyet veszély egyelőre nem fenyegeti. A korábbi magántulajdonos eladta a halastavakat, de az új tulajdonosnak sincs szándékában a termelési struktúrát megváltoztatni, így a sok fokozottan védett faj élőhelyeként számon tartott Sumonyi-halastavak továbbra is biztonságos otthont jelentenek nekik.
Magyar tavaszi fésűsbagoly	Ábrahám Levente	Kaposvár környéki védett és Natura 2000	DDNPI saját költségvetése	I 550 (a Barcsi Borókás	A magyar tavaszi-fésűsbagolylepke, tudományos nevén <i>Dioszeghyana schmidti</i> (Díószeghy, 1935), fokozottan védett, Natura 2000 jelölő faj, amelynek Magyarországon a 2000-es évekig csupán néhány kisebb populációját ismertük. Majd feltételezhetően a

	állományának felmérése	besorolási gyepek	lepkéfel- mérésevel azonos keret)	globális felmelegedés hatására faj jelentősen kiterjesztette magyarországi elterjedési területét és állományai is növekedtek. E kedvező folyamat eredményeképpen 2018-ban a Szentai-érdőben, majd 2020-ban a Mernyei-érdőben fedeztük fel egy-egy állományát. 2024-ben tipikus élőhelyén, melegkedvelő tölgyesekben Kaposvár környékén végeztünk a rajzás időben mintavételezéseket személyes éjszakai lámpázással és hordozható, élvefogó fénycsapdákkal. Ennek eredményeképpen hét helyen sikerült kimutatni a fajt március végétől április közepéig. Összesen: 18 példányát dokumentáltuk. Bár a faj relatív populációja a felmérés során nem tűnt magasnak, csupán néhány példány került elő, de biztató a tény, hogy célzott kereséssel a faj számára alkalmas élőhelyeken majdnem mindenhol megtaláltuk. Ez arra enged következtetni, hogy a faj tartósan megtelepedett és feltételezhetően a jövőben állománya növekszik a Zselicben és Dél-Külső-Somogyban is. A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság területén számtalan olyan potenciális élőhely van a Mecsekben, a Tolnai-dombságon és Külső-Somogyban, ahol a faj tartós megtelepedésére kell számítani. Ezeknek a populációknak a célzott kutatása természetvédelmi szempontból ajánlott.

4.2. Monitorozás

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (ezer ft)	Monitorozás főbb eredményei

1.	Bagolyköpek gyűjtése	Dr. Horváth Győző	DDNPI igazgatási területe	TEV keret	650	A DDNP Igazgatósága területén a 2024-as köpetgyűjtési időszak adatai alapján három középtáj (Drávamenti-síkság, Belső-Somogy és Mecsek és Tolna-Baranyai-dombvidék) és ezeken belül 6 kistáj területén 19 kisemlős taxon előfordulását értékeltük. A 22 mintavételi lokalitás (település) összesen 39 mintájából feldolgozott 912 köpet és törmelékes anyag alapján 1737 kisemlős egyeddet határoztunk meg. A 2024-es mintavétel összesen 16 különböző 10×10 km-es UTM négyzetet érintett. Faunisztikai szempontból fontos eredmény a 6 védett cickányfaj és a védett törpeegér 2024-es előfordulási adatainak kimutatása. Annak ellenére, hogy a jégkorszaki reliktum csaltjáró pocok vonatkozásában minden évben kapott új adatok jelentős mértékben hozzájárultak a faj Baranya megyében és a Dráva mentén eddig feltérképezett előfordulási területének pontosításához, e reliktum pocokfaj és a védett mogyorós pele nem került elő a mintákból. A védett cickányok vonatkozásában kiemeljük, hogy az utóbbi években a cickányok közül a kisebb termetű keleti cickány (<i>Crociatura suaveolens</i>) összesített egyedszáma volt a legmagasabb. A 2024-es adatok szerint 197 példányt azonosítottunk, a keleti cickány relatív gyakorisága kistáj léptékben 0-16% között változott, a vizsgált közép tájakra összesítve a Mecsek és Tolna-Baranyai-dombvidék területén a faj relatív aránya meghaladta a 12%-ot, míg a Drávamenti-síkság esetén relatív gyakorisága meghaladta a 10%-ot. A mezei pocok, mint gyöngybagoly fő zsákmányállata relatív gyakorisági értékei - 35 hasonlóan a 2023-as értékekhez - magasabbak voltak. A mezei pocok magasabb relatív tömegességi értékei jelzik, hogy a faj állománya 2024-ben is jellemző volt. Ebben az évben a vizsgált DDNP gradációs időszak 2023 után 2024-ben is jellemző volt. Ebben az évben a vizsgált DDNP területére vonatkozóan a gyöngybagoly költőpárok száma, a szaporodási siker, valamint a másodköltések száma egyértelműen jelezte a mezei pocok nagyobb arányú előfordulását. A Drávamenti-síkság és a Mecsek és Tolna-Baranyai-dombvidék területén a pocokfélék gyakorisági megoszlása 52-59% közötti volt, míg Belső-Somogy vonatkozásában relatív aránya meghaladta a 70%-ot. Az egérfélék esetében a

						legmagasabb gyakoriságot a Drávamenti síkság területére vonatkozóan számítottuk (29.33%), míg a legalacsonyabb érték a BelsőSomogy területére volt jellemző (13.74%). A cickányfélékre ebben az évben nagyobb gyakoriság volt jellemző, mint 2023-ban, az érintett középtájak esetében 15-22% közötti gyakorisági értékkel fordultak elő a bagolyköpet mintákban. A 2024-es kistáj léptékű adatok alapján a dominancia sorrend második leggyakoribb prédájaként jelent meg az erdei egerek taxoncsoport, ami arra utalt, hogy a vizsgált régióban a gyöngybaglyok számára ez a prédakategória a legfontosabb alternatív zsákmány. Kistáj léptékben az erdei egerek száma a Fekete-víz síkja területéről származó mintában 115 egyed volt, e taxoncsoport relatív gyakorisága is ebben a mikrorégióban volt a legnagyobb (14.64%). A pirok erdei egér relatív tömegessége közép- és kistáj léptékben 2023 értékeihez képest ebben az évben növekedett, ugyanúgy a Fekete-víz síkja területéről származó összesített mintában mutatott ki legtöbb egyedet (72 pld), ahol gyakorisági értéke megközelítette a 10%-ot. A tájléptékű elemzések vonatkozásában fontos kiemelni, hogy a táplálékkínálat különbségéből feltehetően jelentős különbségek lehetnek a baglyok számára fontos zsákmánytaxonok arányában. Ahol a pockok (elsősorban a domináns zsákmányállat, a mezei pocok) aránya magas, ott a baglyok egér és cickány vadászata kisebb mértékű. Azokon a területeken, ahol a pockok előfordulása kisebb mértékű, a baglyok erdei egerekkel, cickányokkal helyettesítik az optimális zsákmánynak tekinthető mezei pockot. A Baranya megyében, főként a Dráva mentén gyűjtött köpetekből kimutatott kisemlőseloszlás alapján az egérfélék, és ezen belül elsősorban az erdei egerek (<i>Apodemus spp.</i>) jelentős zsákmánykategóriát jelentenek a gyöngybaglyok számára, de kistáj léptékben több területen a keleti és a mezei cickány is a dominancia rangsor első 4 faja között szerepelt. A 2024-es adatok értékelése bizonyította, hogy a mezei pocok, mint a gyöngybaglyok fő zsákmányállatának nagyobb elérhetősége mellett a vizsgált dél-dunántúli régióban az erdei egerek (<i>Apodemus spp.</i>), a pirok erdei egér, valamint a <i>Crocidura</i> fajok jelentik a legfontosabb alternatív prédát. A

						DDNP Igazgatóság területein nagyobb sűrűségű gyöngybagoly állomány költ, így ezeknek a területeknek a költés monitorozása az MME irányításával évről-évre rendszeresen történik, továbbá ezt egészítjük ki a nem-költöládás templomok rendszeres bejárásával, ami a köpetgyűjtések rendszerességét is maga után vonja. Ennek megfelelően a köpetgyűjtések lokalitása alapján a minták gyűjtésénél lényegesen nagyobb területi lefedettséget érünk el, mint az ország sok más középtáján. Így ez a dél-baranyai terület a kisméltós faunisztikai eredmények alapján összevethető az ország bármely területén végzett nagyobb léptékű regionális szintű bagolyvizsgálatok eredményével.
2.	Országos Kisméltós monitorozó program koordinációja	Dr. Horváth Győző	országos	TEV keret	350	A bagolyköpet gyűjtések 2024-ben Magyarország öt nagytáját 89 települést érintettek. Az elemzett 113 minta 2436 köpete és törmelék anyaga összesen 10331 kisméltós egyedtel tartalmazott. Ebben a monitorozási ciklusban egyrészt kiemelendő a kimutatott adatok faunisztikai jelentősége, regisztráltuk a hat védett cickányfajt, a védett csalitjáró pocok és faunisztikai szempontból még inkább jelentős északi pocok (<i>Alexandromys oeconomus</i>), valamint a védett törpegér és a mogyorós pele jelenlétét. A jégkorszaki reliktum pocokfaj előfordulását 2024-ben a Kisalföld területéről regisztráltuk, a kimutatott egyedszáma a korábbi évekhez képest jelentős, összesen 83 példányát azonosítottuk. Az északi pocokkal szemben azonban a csalitjáró pocok (<i>Microtus agrestis</i>) egyedeit négy nagytáj összesített mintájából mutattuk ki, összesen 22 példányát azonosítottunk. A Nyugat-magyarországi peremvidék területén mutattuk ki legtöbb példányát (15 pld), relatív gyakorisága is ebben a makrorégióban volt a legnagyobb (1.7%). A korábbi jelentésekben kiemeltük, hogy faunisztikai szempontból különösen értékes adatokat jelentenek középtáj léptékben a Zalai-dombvidék területén kimutatott példányok, amelyet a 2024-es eredmények is megerősítettek, a mezorégió területéről származó mintából meghatározott 11 egyed alátámasztja a csalitjáró pocok dél-nyugat magyarországi folytonos elterjedését. A korábbi években kiemeltük a keleti cickány (<i>Crocidura suaveolens</i>) megnövekedett előfordulási arányát, mivel több tájegységben is az első három faj között szerepelt az adott

						nagyfajra vonatkoztatott faj-gyakorisági sorrendben. A 2024-es évben összesen 2705 fehérfogú cickány egyedet azonosítottunk. A fajok közül a keleti cickány fordult elő nagyobb példányszámban (1816 pld), míg a mezei cickány kisebb mennyiségben került azonosításra (889 pld), ez a különbség a fajok relatív arányaiban is megnyilvánult, a keleti cickány relatív gyakorisági értéktartománya nagytáj léptékben 5 és 23%, míg a mezei cickány esetében 5 és 19% között változott. A 2024-es eredmények alapján az erdei cickány (<i>Sorex araneus</i>) legtöbb példányát az Kisalföld területén mutattuk ki (95 pld), a legmagasabb relatív gyakoriságát azonban a Nyugat-magyarországi-peremvidék nagytáj területére vonatkozóan számítottuk (4,76%). Az egérfélék közül a pírók erdeigér (<i>Apodemus agrarius</i>) előfordulási adatai faunisztikai szempontból igen fontosnak tekinthetők, mivel ezek az adatok bizonyítják, hogy a faj Balatontól északi, észak-nyugati irányba történő terjedése során elérte a Fertő-Hanság területét. Bár a pírók erdeigér expanzív szétterjedési dinamikával jellemzett, gradációra képes faj, az egyéb erdeigerekhez (<i>Apodemus spp.</i>) viszonyítva kisebb relatív abundanciával jellemezhető. A pírók erdeigér legtöbb példányát (143 pld) 2024-ben az Alföld területéről azonosítottuk, és magasabb egyedszámot regisztráltunk a Kisalföld (66 pld) mintáiból is. Az erdeigerek (<i>Apodemus spp.</i>) zsákmánykategória legtöbb egyedét a 2024-es adatok megoszlása alapján az Alföld területéről határoztuk (337 pld), a területre vonatkozó relatív gyakorisága 5,7% volt. E zsákmánykategória egyedeit a Kisalföld területén is nagy számban regisztráltuk. A zsákmánykategóriák klasszifikációja mind nagytáj, mind középtáj léptékben hasonló eredményt adott, mindkét térléptékben a mezei pocok volt a legfontosabb prédaállat, amely így a legnagyobb távolság értékkel vált el a többi fajtól. A 2024-es év adatait tekintve továbbá az erdeigerek és a két Crocidura faj jelentőségét kell kiemelniük, amelyek mind nagytáj, mind középtáj léptékben a gyöngybaglyok legfontosabb alternatív prédaállatai voltak. Bár az említett fajokhoz képest kisebb gyakorisággal kerültek elő a

						mintákból, de kiemeljük a pirok erdeigér, a két Sorex faj és a fokozottan védett északi pocok táplálék-összetételben megjelenő jelentőségét, melyek közül a védett fajok esetén faunisztikai megközelítésben ez különösen jelentős elterjedésükre vonatkozó ismereteink pontosításához.
3.	Makroszkopikus vízi gerinctelenek felmérése	Kiss Béla	Országos	TEV keret	7 000	Makroszkopikus vízi gerinctelen közösségek felmérése az NBmR protokoll alapján, AQEM típusú mennyiségi mintavétellel, 25 mintavételi helyen: A vizsgálat célja: kvantitatív mintavételi eljárással vízi makroszkopikus gerinctelen szervezetek gyűjtése, identifikációja a lehető legalacsonyabb rendszertani szintig; a keletkezett alapadatok (abiotikus és biotikus) tárolása és átadása; valamint az adatok elemzése. A mintavételi eljárás a Víz Kéretirányelv előírásaival harmonizáló, a NBmR vízi makroszkopikus gerinctelen protokollban rögzített, AQEM típusú mennyiségi mintavétel volt. Ezt a módszert alkalmazva, 2024-ben egy – az adott víztér felmérése szempontjából optimális – alkalommal, összesen 25 ponton történtek vizsgálatok. A minták meghatározása 10 makroszkopikus vízi gerinctelen taxon (csigák, kagylók, piócák, magasabb rendű rákok, tegzesek, kérészek, állkérészek, vízibogarak, szitakötők, vízi- és vízfelszíni poloskák) faji szintű és 2 csoport (kétszármányúak és kevésértékűek) magasabb rendszertani taxon szintű határozására terjedt ki. A 25 mintavételi hely közül 10 a Dunán, 5 a Dunával közvetlen kapcsolatban álló mellékágakon (Halrekészői-Duna-ág, Mosoni-Duna, Ráckevei-Duna, Rezéti-Duna), 4 hegyvidéki igen durva mederanyagú kisvízfolyásokon (Bükkös-patak, Dömösi-Malom-patak, Pilismaróti-patak, Török-patak), 2 hegyvidéki és dombvidéki durva mederanyagú kisvízfolyásokon (Börzsönyi-patak, Malomvölgyi-patak), egy Síkvidéki, finom mederanyagú pangó vízi kisvízfolyáson (Nováki-csatorna), 3 pedig állóvízen (Borsodi-dűlő, Fertő-tó, Lipóti-Holt-Duna) lett kijelölve. A felméréseket 2024 tavaszán (március 11–12., április 24.) és nyarán (július 17–19., július 30. – augusztus 1.) végeztük.

	A felmérések során 255, a lehető legalacsonyabb taxonómiai szintre meghatározott taxon gyűjtésére és meghatározására került sor, melyek közül 19 a kagylók (<i>Bivalvia</i>), 35 a csigák (<i>Gastropoda</i>), 18 a pócák (<i>Hirudinea</i>), 20 a magasabb rendű rákok (<i>Malacostraca</i>), 22 a kérészek (<i>Ephemeroptera</i>), 22 a szitakötők (<i>Odonata</i>), 25 a poloskák (<i>Heteroptera</i>), 8 az álkérészek (<i>Plecoptera</i>), 49 a tegzesek (<i>Trichoptera</i>), 21 a bogarak (<i>Coleoptera</i>), 13 a kétszárnyúak (<i>Diptera</i>), 2 a vízi fátyolkák (<i>Megaloptera</i>) egy a kevésértéjű gyűrűsféreg (<i>Oligochaeta</i>) közé tartozik. Ez 56.160 egyed gyűjtését és taxonómiai azonosítását jelentette. Az előkerült vízi makroszkopikus gerinctelen fajok közül 10 védett (<i>Anisus vorticulus</i>, <i>Aquarius najas</i>, <i>Borysthenia naticina</i>, <i>Calopteryx virgo</i>, <i>Fagotia daudebartii acicularis</i>, <i>Fagotia esperi</i>, <i>Gomphus flavipes</i>, <i>Libellula fulva</i>, <i>Onychogomphus forcipatus</i>, <i>Theodoxus danubialis danubialis</i>), egy az EU Élőhelyvédelmi Irányelvének II. függelékében (<i>Anisus vorticulus</i>) és 2 az EU Élőhelyvédelmi Irányelvének IV. függelékében (<i>Anisus vorticulus</i>, <i>Gomphus flavipes</i>) szerepel. A „Duna” víztestípusba tartozó 10 mintavételi hely közül a pilismaróti szakaszon kiváló, a folyásirányban ezt követő 4 szakaszon jó, a kisbodakin, a győrszámolyin, a tátin és a szeremleini mérsékelt, a komáromin pedig gyenge állapotot mértünk. Azon mintavételi helyek közül, ahol eddig 7 alkalommal történt felmérés, 3 esetében romló, 2 esetében javuló tendencia figyelhető meg az ökológiai állapotban. A „Dunával közvetlen kapcsolatban álló mellékágak” víztestípusba tartozóan 5 mintavételi szelvény közül kettőnél mérsékelt, egyenél gyenge, kettőnél rossz ökológiai állapotot kaptunk. A „Hegyvidéki igen durva mederanyagú kisvízfolyások” víztestípusba sorolt vízfolyások közül a Török-patak ökológiai állapota kiváló, a másik 3 ökológiai állapota jó volt. Mintavételi helyenként 7-7 felmérést végeztünk eddig, ami alapján a Pilismaróti-patak esetében nagyon kis mértékű javuló, a másik 3 vízfolyás esetében nagyon kis mértékű romló tendenciát figyeltünk meg az ökológiai állapotban. A „Hegyvidéki és dombvidéki

						durva mederanyagú kisvízfolyások” víztesttípusba két vízfolyás egy-egy szelvényét mértük fel idén második alkalommal. A Börzsönyi-patak esetében mindkét alkalommal kiváló, a Malomvölgyi-patak esetében mindkét alkalommal jó ökológiai állapotot kaptunk. A „Síkvidéki, finom mederanyagú pangó vízü kisvízfolyások” víztesttípusba egy vízfolyás egy szelvényét mértük fel idén hetedik alkalommal. Ökológiai állapot a gyenge és a kiváló között mozgott, romló tendencia figyelhető meg, az állapotminősítésben idén kaptuk a legalacsonyabb értéket. Közösségi jelentőségű vízi makroszkópikus gerinctelen fajok faunisztikai és mennyiségi mintavételezése 50 mintavételi egységben: A vizsgálat célja az Élőhelyvédelmi Irányelv mellékleteiben szereplő vízi makroszkópikus gerinctelen fajok kvalitatív és kvantitatív mintavételi eljárással történő gyűjtése és identifikációja, a keletkezett alapadatok tárolása és átadása, valamint az adatok elemzése. A mintavétel „A madárvédelmi (79/409/EGK) és az élőhelyvédelmi (92/43/EGK) irányelveknek megfelelő monitorozás előkészítése” című Átmeneti Támogatás projekt (2006/18/176.02.01) keretében kidolgozott protokollokban rögzített mintavételi stratégiát követte. A felmérés során 89 Délnyugat-magyarországi mintavételi helyszínt kerestünk fel, ahol összesen 101 fajcentrikus felmérést végeztünk. 90 esetben faunisztikai mintavétel, 5 esetben mennyiségi mintavétel történt, 6 esetben mennyiségi, illetve ugyanazon fajra vonatkozó faunisztikai mintavétel zajlott. 11 mintavételi helyszínen két vagy több célfaj felmérése is megvalósult. 5 mintavételi egység esetében találtunk kiszáradt medret, vagy minősítettük a mintavételi helyszínt mintavételre alkalmatlannak. Vizsgálataink a következő célfajok gyűjtésére vonatkoztak: apró fillérsiga (<i>Anisus vorticulus</i>), tompa folyamkagyló (<i>Unio crassus</i>), orvosi pióca (<i>Hirudo medicinalis</i>), magyar nádály (<i>Hirudo verbana</i>), folyami rák (<i>Astacus astacus</i>), díszes légivadász (<i>Coenagrion ornatum</i>), kolokán-karcsúcsa (<i>Aeshna viridis</i>), balkáni hegyszitakötő

						(<i>Cordulegaster heros</i>), sárgalábú folyami-szitakötő (<i>Gomphus flavipes</i>), zöld folyami-szitakötő (<i>Ophiogomphus cecilia</i>), lápi álarcos-szitakötő (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>), tócsaszitakötő (<i>Leucorrhinia caudalis</i>) és széles tavicsíkbogár (<i>Graphoderus bilineatus</i>). Az előkerült vízi makroszkopikus gerinctelen fajok közül 19 élvezet hazai védettséget (<i>U. crassus</i>, <i>A. vorticulus</i>, <i>Amphimelania holandrii</i>, <i>Fagotia daudebartii acicularis</i>, <i>H. medicinalis</i>, <i>H. verbana</i>, <i>A. astacus</i>, <i>Aeshna isocetes</i>, <i>Calopteryx virgo</i>, <i>C. ornatum</i>, <i>Coenagrion scitulum</i>, <i>C. heros</i>, <i>Gomphus flavipes</i>, <i>L. pectoralis</i>, <i>Libellula fulva</i>, <i>Onychogomphus forcipatus</i>, <i>Orthetrum brunneum</i>, <i>Aquarius najas</i>, <i>Macronychus quadrituberculatus</i>), melyek közül a balkáni hegyszitakötő (<i>C. heros</i>) és a lápi álarcos-szitakötő (<i>L. pectoralis</i>) fokozottan védett. A 2024. évi felmérésünk során kimutatott fajok közül 5 faj listázott az Élőhelyvédelmi Irányelv II. függelékében (<i>U. crassus</i>, <i>A. vorticulus</i>, <i>C. ornatum</i>, <i>C. heros</i>, <i>L. pectoralis</i>), és szintén 5 faj (<i>U. crassus</i>, <i>A. vorticulus</i>, <i>C. heros</i>, <i>G. flavipes</i>, <i>L. pectoralis</i>) az Élőhelyvédelmi Irányelv IV. függelékében, 3 (<i>A. astacus</i>, <i>H. medicinalis</i>, <i>H. verbana</i>) pedig az Élőhelyvédelmi Irányelv V. függelékében szerepel. A célirányosan keresett fajok közül 3 szitakötőfaj (<i>A. viridis</i>, <i>O. cecilia</i> és <i>L. caudalis</i>), valamint a széles tavicsíkbogár (<i>G. bilineatus</i>) egyedeinek jelenlétét egyik mintavételi helyen sem igazoltuk. Az <i>A. viridis</i> elterjedésének vizsgálata céljából egy mintavételi pontot vizsgáltunk meg, de az élőhely jellege – a kolokán teljesen hiányzott a mintavételi helyről – miatt ki is zárható állományának megítélte. A 2024. évi felmérés során 3 mintavételi szelvényében végeztünk célzott, az <i>O. cecilia</i> előfordulását vizsgáló mintavételeket, de a faj populációinak előfordulását az egyik mintavételi helyen sem igazoltuk, és a más fajokra kijelölt mintavételi helyeken sem mutattuk ki jelenlétét. Ugyanakkor más projekt keretein belül több esetben is előkerült a faj a Drávából, továbbá az élőhelyi viszonyokban sem látunk jelentős változást, ezért okkal feltételezzük, hogy a faj hiánya csak látványos, a

						viszonylag alacsony egyedsűrűség, illetve a mintavétel körülményei (kisebb áradás) miatt nem mutattuk ki jelenlétét. 10 mintavételi helyen vizsgáltuk a <i>L. caudalis</i> előfordulását, de egyik mintavételi helyen sem igazoltuk a faj egyedeinek jelenlétét, és más fajok kimutatását célzó mintavételi helyekről sem került elő a faj. A 10 mintavételi hely közül egyedül a Kisinci-tó, Köles-föld (Szaporca) alkalmas élőhely a faj egyedei számára, és itt számítottunk is az előfordulására, azonban a célzott imágó, exuvium- és lárvakeresés ellenére sem tudtuk igazolni a jelenlétét. A másik 9 mintavételi hely a faj számára láthatóan alkalmatlan volt, vízminőségi (eutróf viszonyok), illetve strukturális okok (kiterülő levelű hínárvegetáció hiánya) miatt. Négy mintavételi szelvényt jelöltünk ki a <i>G. bilineatus</i> célirányos keresésére, de az egyik mintavételi helyen sem fogtuk meg példányait annak ellenére, hogy az apró fillérsiga és a lápi álarcos-szitakötő keresésére kijelölt mintavételi helyek egy része is alkalmas élőhely lehet a faj állományai számára. A terepi felmérések tapasztalati alapján a Mattyi-tó, Déli-sziget (Gordisa), Ó-Dráva, Adravica-dűlő (Drávasztára) és az Ó-Dráva, Tüskés és Tölgyfás (Gordisa) megfelelő struktúrájú élőhelyet jelentenek a széles tavicsíkbogár megtelepedése szempontjából, így a faj előkerülésére a kijelölt mintavételi helyeken/vízterekben továbbra is lehet számítani a jövőbeni vizsgálatok során. A teljes vizsgálati tevékenység eredményeképpen 89 mintavételi helyszínt gyűjtéséből, illetve a gyűjtött anyag feldolgozásából 255 faji-, vagy magasabb rendszertani szinten feldolgozott 1390 adatkezelést keletkezett, a következő élőlénycsoportonkénti bontásban: kagylók (<i>Bivalvia</i>) – 75 adat, 16 taxon; csigák (<i>Gastropoda</i>) – 293 adat, 35 taxon; piócák (<i>Hirudinea</i>) – 56 adat, 20 taxon; magasabbrendű rákok (<i>Malacostraca</i>) – 160 adat, 19 taxon; kérészek (<i>Ephemeroptera</i>) – 103 adat, 20 taxon; alkérészek (<i>Plecoptera</i>) – 23 adat, 4 taxon; szitakötők (<i>Odonata</i>) – 261 adat, 41 taxon; vízi és vízfelszíni poloskák (<i>Heteroptera: Nepomorpha és Gerromorpha</i>) – 244 adat, 32 taxon; bogarak (<i>Coleoptera</i>) – 116 adat, 43 taxon és tegzesek (<i>Trichoptera</i>) – 59 adat; 25 taxon.

4.	Egyenesszárnny úak monitorozása	Puskás Gellért	Pécs: Remete- rét, Komló: Zobákpusztá, Dunaföldvár: Leányvári- völgy, Nagyharsány: Szársomlyó mintavételi helyeken.	TEV keret	800	A feladatunk 2024-ben az egyenesszárnny közösségek, valamint a magyar tarsza állományának monitorozása volt az NBmR Irányító Központ által kiadott módszertani leírás alapján a kijelölt mintavételi helyeken. A közösségek felmérése során minden területen négy-négy, a korábbi években is mintázott 25x25 méteres kvadrátban vettünk 300 csapásos fűhálós mintavételeket, amelyeket vizuális és akusztikus megfigyeléssel egészítettünk ki. Két alkalommal vizsgáltuk a területeket, a korai mintavételre június 10–12-én, a késő-nyáira augusztus 26–27-én került sor. Az alapadatokból levonható legfontosabb következtetések az alábbiak: A közösségi mintavételek során összesen 5 védett és fokozottan védett faj jelenlétét észleltük. Zobákpusztán a magyar tarsza és a hazánkban az utóbbi években jelentősen terjedő déli áttelelésű, a Remete-réten a szerény és az illír tarsza, a Szársomlyón a fűrészlábú szöcske, az Űrge-völgyben pedig a keleti pókszöcske került elő. A négy helyszínen összesen 38 egyenesszárnny faj 1095 példánya került a mintákba. Az egyedsűrűség általában jelentősen ingadozik az évek között, a fajszámok alakulásában azonban ennek csökkenése rajzolódik ki – ez szembe tűnőbb a Remeteréten és Zobákpusztán, de valamelyest az Űrge-völgyben is megfigyelhető. - Zobákpusztán három élőhelyfoltot észleltük a magyar tarsza jelenlétét, ezek összesített területe 3,8 hektárt tesz ki. Három évvel ezelőtt további három kisebb élőhelyfoltot is megtaláltuk a fajt, ezeken idén az észlelési küszöb alatt maradt a faj. Ennek oka valószínűleg az, hogy az idei évben a szokásoshoz képest jelentősen korábban toltott a magyar tarsza fenológiája. - A Remete-rét és Alsózobák gyepei erősen cserjésednek, erdősödnek. Itt az egyenesszárnny élőhelyek fennmaradása szempontjából bozótirtás és kaszálás javasolt. Zobákpusztá rétejin a kaszálás fenntartása, az Űrge-völgyben pedig az inváziós fajok

							visszaszorítása, cserjeirtás, a tartós hatás érdekében pedig extenzív legeltetés volna indokolt.
5.	Élőhelytérképezés	Márkus András	Gyékényes	TEV keret	1 000		Az O5x5 019 Gyékényes ÁNÉR mintanegyzet ismételt felmérése - 2024 A terepi munkálatok 2024 vegetációs időszakában zajlottak. A bejárás során a foltok adatainak felvétele mellett készült 40 fényképfelvétel, melyek szintén a dokumentáció részét képezik A mintanegyzet Csurgó és Gyékényes közötti terület el, felszínborítása közel kétharmadában erdő. Az erdőterületek nagyrészt természetes, vízhatásnak kitett (liget, mocsár, láp) erdei állományok, melyek túlnyomó része a Lankóci erdő tömbjére esik. Az erdők a kvadrát központi-keleti részét urallják. Az erdőterületekre jellemző a vágások gazdálkodás, de az országosan tapasztalhatóhoz képest kisebbnek tűnik a felújítás alatt lévő területek aránya. Mezőgazdasági területek az északi-nyugati-déli peremeken húzódnak. Gyékényes közelében a nyugati oldalon jelentős gyepek találhatók. A gazdálkodásban az előző térképezés óta eltelt időszakban markáns változások nem jelentkeztek, de néhány jellemző folyamat megfigyelhető. A szántóföldek tekintetében egyes részekben korábbi mezsgyék művelésbe vonása jellemző. Ezzel ellentétes folyamat az elszórtan megjelent friss erdőösítések területfoglalása. A gyepek tekintetében jellemző, hogy a legeltető gazdálkodás fejlődésével Gyékényes térségében korábban cserjésedett erdősülő területek gyeplének rekonstrukciója valósult meg. Az egész területre jellemző a korábban jelentős vízenyős területek visszaszorulása, az egész tájban tapasztalható vízhiány egyértelmű. A növényi inváziók nagy területeket érintenek, kifejezetten veszélyes új fajként jelent meg az amerikai alkörmös és a gyalogkakác.
6.	NBmR szerinti kétélű- és hullómonitorozás	Deme Tamás	Béda	TEV keret	500		2014-től folyamatos évenkénti kétélű és hulló felmérést folytatunk. Palack csapadázás, vizuális és akusztikus felmérések, tojáslakó helyek felkeresése., esetenként éjszakai lámpázásos felmérés.

					Célja minél pontosabb képet kapni az adott fajok tájegységen belüli elterjedéséről, mennyiségi adataikról, szaporodási ciklusaikról a mindenkori Dunai vízállások, és a csapadékvízviszonyok tükrében. Új szaporodó helyek felderítése, az évi szaporulat rögzítése, természetvédelmi intézkedések kidolgozása. Helyszíne a Béda-Karapancsai Tájegység területéből a bédai rész, amely 2500 ha erdőből, 200 ha gyeptől, és számtalan kisvízből, időszakos vízből, és hullámtéri területekből áll. Ezen kívül a tájegységgel közvetlen kapcsolatban álló, határos részterületek. Felmért fajok: • <i>Triturus dobrogicus</i> • <i>Bombina bombina</i> • <i>Emys orbicularis</i> • <i>Rana dalmatina</i> • <i>Hyla arborea</i> • <i>Pelophylax complex</i> A mintaterületek száma 2024-ben 32 volt. A mintavételek időpontjai: 03.10-08.30 között 68 alkalommal. Mintavételi módszerek: Palack csapdázás (az idei évben nem volt sikeres) akusztikus és vizuális megfigyelés. Éjszakai lámpázásos felmérés. Teknősfészkek megkeresése. A Dunai árhullámok rövid ideig megfelelőek voltak a vöröshasú unka szaporodásához. A megfelelő időpontban érkezett tavaszi csapadék kedvező feltételeket teremtett az erdei béka szaporodásához, de az elmúlt két év szaporulatának teljes pusztulása miatt alig maradt szaporodni képes állomány. Ennek ellenére azonban lehetett petecsomókat találni. Bédán a kételtű és hullófajok védelmét megnehezítő problémák elsősorban a vizek állapotváltozásaiból adódnak. A területet két nagy egységre lehet felosztani. Az egyik a Duna folyó által időszakosan megírt hullámtér, a másik a mentett oldali erdőömb. Természetesen mindkét területre a problémák is más-más jellegűek. Míg a mentett

						oldalón a vizek hiánya okozhat gondot, a hullámtéren (az időszakos vízhiány mellett) a többletvíz, a túl magas vízállás jelenthet problémát. A Duna a fő medentől indulva egyre kisebb és kisebb ágakra oszlik szét, így mire az ártér legtovábbi pontjait is eléri, már csak sekély, könnyen felmelegedő víztesteket, tavauskákat, tocsogókat képez. A ritkán bekövetkező áradások, vagy az ismétlődő árhullámok elmaradása esetén ezek a kisvizek kiszáradnak, és a bennük rejlő nagyszámú halivadék és békálárva szárazra kerül, vagy a ragadozók könnyű prédájává válik. Ennek orvoslására célszerű lenne kis mikro zsilipek építésével az időszakos víz visszatartást megvalósítani a fokokon. Kettő ilyen már működik a Kölkedi Nagyréten, de mindenképpen érdemes lenne még újakat üzembe helyezni. Az eddigi tapasztalatok nagyon kedvezőek. A mentett oldali részen a problémát a vizek hiánya okozza. A kételtű fajok szaporodása nem csak a nagyobb, állandó víztestekben (holtágak, tavak, kubikok) történik, hanem jelentős számban a kisvizekben, időszakos vizekben is. Ismeretesek tíz évet meghaladó korú gödrök, kerékvágók dagonyák, melyekben jelentős számban szaporodnak a gótek és a békák. Ezek vízellátása azonban a mindenkori csapadék viszonyoktól függ. A vízmentes időszakokat a klasszikus szaporodó helyek mellett épített kis területű (25-30 m²) tavakkal lehetne áthidalni, mesterséges víz utánpótlás mellett. Ezeket célszerű egy térdig érő, nagylukú (erdészeti vadkerítés) dróthálóval körül venni, mivel a vaddisznók a száraz időszakban gyakran dagonyáznak benne, ezáltal a petecsomók és az ebihalak, gótek megsemmisülnek. A másik probléma az erdei utak, nyiladékok kerékvágóinak a kérdése. Fontos alkalmi szaporodó helyek, melyek gyakran áldozatul esnek a forgalomnak, faanyag szállításnak. Néha éveken keresztül sem történik rajtuk mozgás, máskor akár évente többször is használják őket. A szállítások útvonalának egyeztetésével, esetleg a petecsomók biztonságosabb víztestbe hordásával az adott évi szaporulat kiesés elkerülhető lenne.

7.	Nagygombák monitorozása erdőrezervátum okban	Dr. Pál-Fám Ferenc	Ropolyi Erdőrezervátu m	TEV keret	500	Az NBmR szerinti felmérés célja elsősorban trendmonitorozás és a magterület-kezelt-ültetett erdőállomány-hármas fungájának az összehasonlítása, de cél volt a védett és veszélyeztetett fajok dokumentálása is. A felmérés a 3. mintavételi ciklus 2. évi mintavétele volt. A mintavétel az előbbi erdőállományokban zajlott, 3 állományban állomány szintű fajösszetétel, illetve 3, egyenként 500 m²-es kvadrátban termőtestszám-felmérés készült. A módszer a vonatkozó protokoll által meghatározott, az időpontok: 06.23, 07.08, 09.22, 10.19 és 11.05 voltak. Felmérésre került a nagygomba fajösszetétel állományonként, a faj- és termőtestszám kvadrátonként, a veszélyeztetett fajok száma ugyanilyen bontásban, valamint a védett fajok. Összesen 120 nagygombafaj 3533 termőteste került dokumentálásra, melyek közül 54 volt veszélyeztetett, négy pedig védett. Az éves fajszám tekintetében a pufferezóna-magterület-ültetvény felé csökkenő fajszámok figyelhetők meg mind az állományokban, mind a kvadrátokban. A termőtestszámok tekintetében a magterület-pufferzóna-ültetvény a sorrend. A funkcionális megoszlás csökkenő xilofág szaprotróf és növekvő talajlakó szaprotróf arányt mutatott a magterülettől az ültetvény felé. A természetvédelmi szempontból legfontosabb nekrotróf parazita szám és arány a magterületen jelentős volt, mind állomány-, mind pedig kvadrát szinten. Az egy-egy IUCN 1-es kategóriás faj a magterületen és a pufferezónában termett, a 4 védett faj közül a <i>Ganoderma pfeifferi</i> a magterületen, a <i>Volvariella bombycina</i> és a <i>Polyporus tuberaster</i> a magterületen és a pufferezónában, végül a <i>Strobilomyces strobilaceus</i> a pufferezónában és az ültetvényben termett. Minden mért paraméter trend szinten megegyezett a 2017-19-es évekkel, minimális különbségek mutatkoztak mindössze a magterületen és a pufferezónában, míg az ültetvényt instabilitás jellemzi a különböző években.
8.	Denevérek monitorozása	Görföl Tamás	DDNPI működési területe	TEV keret	900	Az elvégzett feladat tartalma: a feladat során a négy fő monitoring vizsgálatot végeztünk el a DDNPI működési területén az NBmR keretében: épületlakó denevérfelmérés,

						hosszúszárnú denevér monitoring, nászbarlangok monitoringja és akusztikus denevérfelmérések kijelölt mintavételi pontokon. Célja: hazánk, szűkebben a Dél-Dunántúl denevérállományának változásának nyomon követése. Helyszínei: épületlakó monitoring: Almáskeresztúr: prérház, Bükkösd: katolikus templom, Bükkösd: Petrovsky kastély, Gyöngy: református templom, Mozsgó: katolikus templom, Komló-Mecsekjános: katolikus templom, Pécsdeveser: katolikus templom, Sásd: katolikus templom, Sellye: katolikus templom Gyöngy: evangélikus templom Váralja: református templom Váralja: evangélikus templom, Túrny: református templom; nászidőszaki monitoring: Mánfai-kőlyuk; hosszúszárnú denevér monitoring: Szársomlyó, Károly-táró; erdőlakó denevér monitoring: Gemenc: Cserta-híd, Ócsény 34B er., Ócsény 40A er., Béda-Karapancsa: Slam-híd, Budzsaki-híd, Kölked 83 er. Mintavételek időpontjai: épületlakó monitoring: 2024.06.20., 2024.06.24.; nászidőszaki monitoring: Mánfai-kőlyuk: 2024.08.27.; hosszúszárnú denevér monitoring: 2024.06.11., 2024.08.29.; erdőlakó denevér monitoring: 2024.07.16. és 2024.07.17. Mintavételi módszerek: épületlakó monitoring: vizuális felmérés; nászidőszaki monitoring: denevérháló; hosszúszárnú denevér monitoring: kirepülés számolás; erdőlakó denevér monitoring: denevérdetektor. Főbb eredmények részletezése, természetvédelmi szempontok: Idén sem tudunk minden esetben feljutni a padlásokra. Gyöngybagoly felbukkanása miatt Dél-Dunántúl legjelentősebb közönséges/hegyesorrú denevér kolóniája 2021-ben elköltözött a Komló-Mecsekjános templomból. 2023-ban visszatértek, igaz, jóval kisebb egyedszámban, 2024-ben azonban csak 20 példányt találtunk. A gyöngyi református templomban 100 példányt, míg a gyöngyi evangélikus templomban nem találtunk közönséges/hegyesorrú denevért. A váraljai református templomban nem sikerült a közönséges/hegyesorrú denevéreket leszámolni, mert a süvegben nagyon nagyon elhúzódtak, de jelen voltak a

					templomban, becslésünk szerint mintegy 200 példány. A váraljai református templom padlásán mintegy 150 közönséges késeidenevér tanyázott. A váraljai evangélikus templomban a tavalyihoz képest kis emelkedés mutatkozott, mintegy 100 pld. közönséges/hegyesorru denevér volt. A monitoringba bevettük a hőgyézi kastélyt, ahol jelenleg a Dél-Dunántúl legnagyobb közönséges/hegyesorru denevér kolóniája lakik, 2023-ban kb. 650 pld., míg 2024-ben 480 pld. A kastély padlásán további 40 pld. közönséges késeidenevér is volt. A 2020-ban Mozságon felbukkant közönséges/hegyesorru denevér kolónia 2021-ben ismét hiányzott, 2022-ben az oltárkép mögött volt egy kisebb csoport, 2023-ban pedig a padláson volt egy közönséges késeidenevér, a süvegben pedig hat közönséges/hegyesorru denevér. 2024-ben aztán kb. 100 pld. közönséges/hegyesorru denevér lehetett a templomban. A nászbarlangok monitorozása során a 2024-es évben a Mánfai-kőlyuknál 201 példányt fogtunk be, mely hatalmas rekord egyedszám. Ez részben a szoprán törpedenevérek igen magas számának köszönhető. Ez a faj nem szokott barlangoknál nagyobb számban előfordulni. A szokásos fajok képviseltették magukat. Az idei évben is fogtunk hosszúszárnú denevéreket, e fajnak ez az egyetlen stabil előfordulási helye a Mecsekben, mióta át lett alakítva a rácsozat szinte minden évben kézre kerül. A Büdöskúti-zsomboly környezetében levágták az erdőt. A kiemelt jelentőségű denevér nász- és szálláshely esetében ez fennakadásokat okozhat a násztelekénységben, állatok pusztulásával is járhat, illetve a mikroklímátikus viszonyok megváltozása miatt a telelésre is negatívan hathat. 2024-ben sajnos nem tudtunk hálózni a barlangnál, mivel a felhőző újulat annyira sűrű volt, hogy lehetetlenne tette az értelmes hálóállítást. A szársomlyói hosszúszárnú denevér állomány stabilnak mondható, erős ingadozásokkal. A 2024-es évben a nyári és a gyülekező kolónia is átlagos számú volt. Általánosan elmondható, hogy a Cserta- és a Slam-hídnál, valamint esetenként a Budzsaki-hídnál általában kimagasló a denevérek aktivitása. A két hídnál lévő mintavételi

						pont nagyon jó táplálkozó-területeken helyezkedik el, ezért várható volt, hogy magas lesz a denevérszámok száma. A 2024-es évben a denevérek aktivitása a legtöbb helyen közepes volt, viszont az Őcsény 40A erdőszelvényben az átlagosnál jóval magasabb aktivitást tapasztaltunk. Az NBmR szerinti felmérést a 2024-es évben elvégeztük 6 állandó kvadrátban /Pogány, Némethér (Hard), Kaposújfal, Paks, Madocsa, Iregszemcse/, valamint Pogány, Paks és Madocsa élőhelyeken 1-1 további mozgó kvadrátban történt meg az ürgepopulációk felmérése az NBmR szerinti meghatározott lyukszámlálási módszerrel. A Pogányi repülőterén található a legerősebb Dél-Dunántúli ürgepopuláció. 2024-ben mindkét négyzetben lyukszám-emelkedést tapasztaltunk, az ürgepopuláció denzitása igen magas volt. Kaposújfalon az elmúlt évek tendenciájának megfelelően kritikus alacsony lyuksűrűséget tapasztaltunk, mindössze 4 lyukat találtunk és a kvadrátok kívül is rendkívül kisszámú lyuk lehetett fel. A mezsei pockok tértőlódása és lyuksűrűsége jelentős, korábban ürgek által lakott területre szorultak. Madocsa 2020-ban biztonságos alakult az ürgek helyzete, mivel a legelő egy központi részén a korábban talált ürgepopulációk száma jelentősen megnövekedett és az ürgek által lakott terület mérete is nagy mértékben expandált. A kedvező tendencia nem folytatódott az azt követő években és 2024-re teljesen eltűntek a lyukak a mozgókvarátban is. Lehetőséges, hogy a területről teljesen kipusztultak az ürgek, vagy 1-2 éven belül ez megtörténik. A paksi kvadrátjainkban 2022-ben volt mélypont az ürgeállomány, viszont a 2023-as enyhe növekedést követően 2024-ben az állandó kvadrátban több, mint duplájára nőtt a számlált lyukszám, így ez a terület vált az ürgek által leginkább benépesített területté (a mozgó kvadrátban nem volt jelentősebb változás, így annak felvételezése nem indokolt).
9.	Ürge-monitorozás	Molnár Dániel	Pogány, Némethér (Hard), Kaposújfal, Paks, Madocsa, Iregszemcse, Pogány, Paks és Madocsa	TEV keret	340	

						A Hardi legelőn eggyel csökkent az ürgelyukszám 2023-hoz képest, az ürgelyukak továbbra is inkább a terület mélyfekvésű részén voltak találhatóak, ahol korábban egyáltalán nem volt ürge. 2024-ben ismét felmértük az Iregszemcsén 2020-ban újonnan felfedezett ürgeállományt, ahol a növénytakaró drasztikus változását tapasztaltuk, az aljnövényzet jellege (főként gyomosodás) a legeltetés és kaszálás elmaradását (és a terület szomszédságában történt fakitermelés kapcsán történt további degradáció hatását) tükrözi az elmúlt 2 évre vonatkozólag, ami gyakorlatilag a kisméretű populáció teljes visszaszorulását eredményezte. A talált lyukak nem egyértelműen lakottak.
						Elvégeztük az <i>Angelico-Alnetum</i>, <i>Salvia-Festucetum rupicolae</i>, <i>Sedo sopianae-Festucetum dalmaticae</i> társulásoknak a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer protokollja szerinti felmérését. A <i>Spirodello-Aldrovandetum</i> helyén (Baláta-tó) a vízviszonyok nem tették lehetővé a társulás kifejlődését. 50x50 m-es mintanegyzetekben: <i>Salvia-Festucetum rupicolae</i> Helyszín: Dunaföldvár: Leányvári-völgy Mintavétel időpontja: 2024. 06. 06.
10.	Növényfarsulás ok monitorozása	Lájer Konrád	DDNPI működési területe	TEV keret	800	A legutóbbi felméréshez képest a fajszám, és kismértékben a kvadrátonkénti átlagos fajszám is csökkent, az átlagos és az összorítás viszont jelentősen (3-4-szeresére) növekedett. Újra megjelent a <i>Colutea arborescens</i>, valamint a korábban nem jelzett <i>Petrorhagia prolifera</i> és <i>Salvia pratensis</i>. A változások oka valószínűleg a szeszélyes időjárásban, az évszakok eltolódásában keresendő. A fajok jelentős részénél nem lehet egyértelmű tendenciát kimutatni, a populációméretetek inkább csak ingadoznak. A terület kis mértékben cserjésedik. A védett fajok közül most nem került a mintába a <i>Linum tenuifolium</i>, a <i>Linum hirsutum</i> egyedszáma kissé csökkent, a többi viszont növekedett.

						Védett fajok: <i>Astragalus asper</i>: 20 mintanegyzetben szerepel, teljes állomány a mintanegyzetben < 50, kissé ingadozó. <i>Crambe tataria</i>: 3 mintanegyzetben szerepel, teljes állomány a mintanegyzetben < 10, kissé ingadozó. <i>Inula germanica</i>: 10 mintanegyzetben szerepel, az állomány ingadozó. <i>Jurinea mollis</i>: 3 mintanegyzetben szerepel, teljes állomány a mintanegyzetben < 10, ingadozó. <i>Linum hirsutum</i>: 11 mintanegyzetben szerepel, állomány nagysága erősen ingadozó. <i>Sedo sopianae-Festucetum dalmaticae</i> Helyszín: Nagyharsány: Szársomlyó Mintavétel időpontja: 2024. 06. 05. A legutóbbi felméréshez képest a fajszám, és a mikrokvadrátok átlagos borítása csökkent. Nem került a mintába az <i>Arabidopsis thaliana</i>, <i>Artemisia alba</i>, <i>Buglossoides arvensis</i>, <i>Camelina microcarpa</i>, <i>Dianthus giganteiformis</i>, <i>Dictamnus albus</i>, <i>Fumaria officinalis</i>, <i>Gallium aparine</i>, <i>Melica ciliata</i>, <i>Minuartia glauca</i>, <i>Myosotis ramosissima</i>, <i>Papaver dubium</i>, <i>Stachys recta</i>, <i>Thlaspi perfoliatum</i>, <i>Trigonella gladiata</i>, <i>Valerianella dentata</i>, <i>Vicia angustifolia</i>, <i>Viola kitaibeliana</i>. Újra megjelent viszont az <i>Ajuga chamaeepytis</i>, <i>Carex liparicarpos</i>, <i>Eryngium campestre</i>, <i>Helianthemum canum</i>, <i>Reseda phyteuma</i>, <i>Sideritis montana</i>, illetve korábban nem szerepelt az <i>Allium sphaerocephalon</i>, <i>Euphorbia esula</i>, <i>Taraxacum laevigatum</i> agg. Az eltérések oka a szeszélyes időjárás, az évszakok eltolódása lehetett. A felvételezés idején az állomány kevésbé gyomos, de a korábban kimutatott karakterfajok egy része is hiányzik. A változások egy része valószínűleg átmenetinek bizonyul. A többi faj esetében egyértelmű tendencia nem mutatható ki. A 2021-ben megtalált <i>Dictamnus albus</i> ezúttal nem került a mintába, de a környéken jelen van, sőt november végén virágzott.

					Védett fajok: <i>Allium sphaerocephalon</i>: 12 mintanegyzetben szerepel, korábban nem találtam a mintaterületen, a környéken jelentősebb állományai vannak. <i>Stipa pulcherrima</i>: 8 mintanegyzetben szerepel, állomány nagysága alig változott. <i>Asplenium javorkae</i>: 20 mintanegyzetben szerepel, állomány nagysága kissé ingadozó. <i>Sedum neglectum</i>: 14 mintanegyzetben szerepel, állomány nagysága kissé ingadozó. <i>Festuca dalmatica</i>: 31 mintanegyzetben szerepel, állomány nagysága kissé ingadozó. A terület kis mértékben cserjésedik (<i>Fraxinus ornus</i>), illetve természetvédelmi kezelés hiányában az <i>Alnus altilissima</i> terjedése is veszélyeztetné. <i>Angelica-Alnetum</i> 1. Helyszín: Baláta tó ER Mintaterület: mérete 30 m x 30 m. Mintavétel időpontja: 2024.07.05. A szárazság, illetve erősen ingadozó vízviszonyok, és a vadjáratás miatt a terület meglehetősen zavart képet mutat, a gyepszintben a nagy csalán (<i>Urtica dioica</i>) dominanciájával. A korábban megjelent siska nádtippan (<i>Calamagrostis epigeios</i>) és kisvirágú fűzike (<i>Epiobium parviflorum</i>) ebben az évben nem került a mintába. További hiányzó fajok: <i>Cirsium arvense</i>, <i>Cucubalus baccifer</i>, <i>Deschampsia caespitosa</i>, <i>Epiobium parviflorum</i>, <i>Glechoma hederacea</i>, <i>Mentha aquatica</i>, <i>Mercurialis perennis</i>, <i>Persicaria amphibia</i>, <i>Persicaria minor</i>, <i>Sparanium erectum</i>. Újra előkerült viszont a <i>Hottonia palustris</i>, továbbá megjelent a <i>Carex elata</i>, <i>Carex riparia</i>, <i>Chaerophyllum temulum</i>, <i>Chenopodium polyspermum</i>, <i>Coryza canadensis</i>, <i>Glyceria fluitans</i>, <i>Ranunculus repens</i>, <i>Rubus fruticosus</i> agg., <i>Solidago gigantea</i>, melyek között özöngyomok is vannak. A változások jelentős része valószínűleg csak átmeneti, amennyiben a vízviszonyok nagyjából helyreállnak (ez viszont jelentős mértékben a Baláta-tó vízállásától függ).

					Veszélyeztető tényezőként a száradás, szélsőséges vízszint ingadozás mellett a vadjárás említendő, melynek bizonyos szerepe lehet a zavarástűrő és gyomfajok terjedésében. Védett fajok: <i>Dryopteris carthusiana</i>: 8 minakörben szerepel, állomány nagysága ingadozó. <i>Hottonia palustris</i> : 1 minakörben szerepel, állomány nagyság <10. Veszélyeztető tényezőként a száradás, szélsőséges vízszint ingadozás mellett a vadjárás említendő, melynek bizonyos szerepe lehet a zavarástűrő és gyomfajok terjedésében. 2. Helyszín: Boronka-meléleti TK, Kak Mintaterület: 2 db, méretük egyenként 30 m x 30 m. Mintavétel időpontja: 2024.06.16. A fajszám, és kissé a mintakörök átlagos fajszáma is csökkent az előző mintavételhez képest. A vízszint-ingadozás nem olyan erős, mint a Baláta-tavi mintaterület esetében, mert a korábban kiépített természetvédelmi célú víz-visszatartás még viszonylag működik. A felvételezés időpontjában 20-30 cm felszíni vízborítás tapasztalható. A <i>Carpinus betulus</i>, <i>Deschampsia caespitosa</i>, <i>Galium odoratum</i>, <i>Stellaria holostea</i> megjelenése átmenetinek bizonyult, újabban nem kerültek a mintába. Ugyancsak hiányzik az <i>Acer pseudoplatanus</i>, <i>Caltha palustris</i>, <i>Cornus sanguinea</i> (gyepszint), <i>Corylus avellana</i> (gyepszint), <i>Crataegus monogyna</i>, <i>Epilobium hirsutum</i>, <i>Fagus sylvatica</i>, <i>Ficaria verna</i>, <i>Mercurialis perennis</i>, <i>Myosoton aquaticum</i>, <i>Persicaria minor</i>, <i>Scutellaria galericulata</i>, <i>Tilia cordata</i>, <i>Ulmus minor</i> (gyepszint). Újra megjelent viszont a <i>Humulus lupulus</i> és az <i>Oenanthe aquatica</i>, valamint a korábbi felméréseknél is hiányzó <i>Galium aparine</i>, <i>Hedera helix</i>, <i>Lamium maculatum</i>, <i>Lemna minor</i>, <i>Myosotis scorpioides</i>, <i>Persicaria amphibia</i>, <i>Ranunculus repens</i>, <i>Scrophularia umbrosa</i>. Az eltérések nagy része valószínűleg a magasabb vízállásnak köszönhető. A többi faj esetében egyértelmű tendenciáról nem beszélhetünk, inkább a vízszint-ingadozások érvényesülését mutatják. A jelzett változások is átmenetinek bizonyulhatnak a jövőben.

					A jelenlegi természetvédelmi kezelés megfelelőnek látszik. Javasolom a víz-visszatartást időnként ellenőrizni, és szükség esetén helyreállítani. Védett fajok: <i>Carex strigosa</i>: 5 mintakörben szerepel, a felmérések kezdetén nem mutatkozott, megtalálása óta állomány nagysága stabilnak tűnik (kissé nőtt). <i>Dryopteris carthusiana</i>: 23 mintakörben szerepel, állomány nagysága stabilnak mondható. <i>Thelypteris palustris</i>: 4 mintakörben szerepel, állomány nagysága kissé ingadozó. <i>Hottonia palustris</i>: 7 mintakörben szerepel, állomány nagysága ingadozó. <i>Urtica kioviensis</i>: 1 mintakörben szerepel, a felmérések kezdetén nem mutatkozott, állomány nagysága erősen ingadozó. Az <i>Angelico-Alnetum</i> társulás a vízhiány miatt 2024-ben sem volt megtalálható és felmérhető.	
11.	Közösségi jelentőségű élőhelyek monitorozása	Bauer Norbert, Márkus András	DDNPI működési területe	DDNPI saját költségvetése	660	Natura 2000 élőhelytípusok extenzív monitorozásával a cél a Natura 2000 jelölt élőhelyek állapotának és annak változásának nyomon követése Módszer: a felvételezések elkészítése az Agrárminisztérium által kiadott protokoll szerint, a kiadott Excel mintavételei lapok kiöltésével, az elvárt fotódokumentációval kiegészítve, a Nemzeti Park által megadott helyszíneken és élőhelytípusokban. Gyepes mintaterületek: 6510-5031: A mintaterület egy korábban minden bizonnyal kaszálással fenntartott ártéri mocsártér, magasságos foltokkal, karakterfajai közül jelen van még: <i>Symphytum officinale</i>, <i>Euphorbia lucida</i>, <i>Iris pseudacorus</i>, <i>Ranunculus repens</i>, <i>Potentilla anserina</i>, <i>Mentha aquatica</i>. Az élőhelyfolt a kezelés felhagyása miatt átalakulóban van, kis mértékben cserjésedik és jelentős mértékben az ártéri magaskórós-nádas élőhelyek felé van átalakulóban (<i>Phragmites australis</i>, <i>Urtica dioica</i>, <i>Galium aparine</i>). A változást a gyephasználat hiánya mellett a szervesanyagfelhalmozódás is eredményezheti (vö. környező szántók).

					6440-5028: A mintaterület aktuális állapota szerint inkább egy mezofil-xeromezofil kaszálórét (<i>Bromus erectus</i>, <i>Festuca pratensis</i>), a mocsárrét jellegről már csak néhány - aktuálisan ritka - kísértőfaj tanúskodik: <i>Leucanthemum vulgare</i>, <i>Agrimonia eupatoria</i>, <i>Ranunculus acris</i>, <i>Cirsium canum</i>. A gyepek átalakulása részben a talajvízszintcsökkenéssel (csapadékhányos időszakok, ritkább elöntések), részben a kaszálás kivielezésével lehet összefüggésben. A kaszálás gyakorisága, a kaszálás egyszerre, egyúttal történő kivielezése, ill. a kaszálási magasság egyaránt szerepet játszhat abban, hogy egy homogénebb szerkezetű, mindössze néhány gyakori fajtával jellemezhető gyepek uralkodjanak a területen. 6430-5021: A mintaterület aktuálisan csak részben mutatja a 6430 (Á-NÉR: D5, D6) úde magaskórós jellegét (<i>Eupatorium cannabinum</i>, <i>Lythrum salicaria</i>, <i>Lycopus europaeus</i>, <i>Carex vesicaria</i>, <i>Carex riparia</i>, <i>Solanum dulcamara</i>). Az élőhelyen a szukcesszió következő stádiumai (nádas, magassásos) vesznek át a domináns jellegét. A mintaterület nem szabályos kvadrát, egy elnyúló trapéz alakzatban volt kijelölhető. Hosszabb távon, várhatóan ez a folt is átalakul, becserjésedik. 7230-5015: A mintaterület aktuálisan nem a 7230 (mészkedvelő láp- és sásrétek) élőhelyet képviseli. Az állomány teljesen elgyomosodott mocsári-lápi gyomnövényzetet képvisel, gyakorlatilag kizárólag, generalista, gyom és inváziós fajok által uralt vegetáció. Természetközeli 7230 élőhelyfoltokat a mintaterület felkeresése közben sem találtam, egész kis kiterjedésű lápi magassásos maradványok ismerhetők fel. 6410-5010: A mintaterület a Duna-Tisza-közi homokvidékek buckaközi képerjéseihez igen közel álló, alapvetően természetserű állomány. A fajkészlet kissé szegényes (a vizsgált aszpektusban), de az élőhely domináns elemei (<i>Molinia caerulea</i>, <i>Salix rosmarinifolia</i>) és jellemző kísértőfajai (<i>Succisa pratensis</i>, <i>Serratula tinctoria</i> srb.) alapján még egyértelműen azonosítható. Állapotának romlását a <i>Calamagrostis epigeios</i>

				térnyerése és a <i>Solidago gigantea</i> megjelenése jelzi. Gyephasználat (kaszálás) megszűnése esetén az élőhelyfolt viszonylag gyors becserjésedére lehet számítani. Természetvédelmi szempontok: 6510-5031: A mintaterületen védett növényfajok: a mintavételezés időpontjában nem került elő. Idegenhonos inváziós faj a kvadrátban: <i>Solidago gigantea</i>. Problémát jelent a kaszálás hiánya és a szervesanyag felhalmozódás, amelynek következtében a tipikus ártéri mocsártól élőhely nádasodik és gyomosodik. Javaslatok: kaszálás, száraz talajfelszín esetén, leginkább június végén. 6440-5028: A mintaterületen védett növényfajok: a mintavételezés időpontjában nem került elő. Idegenhonos inváziós faj a kvadrátban: – Problémát jelent az élőhely szárazodása, a gyakori és alacsony vágásmagassággal történő kaszálás miatt a kétszikű kísérőfajok megrikulása (virágágzadtság csökkenése). Javaslatok: gépi kaszálás esetén magasabb vágásmagasság. Az élőhely tüdőbb állapota, tipikusabb mocsártól jellege, a magasabb talajvíz, ill. elöntés függvénye. 6430-5021: Védett és közösségi jelentőségű edényes növényfaj a kvadrátban: <i>Sonchus palustris</i>. Idegenhonos inváziós faj a kvadrátban: <i>Solidago gigantea</i>, <i>Echinocystis lobata</i>, <i>Bidens frondosa</i>. Problémát jelent az ártéri élőhely rendszeres vízborításának ritkulása (az elmúlt tíz évben), az élőhely szukcessziója következtében a becserjésedés (<i>Salix cinerea</i> és más), valamint az inváziós növényfajok tömeges terjedése. Javaslatok: – (Az ártéri magaskórós élőhelyek monitorozása nehéz feladat, állandó kvadrát módszerrel, hiszen helyük, kiterjedésük változik. Ezt a mintaterületet több mint 15 éve jelölték ki, azóta az élőhely átalakult.) 7230-5015: Védett és közösségi jelentőségű edényes növényfaj a kvadrátban: <i>Leucojunum aestivum</i>. Idegenhonos inváziós faj a kvadrátban: <i>Solidago gigantea</i>. Problémát jelent az

				ártéri élőhely rendszeres vízborításának ritkulása (az elmúlt tíz évben), a nagyvadvállomány (főleg vaddisznó) nagy területű és gyakori túrása, taposása, valamint az inváziós növényfajok tömeges terjedése. Javaslatok: az áltéri nagyvadvállomány jelentős mértékű csökkentése, a nyári, száraz időszakban kaszálás, szárazizozás, 6410-5010: A mintaterületen védett növényfajok: a mintavételezés időpontjában nem került elő. Idegenhonos inváziós faj a kvadrátban: <i>Solidago gigantea</i>. Problémát jelent a <i>Calamagrostis epigaeos</i> és a <i>Solidago gigantea</i> térnyerése. Javaslatok: extenzív legeltetés; inváziós fajok és a cserjeszedés visszaszorítására irányuló alkalmi beavatkozások; Erdős mintaterületek 9180-5002: A Melegmágyi-völgy meredek oldalainak nagy természetességű, idős fakkal jellemzett erdőrése. Bár régóta folyamatosan erdőgazdálkodással érintett területen fekszik, a meredek, nehezen megközelíthető termőhely miatt egyrészt kiseik az erdőgazdálkodás érdeklődésén, másrészt talajvédelmi szerepe miatt is kímélt terület. Alapvetően bükkös jellegű élőhely, hasonló környezetben, de domináns a gyertyán és gyakori a hegyi juhar is. Aljnővényzete ritkás, a talaja a meredekség miatt folyamatosan erodálódó. Sok holtfa jellemzi, cserjeszintje közepes borítású. A gyér gyepszintben elszórtan védett fajokkal, mint díszes vesepáfrány, farkasölő sisakvirág Természetvédelmi szempontok: A lejtőn felfelé található területek erdőgazdálkodása közvetlenül befolyásolja az élőhelyet mikroklímáján keresztül, így puffterület fenntartása lenne szükséges. A terület mellett és annak szélén gyakran használt turistaút halad, ami némi zavarást jelent. Inváziós fajok nincsenek jelen. A völgyalji patak mentén gyűrűs hegyi szitakötő is él. Országosan védett, Natura 2000 besorolású. 91E0-5002: A gyékényesi Lankóc egyik lápjának tisztasán felnőtt, monodomináns rekettye tűzes állomány nagy borítással, így a sásos dominanciájú gyepszint ritka. Alacsony fajszáma ellenére kifejezetten természetes, őserdő jellegű állomány olyan lápi fajokkal, mint a lápi csalán és a békaililium, valamint megfelelő vízborítás esetén laza

				hínár szinttel. Alapvetően nedves, vízben álló élőhely, de a felmérés évében a nyári elhúzódó szárazságban a vízborítás megszűnt. Természetvédelmi szempontok: Kifejezetten nagy természetességű, gazdálkodás által nem érintett élőhely. Közvetlenül kitett a szárazodási folyamatoknak, inváziós fajok nincsenek jelen, de a környezetben jelen van az aranyvessző és a gyalogakác, melyek szárazodás esetén hamar előre törnek. Országosan védett, Natura 2000 besorolási. 91F0-5002: Tipikus megjelenésű keményfás, de a mentett oldalon helyezkedik el, így némileg a gyertyános-kocsányos tölgyesek felé is rokonságot mutat. Lombkorona szintjében domináns a magyar kőris és a kocsányos tölgy, a gyertyán relatív gyakori és előfordul madárcseresznye is. Régóta erdőgazdálkodás alatt álló terület, mezőgazdasági környezetben, emiatt a zavarás egyértelmű jeleit mutatja nem kevés erre utaló aljnövényzeti elemmel (nagy csalán, erdei turbolya, fekete szeder). Aljnövényzete közepes borítású, megfelelő cserjeszinttel és egészséges újulati szinttel. Természetvédelmi szempontok: A zavarás okai egyrészt erdőgazdálkodásból eredőek, de jelentős a környezet vad állati terhelése is. Védett fajok nem jellemzőek a területen, bár a közelben előfordulnak olyan orchidea félék, mint a kardos madársisak, kellelevelű sarkvirág. Jelen van az inváziós gyalogakác, melynek erősödése várható. Natura 2000 terület. 91H0-5002: A nagyszékelyi erdőtümb tipikus erdei közé tartozó molyhos tölgyes-cseres szálerdő. Tipikus abból a szempontból is, hogy a régóta tartó gazdálkodás és a nagy vadlétszám miatt egyértelműen a zavarás jeleit mutatja. Erős cserjeszintjében igen nagyra nőtt somok jellemzőek, a lombkorona szintben a relatív gyakori virágos kőris a melegekedvelő jelleget erősíti. Az erdőfelújítás hatásaként a cser részaránya túlzó, gyakran dominánssá válik. Gyepszintje gyér, az újulati szint fajgazdag, de szintén gyér, az erős-közepes cserjeszint alá szorult.

						Természetvédelmi szempontok: A zavarás okai egyrészt erdőgazdálkodásból eredőek, de jelentős a környezet vad állati terhelése is, jelentős talaj zavarás figyelhető meg. Védett fajok nem kerültek elő a területen. Jelen van az amerikai alkörmös, egyelőre kis tömegben, de ez a vágásfordulók során fokozott veszélyt jelent. Natura 2000 terület. 9110-5002: A kasszékelyi dombok északi peremén felhagyott legelők visszaerdősödő részén fennmaradt, erősen zavar, nem tipikus lösztölgyes állomány. A tipikusnál zártabb, erősen cseres, mellette a molyhos tölgy is nagy tömegben fordul elő, valamint kifejezetten gyakori a mezei juhar. Aljnövényszete a zavar talajfelszínen gyér, cserjeszínjre közepes borítású, az újulati szintben a lombkorona fájaival. Helyenként a zavarás miatt felszaporodik a nagy csalán Természetvédelmi szempontok: Erdőgazdálkodás alatt nem álló, de a jelek szerint tűzifa termelésre időnként használt terület. A vágások nagyban veszélyeztethetik fennmaradását. Védett fajok nem jellemzőek a területen, a tipikus fajok jelenléte is viszonylag ritka. A vadhatás jelentős, ennek sikeres kezelése az egész táj jellemzőit figyelembe véve erősen kétséges. Natura 2000 terület.
12.	Rákfelmérések	DDNPI munkatársai	DDNPI működési területe	DDNPI saját költségvetése	700	A Dunai Osztály volt Béda-Karapancsa Tájéegységében 2024-ben is elvégeztük a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer protokolljának megfelelő rák felmérést 4 helyszínen Karapancsán, köztük a Karapancsai erdei tavak 3 töegységében. Valamennyi mintavételi egységben kizárólag cifrák fordult elő a tízlábú rákok közül. A Somogyi Tájéegységben augusztus elején történt meg a monitoring felvétel a szokásos 16 mintavételi ponton. Tízlábú rák nem került a csapdába. A mintavételi pontok kétharmada 2024-ben is száraz vagy vízhiányos volt, ami a csapdák kihelyezését sem tette lehetővé. A Drávai Tájéegységben június, július és szeptember hónapokban történtek felmérések Örtös és Murakeresztúr községterületén, melyek során a Murakeresztúri és Örtösi Principális-csatornából összesen 3 példány folyami rák került a csapdába júniusban.

					A Mecsék tájegységben 2024-ben az alacsony vízállások miatt nem volt lehetőség rákfelmérésre.
13.	A kaszpi haragossikló Duna menti állományainak felmérése	Halpém Bálint	DDNPI működési területének Duna-menti része	DDNPI saját költségvetése	1 000
					2024-ben is folytatottuk a Duna mentén található haragossikló élőhelyek monitorozását. A 2023-ban felfedezett báiai élőhelyről az idei évben 13 db új előfordulási adatot sikerült begyűjtenünk. Ezek többsége levedlett pikelying volt, de észleltünk fiatal, szabadtul és kifejtett példányokat is. A Bátorhoz közeli Dunaszekesön 2024-ben két kifejtett példányt sikerült megfigyelniünk, az egyik a lakott területhez egészen közel, a temető mellett bukkant fel. Paks-Dunakömlődön idén csak vedléseket találtunk, melyek mindegyikét begyűjtöttük. Paks-on a téglagyár közelében a korábbi évekhez viszonyítva kevesebb haragossikló-maradványt találtunk és élő példányt egyáltalán nem sikerült megfigyelniünk. A következő évben a paksi területre fokozott figyelmet kell fordítani, hogy az esetleges okokra választ kaphassunk. Duna-földvár, Gyula-hegyen 2024-ben is számos levedlett bőrt találtunk és egy kifejtett példányt is meg tudunk figyelni. A terület viszonylagos háborítatlansága miatt itt kedvezőnek tűnnek a faj kiálásai. Kisapostagon a részben rekultivált hulladéklerakó területén idén is észleltünk haragossiklókat. A területre vonatkozó, korábban kifogásolt környezethasználati engedélyt a Fejér Vármegyei Kormányhivatal augusztusban módosította, és az új verzió már számos kitélt tartalmaz a kaszpi haragossikló védelme érdekében. 2024-ben a kaszpi haragossikló volt az „Év hullője”, és a kampányhoz kapcsolódóan az MME-KHVSZ számos programot szervezett országsszerte. Tolna vármegyében két ismeretterjesztő előadást (Szekecsárd, Paks) is tartottunk a témában. Évről-évre fokozatosan bővül a tudásunk a haragossikló által használt élőhelyek méretével és minőségével kapcsolatban, ám a haragossiklók területhasználatának pontosabb megismeréséhez az elkövetkező évekre vonatkozóan további adatgyűjtő munkát tervezünk.
					A kaszpi haragossikló állományok populációgenetikai vizsgálata céljából fajspecifikus mikroszatellit primerek fejlesztésébe kezdtünk.

14.	A kaszpi haragossikló monitorozása a Szársomlyón	Trócsányi Balázs	Szársomlyó	DDNPI saját költségvetése	400	Az elvégzett feladat tartalma (a megvalósított tevékenységek ismertetése): A monitoring jelentés a haragos sikló 2024. év áprilisi hónappal kezdődően a vonatkozó protokoll előírásai szerint lefolytatott mintavételezésének adatait közli, a monitoring korábbi éveiben (2014-2023) gyűjtött adatok és tapasztalatok elemző ismertetésével. - A mintavételezések helyszíne: Szársomlyó (Nagyharsány); Szoborparkban és a hegy déli oldalán - mintaterületek száma, mérete: 2 db, előzetesen kijelölt 3,4 ha + 16,2 ha - mintavételek időpontjai 2024. április 29. – 2024. október 31. között összesen 9 felvételezés történt - mintavételi módszerek: transzekt mentén számlálás - főbb eredmények: A mintaterületen 2024-ben 28 észlelés került rögzítésre, ebből 22 a Nagyharsányi Szoborpark felhagyott bányaudvara környékén kijelölt mintaterületen, 6 pedig a hegyoldal déli gyepjében. A szársomlyói haragossikló populáció az évek távlatában nézve fluktuáló, összességében gyenge illeszkedésű negatív regressziós trendet mutat. A szoborpark területén lényegesen nagyobb denzitású a faj előfordulása, mint a hegy déli oldalán. A 2024-es évben a korábbi eredményekhez viszonyítva az átlagosnál magasabb (a 2014,2015, 2018-2019, és a 2021 évhez hasonló) volt a megfigyelések száma. - természetvédelmi szempontok: A cserjések (virágos kőris, molyhos tölgy) jelentette szukcessziós folyamatok, és az invazív fajokkal (bálványfű, akác) történő erdőszűlés figyelmeztetend, mert a haragos sikló a nyíltabb élőhelyeket preferálja. 2020-ban került megnyitásra a Kikerics panorámasétány, ami némiképp megnövelte a turisztikai forgalmat (és a zavarást) a Szoborparkban, ami a haragos sikló leginkább preferált élőhelye a hegyen. Az állományban illetve annak észlelhetőségében jelen vizsgálati évben növekedést tapasztaltunk; a szoborpark megnövekedett látogatóforgalmával jellemzett

					utolsó 4 év egyedszám átlaga a 11 éves átlaggal gyakorlatilag megegyező, így a látogatói beruházás megvalósításának nem lehet negatív hatást tulajdonítani.
					A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatósága (DDNPI) működési területén előfordul a fokozottan védett keresztes vipera (<i>Vipera berus</i>), melynek állományai Boronka-melléki Tájvédelmi Körzetben és Kaszó környékén találhatók meg. A faj országos monitorozási rendszerének kialakítása és az előfordulási adatok egységes adatbázisba rendezése céljából a Természet Szolgálatában Alapítvány (TSA) és a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Kétlű- és Hullőrvédelmi Szakosztálya (MME KHVSZ) szakmai együttműködésbe kezdett. Az Agrárminisztérium Természetmegőrzési Főosztályával egyeztetett program keretében az illetékes Nemzeti Park Igazgatóságokkal együttműködő felek minden fellelhető adatforrást felkutatnak a keresztes viperák előfordulásával kapcsolatban, feldolgozva az elérhető irodalmi adatokat, illetve a fajt kutatók személyes észlelési adatait begyűjtve, valamint az Országos Kétlű- és Hullőrvédképzés Program adatbázisában szereplő adatokat is kigyűjtik. Ezen túlmenően, terepi bejárásokkal próbálják felkutatni a még fellelhető állományokat, monitorozandó az állományok nagyságát és változásait, valamint az élőhelyek állapotát, és a faj előfordulását negatívan befolyásoló tényezőket.
15.	A keresztes vipera állományainak felmérése	Halpern Bálint	Somogy vármegye	DDNPI saját költségvetése	850
					Az irodalmi adatok feldolgozása révén 29 Somogy megyei helyszínt sikerült azonosítani, ahol keresztes viperákat észleltek. A Magyar Természetudományi Múzeum Herpetológiai gyűjteményében 30 térségből származó keresztes viperát találtunk. A korábban ezeken a helyszíneken dolgozó kutatóktól további 61 észlelési adatot sikerült begyűjteni. Az Országos Kétlű- és Hullőrvédképzés Program honlapjára 28 keresztes vipera adat érkezett be a térségből, így a pontoszerűen meghatározható adatokkal együtt összesen 121 észlelési adatot tartalmaz az adatbázis a térségből. A 2020-2023-as rendkívül aszályos időszakot követő télen se pótlódott vissza a hiányzó vízmennyiség, ami nem kedvezett a keresztes viperák tavaszi észlelésének. Továbbra is aggasztó

						méreteket ölt a vaddísznő kártétele a Tuskósi-réten, ahol megjelent a borz is, ami magyarázhatja, hogy idén sem észleltünk vipereket ezen a területen. Több elutított kígyóról kaptunk bejelentést, de hitelt érdemlő bizonyítékokat eddig nem kaptunk, és bejárásaink során se találtunk elutított egyedeket. Az új-generációs szekvenálással végzett genetikai vizsgálatok előzetes eredményei alapján a síkvidéki bosszniai keresztes viperek a hegyvidéki alfajok egyfajta keveredésével jöhettek létre, amit részletesen is szeretnénk feltárni.
16.	Fali gyík monitorozása	Trócsányi Balázs	Szársomlyó, Kantavár	DDNPI saját költségvetése	200	A monitoring jelentés a fali gyík (<i>Podarcis muralis Laurenti, 1768</i>) 2024. év vizsgálati periódusában, 2024. év április hónappal kezdődően a vonatkozó NBMR protokoll előírásai szerint lefolytatott mintavételezésének adatait közli, a monitorozás korábbi éveiben (2012-2023) gyűjtött adatok és tapasztalatok elemző ismertetésével. - A mintavételezések helyszíne: Szársomlyó (Nagyharsány, Villányi-hg.), Kantavár - mintaterületek száma, mérete: 2 db ~110 m transzekt - mintavételek időponjai 2024 április 29 – 2024 október 31. A 2024-as év megállapítása, hogy a szársomlyói populáció fluktuáló változása összességében az évek távlatában nézve - az egyedszámokat és a fluktuáció mértékét nézve is – csökkenő, a kantavárié összességében még mindig növekvő tendenciájú, jóllehet 2017 óta Kantavárnál is csökkenést mérünk. 2024-ben a fali gyík populáció egyedsűrűsége (a transzekt által lefedett sávra vonatkozóan) a Szársomlyón 396 egyed/ha = 0,04 egyed / m² (=átlagosan ~25 m²-enként 1-1 egyed), Kantavárnál 360 egyed/ha = 0,036 egyed / m² (=átlagosan ~28 m²-enként 1-1 egyed). A felvett populációs mutatók folyamatosan csökkenő trendje vélhetőleg a cserjésedés, az extrém forró időszakok, és az emiatt olykor hangsúlyos időszakos gyepvegetáció pusztulás majd gyomosodás következménye, legalább is a mintaterületeken. A mintegy 110 hektáros szársomlyói területen a fali gyík azonban olyan, nagy kiterjedésű, kis veszélyeztetettségű, magas természetességű, optimális élőhelykomplexumon van jelen,

					hogy a mért csökkenést populációs szintre nem lehet kiterjeszteni, annak – önmagában – természetvédelmi jelentőséget nem indokolt tulajdonítani. A csökkenés mindazonáltal jól indikálja (akár a megfigyelhetőségnek az előretörő cserjesedés miatti romlásán, akár a nyílt élőhelyek mennyiségének tényleges csökkenésén keresztül) az optimális élőhelyek méretének zsugorodását. A kantavári populáció csökkenése is vélhetőleg természetes folyamat (hasonlóképpen a szakcesszió, vegetációs borítottság következtében kevésbé optimálissá váló élőhely) eredménye. A változások trendje fentiek értelmében az élőhelyi minőség fokozatos – negatív irányú – megváltozását jelzi, ami a Szársomlyó esetében a fokozottan védett területen élő, további védendő természeti értékek sorsa szempontjából feltétlenül figyelmet érdemel.	
17.	Göte-monitorozás	Kulcsár Péter	Kelet-Mecsek	DDNPI saját költségvetése	300	2024-ban az előző évhez hasonlóan nem volt aszályos a kora-tavaszi időjárás. A kellő mennyiségű csapadék a Mecsekben az eredeti monitoring-helyszíneként kijelölt Kerek-tóban is lehetővé tette a felmérést, bár az előző évhez képest ismeretlen okból alacsonyabb vízszintet tapasztaltunk. A felvételezést a tél végi enyhe időjárásra tekintettel már februárban megkezdttük, a csapdázást április elején fejeztük be. Az NBmR góték monitorozására vonatkozó protokolljának megfelelő 5 napos csapdázási periódus alatt összesen 191 pettyes gótét fogtunk, ami 20 %-al magasabb az előző évi egyedszámmál. Az egyedszám március közepéig emelkedett, ami megegyezik a fogások túlnyomó részét (160) adó hím egyedek számában tapasztalható trenddel. Annak ellenére, hogy az első mintavétel idején már nagyjából egy hónapja tartott az enyhe idő, a csapdázott góték egyedszáma akkor még alacsonyabb volt (és ezek közül is mindössze 1 nőstény egyedet fogtunk – a nőstények egyedszáma ezt követően 5-10 példány között alakult, nem trendszerűen, a hímek egyedszámától függetlenül), de egy héttel később, február végén már átlagos fogásszámot tapasztaltunk.

					- Az elvégzett feladat az eurázsiai hód állományának felmérése az Alsó-Duna-völgyben, az újonnan ismerté vált hódélıhelyek feltérképezése, az állatok által leginkább preferált táplálékok dokumentálása. - Cél a visszatelepítést követő terjeszkedés, illetve az élıhely-választások nyomonkövetése. A Baja Ifjúsági Természetvédelmi Egyesület 2005-től minden évben elvégzi azt a monitoring tevékenységet az Alsó-Duna-völgyben. - Helyszínei: Az Alsó-Duna-völgyben található gemenci-, valamint bédai hullámter, illetve a Bajától délre található Mohácsi-sziget. Az ezeken a területeken található vízfolyások, mellék- és holtágak, valamint hód szempontjából még szóba jöhetı víztestek. - Mintaterületek száma, mérete: Külön mintaterület nincs, a fent említett teljes területet lejárjuk évente. Az általunk vizsgált terület nagysága csaknem 50.000 ha. - Mintavételek időpontjai: A felmérés ezúttal január és április közötti időszakban került elvégzésre. Annak ellenére, hogy a felmérés időszakának kezdetén komoly dunai árvíz nehezítette a közlekedést, illetve a nyomjelek felkutatását, összességében eredményesnek tekintjük a 2024-es monitoringot. - Mintavételi módszerek: A terepi bejárások során végig járjuk a már ismert élıhelyeket és azokat a területeket is, ahol korábbi tapasztalataink szerint további előfordulásai várhatók. A bejárások alkalmával rögzítjük a különböző közvetett nyomjelet, amely az állat jelenlétére utal. Lehetőség szerint felkutatjuk a kotorékat is és a terepen tapasztalatokból elvégezzük az állománybecslést. - Főbb eredmények részletezése: A 2024-es esztendőben végzett terepi felmérések alapján a vizsgált területen 147 hódmegelepedést detektáltunk (itt a lakott hódkotorók is megvan), továbbá jelenleg 6 potenciális helyet tartunk nyilván, ahol a hódok ugyan jelen vannak, de a (lakott) kotorók egyelőre nem ismert. A 2023-as felméréshez képest 4 új helyen találtunk lakott kotorékat és egyéb, a hódok tartós megelepedését szolgáló
18.	Hód-monitoring	Mórocz Atila	Alsó-Dunavölgy	DDNPI saját költségvetése	150

					nyomjeleket. Komoly dunai árvizek nehezítették a terepi bejárásokat (elsősorban a január és február hónapokban), ennek tudható be, hogy az átlagosnál kevesebb „új” territórium került szem elé.
19.	Pele monitorozás	Molnár Dániel	Kelet-Mecsek, Béda	DDNPI saját kölségvetése	Az NBmR szerinti 2024. évi őszi felmérések megőrténtek a Béda-Karapancsa (75 odú) és a Mecsek (52 odú) területén kijelölt három mintavételi helyen. Mindegyik mintahelyen jelenős mértékű a pelék odúhasználat, az odúkat az életnyomok alapján elsősorban táplálkozás céljából keresik fel a pelék, de a korábbi években tapasztalathoz hasonlóan jelenős volt a peléfészkek aránya is, ahogy sok odúban található cinkfészkek is, amiket valószínűleg a cinkék után a pelék is használnak. A mecseki mintaterületen gyakrabban előfordulnak erdei egerék (<i>Apodemus sylvaticus/A. flavicollis</i>) életnyomai is az odúkban. 2024-ben ismét több bédai odúban is megtaláltuk a mogorós pele adult és juvenilis példányait, főként a „101-es kanyar” nevű mintaterületen, a mecseki mintaterületen pedig az ottani élőhelyre jellemző nagy pele volt az egyik odúban.
20.	Kisemlősök monitorozása	Horváth Győző	Lankóci erdő	DDNPI saját kölségvetése	600 A Dráva felső szakasza mentén, a Lankóci erdőben 2016 őszén indítottuk újra a kisemlősök populációs és közösségi szintű monitorozását. Három éve múlva, 2019-től, a kisemlős monitorozás folytatását tervezve 10, egymástól távolabb eső mintavételi területet vontunk be a vizsgálataba. A tíz mintavételi terület a növényzeti borítás összetétele, illetve erdőgazdasági jellemzők alapján összesen három csoportba oszthatók. Az idei évben csak 7 mintaterületen tudtuk folytatni a csapdázást, de a korábbi élőhelyi csoportosítást továbbra is használjuk, mivel minden élőhelytípushoz tartozik legalább egy mintavételi terület. Csapdázási protokoll: A kvadrát módszerrel vizsgált élőhelyfoltokban standard 6×6-os csapdahalót alkalmaztunk, a műanyag elevenfogó dobozcsapdák 10 m-es távolságra voltak egymástól, így a csapdahalók negyed ha-os területet fedtek le. A kisemlősök monitorozása az idei évben 3 hónapban (július, augusztus és október) valósult meg. Minden hónapban a protokoll szerint egységesen 5 éjszakai mintavételi periódust

					valósítottunk meg. Az egyes mintavételi kvadrátokban működő csapdák, valamint a mintavételi éjszakák száma alapján a monitorozás mintavételi ráfordítása a csapdaéjszakák számával mérhető. A 2024-es három mintavételi időszak alapján a vizsgált erdőállományok kismilős együtteseit összesen 3780 csapdaéjszaka adatai alapján értékeltük. A populáció és közösségi szintű monitorozáshoz a fogás-jelölés-visszafogás (CMR) módszert alkalmaztuk. A megfogott állatok jelölésére a lábujjak tetoválását alkalmazzuk, ami egyedi jelölést biztosít, és az állat a fogástörténete során mindig azonosítható. A csalizás módszere minden területen és minden mintavételezési időszakban megegyezett. Csálétekként szalonnát és különféle magvakat használtunk. A csapdák napközben is élesre állított helyzetben voltak, vagyis naponta kétfő ellenőrzést végeztünk, így egy 5 napos periódus alatt 9 csapdaellenőrzésünk volt. A csapdázások során feljegyeztük az állatok nemét (nőstényeknekél graviditást, laktálást is feltüntetve), korát, tömegét, csapdaszámát és egyéni kódját, amennyiben szükséges volt a határozáshoz, fontos testmérlet paramétereket is mértünk. A kort testtömeg és küllemi bélyegek alapján különítettük el. A 2024-es nyári mintavételezés eredményeit tekintve 14 kismilősfajt detektáltunk, a száraz erdőállomány élőhelytípusban 4 faj volt, ezt az eredményt jóval alacsonyabb, mint a korábbi években tapasztalt fajgazdagság. Ezt az eredményt azzal magyarázzuk, hogy az élőhelytípushoz ebben az évben csak egy mintaterület tartozott, ezért a területtípushoz tartozó élőhelyi heterogenitás is kisebb volt. Az elmúlt évekhez hasonlóan a lombkoronaborítás nélküli területen mutattuk ki a legmagasabb fajgazdagságot (13), az üde erdőállomány élőhelytípusba tartozó területek összesített adatai alapján 11 kismilősfaj jelenlétét bizonyítottuk. A korábbi évekhez hasonlóan több élőhelyen is kimutattuk a védett csaliujáró pocok jelenlétét. A fajkészlet szempontjából továbbá kiemeljük a földipocok és a mezőgazdasági kártevő mezei pocok megjelenését is, amelyek növelték a fajgazdagságot, így a Lankóci erdő területén a Microtus genus három

						különböző faját fogtuk meg, továbbá 5 cickányfaj jelenlétét is bizonyítottuk. A száraz, tölgy dominanciájú erdőterületeken a sárganyakú erdeiigér jelent meg legnagyobb tömegességgel, mellyel szemben az úde erdőket a vöröshátú erdeiipocok dominanciája jellemezte. A lombborítás nélküli élőhely típus leggyakoribb kismillőse a pírók erdeiigér volt. Az őszi mintavétel során a nyárinál alacsonyabb volt a kimutatott fajszám, ami a nyárihoz képest kisebb csapdázási ráfordítás is eredményezhetett. Az 2024-re összegezve 15 kismillősfajt mutattunk ki a mintaterületeken, a nyári mintavétel során megfogott 14 faj mellett összesen kimutattuk a védett törpeigér több egyedét is. Az elmúlt néhány év eredményei megmutatják, hogy a Lankóci-erdő kismillős közössége igen fajgazdag, az utóbbi 6 év során hat cickányfajt, az egérfélék 7 és a pocokfélék 4 faját is kimutattuk. A 6 éves összesítésben a területek leggyakoribb kismillősfaja a vöröshátú erdeiipocok volt, azonban az utóbbi két év nagyobb térléptékű vizsgálati rámutattak, hogy a szárazodó, tölgyfajok dominálta erdőállományokban a sárganyakú erdeiigér a legmagasabb gyakoriságú kismillős. A 2016-ban újrakezdett monitorozás első éveiben a pírók erdeiigér alacsonyabb arányban volt jelen a vizsgált területeken, azonban az elmúlt 6 évben az egyedszáma folyamatosan nőtt, a vöröshátú erdeiipocok mellett a területek leggyakoribb kismillőse volt. A monitorozás során a faunisztikai eredmények mellett a kismillős közösségek összetételének éves változását is vizsgáljuk.
21.	Mocsári-teknős monitorozás	Purger Jenő	Dráva-mente	DDNPI saját költségvetése	600	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>) populációk felmérése a Duna-Dráva Nemzeti Park Gyékényes, Csurgó, Berzence, Bélavár, Vízvár, Heresznye, Bolhó és Babócsa községterületeken, valamint a Barcsi borókás tavai mentén és a Szaporcai Ó-Drávnál található alkalmas élőhelyein 2024-ben a Dráva-monitoring keretében: A mocsári teknős Dráva menti állományainak monitorozása több kiemelt vizes élőhelyen 2017. óta folyik a Dráva-monitoring keretében azzal a céllal, hogy előfordulásáról, állományainak alakulásáról és életmenetéről gyűjtött adatok alapján felismerjük a lokális

						állományokra ható veszélyforrásokat. Ezen információk birtokában konkrét lépéseket tehetünk a lokális állományok fenntartása érdekében. A felmérésekre 2024. március vége és október eleje között került sor a kijelölt monitorozási pontok és transekttek mentén. A monitorozásra kijelölt területek közül a Dráva menti vizes élőhelyek az év folyamán többször is víz alá kerültek, így előfordult, hogy nem tudtuk megközelíteni őket. A magasabban fekvő területeken, mint pl. a Barcsi borókásban viszont a szárazság miatt a kiszáradt tavak medréből és a töltésekről többnyire hiányoztak a teknősök. Az esetek többségében azonban a kiemelt helyszíneke több (pl. a Dombó-csatorna Lankóci-erdőt átszelő szakaszán 15, Bélavárnál 7, Vízvárnál 6, Babócsánál 1, a Barcsi borókásban 1, a Szaporcai Ó-Dráva holtág-rendszernél 4) alkalommal folyt sikeres adatgyűjtés. A 2024-es évben végzett monitorozások során a kiemelt felmérési pontokon és a közeli potenciális teknős élőhelyeken összesen 327 élő (többnyire napozó teknős) és 2 elpusztult mocsári teknős előfordulási adatait rögzítettük. A 2023-as évhez hasonlóan 2024-ben is növekedett a Dombó-csatorna Lankóci-erdőt átszelő szakaszán a megfigyelt napozó mocsári teknősök száma, ami nem biztos, hogy a populáció nagyságának növekedését, inkább a területhasználatban bekövetkezett változások idézték elő. A havonta elvégzett transekt felmérésekkel bizonyítottuk, hogy a csatornán a monitorozásra a legoptimálisabb időszak a július. A monitorozási helyszínek többségén az előző aszályos évhez viszonyítva jelentősen megnőtt a megfigyelt egyedszám és az egészen fiatal napozó példányok száma is nagyobb volt, mint a korábbi években. A felmérésekkel érintett helyszínek közül a Barcsi-borókásban továbbra is rossz a helyzet. A medrek jelentős részében még mindig nincs víz, így a mocsári teknősök felmérése sem volt eredményes. Emiatt a következő évben megpróbálunk a területen új helyszínt (a DDNP munkatársai a Kis-Bókot javasolják) bevonni a monitorozásba. A Dráva mentén található korábban ismert tojástrakó helyek felmérése ebben az évben sem volt eredményes, ami arra utal,

						hogy ezeket a teknősök már nem használják. Az idei évben a vizsgált területről nem kerültek elő idegenhonos inváziós teknősfajok egyetlen helyszínéről sem. 2024-ben a barsi Ó-Dráván végeztünk halfaunisztikai célú felmérést a korábban is vizsgált 7 mintaszakaszon, egy nyár végi és egy őszi időszakban, összesen három terepen. A faunisztikai adatok gyűjtését egy akkumulátoros üzemű, pulzáló egyenáramot előállító halászgéppel végeztük az NBmR protokollnak megfelelően, ami semmilyen maradandó sérülést nem okozott a kifogott halakban, azok rövid időn belül magukhoz tértek és elúsztak. A kifogott halakat a meghatározást követően szabadon engedjük, begyűjtésre nem került sor. A halászati adatokat vízben gázolva és csónakból végeztük. A gyűjtési helyeket GPS segítségével mértük be, a kapott EOV-koordinátákat egy asztali térinformatikai szoftverrel dolgoztuk fel. A faunisztikai adatok feldolgozását adatbázis-kezelő programmal végeztük. A fajonkénti egyedszámok, valamint a geokoordináták rögzítésére digitális diktafont használtunk. Az összesen vizsgált 7 mintaszakaszon 1982 halegyedet fogtunk és határozottunk meg, melyek 24 fajt és egy hibridet képviseltek. A kimutatott 24 faunaelemből 3 faj élvezi a hazai természetvédelem oltalmát – halványfoltú küllő (<i>Romanogobio vladychkovi</i>), szivárványos ökle (<i>Rhodeus amarus</i>), vágócsík (<i>Cobitis elongatoides</i>) – továbbá négy faj az európai jelentőségű Élőhelyvédelmi Irányelv függelékében is megtalálható: balin – <i>Leuciscus aspius</i>; halványfoltú küllő – <i>Romanogobio vladychkovi</i>; szivárványos ökle – <i>Rhodeus amarus</i>; vágócsík – <i>Cobitis elongatoides</i>. A barsi Ó-Dráva jelenleg elsősorban az állóvíz, illetve az álló- és folyóvizet egyaránt kedvelő halfajok számára kedvez, az áramlásokedvelő fajok mindössze alkalmilag fordulnak elő. A megvalósított vízviszartartással jelenleg a vízter fajgazdagsága javult, azonban hosszútávon csak abban az esetben fogja szolgálni a Dráva értékes halfaunájának a fennmaradását, ha halgazdálkodásra jogosult mindent elkövet annak érdekében, hogy a növekvő mennyiségű inváziós fajok, mint pl. a fekete törpeharcsa és naphal állományának
22.	Hal-monitoring	Sallai Zoltán	Barcsi Ó-Dráva	DDNPI saját költségvetése	840	

					apaszása érdekében mindent el fog követni, mint ahogyan azt is megakadályozza, hogy ezek a fajok folyamatosan kijussanak a Drávába. 2024-ben célunk a Dráva legértékesebb tegzesfajának, a hazánkban fokozottan védett <i>Platyphylax frauenfeldi</i> populációjának és az érintett fajjal egy időben rajzó tegzesek felmérése volt az élő Dráva mentén kijelölt 2 mintavételi területen (Vízvárnál és Örtíloson), illetve a tegzes fajgyűjtések mennyiségi felmérése volt a Lankóczi-erdőben kijelölt mintavételi helyen. Vízvárnál kettő (október 22. és november 19.), Örtílosnál egy (október 25.) és a Lankóczi-erdőben szintén egy (október 18.) alkalommal történt mintavétel. A tegzesimágókat lámpázás során, egyveléssel gyűjtöttük. A vizsgálataink kapcsán fontos megemlíteni, hogy az elmúlt évtizedben az idegenhonos jelzörák (<i>Pacifastacus leniusculus</i>) fokozatos terjedése figyelhető meg a Mura és Dráva folyókban és azok hazai vízgyűjtőjén. Újonnan birtokba vett élőhelyein nagy egyedsűrűséget ér el és általában kiszorítja a többi tízlábú rák fajt. Korábbi vizsgálatokból ismert, hogy a jelzörák jelentős negatív hatással van a szitakötők és tegzesek fajszámaára és abundanciájára. 2024-ben az élő Dráva vizsgálatánál elsődleges szempont volt, hogy a mintavételi területről korábban stabil <i>Platyphylax frauenfeldi</i> populációt írtak le, mely faj rajzási maximuma október végén, illetve november elején várható. Az örtílosi mintából összesen 2 faj 4 egyede, míg a vízvári mintából 4 faj 33 egyede került elő. Vízváron az elmúlt évek őszi időszakában tapasztalt átlagos faj- és egyedszámot gyűjtöttük. Örtíloson hasonlóan alacsony faj- és egyedszámot az októberi gyűjtések alkalmával 2017 óta kétszer, 2019-ben és 2020-ban tapasztaltunk. A Lankóczi-erdőben 5 faj 31 egyedét gyűjtöttük. A korábbi években 2019-ben és 2023-ban történt tegzes felmérés összességében a területről, akkor hasonló fajsza szám mellett magasabb egyedszámmal kerültek elő tegzesek a területről. A korábbi évektől eltérően, 2024-ben főként a típikus őszi fajokat (pl. <i>Anabolia fuscata</i>, <i>Potamophylax rotundipennis</i>) találtuk a gyűjtött
23.	Tegzesek monitorozása	Szivák Ildikó	Vízvár, Örtílos, Lankóczi-erdő	DDNPI saját költségvetése	490

					mintákban, kivéve a Halesus nemzetséghez tartozó fajokat, melyek korábban igen jellegzetes tagjai voltak az őszi faunának. Továbbá a korábbi évektől ellentétben hiányoztak nyári rajzású fajok egyedek (pl. <i>Agapetus laniger</i>). Az idei évben ritka előfordulású, a hazai Dráva szakaszon újonnan megjelenő fajt nem sikerült gyűjteni. Ugyanakkor a Lankóci-erdőben ismét előkerült a területéről 2023-ban új megjelenésű fajként detektált <i>Limnephilus griseus</i> faj. A Dráva menti két mintavételi területen (Vízváron és Őrtiloson) 2024-ben sem sikerült <i>Platyphylax frauenfeldi</i> fajt megtalálnunk. A többéves terepi tapasztalataink alapján úgy látjuk, hogy egy feltehetően nagyon alacsony lokális abundanciájú faj lámpázással vagy fénycsapdázással történő gyűjtése nagyon kis valószínűséggel ad pozitív eredményt. Ugyanakkor a faj hazai előfordulásának igazolása kiemelt jelentőségű hazai és nemzetközi szinten is, hiszen a faj utolsó populációi nagy valószínűséggel a Dráva és a Mura nyugat-magyarországi vízgyűjtőjén élnek. Így a következő években érdemes lenne a faj lárvájának detektálását célzó, nagy intenzitású gyűjtőmunkát végezni, amelybe a faj nyugat-magyarországi potenciális elterjedési területéről számos helyszínt be lehetne vonni. A területen található kisebb vízfolyásokból könnyebben gyűjthető a lárvá, mint a Dráva folyóból, illetve irodalmi adatokból úgy tudjuk, hogy a jelzőrák sem jelent még meg a vízgyűjtő felsőbb szakaszain. Ha sikerülne a faj lárváját begyűjteni, akkor az abból kinyerhető DNS szekvencia alapján a későbbiekben van arra esély, hogy a <i>Platyphylax frauenfeldi</i> fajra a Dráva folyó esetében egy környezeti DNS alapú monitoringot dolgozzunk ki.
24.	Madarak monitorozása	Csór Sándor	Dráva-mente	DDNPI saját költségvetése	A feladat keretében a Dráva-menti partifecske fészektelepek szokásos évi felmérése történt meg az Őrtilos és Drávatamasi közötti Dráva-szakaszon. A feladatot Csór Sándor természetvédelmi őr végezte 2024 július 9-én, a partfalban található költőodúk csónakból történő számlálásával, melynek során összesen 2125 odút számolt. Ez kisebb szám a

					korábbi évekhez képest, melynek oka minden bizonnyal a költési időszakban tapasztalható tartósan magas vízszint volt.
25.	Ritka és telepesen fészkelő madárfajok felmérése	Gáborik Ákos	DDNPI működési területe	DDNPI saját költségvetése	505
A 2024. évi „Ritka és telepesen fészkelő madárfajok monitoringja” című program keretében a megszokott fajkőről gyűjtöttünk az adatokat. A program keretében összegyűjtött adatok pontossága természetesen továbbra sem egységes. Ezek alapján az igazgatóság működési területére az alábbi tendenciák fedezhetők fel: A ragadozó madarak állománya általánosságban stabil, az országosan jelentős réisas- és fekete gólya állomány mérete nem változott, ahogy a vörös kányáké sem, a barna kánya költések száma azonban nőtt. Az év során két újabb kerecsensólyom költést észleltünk. míg az ismert vándorsólyom költések egyike megszűnt. A darázsólyv állomány sajnos továbbra is csökkenő. A tavaly új költőfajként jelentett uhu ismert állománya immár 3 párba nőtt. Növekedést mutatott a cigányréce költések száma is. A kis kárókatónak száma idén nem csökkent tovább, a tavalyinál valamivel több költést figyeltünk meg. efelé mozdult el. A ritkább géme (kanalasgém, pásztorgém, üstökösgém) egyedszáma lényegében nem változott. A gyakoribb gázlómadár fajok (nagy kócsag, szürke gém, kis kócsag, vörös gém) telepein a tavalyinál jelentősebb több pár költött. A küszvágó csérek két ismert telep közül az egyik bányászati tevékenység miatt megszűnt, míg a mesterséges pontonon idén is volt költés. A vetési varjú állomány még tovább erősödött, a csókák számát nehezebb becsülni, mivel mára az állomány nagy része nem telepesen költ. A varjak esetében is megfigyelhető, a telepek régóta tartó felbomlása, elaprózódása, egyre több az egy-egy vagy néhány párnak otthont adó „telep”. A kettős jelenség háttérében véleményünk szerint az évek óta tartó és egyre elterjedtebb városi fészkeszedések, facsonkítások állnak, ami mellett azonban a madarak beköltözésének valódi okaival, annak kezelésével jellemzően nem foglalkoznak a városvezetők. Az Igazgatóság területén költő állomány mintegy ötödének-negyedének					

						othont adó Pécsen a tavaly megindult közös munka folytatódott, ún. „türelmi övezetek” kerültek kijelölésre, ahol a növényzet átalakításával a madarak költségét segítük a város cégei, míg a 2025-ös költési szezonban ezzel párhuzamosan solymásmadárral próbálják erre terelni az állományt.																									
26.	Villányi télibagoly monitorozás	Laczik Dénes	Szársomlyó	DDNPI saját költségvetése	450	A mintavétel a Szársomlyó déli oldalán történt. A mintavételhez az NBmR protokollban leírt UV ledes vödörcsapdákat alkalmaztuk. A vödörcsapdákat a 2023-ban kitűzött mintavételi pontokon állítottam fel. A vödörök alá minden esetben fehér lepedőt terítettem, hogy a fénykör központi részén leülő példányokat könnyebben megtaláljam. A fényforrást 12V-os, 7,2Ah-s akkumulátorról üzemeltettem. A csapdákat a naplemente időpontjától, illetve az előtt kapcsoltam be. A villányi télibagoly korábban kimutatott aktivitási időszakához igazítva a naplemente időpontja után legalább két órát üzemeltettem a csapdákat. A három fő mintavételi időpont a hegy keleti felén (Szoborpark) november 2, 6, 9 volt, a hegy nyugati felén pedig november 5, 8, 12. Előzetes felmérést több alkalommal végeztem, egyrészt a rajzás kezdetének megállapítására, másrészt a rajzás intenzitásának felmérése miatt. Ezek időpontjai október 23, 26, 27, 28 és 30. voltak. A faj repülési időszakának utolsó harmadában záró felmérést is végeztem a hegy mindkét végén, ezek időpontjai november 24-re és 26-ra estek. A rajzás végén, 2024. december 7-én 3 vödörcsapdával kíséreltem meg fogni a villányi télibaglyokat. Az egyes mintavételek időjárási és fogási adatait az alábbi táblázat mutatja: <table><tr><td>Dátum</td><td>Hőmérséklet (°C)</td><td>Szélerősség (Beaufort)</td><td>Szélirány</td><td>Fogott példányszám</td></tr><tr><td>2024.10.30.</td><td>14</td><td>2</td><td>DNY</td><td>32</td></tr><tr><td>2024.11.02.</td><td>13</td><td>1</td><td>NY</td><td>85</td></tr><tr><td>2024.11.05.</td><td>8</td><td>2</td><td>K</td><td>61</td></tr><tr><td>2024.11.06.</td><td>7</td><td>1</td><td>NY</td><td>54</td></tr></table>	Dátum	Hőmérséklet (°C)	Szélerősség (Beaufort)	Szélirány	Fogott példányszám	2024.10.30.	14	2	DNY	32	2024.11.02.	13	1	NY	85	2024.11.05.	8	2	K	61	2024.11.06.	7	1	NY	54
Dátum	Hőmérséklet (°C)	Szélerősség (Beaufort)	Szélirány	Fogott példányszám																											
2024.10.30.	14	2	DNY	32																											
2024.11.02.	13	1	NY	85																											
2024.11.05.	8	2	K	61																											
2024.11.06.	7	1	NY	54																											

						2024.11.08.	7	3	ÉNY	52
						2024.11.09.	5	1	NY	30
						2024.11.12.	3	1	É	22
						2024.11.24.	6	2	DNY	16
						2024.11.26.	11	1	É	25
						A 2024-es év az előző évekkal összevetve alacsonyabb fogott példányszámokat, kisebb becslült populációméretet mutat, de ennek okait nem ismerjük. A Szársomlyón első alkalommal végeztünk a villányi télibagoly rajzási időszakában az élőhely nagylepke-közösségét jellemző dominancia-vizsgálatot. A felmérések során az előzetes várakozásoknak megfelelően a <i>Polymixis rufocincta isolata</i>-t dominánsnak találtuk az élőhelyen (jellemzően 80% körüli részarányal képviseltette magát a faj a fényre érkező nagylepkék között). A novemberi rajzási időszak viszonylag kevés faj számára ideális az alacsony hőmérséklet miatt. 2024-ben a november a megelőző évekhez viszonyítva hűvösebb volt. A villányi télibagoly első egyedei 2024. október 26-án jelentek meg, és egész novemberben zajlott a repülés, változó intenzitással. A november közepén kialakult hidegfrontok hatására a hónap közepén naplemente után a hőérzet alig volt 0 fok felett, ekkor a villányi télibagoly aktivitása is alábbhagyott. A rendelkezésünkre álló adatok alapján a populáció változásának irányait még nem látjuk pontosan, az utóbbi pár évvel összevetve 2024-ben alacsonyabb egyedszámú állomány jelenlétét feltételezhetjük.				
27.	Sárga gyapjasszövő monitorozás	Laczik Dénes	Pécsvárad	DDNPI saját költségvetése	450 (a 27. sorral azonos keret)	2024. tavaszán 3 alkalommal végeztünk területbejárást, melynek során a sárga gyapjasszövő hernyófészkeinek helyét és a bennük nevelkedő hernyók számát rögzítettem. A felmérés a 2023-ban részletesen felmért állomány változását hivatott dokumentálni. A felmért terület az egykori pécsvárad katonai lőtér gyepes része (Pécsvárad 010c helyrajzi számú terület), melynek teljes kiterjedése 29,4272 hektár. A lőtér északi, 10 hektáros darabján folyt a számlálás. A mintavételek időpontjai:				

						2024.03.19., 2024.03.26. és 2024.04.12. A mintavételeket teljes területbejárással végeztem az érintett részen, az alkalmazott módszer a hernyófészkek-számlálás volt. A kőény korábban kezdett virágozni a korábbi évek átlagához viszonyítva, ennek megfelelően a sárga gyapjasszövő felmérését is korábbra időzítettem. A felmérések során mindössze 3 kőénybokron találtam egy-egy hernyófészket, ezek közül az egyiken a kis hernyók teljesen elfagytak, egy másikon mindössze a szövedéket találtam meg, a harmadikban nevelkedtek életképes hernyók, körülbelül 50 példány. Az utolsó felmérés alkalmával már a fészket elhagyott, L4, L5 stádiumú hernyók adatait tudtam csak rögzíteni, ezekből is csupán három, illetve egy példányt. A 2023. évi alapfelméréshez képest az állomány ismeretlen okokból összeomlott (a 2023. évi 59 fészkek és 2250 hernyó után 2024-ben csak 1 fészkek és 50 hernyó), de a faj a területről még nem tűnt el teljesen. Az élőhelyen tapasztalható szukcessziós folyamatok következtében a gyep és az erdő találkozásánál kialakult kőényes sűrű cserjést alkot, ennek megnyitása célszerű lenne. Hasonlóan a terület központi részén növő galagonyák ritkítását is el kell végezni.
28.	Védett növényfajok felmérése	DDNPI munkatársai, Molnár Dániel	DDNPI működési területe (lásd. alább a részletes táblázatban)	DDNPI saját költségvetése	736	Lásd. az alábbi táblázatban

Faj (módszer)	Típus	Teljesülés	Felmért területek	Ért
<i>Apium repens</i>	A	100 %	Paks (Ürgemező) Paks (Erőmű) Bogyiszló	Az ismert állományok felmérése történhet, de a fajt nem lehet megtalálni az állományban nem tapasztalt populáció virágzó egyedeinek száma jelezi a területi kiterjedés és az élőhely nem változott az időjárás vagy egyéb időszakosan ható tényezők miatt. Paksi atomerőműnél kitáblázták az élőhelyeket, ezért nem lehet tapasztalni.
<i>Astragalus vesicarius</i> ssp. <i>albidus</i>	A	100 %	Máriagyűd Szekszárd	A máriagyűdi állomány helyzete kedvező, a szekszárdi állomány záródása miatti kedvezőtlen trendet mutat.
<i>Cirsium brachycephalum</i>	E	10 %	Fadd, Tamási	Tolna megyében a Szedresi Ős-Sárvíz mentén emellett Máriakéménen történt meg egy új előfordulási adatot rögzítette.
<i>Crocus reticulatus</i>	A	100 %	Szedres, Paks, Nagybaracska	Felmértük az ismert tolnai előfordulások előfordulási helyét Szedresen és továbbá a tarkasáfrányos ismerte.
<i>Crocus vittatus</i>	A	100 %	Csokonyavisontai fáslegelő, Baláta-tóed	A 2019 óta állandó mintanegyzetekben ismételtük az állomány méretét az eddigi legmagasabb állomány méreténél, az alapján kalkulált, pontosabb becslés a virágzó töve.
<i>Doronicum orientale</i>	B	100 %	Pécs, Orfű: Nyugat-Mecsek, Pécs, Orfű: Zsuppon-parrag, Magyaregregy: Köves-tető, Hászé-tető, Komló: Piró-hát, Nagyarsány: Szársomlyó	A Kelet-mecseki és nagyarsányi állományok a nyugat-mecseki állomány felmérését követően tapasztaltak.
<i>Doronicum sopianae</i>	A	100 %	Pécs, Zsuppon-parrag	Változást nem tapasztaltunk, bár a határozottan a nagyszámú zergevirágok miatt.
<i>Dryopteris cristata</i>	A	100 %	Darány, Púposkúti égerláp	A hajtások száma az elmúlt 2 évtized felvétele alapján az élőhely kiszáradása miatt csökkent.
<i>Galanthus nivalis</i>	E	1 %	DDNPI működési területe	2024-ben a felmért becslött állomány igazgatóság valamennyi területén.
<i>Gentiana pneumonanthe</i>	C	100 %	Pécsi-sík, Dél-Mezőföldi TK	2021-ben a Pécsi síkon és Tolnában kijelöltük a fajt állományait, a pécsi síkon a faj állományait veszélyeztetettek, amit jól tükröz, hogy nem találtunk. A Tolnában felmért élőhelyen a faj állományai esélyei, bár a mintanegyzetben található állományok gyakorlatilag teljesen eltűntek a vadgazdálkodás területkezelés miatt), a cserjés élőhelyeken.

<i>Himantoglossum jankae</i> (syn.: <i>H. caprinum</i>)	A	100 %	Nagyharsány (Fekete-hegy déli lejtő), Villánykövesd (Fekete-hegy K-i oldal), Szavai hegy, Pécs (Misina déli lejtő), Pécs (Flóra-phenő), Máriagyűd	A Máriagyűdi élőhely minden eddigénél a virágzó tövet, a Flóra-pihenő közelében he- tő, a Szavai-hegyen ismét
<i>Iris sibirica</i>	C	100 %	Pécsi-sík	A Pécsi-síkon az élőhelyek megfelelő gyepfoltban egyetlen virágzó tövet sem tal- magassága és sűrűsége miatt ezek megtalá- sintén alacsony volt a virágok száma, negatív vi
<i>Lindernia procumbens</i>	E	0 %	Dráva-sík	Mivel a növény többnyire efemer jellegű időszakban nem találtuk meg
<i>Lycopodium spp.</i>	E	100 %	Somogytarnóca (Frigyes-erdő) Darányi-borókás (csemetekert) Inke (Rezulai-erdő) Boronka-melléki TK	A kis kiterjedésű állományokban nem
<i>Menyanthes trifoliata</i>	A	100 %	Csombárd	A Csombárdi-réten 2020-ban történt élő elmúlt években történt elhanyagolása miatt a korábbi előfordulási helyén nem sikerült hogy az élőhelyfolt közelét
<i>Osmunda regalis</i>	A	100 %	Barcsi-borókás	A borókásban található mindkét élő Somogytarnócán kis r
<i>Paeonia officinalis ssp. banatica</i>	C+E	10 %	K-Mecsek (Zengő; Hosszúhetény; Illés- hegy; Hármass-hegy; Nagymező); Ny- Mecsek: Vörös-hegy	Az állandó mintanegyzetén kívüli állomái- tövet számoltunk. Meglepő módon a Nyu- egymás közelében, de 2 l
<i>Potentilla palustris</i>	A	100 %	Baláta-tó	Az aszályos időjárás miatt a faj potenci- ezúttal sem ta
<i>Ruscus aculeatus</i>	A	5 %	DDNPI működési terület	Csaknem 56 foltban közel 3000 tövet, összborítású kisebb-nagyobb állományt m

4.3. TIR-be betöltött és betöltésre előkészített adatok modulonként

2024-ben is folytatódott a biotikai adatok gyűjtése, ellenőrzése, rendszerezése és előkészítése, valamint az OKIR-ba illeszthető formátumú adatbázisok előállítása. 2018-tól az igazgatóság biotikai adatainak tárolásához és gyűjtéséhez új adatbáziskezelő rendszert kezdett használni, a más nemzeti park igazgatóságoknál már bevált Openbiomaps szoftvert, melyből a minisztérium illetékes munkatársa közvetlenül tudja kinyerni az adatokat az OKIR (TIR) részére. Az adatbázis a jelentés készítésekor 1985 faj 254 397 rekordját tartalmazta, az adatok feltöltése és az adatbázis bővülése folyamatos.

4.4. Jelentési kötelezettség (EU, nemzetközi egyezmény, nemzetközi szervezet)

2024-ben az Igazgatóságnak jelentési kötelezettsége nem volt.

5. Természetvédelmi kezelési tevékenység

5.1.1. Természetvédelmi kezelési tervek. (meglévő, elmúlt évben készült, előkészített, kihirdetett)

No.	A védett vagy védelemre tervezett terület neve	A tervezési terület nagysága (ha)	Megalapozó dokumentáció	Részletes természetvédelmi kezelési terv	kezelési terv (jogszabályban megjelenő rész)
1	Baláta-tó Természetvédelmi Terület	447,5	elkészült	elkészült	19/2008. (VIII. 22.) KvVM rendelet
2	Csokonyavisontai fás legelő természetvédelmi terület	433	elkészült	elkészült	20/2008. (VIII. 22.) KvVM rendelet
3	Bükkhát Természetvédelmi Terület	452,2	elkészült	elkészült	11/2007. (III. 30.) KvVM rendelet
9	Bölcseki-nőszirmos természetvédelmi terület	111,16	elkészült	elkészült	15/2007. (III. 30.) KvVM rendelet
10	Csombárdi-rét Természetvédelmi Terület	53,4	elkészült	elkészült	26/2007. (VIII. 9.) KvVM rendelet
11	Babócsai Basa-kert Természetvédelmi Terület	12,6	elkészült	elkészült	34/2007. (X. 18.) KvVM rendelet
12	Kapszeg-tó Természetvédelmi Terület	156,2	elkészült	elkészült	28/2006. (V. 22.) KvVM rendelet
13	Nyugat-Mecsek Tájvédelmi Körzet	10 316,10	elkészült	elkészült	4/2009. (IV. 10.) KvVM rendelet
14	Dunaszentgyörgyi-láperdő	332	elkészült	elkészült	6/2012. (II. 21.) VM rendelet
15	Községi alappont földtani alapszelvény természeti emlék	0,5330	elkészült	-	55/2015. (IX. 18.) FM rendelet
16	Mórágypark kőfejtő földtani alapszelvény természeti emlék	0,5091	elkészült	-	55/2015. (IX. 18.) FM rendelet
17	Aranyos-völgy-Dél földtani alapszelvény természeti emlék	0,6266	elkészült	-	55/2015. (IX. 18.) FM rendelet
18	Aranyos-völgy-Észak földtani alapszelvény természeti emlék	0,3628	elkészült	-	55/2015. (IX. 18.) FM rendelet
19	Meszes-völgyi földtani alapszelvény természeti emlék	0,4060	elkészült	-	55/2015. (IX. 18.) FM rendelet
20	Studer-völgyi földtani alapszelvény természeti emlék	0,0909	elkészült	-	55/2015. (IX. 18.) FM rendelet
21	Paks löszfal földtani alapszelvény természeti emlék	2,0222	elkészült	-	55/2015. (IX. 18.) FM rendelet

No.	A védett vagy védelemre tervezett terület neve	A tervezési terület nagysága (ha)	Megalapozó dokumentáció	Részletes természetvédelmi kezelési terv	kezelési terv (jogszámban megjelenő rész)
22	Csarnóta Cser-hegy és kőfejtő földtani alapszelvény természeti emlék	7,2817	elkészült	-	55/2015. (IX. 18.) FM rendelet

5.1.2. Natura 2000 fenntartási tervek és céldokumentumok (elmúlt évben készült vagy felülvizsgált)

Natura 2000 fenntartási tervek

A DDNPI működési területén található valamennyi kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület és különleges természetmegőrzési terület (SAC), valamint valamennyi különleges madárvédelmi terület (SPA) rendelkezik jóváhagyott Natura 2000 fenntartási tervvel.

	Natura 2000 terület megnevezése	Natura 2000 terület kódja	fenntartási terv készütsége	Forrás	A fenntartási terv jóváhagyásának dátuma
1	Jánosházi-erdő és Égett-berek	HUDD20014	jóváhagyott terv	2006/18/176.02.01 számú Átmeneti Támogatás projekt	2009
2	Aparhanti sztyepp	HUDD20024	jóváhagyott terv	EMVA Darányi Ignác Terv	2014
3	Szakadati löszgyepek	HUDD20022	jóváhagyott terv	EMVA Darányi Ignác Terv	2014
4	Paksi tarka sáfrányos	HUDD20071	jóváhagyott terv	EMVA Darányi Ignác Terv	2014
5	Ócsárd-Hegyszentmártoni völgyek	HUDD20010	jóváhagyott terv	EMVA Darányi Ignác Terv	2014
6	Dunaszentgyörgyi-láperdő	HUDD20072	jóváhagyott terv	EMVA Darányi Ignác Terv	2014
7	Paksi ürgemező	HUDD20069	jóváhagyott terv	EMVA Darányi Ignác Terv	2014
8	Koppány-menti rétek	HUDD20028	jóváhagyott terv	EMVA Darányi Ignác Terv	2014
9	Tengelici rétek	HUDD20070	jóváhagyott terv	EMVA Darányi Ignác Terv	2014
10	Pécsi-sík	HUDD20066	jóváhagyott terv	EMVA Darányi Ignác Terv	2014

11	Szedresi Ős-Sárvíz	HUDD20073	jóváhagyott terv	EMVA Darányi Ignác Terv	2014
12	Ormánsági vizes élőhelyek és gyepek	HUDD20052	jóváhagyott terv	EMVA Darányi Ignác Terv	2014
13	Tolnai Duna	HUDD20023	jóváhagyott terv	EMVA Darányi Ignác Terv	2014
14	Közép-mezőföldi lössvölgyek	HUDD20020	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme keret	2018
15	Töttösi-erdő	HUDD20065	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme keret	2018
16	Kisszékelyi-dombság	HUDD20029	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme keret	2018
17	Villánykövesdi Fekete-hegy	HUDD20003	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme keret	2019
18	Zákány-örtilosi dombok	HUDD20055	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme keret	2019
19	Székelyszabari erdő	HUDD20067	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme keret	2019
20	Pati-erdő	HUDD20018	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme keret	2019
21	Mernyei-erdő	HUDD20019	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme keret	2019
22	Szenes-legelő	HUDD20050	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme keret	2019
23	Nyugat-Dráva	HUDD20054	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2020
24	Törökkoppányi erdők	HUDD20046	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2020
25	Gyékényesi erdők	HUDD20068	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021
26	Szentai erdő	HUDD20063	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021
27	Nyugat-Dráva-sík	HUDD20062	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021
28	Rinyaszentkirályi- erdő	HUDD20060	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021
29	Közép-Dráva	HUDD20056	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021
30	Csokonyavisontai fás legelő	HUDD20053	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021

31	Darányi borókás	HUDD20051	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021
32	Béda-Karapancsa	HUDD20045	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021
33	Boronka-melléke	HUDD20044	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021
34	Tengelici homokvidék	HUDD20040	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021
35	Dékány-hegy	HUDD20039	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021
36	Nagyhajmási dombok	HUDD20033	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021
37	Gemenc	HUDD20032	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021
38	Mecsek	HUDD20030	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021
39	Lengyel-hőgyészi erdők	HUDD20026	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021
40	Mocsoládi-erdő	HUDD20017	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021
41	Észak-Zselici erdőségek	HUDD20016	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021
42	Kisbajomi erdők	HUDD20015	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021
43	Geresdi-dombvidék	HUDD20012	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021
44	Szekszárdi- dombvidék	HUDD20011	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021
45	Ormánsági erdők	HUDD20008	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021
46	Szársomlyó	HUDD20006	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021
47	Dél-Zselic	HUDD20004	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021
48	Tenkes	HUDD20001	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021
49	Kelet-Dráva	HUDD20007	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2021
50	Nyugat-Dráva	HUDD10002	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2022

51	Gemenc	HUDD10003	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2023
52	Béda-Karapancsa	HUDD10004	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2023
53	Kisszékelyi-dombság	HUDD10005	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2023
54	Pacsmagi-tavak	HUDD10006	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2022
55	Mecsek	HUDD10007	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2023
56	Belső-Somogy	HUDD10008	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2022
57	Zselic	HUDD10013	jóváhagyott terv	Természeti értékek védelme szakmai keret	2022

2024-ben megkezdődött 1db kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület, a Jánosházi-erdő és Égett-berek (HUDD20014) fenntartási tervének felülvizsgálata.

Natura 2000 céldokumentumok

A DDNPI működési területén található valamennyi kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület, különleges természetmegőrzési terület és különleges madárvédelmi terület rendelkezik céldokumentummal. 2024-ben 25db céldokumentum felülvizsgálatára, illetve egységesítésére került sor, ezzel az egységesítés is befejeződött.

	Natura 2000 terület megnevezése	Natura 2000 terület kódja	Céldokumentum készültsége	Forrás
1	Jánosházi-erdő és Égett-berek	HUDD20014	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
2	Aparhanti sztyepp	HUDD20024	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
3	Szakadati löszgyepek	HUDD20022	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
4	Paksi tarka sáfrányos	HUDD20071	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
5	Ócsárd-Hegyszentmártoni völgyek	HUDD20010	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
6	Dunaszentgyörgyi-láperdő	HUDD20072	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés

7	Paksi ürgemező	HUDD20069	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
8	Koppány-menti rétek	HUDD20028	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
9	Tengelici rétek	HUDD20070	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
10	Pécsi-sík	HUDD20066	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
11	Szedresi Ós-Sárvíz	HUDD20073	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
12	Ormánsági vizes élőhelyek és gyepek	HUDD20052	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
13	Tolnai Duna	HUDD20023	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
14	Közép-mezőföldi löszvölgyek	HUDD20020	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
15	Töttösi-erdő	HUDD20065	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
16	Kisszékelyi-dombság	HUDD20029	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
17	Villánykövesdi Fekete-hegy	HUDD20003	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
18	Zákány-örtilosi dombok	HUDD20055	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
19	Székelyszabari erdő	HUDD20067	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
20	Pati-erdő	HUDD20018	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
21	Mernyei-erdő	HUDD20019	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
22	Szenes-legelő	HUDD20050	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
23	Nyugat-Dráva	HUDD20054	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
24	Törökkoppányi erdők	HUDD20046	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
25	Gyékényesi erdők	HUDD20068	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
26	Szentai erdő	HUDD20063	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés

27	Nyugat-Dráva-sík	HUDD20062	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
28	Rinyaszentkirályi-erdő	HUDD20060	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
29	Közép-Dráva	HUDD20056	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
30	Csokonyavisontai fás legelő	HUDD20053	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
31	Darányi borókás	HUDD20051	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
32	Béda-Karapanca	HUDD20045	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
33	Boronka-melléke	HUDD20044	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
34	Tengelici homokvidék	HUDD20040	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
35	Dékány-hegy	HUDD20039	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
36	Nagyhajmási dombok	HUDD20033	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
37	Gemenc	HUDD20032	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
38	Mecsek	HUDD20030	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
39	Lengyel-hőgyészi erdők	HUDD20026	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
40	Mocsoládi-erdő	HUDD20017	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
41	Észak-Zselici erdőségek	HUDD20016	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
42	Kisbajomi erdők	HUDD20015	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
43	Geresdi-dombvidék	HUDD20012	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
44	Szekszárdi-dombvidék	HUDD20011	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
45	Ormánsági erdők	HUDD20008	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
46	Szársomlyó	HUDD20006	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés

47	Dél-Zselic	HUDD20004	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
48	Tenkes	HUDD20001	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
49	Kelet-Dráva	HUDD20007	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
50	Nyugat-Dráva	HUDD10002	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
51	Gemenc	HUDD10003	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
52	Béda-Karapancsa	HUDD10004	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
53	Kisszékelyi-dombság	HUDD10005	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
54	Pacsmagi-tavak	HUDD10006	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
55	Mecsek	HUDD10007	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
56	Belső-Somogy	HUDD10008	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés
57	Zselic	HUDD10013	egységesített	VfKF/18-1/2022. számú megbízási szerződés

5.2. Élőhely-fenntartás, kezelés (élőhelyek és területegységek szerinti bontásban)

5.2.1. Az élőhelyeket érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások

A **Mecsek Tájegység** területén a 2023-ban tapasztalt kedvezőnek nevezhető hidrológiai folyamatokkal, környezeti tényezőkkel szemben 2024-ben ismét jelentkeztek a változó klíma kedvezőtlen hatásai. Az éves csapadék mennyisége az átlagos, vagy valamivel az alatti tartományban alakult, viszont annak eloszlása, ezzel az aszályos nyári napok számának növekedése újra a kisvizek több hónapos kiszáradásához vezetett. Számottevő mennyiségű hó nem volt. Ennek hatását tovább fokozta a szintén tartósan jelentkező légköri aszály. A nyári hónapokban mért magas hőmérséklet és erős besugárzás okozta sokk kimutatható mértékben vetette vissza a fotoszintézis folyamatát. A vonatkozó méréseket mecseki bükkösök területén végezték a vegetációs időszakban. A tapasztalatok alapján az idős, elegyetlen bükkösök megbontott állományaiiban jelentős a kár. Ennek mértékét befolyásolja a kitettség. A Nyugat-

mecseki karszt területén jól szemlélteti a változó hidrológia viszonyokat, hogy 2024-ben nem volt nagyvíz (a patak vízhozamának olyan mértékű emelkedése, amely a barlangban található kiépített járda elöntését okozza) az Abaligeti-barlangban.

A **Dráva** vízszintje tartósan alacsony volt. A folyó jelentősebb vízgyűjtő területén (Ausztriában) lényegesen kevesebb hó hullott, így a klasszikus zöldár elmaradt. A kora nyári időszakban a vízgyűjtőn kialakult villámárvizek következtében, június-júliusban kisebb árvíz alakult ki. A folyó több helyen kilépett a medréből, a Baranya megyei szakaszon helyenként elérte a töltés lábait. Szaporca községhatárban a nemzeti parki kezelésben lévő ártéri gyepek elöntés alá kerültek. Ezen időszakban a parti fecske által használt partfalak nagyrésze leszakadt, majd az elhúzódó magas vizek kapcsán, csak kevés helyen tudtak költésbe kezdeni, ennek következtében lényegesen kevesebb madár költött a Dráva mentén. Aztán a nyári és nyárvégi időszakban tapasztalt aszály következtében, a Dráva medrében az alacsony vízállásnak köszönhetően, a zátonyok nagyobb részen kerültek szárazra, ez a szukcessziót szemmel láthatóan gyorsította.

A tájegységünkben, az előző őszi csapadékmennyiség biztosította a tavaszi vizeket. Sajnos a későbbi csapadék, a párolgás miatt nem tudott érdemi növekményt okozni a kisvizek esetében, ettől függetlenül pozitív hatása rendkívül fontos volt. Így a tavaszi időszakban a lápok nagy része szárazon maradt, a hóolvadás hiányában, a késő tavaszi vizek pedig már gyorsan elpárologtak. A kisebb tavak és vízfolyások pedig minimális vízzel tudtak indulni a nyárnak. Mindezek következtében a Rigóci-halastavaink az 1-estő kivételével teljesen kiszáradtak, a Rigóc-patak gyakorlatilag nem szállított vizet. A Darányi Nagyberék a nyárvégére szinte teljesen kiszáradt. A homokterületeken a talajvíz csökkenése további mélységekbe ért. De még további csapadékos évek kellenének a néhány évvel korábbi talajvíz szintek kialakulásához. A legelőkön használt itató kutak tavasszal kiszáradtak, de őszre újra megjelent bennük a víz. Ezen folyamatok kedvezőtlenül hatottak a vízhez kötődő fajokra és azok fogyasztóira is.

Gyakorlatilag a kétéltűek számára rendelkezésre álló peterakóhelyek a tavasz folyamán szárazon álltak, így pl. a csokonyavisontai védett területen lévő peterakó helyeken továbbra sem volt víz, ennek következtében idén is elmaradt a mocsári békák násza ezen területeken.

A Drávai Tájegységben található minden kisebb patak, - a Babócsai-Rinya kivételével – augusztusra teljesen kiszáradt. A kisvizek, mocsarak vize olyan gyorsan párologott el, hogy a kétéltűek szaporulata szinte teljes mennyiségben elpusztult, szárazra kerülésük következtében. A táplálék hiányának következtében a tájegységünk középső részén található jelentősebb fekete gólya állományunk 15 párról 3 párra csökkent. Mára csak a halastavak közelében lévő néhány pár költ sikeresen, a természetes vizeken kialakult, korábban rendszeresen költő párok már nem

jelennek meg költőhelyeiken. Természetesen a kisebb, sekélyebb láptavak, mint például a Bolhás község határában lévő Mogyorósi-ér, még messzebb kerültek attól, hogy összegyűlhessen bennük némi felszíni víz. Az Őrtilos – Szentmihály-hegyen található védett völgyek alján már a tél végi, kora tavaszi időszakban sincs felszíni vízfolyás, ami pedig 10-15 évvel ezelőtt még rendszeresnek volt mondható. A Gyékényes-Berzence-Csurgó községek határában húzódó védett erdőkben hasonló volt a helyzet a 2024-es év folyamán. A Rigóc-patak már májusra kiszáradt, a Dombó-csatorna, amely a térség meghatározó vízfolyása, a gyékényesi és csurgói szakaszán kb. 4 hónapon keresztül száraz volt. A Baláta-tó továbbra sem kapott kellő mennyiségű csapadékot, így nyár végére szinte teljesen kiszáradt. Az Ormánság területein is jelentős volt a csapadékhiány, mely következtében a Cún-Szaporcai holtágrendszer Sárga-víz és Lanka nevű része teljesen kiszáradt. Szilhátban, Hobogyban és Kisinciben csak a legmélyebb részeken maradt víz. A Fekete-vízben csak a Csertői-tározó leeresztésekor emelkedett olyan mértékben a vízszint, hogy a cúni duzzasztón keresztül vizet tudtunk juttatni a holtágrendszerbe. Mivel a Majláthpusztai-tározóval egy időben történt a feltöltés, ezért ez a mennyiség még a Szilhátat és a Sárgavizet sem töltötte fel. December elejére megtelt a Majláthpusztai-tározó ezután sikerült a holtágrendszert feltölteni.

Duna menti területeinek ökológiai állapota mind hosszú-, mind rövidtávon erősen függ a Duna vízjárásától. Az tapasztalható, hogy az árhullámok természetes ciklikussága már 12 éve elmarad, azok kiszámíthatatlanok, de a tavalyi évben háromszor is kialakult olyan árhullám, mely a teljes hullámteret elöntötte. Ebből két alkalommal abban az időszakban került előntésre a hullámtér, mikor az élővilág számára nem hasznos a többletvíz (január, szeptember) . Ezzel ez az év az utóbbi évek után kiemelkedőnek mondható. A Duna vízjárási adatai és a főmeder bevágódását jellemző adatok is azt mutatják, hogy a hullámtéri vízrendszerek egyre korlátozottabban jutnak vegetációs és most már azon kívüli időszakban is az ökológiai vízpótlást biztosító vízmennyiséghez. További probléma, hogy a Duna vízgyűjtőjének változó klimatikus viszonyai és a felső szakaszon kialakított vízviasszatartó műtárgyak működtetése is befolyásolja a Duna vízjárását, emiatt, ha ki is tudna alakulni árhullám, nem akkor kerül előntésre a hullámtér, mikor az élővilágnak nagy szüksége lenne rá.

Az első árhullámra még télen került sor, amely halat gyakorlatilag nem hozott. A másodikra májusban, ami a keszeg- és pontyfélék számára nagyon jó ívási lehetőséget biztosított. Az őshonos fajok tömeges szaporodása mellett azonban erős ívást produkált a törpeharcsa és az ezüstkárász is, valamint ma már kijelenthető, hogy a busa is tömegesen ívik a Duna természetes mellékvízeiben. A harmadik, szeptemberi árhullám a teljes hullámteret elöntötte ugyan, de erre már a vegetációs időszak után került sor, mikor is régebben az alacsony vízállás volt jellemző.

Az itt költő fokozottan védett madaraink közül a fekete gólya szaporulat az utóbbi hat katasztrofális év után végre közepesnek volt mondható. A kimondottan jó szaporulatot épp a májusi (a gólya számára késői) áradás hiúsította meg, mivel a táplálékbázisul szolgáló és addigra már lábalható vizes élőhelyeket elöntötte, és a gólya számára a zsákmányszerzés és fiókanevelés lehetőségét jelentősen lecsökkentette. Jó éve volt ugyanakkor mind a barna kánya, mind a rétisas állománynak, mivel táplálékszerzés esetükben nem kizárólag a sekély vizekhez kötődik. Nagy mennyiségű vonuló madár pihent és táplálkozott augusztus-szeptemberben Gemencen a májusi áradás után visszamaradt és leapadt, halban bő vizek mentén – míg a szeptember közepén levonuló árhullám a táplálkozóhelyek elöntésével vonulásra nem készítette őket.

A Duna vízjárásával összefüggő adatok, megfigyelések és tendenciák:

A Duna medersüllyedése, a vízhozam csökkenése miatt a vízállások minimuma, átlaga és maximuma is csökkenő tendenciát mutat. (1. ábra).

- minimum:
  - o nem volt kiugróan alacsony vízállás
  - o csökkenése 1876 óta 1,5 méter
- átlag:
  - o a jelentősen nőtt (394 cm), a három árvíznek köszönhetően, trendvonalat meghaladó
  - o csökkenése 1876 óta közelíti a 2 métert
- maximum:
  - o három árhullám 799, 783, 889 cm (mohácsi mércén mérve)
  - o csökkenése 1876 óta 1 méteren belül maradt

A kis-, közép- és nagyvízi tartományok arányának kedvezőtlen irányú eltolódása tovább folytatódik. (2. ábra)

- kisvízi tartomány (450 cm alatt)
  - o 258 nap volt ebben a tartományban a Duna
  - o 1876-1900 között 35%, 2000-2024 között 81% ez a tartomány
- középvízi tartomány (451-750 cm)
  - o 90 nap volt ebben a tartományban a Duna
  - o 1876-1900 között 60%, 2000-2024 között 18% ez a tartomány
- nagyvízi tartomány (751 cm fölött)
  - o 18 nap volt ebben a tartományban a Duna
  - o 1876-1900 között 5%, 2000-2024 között 1% ez a tartomány

Hullámtér:

Duna mederfenék szintje a Dunai TE területén trendszerűen süllyed (bevágódás változatlanul folytatódik, még a kisvizek ellenére is), a vízrendszer többi eleme emelkedik (relatív szintje magasodik)

A Béda-Karapancsai fokrendszer feltöltése egész évben 108 nap, a Gemenci fokrendszer feltöltése egész évben 126 nap valósult meg. A teljes hullámtér előntése 2013 óta először történt meg, az évben három alkalommal. (januárban 20 nap, június-júliusban 30 nap, szeptember-október 30 nap).

Talajvíz:

A Béda-Karapancsai területén a talajvíz szint süllyedés megállt és enyhe növekedést mutat. Hogy ez trendben is jelentkezik, vagy csak rövid idejű átmeneti javulás, ez még nem világos, de ezt tapasztaltuk 2023.évben is.

A Gemenci területén a talajvízszint süllyedése folytatódik.

Mentett oldal: (3. ábra)

- Ferenc-csatornára kapcsolódó vízrendszerek: (3. ábra)
  - o Monostori-Fás-Duna:
    - zsilip helyreállításra került, 6 alkalommal sikerült vizet bejuttatni.
    - év végén az optimális szinthez 160.000 m³ víz hiányzott
  - o Baracskai-Duna:
    - zsilip működtetve, 6 alkalommal sikeres vízpótlás, a halastó leengedésétől eltekintve nagyobb kilengések nélkül telt az év
    - év végén az optimális szinthez 175.000 m³ víz hiányzott
  - o Földvári-tó:
    - több alkalommal sikeres feltöltés mellett szeptemberre alacsony lett a vízszint
    - 86 cm-ről indulva, február 19-ére elértük a maximumot (109 cm), a minimum (23 cm) szeptember 12-én következett be, az évet 50 cm-rel zártuk.
    - év végén az optimális szinthez 350.000 m³ víz hiányzott
    - a vízpótlás lehetőségei erősen korlátozottak voltak
  - o Karapancsai-erdei-tavak:

- a vízkormányzó műtárgyak aktív kezelésével minimális szint fölött, optimális alatt sikerült végig vinni az évet, kivéve a Közös-vizet (ide is sikerült juttatni vizet, de nem eleget)
- év végén az optimális szinthez 450.000 m³ víz hiányzott
- Dunára kapcsolódó vízrendszerek: (4. ábra)
  - Belső-Béda:
    - minimális alatt maradt a vízszint; kivéve a vízpótlásokkor; töltés: 3 alkalommal (június 2x, szeptember-október)
    - 196 cm-ről indulva, június 8-án elértük a maximumot (244 cm), szeptember 13-án elérte a minimumot (152 cm); az évet 190 cm-rel zártuk.
    - év végén az optimális szinthez 525.000 m³ víz hiányzott
  - Boki-Duna:
    - minimális alól indultunk, és optimális alatt maradt a vízszint; töltés 3 alkalommal
    - 65 cm-ről indulva (egyben minimum), június 4-én elértük a maximumot (152 cm), az évet 93 cm-rel zártuk.
    - év végén az optimális szinthez 425.000 m³ víz hiányzott
- Egyikhez sem kapcsolódó vízrendszerek:
  - Riha-tó: (5. ábra)
    - csapadékvízből és belvízkormányzásból sikerült némi indítóvizet szerezni, a szükséges pillanatokban mindig sikerült egy kis vizek kormányozni a tóba, így a kiszáradás elkerültük
    - -2 cm-ről indulva, márciusra elértük a maximumot (34 cm), szeptember 12-én elérte a minimumot (-12 cm); az évet 22 cm-rel zártuk.
    - év végén az optimális szinthez 1.325.000 m³ víz hiányzott
  - Homorúdi-erdő: egész évben száraz

Víztest	Vízállás (cm) 2024.év					Hiányzó
	I.I.	max.	min.	12.31.	optim.	víz (m3)
Boki-Duna	65	152	65	93	155	425.000
Baracsikai-Duna	55	65	-6	50	70	175.000
Belső-Béda	196	244	152	190	235	525.000
Földvári-tó	86	109	23	50	100	350.000

Karapancsai erdei tavak	102	129	82	96	140	450.000
Monostori-Fás-Duna	87	124	45	82	100	150.000
Riha-tó	-2**	34	-12**	22	80	1.325.000

*volt vízpótlás

**elfogyott a vízmérce alól a víz

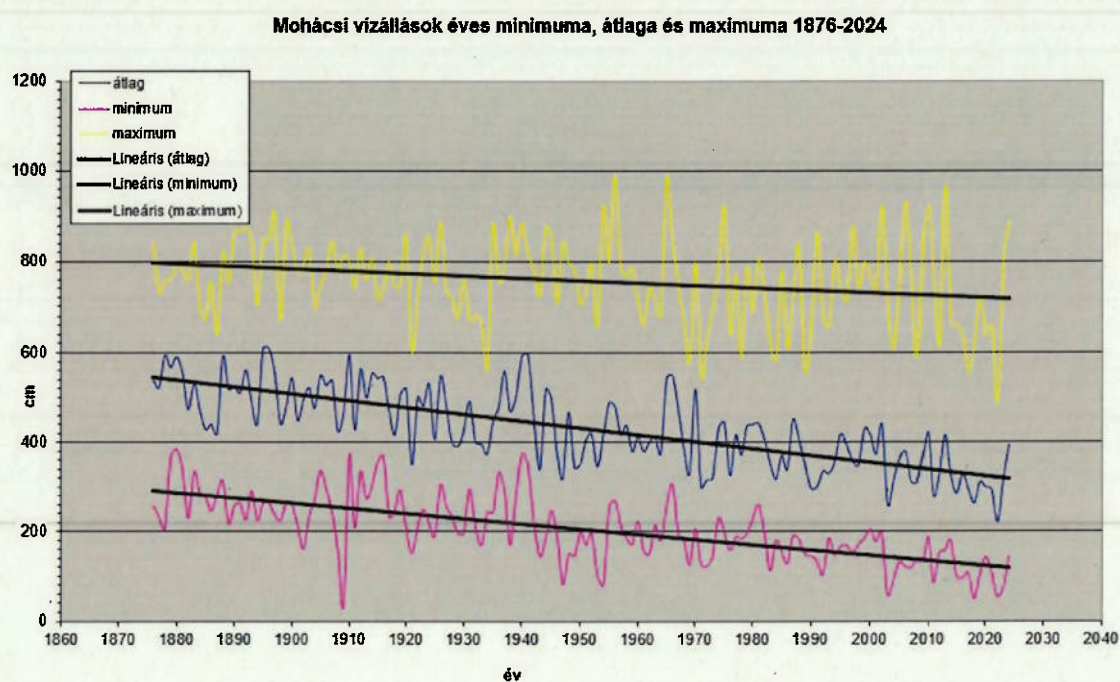
A vízjárási adatok és a mederfenék adatok is azt mutatják, hogy a hullámtéri vízrendszerek egyre nehezebben jutnak a szükséges vízmennyiséghez. A mentett oldali rendszerek ellátása esetleges, főleg az árvíz-belvíz helyzettől függ.

Idén még nagyobb hangsúlyt fektettünk a Mohácsi-sík középtáj (Mohácsi teraszos-sík és Mohács-sziget kistájak) minden eddigénél részletesebb vizes felmérésére, amit 2025.évben is folytatunk. A táj vízrendszere és időszakos víztestei néhány főcsatornát és a nagy holtágakat tekintve száraz volt.

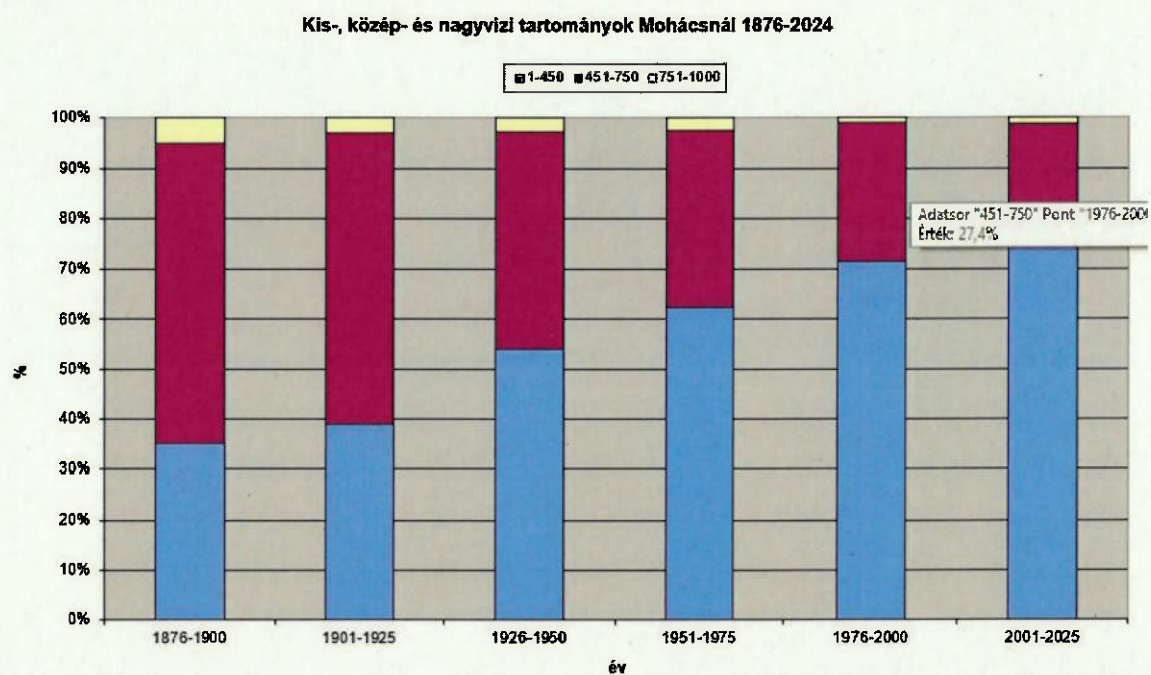
A fenti problémák miatt a tavalyi évben az erre épülő teljes rendszer igen „alapjáraton üzemelt”, úgy mint:

- nádi gémtelpek költsége gyenge eredményt hozott
- halívás közepesen sikerült, a vonuló madarak nem tudtak itt táplálkozni
- nedves gyepon nem költött a haris
- fekete gólya gyenge, fehér gólya szaporulata átlagos
- száraz gyepek felnyíltak, homokfelszín növekedett
- tavasszal lerakott békapeték alól kiszáradt a szaporodóhely

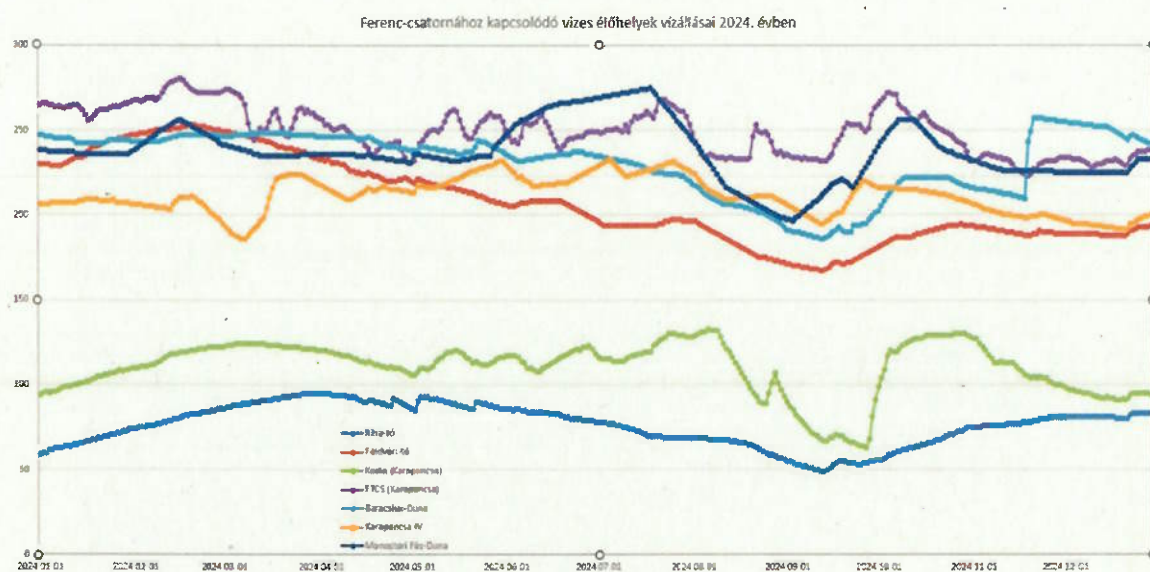
1. ábra

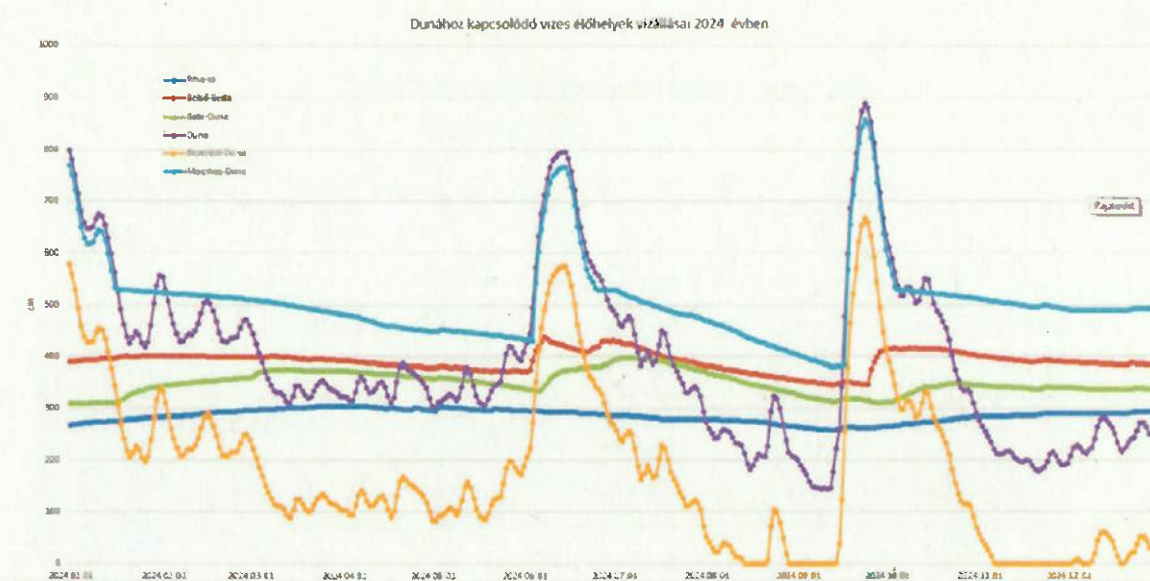
2. ábra

3. ábra

4. ábra

5. ábra

??

5.2.2. Élőhelyfenntartási, -kezelési tevékenységek ismertetése

Mecsek Tájegység

A Hosszúhetény és Pécsvárad községhatároiban húzódó Nagy-mező, Arany-hegy Természetvédelmi Területen 2024-ben újabb, kisléptékű élőhely-kezelési tevékenységeket végeztünk. Az Igazgatóság saját forrásokra támaszkodva, közfoglalkoztatott munkatársak segítségével a bánáti bazsarózsa és a leánykökörcsin élőhelyeken a cserjésedés visszaszorítása érdekében dolgozott. A jelölőfajok előfordulási területein mechanikus módszerek alkalmazása mellett, a vegetációs időszakon kívül történt cserjeirtás, tisztítókaszálás. Ugyanezen védett természeti terület érintettségével magántulajdonban található legelő-helyreállítás tervezését és szakirányítását végeztük az illetékes természetvédelmi örkerület-vezető munkatársunk közreműködésével Pécsvárad közigazgatási területén. Összesen 10 ha-on jelöltük ki a visszahagyandó cserjefoltokat és irányítottuk a gépi munkát. Mecseknádasdon és Óbányán található saját vagyonkezelésben lévő rét/legelő művelési ágú védett természeti területeken selyemkóró visszaszorítását, illetve irtását végeztük, mintegy 35 ha-on. A kisebb foltokban és szálszerű megjelenő inváziós növényfaj egyedeit a virágzást megelőző időszakban tisztítókaszálással, vagy kihúzással távolítottuk el a területről. júliusban a megjelenő sarjakat ismét tisztítókaszálással kezeltük. A tevékenységet szintén saját költségen és közfoglalkoztatott munkatárs bevonásával végeztet el az Igazgatóság.

2024-ben ismét vegyszeres bálványfa-irtás történt a Szársomlyó Természetvédelmi Területen. A fokozottan védett déli oldal sziklagyepeiben, és a gerinc vonalában húzódó karsztbokorerdőben felverődött magoncokat, gyökér- és tuskósarjakat kéreg kenéssel, valamint a pontpermetezéssel kezelte vállalkozó. A Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzetben Szászváron, saját vagyonkezelésben lévő erdőművelési ágú területen végeztünk vegyszeres bálványfa irtást. A törzseket kéregkenéssel és/vagy injektálással kezeltük 1 ha-on. Ezt a munkát Igazgatóságunk saját forrás terhére, közfoglalkoztatott munkatárs segítségével végezte. A Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzetben található folyamatban lévő erdőfelújítások területein (erdőszerkezet átalakítások) a természetvédelmi szempontból kedvezőbb erdőszerkezet kialakítása érdekében több fafaj szaporítóanyagát helyeztük ki az erdősítésekbe. A célállomány fafaján, fafajain kívül hegyi juhar, kislevelű hárs, vadkörte, mezei szil, magyar kőris fajok telepítése történt. A kihelyezett csemetéket a vadkár megelőzése érdekében egyedi védelemmel (védő cső) láttuk el. Kárász községhatárában a magas erdősültségű védett természeti területeken található gyeptermészet mozaikok fenntartása, megőrzése érdekében legelőkert kialakítása történt alacsony kerítés építésével. A 2 ha-os legelőn a juhok területen tartása miatt készült a berendezés. Ugyanitt földi szeder és selyemkóró visszaszorítása is zajlott kaszálással, kihúzással. A Magyar Madártani és

Természetvédelmi Egyesület Baranya Megyei Csoportjának évek óta támogatjuk a vörös vércse fajvédelmi programját az élőhelyek fejlesztésével. A költőládák kihelyezésében és karbantartásában aktív szerepet vállalnak munkatársaink. 2024-ben 50 költőláda karbantartásával, ellenőrzésével járultunk hozzá a faj élőhelyének fenntartásához.

Somogy-Tolna Tájegység

A Dél-Mezőföld Tájvédelmi Körzetben a következő évenként betervezett saját, illetve pályázatból finanszírozott természetvédelmi kezelési feladatok elvégzése történt:

- a) A nagydorogi Szenes legelőn a Pannon homoki gyepek védelmében a természetes szukcesszió és a selyemkóró szinten tartása a kezelésből kivont kíméleti területeken kb. 20 ha-on őszi szárazúzással lett elvégezve. Az extenzív kezelés következtében a homoki sztyepp vegetáció szerkezete javul, a kétszikű növényzet diverzitása és mennyisége növekszik, amit a hozzájuk kötődő beporzó rovarok, egyenesszárnyúak és a magyar futrinka felmérések is igazolnak. A homoki nőszirm, a báránypirosító, a kései szegfű, a fekete kökörcsin, a pókbangó, az őszi füzértékercs és egyéb védett növényfajok fennmaradása a tervezett kezelésekkel hosszútávon biztosított.
- b) A Kistápi-lápréten közel 3 ha-on a terjedő aranyvessző visszaszorítása szárazúzással lett kezelve. A rendszeres kezelés miatt a kiszáradó láp és mocsárrét, illetve homoki gyepek foltokban kismértékű vegetáció szerkezet javulás, illetve területi növekedés tapasztalható, melyet a karakter fajok (kékperje, sédbúza) terjedése, az aranyvessző visszaszorulása mutat. A terület a nagy tűzlepke és a díszes tarkalepke lokális élőhelye. Az éves drasztikus csapadék hiány az élőhely degradációs folyamatokat jelentősen elősegíti. A vízhiány miatt a területen unikálisan előforduló vízilófark állomány veszélybe került.
- c) A paksi Űrge-mezőn Pannon homoki gyepek élőhelyen a természetes szukcesszió és a selyemkóró invazív növényfaj visszaszorítása érdekében közel 13 ha-on szárazúzás történt. A beavatkozás következtében a gyepek karakter fajainak, mint a fényes poloskamag, a homoki árvalányhaj, az apró nőszirm, báránypirosító és egyéb védett növények szinten tartása, esetleg növekedése várható. A terület a magyar futrinka és a vörös csüngőlepke egyik jelentős dél-mezőföldi élőhelye, az élőhely a cserjék eltávolításával jelentősen növekedett.
- d) A Gyűrűsi-löszvölgyekben 5 ha-on síksági pannon löszgyepek élőhelyfoltokon cserjeirtás történt. A területen jelentősen terjed a bálványfa és a keskenylevelű ezüstfa, ezért a rendszeres beavatkozás az itt található országosan is jelentős tátorján állomány védelmében kiemelt jelentőségű. A kezelés további löszgyephez kötött védett fajnak, mint a borzas len, a festő csülleng, a pusztai árvalányhaj, az érdes csüdfű, a keleti pókszőcske, vagy a délvidéki poszméh ökológiai feltételeit javítja, ezáltal állományuk szinten tartása, esetleg növekedése várható.

e) A bikácsi Ökörhegy magas természetességű Pannon homoki gyep fragmentum, a terület szegélyvegetációja szárazúzással lett kezelve. A beavatkozás a szomszédos területekről bevándorló selyemkóró, fehérakác visszaszorítás miatt volt szükséges. A terület a Dél-Mezőföldön a magyar futrinka legfontosabb élőhelye. A kezelés hatására a természetes nyílt homoki gyep ökológiai stabilitása fenntartható, aminek következtében a faj magas egyedszáma megőrizhető.

f) A Tengelici-homokvidéken (Cece) és a Gyűrűsi-löszvölgyekben (Dunaföldvár) védett területek közé ékelődött szántóterületek lettek 7 ha-on fásítva, illetve erdősítve. Az erdősítés során őshonos egyéb elegyes keménylombos erdő került kialakításra, fő fafajként cser, kísérő fafajként mezei juhar és vegyes erdei gyümölcs fafajok lettek ültetve. A kialakított erdők a tájvédelmi körzet élőhelyeinek természetességét javítja, a nagyrészt tájidegen akác ültetvények között.

A Pacsmagi halastavak Természetvédelmi Területen egy 4x4 m-es rögzített mesterséges költősziget lett kialakítva. A mesterséges halastavi környezetbe telepített sziget a csérek, esetleg más madárfajok költését, megtelepedését segítheti.

Az Igazgatóság vagyonkezelésében lévő gyepeken Nagybjom, Mezőcsokonya és Kisbjom községhatároiban az év során egyszer kaszáltunk. Az idegenhonos fajokkal, főleg magas aranyvesszővel, fertőzött részeket ősszel tisztító kaszáltuk. A kaszálókon az özönnövények terjedését megakadályoztuk, de az állományok jelentős csökkenését még nem sikerült elérni.

A Boronka-melléki Tájvédelmi Körzetben, Nagybjom, Homokpusztán a gyepterületeket cikta juhokkal legeltetjük. Pásztoroló legeltetéssel mozaikos gypszerkezetet alakítunk ki. Nagybjomban 16 hektár korábbi cserje irtás helyén történt meg a tuskók visszamarása. A terület utókezelése, szárazúzása ezután géppel is lehetséges. Ezt korábban a terület nagy részén csak kézi kaszálással tudtuk megoldani, de így csak több év után tudtunk visszatérni adott terület részre és addigra a fás szárú vegetáció nagyon megerősödött. Az elvégzett felszíni marás után a korábbi gyep vegetáció helyre tud állni és az évi egyszeri, ahol szükséges kétszeri tisztító kaszálással a fásszárúak illetve a megjelenő lágyszárú özönnövények állományát szinten tartani illetve csökkenteni tudjuk.

Drávai Tájegység

Barcs határában található Rigóci tavainknál, a tavaszi csapadékhiány miatt idén sem tudtuk a teljes tórendszert feltölteni. Sajnos, a nyári esőzések sem segítettek a vízutánpótlást megoldani, így az 1, 2, 3, 4, és 5-ös tavon sikerült csak vizet fognunk. Az aszály következtében nyár végére szinte az összes tó kiszáradt. Az egyes tóban maradt víz, mely az eredeti vízmennyiség

egynegyede lehetett. A tavaly őszi villámárvizek következtében az 1-es tó árapasztója átszakadt, melyet sikerült az őszi folyamán megjavíttatnunk.

- A darányi Nagyberek láp-tó sem töltődött fel teljesen ez évben a tavasz folyamán, így a nyár végére csak kis víz maradt benne. Ennek ellenére a 2024-es évben újra előkerült pl. a lápi szitakötő néhány egyede, valamint mocsári béka nászt is megfigyelhettünk a tavasz folyamán. A barcsi borókás területén folytatódott a homoki gyepek rehabilitációja, kezelése. Az idei évben, a saját dolgozók és a közmunka program segítségével, nagyobb intenzitással tudtuk a legeltetési területeket elvégezni. A saját dolgozókkal és a közmunkásokkal folytatott tevékenységeink során főként akác, erdeifenyő és kései meggy egyedeket vágunk ki a legeltetett homoki gyepeinkről. 2024-ben újabb 1 hektárnyi területet szabadítottunk fel a kései meggy fertőzés alól. Több, már korábban letisztított területet vontunk legeltetés alá, ezeket a gyepeket a darányi rackanyáj időnkénti átterelésével tudjuk legeltetni. 2024-ban 32 hektár korábban megnyitott gyepterületet tisztítottunk meg kézi erővel, mivel itt a gépi munkavégzés nem megoldható. A korábban megkezdett „lőtéri” borókás 7 ha-os részén az idei évben folytattuk az alkörmös kaszálását és kapálását, továbbá a kései meggy sarjak leverése is a még fennmaradó állományok esetében.

- Darány község határban folytattuk az előző évben megkezdett, nagyjából félhektáros terület bálványfától történő felszabadítását, többszöri visszatéréssel.

- Az Igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő gyepterületek kezelése a legeltetési és kaszálási tevékenységünkön keresztül valósul meg. Erre jó példa a saját állatállománnyal történő legeltetés, illetve a saját állatállomány takarmányozásához szükséges széna előállítás, mely több élőhely típust is érint. A Dráva Somogy megyei szakaszát érintő mocsárrét és üde rét típusú élőhelyeinek magyar szürke marhával történő legeltetése, továbbá e gyepterületek kaszálásokkal történő fenntartása meghatározó jelentőségű ezen élőhelyek növény- és állatvilágának megőrzése szempontjából. Az Igazgatóság kezelésében lévő területek/élőhelyek természeti értékeinek megőrzése szempontjából is nagyon fontos a legeltetések és a kaszálások tervezése, összehangolása és kivitelezése. A csapadékviszonyok és a foltos elterjedésű természeti értékek miatt akár jelentős kiterjedésű gyepterületek is kaszálatlanul maradhatnak, s ez bár jelenthet hozamkiesést is, ugyanakkor e zavartalan gyepterületek számos növény- és állatfaj számára kiváló élettérrel biztosítanak. A drávaszentesi állattartó telep fejlesztésének köszönhetően megfelelő gépparkkal rendelkezünk, így az őszi tisztítókaszálások során, főként az aranyvesszővel és selyemkóróval fertőzött területeken, a többszöri kezelés megtörtént. Gyepterületeink fűhozama 2024. évben átlagosnak mondható. Fontos kiemelni, hogy a Porrogszentkirály határában található vérfű hangyaboglárkás gyepterületünkön, a faj védelmére irányuló kaszálási tevékenységbe kezdtünk. Több időben történő

kaszálással és jelentősebb kaszálatlan területek fenntartásával. Ennek következtében jelentős állományemelkedés volt megfigyelhető a faj állományaiban. Ezen tevékenységünket, tovább szeretnénk végezni és kiterjeszteni, - más a faj által használt – élőhelyekre is.

- A nemzeti park Darányi Borókás területén a savanyú homoki gyepek élőhelyek rackajuhokkal történő legeltetése szintén tipikus élőhely-fenntartási, kezelési tevékenység. A homoki gyepek foltokon a legeltetés a gyomosodást, illetve az inváziós fajok térhódítását megállítja, emellett segíti megőrizni e nyílt homoki élőhelyek természeti értékeinek megőrzését, fennmaradását. Főként az év második felében saját dolgozókkal folytattuk az erősen cserjésedett egykori legelőterületek újbóli megnyitását az inváziós fásszárúak és lágyszárúak (kési meggy, erdei fenyő és alkörmös) mechanikus irtásával. A Rigóci tavaknál folyamatos vízkormányzás szükséges a 8 tőegységnél, továbbá rendszeresen elvégeztük a tavak műtárgyainak és töltéseinek gondozását, fenntartását, állagmegőrzését; a tavak fontos fészkelőhelyei pl. a cigányrécének, kis vízcibének, törpegémnek, emellett jelentős táplálkozóhelyek (pl. rétisas, fekete gólya, kis és nagy kócsag, stb...). A tőrendszerrel szoros kapcsolatban áll a darányi Nagyberék, melynek vízkormányzását, zsílipkezelését is elláttuk.

- A Csokonyavisontai fás legelő TT legelő gyepterületein a tisztítókaszálások megtörténtek a gyepek állapota jobb helyzetbe került. Egy beerdősülés miatt zárványfoltba került gyepterületen tovább folytattuk a 2020-ban megkezdett inváziós fajok irtását, melynek eredményeként sikerült eltávolítanunk a gyalogakácot és japán keserűfűvet. A munkákat saját embereinkkel végeztük mintegy 1 hektáros területen.

- Szaporca határában lévő vetett gyepeinket kaszálással és legeltetéssel hasznosítottuk, majd tisztító kaszálásokkal végeztük a területen lévő invazív lágyszárúak visszaszorítását.

- Gyékényes, Csurgó, Barcs és Komlósd határában lévő gyepterületeinken a kaszálások során, az ismert védett növényfajok, főként a szibériai nőszirm és kockásliliom állományait kikaróztuk, megjelöltük a termésérés és a faj további terjedésének segítése érdekében.

- A zákányi és őrtilosi ártéren található kisebb gyepek évi egyszeri, esetleg kétszeri kaszálása megoldott volt a 2024. évben is. A Zákány 076/2 helyrajzi számú gyepek szélén folytatódott a cserjésedő szegélyek tisztítása. Ugyanezeket a munkálatokat folytattuk (szintén saját erőből, vállalkozó megbízása nélkül) az Őrtilos 0447/3 helyrajzi számú erdő tisztításán. A Gyékényes 0178/14 helyrajzi számú, fokozottan védett gyepek selyemkóró visszaszorítását végeztük mechanikus úton. Csurgó, Berzence, Somogyudvarhely és Bélavár határában szintén több kisebb gyepterületen szerveztük a kaszálási munkálatokat, beleértve a bűvósávok kijelölését, a cserjésedő foltok visszaszorítását. Bolháson a 039/2 helyrajzi számú savanyú homoki gyepeinken a kaszálás szervezése mellett folytattuk a selyemkóró, valamint a gyepek déli részén az előretörő fásszárúak visszaszorítását.

- Elvégeztük a Dombó-csatorna befolyó árkein és a hozzá közel húzódó Gyékényes 0178/2 helyrajzi számú árkon létesült 6 db vízviszatartó műtárgy éves karbantartási feladatait, ami évi háromszori kaszálást, zsilipdeszkák behelyezését jelenti. A Csurgó 0367 helyrajzi számú erdőből kifolyó árkon létesült műtárgy a 2021. év végén történt javítása után már jól működik, a víz nem tudja már elmosni a partot, veszélyeztetve ezzel a műtárgy létét.
- A berzencei védett gyepeken található 4 db vízviszatartó műtárgy környezetének kaszálására három alkalommal került sor, emellett folyamatosan végezzük a vízállások havi rendszerességgű megfigyelését.
- A bélavári Kerék-hegy bükkösében folytattuk a „befutó” akácsarjak leverését, illetve a bükkös környezetében található akácok gyűrűzését (kéreghántás).
- Babócsa, Bolhó, Barcs és Tótújfalu határában, korábban pályázati forrásból megkezdett száraz gyepek kezelését tovább folytattuk saját forrásból. Itt megállapítható volt, hogy a vitézkosbor, poloskaszagú kosbor és az agárkosbor állománya emelkedett, míg a pókbangó állománya kissé csökkent, de a bolhói élőhelye mellett előkerült Babócsán is néhány tő. Ezen kis kiterjedésű, szárazabb élőhelyek fenntartása fontos, mert kezelés nélkül az akác egyedei elborítják a területeket.
- A Barcsi Ó-Dráva területén, korábban pályázati pénzből épített, duzzasztó és hallépcső az előző év villámárvizek kapcsán jelentős terhelésnek lett kitéve. Ennek következtében hallépcső erősen megrongálódott, felújítása szükségessé vált, melyet Igazgatóságunk 2024. év folyamán, saját forrásból el is végeztetett. Emellett, ezen területen közel negyven, horgászok által illegálisan épített horgász építmény elbontásra került.
- A drávaszentesi mocsarak környezetében lévő zsilipek karbantartását kezelését az év folyamán elvégeztük, valamint környezetükben a kaszálások négy alkalommal megtörténtek.

Dunai Tájegység

Rezeti-Duna: a mellékág medrében felverődött nagy mennyiségű zöld juhar mechanikai irtása, rendszeres kisebb volumenű beavatkozások során. Ugyanitt a nagyméretű mederbe dőlt fák eltávolítására is rendszeresen sor került annak érdekében, hogy az áramlás továbbra is biztosított legyen, és ne induljon meg a gyors hordaléklerakódás, mederfeltöltődés a torlaszok környezetében. Az egyre nagyobb létszámú hód populáció „tevékenysége” itt céljaink ellenébe hat.

Veránka-sziget: a sziget belsejében, nyári gáttal védett területen kialakított mesterséges vizes élőhely vízpótlásának biztosítását korábban meg tudtuk oldani zsilipkezeléssel. 2024-ben ismét kialakult olyan dunai vízállás mely elérte a zsilip küszöbét és sikeresen tudtunk vizet juttatni a vízrendszerbe.

Élőhelykezelés:

Összefüggő gyepterületek évi kétszeri kezelése megtörtént. Javulás látható a gyepek állapotában.

Mikrogyepek közül a kezelteken jelentős javulás állt be az invazívok csökkenésében és az általános állapotban.

Vízkezelés: Belső-Bédán inváziós fajok kezelése humán erőforrás hiány miatt nem történt.

Mikrozsilipek zárása, víz visszatartás. Táplálkozó és ívóhely biztosítása.

- Pánavina: egész évben üzemelt, 2-94 cm közti víztartással
- Forgó-fok: 161 napot érintkezett a Dunával, 1-500 cm között
- Ivató: 110 napot érintkezett a Dunával, 1-440 cm között
- Nagy-Csukás: 122 napot érintkezett a Dunával, 1-450 cm között

5.3. Élőhely-rehabilitáció (helyszín, az élőhely típusa, forrása, kezdete, várható befejezése)

A pannon gyepek és a kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési terv stratégiai intézkedéseinek megvalósításával – LIFE IP GRASSLAND-HU (LIFE17 IPE/HU/000018) pályázat keretében 2019 óta folynak élőhelyrehabilitációs célú beavatkozások az Igazgatóság területén. 2024-ben a Paksi ürgemező Natura 2000 területen 30 ha, a Közép-mezőföldi löszvölgyek Natura 2000 területen 10,4 ha gyeprekonstrukciót végeztünk el. Az erősen cserjésedő közösségi jelentőségű élőhelyekről, főként síksági pannon löszsziepekről és pannon homoki gyepekről gépi és kézi erővel távolítottuk el a felnőtt fásszárú vegetáció nagy részét. A karbantartás nyomán ezek a területek hosszú távon is alkalmasak maradnak a rajtuk élő védett fajok, például a tátorján, a gyapjas csüdfű, az őszi füzértekercs, a parlagi pityer, a gyurgyalag és az ürge megőrzésére.

Szintén a Grassland-HU pályázat keretében folytatódott a 2023-ban megkezdett bálványfairsítás a Szársomlyó fokozottan védett, közösségi jelentőségű sziklagyepein. Ennek során mintegy 80 ha-on történt meg az újrasarjadt bálványfaegyedek egyedi vegyszeres kezelése.

5.4. Fajmegőrzési tevékenységek

Anker-araszoló (*Erannis ankeraria*):

A fajnak az illetékességi területünkön két ismert előfordulása van, mindkét helyszín védett és Natura 2000 hálózathoz tartozik. Az élőhely kezelése a faj igényeivel összhangban történik. A fajról célzott kutatással igyekszünk további adatokat gyűjteni, az első megtalálás óta ezek a próbálkozások még nem jártak sikerrel.

Atracél 'cincér (*Pilemia tigrina*):

Törekszünk az ismert kék atracél lelőhelyek megtartására azokon a helyeken is ahol a cincér előfordulását eddig nem sikerült kimutatni. Mivel ezen területek jellemzően magánkézben lévő, többnyire nem védett területek, kiemelt hangsúlyt fektetünk a gazdálkodókkal való párbeszédre a megfelelő élőhely-kezelés elérése (be- illetve visszacserjésedés megakadályozása) érdekében.

Barát- és cigányréce (*Aythya nyroca* és *A. ferina*)

A kormoránriasztással és – gyérítéssel kapcsolatos megkeresések során a szem előtt tartjuk a fajvédelmi terv előírásai, az ólomsörét használatának tiltását, illetőleg az ismert fészkelőhelyek időbeni és térbeli védelmét kérjük a kormányhivataloktól. A kaszálások esetében szintén kiemelt figyelmet élveznek ezek a szempontok.

Békászó sas (*Clanga pomarina*)

Az ismert fészkeket évről-évre ellenőrizzük, az újonnan megtaláltakat az természetvédelmi és erdészeti hatósággal együttműködve gazdálkodási korlátozással védjük.

Díszes tarkalepke (*Euphyryas matura*):

Az ismert és potenciális élőhelyeken egyaránt nagy hangsúlyt fektetünk a faj számára alkalmas szegélyek megőrzésére, a területtulajdonosok és gazdálkodók tájékoztatására.

Fehér gólya (*Ciconia ciconia*):

A faj esetében az áramszolgáltatókkal sok éve jól bejáratott együttműködés keretében folyamatosan történnek az újonnan épült fészkek magasításai, valamint az elhasználódott fészekmagasítók cseréi a kifestésű oszlopokon költő gólyák fészkeinek biztonságosabbá tétele érdekében.

A vizes élőhelyek helyreállításának is egyik fő haszonélvezője a faj, amit az Igazgatóság területén több helyszínen folyamatosan végzünk. Emellett sérült madarakat is sikerült több ízben fogságban felnevelni és sikeresen szabadon engedni mind Drávaszentesen az Igazgatóság madárrepatriáló állomásán, mind a Misina Természet és Állatvédő Egyesülettel együttműködésben Pécsen.

Haragos sikló (*Coluber caspius*)

A faj legnagyobb ismert állománya, a Villányi-hegységben saját vagyonkezelésben lévő, védett és Natura2000 területen él. Az élőhely becserjésedése ellen folyamatosan küzdünk.

Kerecsensólyom (*Falco cherrug*)

Az ismert költések figyelemmel követése és -ahol szükséges- gazdálkodási korlátozással történő védelme mellett, az alkalmas élőhelyeken évről évre újabb fészekládák kihelyezése történik az hálózati engedélyesek közreműködésével.

Villányi télibagoly (*Polymixis rufocincta*)

A faj egyetlen ismert hazai élőhelye védett és a Natura 2000 hálózat része, az Igazgatóság vagyonkezelésében van, a kezelés során a lepkefaj igényeit szem előtt tartva az inváziós bálványfa irtása és a cserjésedés visszaszorítása folyamatosan folyik.

Egyéb fajvédelmi tevékenységek:

Működési területünkön a gazdálkodói vagyonkezeléssel érintett erdőkben a védett és fokozottan védett madárfajok (elsősorban *rétisas*, *fekete gólya*, *barna kánya*, *darázsölyv* és *telepesen fészkelő gémfélék*) fészkelő helyének védelme érdekében a tervek és munkák rendszeres kontrollálása folyamatos volt.

A fokozottan védett *küszvágó csér* fészkelésének segítésére, Bélavár határában, több éve létesített ponton bevált, 2024 során a Pacsmagi-tavakon egy újabb fészkelőszigetet alakítottunk ki, amin a madarak sikeresen kötöttek.

Folyami rák (*Astacus astacus*)

A 2023. évben is folytatott felmérések során, sok helyen kerestük a fajt, de mindössze 1 helyről sikerült kimutatni a faj jelenlétét. Inváziós faj nem került elő.

Pettyes göte (*Lissotriton vulgaris*)

A korábbi évekhez hasonlóan 2023-ban is monitoroztuk a faj mecseki állományait.

A saját napi munka során végzett ellenőrzések közben került elő két, eddig a működési területről nem ismert sallangvirág faj, így az igazgatóság működési területén a hazánkban előforduló összes sallangvirág faj megtalálható. Lakossági bejelentés alapján került elő a Mecsek északi részén az *adriai sallangvirág* egy kisebb populációja. A Közép-Mecsekben a *sarkantyús sallangvirág* egy példánya került elő, ami az első hazai előfordulási adat, majd a Kelet-Mecsekben kisebb populációját fedezték fel.

A Baláta tóban visszaszoruló víz miatt az *aldrovanda* populáció nem található meg. Ennek a jelenségnek a monitorozására 2023-ban és 2024-ben drónos légifényképek készültek. Ezen képek alapján kerestünk fel megmaradt vízfoltokat a területen, a faj továbbra sem került elő. Megállapítható, hogy a tó kiszáradása az elmúlt egy évben nem gyorsult számottevően – sajnos ennek ellenére az *aldrovanda* számára a viszonyok nem megfelelőek.

5.5. A fajokat érintő jelentősebb ökológiai állapotváltozások

A Baláta tóban visszaszoruló víz miatt az *aldrovanda* populáció nem található meg. Ennek a jelenségnek a monitorozására 2023-ban és 2024-ben drónos légifényképek készültek. Ezen képek alapján kerestünk fel megmaradt vízfoltokat a területen, a faj továbbra sem került elő. Megállapítható, hogy a tó kiszáradása az elmúlt egy évben nem gyorsult számottevően – sajnos ennek ellenére az *aldrovanda* számára a viszonyok nem megfelelőek.

2024-be három árhullám vonult le a Dunán. Az első árhullámra még télen került sor, amely halat gyakorlatilag nem hozott. A másodikra májusban, ami a keszeg- és pontyfélék számára nagyon jó ívási lehetőséget biztosított. Az őshonos fajok tömeges szaporodása mellett azonban erős ívást produkált a törpeharcsa és az ezüstkárász is, valamint ma már kijelenthető, hogy a busa is tömegesen ívik a Duna természetes mellékvizeiben. A harmadik, szeptemberi árhullám a teljes hullámteret elöntötte ugyan, de erre már a vegetációs időszak után került sor, mikor is régebben az alacsony vízállás volt jellemző.

Az itt költő fokozottan védett madaraink közül a fekete gólya szaporulat az utóbbi hat katasztrofális év után végre közepesnek volt mondható. A kimondottan jó szaporulatot épp a májusi (a gólya számára késői) áradás hiúsította meg, mivel a táplálékbázisul szolgáló és addigra már lábalható vizes élőhelyeket elöntötte, és a gólya számára a zsákmányszerzés és fiókanevelés lehetőségét jelentősen lecsökkentette. Jó éve volt ugyanakkor mind a barna kánya, mind a rétisas állomálynak, mivel táplálékszerzés esetükben nem kizárólag a sekély vizekhez kötődik. Nagy mennyiségű vonuló madár pihent és táplálkozott augusztus-szeptemberben Gemencen és Bédán a májusi áradás után visszamaradt és leapadt, halban bő vizek mentén – míg a szeptember közepén levonuló árhullám a táplálkozóhelyek elöntésével vonulásra nem készítette őket.

5.4.2. Fajmegőrzési tevékenységek ismertetése

A DINPI által megvalósított „Szárasgyepek endemikus növényfajainak megőrzése a Pannon és Alpesi biogeográfiai régió határterületén” című LIFE NAT/SK/000895 azonosítószámú pályázat keretében az ELTE Füvészkertben zajlik a magyar méreggyilok szaporítása a Szársomlyón gyűjtött magokból későbbi visszatelepítéshez, populációerősítés és új termőhelyre történő bevezetés céljából. A kelési arány nem kedvező, de az év során 12 növényt gondozott a kert kurátora, Papp László.

5.4.3. Védett fajokkal kapcsolatos illegális cselekmények észlelése

Fokozottan védett madarak esetében az alábbi elhullásokat tapasztaltuk:

1pld rétisas	2024.02.24. Lakócsa	pusztulás oka ismeretlen
1 pld rétisas	2024.02.28. Ócsény	pusztulás oka ismeretlen
1pld rétisas	2024.03.13 Kölked	brodifakum
1pld rétisas	2024.03.14 Nagybaracska	ólom

5.4.4. Védett és közösségi jelentőségű fajok kártételei

2024-ben az Igazgatóság területén a hód (Castor fiber) egyedszáma az észlelések alapján tovább nőtt, immár erősen szuboptimális, zavart élőhelyeken is megtelepszik. Az év során négy befogással, riasztással, gyérítéssel kapcsolatos megkeresés érkezett a fajjal kapcsolatban (ebből három a területi vízügyi igazgatóságtól, általános hatállyal). A komoly méretű, olykor gátakba, töltésekbe vájt várak építése mellett, rágással okozhatnak károkat, illetve kisebb vízfolyások, csatornák esetében a gátak okozta vízszintemelkedés is volt már konfliktus forrása. Igazgatóságunk minden esetet gyorsan megvizsgál és igyekszik a panaszosok álláspontjához konstruktívan hozzáállni.

Ezen kívül a működési területen lévő halgazdálkodók évről évre menetrendszerűek a telelő kormoránok károkozása miatt beérkező riasztási és gyérítési kérelmek. Ezen kérelmek véleményezése során a védett és fokozottan védett fajok költő-, táplálkozó- és gyülekezőhelyeinek védelme mellett a gazdasági károk megelőzése érdekében együttműködünk a gazdálkodókkal és a hatósággal.

Az állomány erősödésével a települési önkormányzatok rutinszerűen és nagy számban adják be a vetési varjakkal kapcsolatos fészekeltávolítási kérelmeket. A természetvédelmi engedély birtokában, a költési időszakot megelőzően – egyeztetve a területükön illetékes természetvédelmi kezelő munkatársával – elvégzik a fészek, fészekkezdemények eltávolítását. Ennek ellenére az állomány növekszik és valószínűleg ennek is köszönhető, hogy a lakosság részéről egyre nagyobb a nyomás a faj jelenlétének teljes megszüntetésére. A fészek eltávolítások okaként egyre extrémebb indokok merülnek fel, úgy tűnik az ellenszenv egyik fő oka, hogy a városi lakosság egyre távolabb kerül a természettől. Pécs területén a természetvédelmi hatóság kezdeményezésére a város, a városgazdálkodó, a Magyar Madártani Egyesült, valamint a NPI összefogásával elkezdődött egy átfogó program, amelyben egyrészt újszerű riasztási módszerek (solymászmadár) alkalmazásával, valamint kíméleti területek kijelölésével és kommunikációval próbálunk új megközelítést alkalmazni a probléma megoldására.

Új konfliktus fajként kezd kirajzolódni a csóka, ami főképp panelépületek szigetelésének költőhely kialakításának céljából történő megbontásával okoz kárt. A problémának igyekezünk elébe menni, egy társasház-kezelőknek szóló tájékoztató anyag összeállításával és terjesztésével.

Főképp a vonulási időszakban gyakoriak az épületlakó denevérfajokkal kapcsolatos bejelentések. Illetve az aktív időszakban a nagy pele és a harkályfajok épületekben okozott kisebb-nagyobb kártételei. Minden bejelentéssel foglalkozunk, rendszerint a megfelelő tájékoztatás és ismeretek átadása elégséges a konfliktus feloldásához. Hasonló nagyságrendben

érkeznek bejelentések, rendszerint a lakótérbe tévedt, vagy menedéket kereső erdei siklók esetében is. Annak ellenére, hogy a faj kárt nem okoz, komoly ellenérzést vált ki az emberekből. Ha megkerül, befogjuk az állatokat és minden esetben tájékoztatást adunk a fajról.

Az Igazgatóságához befutó megkeresések általában nem tartalmaznak konkrét kárösszegeket, tételes kárleltárt, leginkább a jelenségre és annak megszüntetésére koncentrálnak, a kisebb ügyekben jellemzően ügyirat sem keletkezik, a napi munka során személyes, vagy telefonos kapcsolat útján sikerül ezeket megoldani. A károkatona gyérítési engedélyek is általában kármegelőzési céllal érkeznek.

5.6. Idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatos gyakorlati tevékenységek

Fajnév (tudományos)	Fajnév (magyar)	elterjedés	módszer	tevékenység leírása
Ailanthus altissima	Bálványfa	az egész működési területen szórványosan előfordul, helyenként tömeges	mechanikai/kémiai	10 helyszínen, összesen 3,36 ha-on történt bálványfa-irtás, legtöbbször Cserjések és szegélyek voltak érintettek, emellett üde lomberdős élőhelyeken (Natura 2000 élőhelykód: 91G0), Nádasok és mocsarak (Natura 2000 élőhelykód: 3150), Nedves gyepek és magaskórósok (Natura 2000 élőhelykód: 6440), Láp- és ligeterdők (Natura 2000 élőhelykód: 91E0) valamint egyéb erdőkben és fás, illetve fátlan élőhelyeken mechanikai (szárzúzás, kaszálás), valamint 1 helyen kémiai (injektálás) módszerekkel kiirtás és elszigetelés céljából. A területek felén sikerült az állományok csökkentését elérni, 5 helyen pedig stabil maradt az állomány (2,29 ha-on).
Amorpha fruticosa	gyalogakác	az egész működési területen szórványosan előfordul alkalmas élőhelyeken tömegesen	mechanikai	A DDNPI Drávai tájegységében mechanikai irtás (szárzúzás) történt egyéb erdők és fák élőhelyen (Natura 2000 élőhelykód: 6510) szabályozás céljából, mellyel az állomány csökkenését sikerült elérni.

Asclepias syriaca	Selyemkóró	az egész működési területen szórványosan előfordul, helyenként tömegesen	mechanikai/kémiai	21 élőhelyen, közel 57 ha-on történt meg a selyemkóró mechanikai módszerekkel (szárzúzás, töelválsztás kaszálással, vagy gyökérzettel együtt történő kihúzás a talajból, kaszálás, kihúzás) történő visszaszorítása kiirtás, elszigetelés és szabályozás céljából. A kezelés cserjések és szegélyeket, lápok és ligeterdőket, nádasokat és mocsarakat, nedves gyepeket és magaskórosokat, zárt és nyílt szárazgyepeket, valamint egyéb fátlan és fás élőhelyeket érintett (Natura 2000 élőhelykód: 3150, 6210, 6260, 6440, 6510). Az állományok nagyobb része stabil, 7 helyen, összesen 7,3 ha-on sikerült csökkenést elérni.
Impatiens glandulifera	Bíbor nebáncsvirág	a Dráva-parti területeken előfordulhat, helyenként tömegesen	mechanikai	Szabályozás céljából mechanikai irtást (kaszálás) végeztünk 2 hasonló méretű, 5500 m ² összterületű láp- és ligeterdős élőhelyeken (Natura 2000 élőhelykód: 6510), aminek köszönhetően az inváziós faj állományainak csökkenését sikerült elérni.
Solidago gigantea	magas aranyvessző	az egész működési területen gyakori kisebb-nagyobb gyepekben egyaránt	mechanikai irtás	Szabályozás céljából mechanikai irtást (szárzúzás) végeztünk két 5,7 ha összterületű egyéb fátlan és fás élőhelyeken (Natura 2000 élőhelykód: 6510), aminek köszönhetően az inváziós faj állományainak csökkenését sikerült elérni.

A fentiekén kívül állami védekezés keretében mintegy 55 ha-on történt inváziós fajok (elsődlegesen bálványfa *Ailanthus altissima*/ és selyemkóró *Asclepias syriaca*/, továbbá zöld juhar *Acer negundo*/) állományszabályozása mechanikai módszerekkel (kézi és gépi kaszálás, sarjleverés, szárzúzás, erdészeti zúzás), lehetőség szerint 3 – néhány esetben 2 – alkalommal a nemzeti park alsó-dunai részén. Az állami védekezés második éve tartott és sikerült elérni az inváziós fajok visszaszorítását, de mindenképpen szükséges a további intenzív beavatkozás.

5.7. Természetvédelmi mentőtevékenység

A Természetvédelmi Őrszolgálat tagjai leggyakrabban vagy személyesen telefonon, vagy az Őrszolgálat-vezetőtől kapnak értesítést sérült állatról. Az állatok elhelyezése azok állapotától függ. Amikor néhány napos ápolást igényel, akkor a természetvédelmi őr vagy otthon ápolja, vagy elviszi az igazgatóság által fent tartott drávaszentesi (83 egyed), vagy szaporcai (egyed) repatriáló telepre, illetve a szigetvári (egyed) menhelyre. Állatorvosi kezelést igénylő állatokat a Misina Állatmenhelyre szállítjuk (egyed), vagy Székesfehérvár melletti Sóstói Vadvédelmi Központba (3 egyed). A mentett állatok egy része nem igényel semmilyen kezelést, ezeket természetes élőhelyükre kihelyezzük, mint pl. siklók, denevérek. Ezeknél az állatcsoportoknál gyakori, hogy az állatot csak látták az emberek a lakóhelyükön, de a tájékoztatatlanságból fakadó félelem miatt kihívják a természetvédelmi őrt. Legtöbb esetben már nincs is ott az állat. Ilyenkor tájékoztatjuk a kiértesítő személyt. A mentett állatokat, aszerint, hogy milyen okból volt szükséges a mentés, 3 fő csoportra oszthatjuk. Az első azoknak a csoportja, amelyikek nem igényelnek kezelést, megfogásuk után elengedhetők. Ilyenek a lakótelepeken begyűjtött denevérek kolóniák, a kertbe tévedt sikló, stb. A második csoport, amelyiket valamilyen sérülés ért, vagy mérgezésen esett át és kezelést igényelnek. Ezek egy része nem éli túl a gondos ápolás ellenére sem a sérülést. Ilyenek az autóval, üveggel ütköző madarak, elütött emlősök, mérget evett madarak. A harmadik csoportba azok a fiókák, kölykök tartoznak, amelyek a fészekből esett ki, vagy találták őket. Az ide tartozó állatokat megpróbáljuk felnevelni, és elengedni. 2024-ben kiemelkedő volt a bejelentések száma, összesen 372 alkalommal riasztották a természetvédelmi Őrszolgálatot védett állathoz. Leggyakoribb mentett fajok: molnárfecske (234), egerészölyv (66), fehér gólya (58), vörös vércse (33), erdei fülesbagoly (21), füstifecske (20), macskabagoly (14), fekete gólya (10), vetési varjú (10), rétisas (9), sarlós fecske (7), fekete rigó (7), bütykös hattyú (5) valamint denevérekhez történt riasztás 16 alkalommal. Állatmentéssel kapcsolatban két eseményt kell kiemelnünk. Júliusban az Ormánságot jelentős méretű jéggel érkező jégeső verte el, ezért egy nap alatt 34 db súlyosan sérült fehér gólya került begyűjtésre. A szeptember közepén történt jelentős lehülés miatt hétvégén több esetben történt megkeresés fecskékkel kapcsolatban. Összesen 196 molnárfecskét, 12 db füstifecskét szállítottunk a Szigetvári Madármentő Központba, és a Misina Állatvédő Szervezethez.

	madár	ebből fokozottan védett madár	emlős	ebből fokozottan védett emlős	egyéb gerinces
mentett	36 faj 526 egyed	10 faj 95 egyed	7 faj, 39 egyed	2	3 faj 7 egyed

Az állatmentéssel kapcsolatos futott km és munkaóra jelentős. A riasztások, megkeresések leggyakoribb időpontja a péntek délutántól vasárnap estig terjedő időszak, valamint a munkaszüneti napok. Ennek leginkább az az oka, hogy ekkor tartózkodnak otthon az emberek, vagy mennek kirándulni, és észlelik a sérült állatot. Ez jelentős terhet jelent az alacsony létszámú őrszolgálatnak, hiszen a hétvégi, ünnepnapokra eső ügyeletet is csak természetvédelmi örök hivatásszeretete miatt tudjuk fenntartani.

6. Saját vagyonkezelésű területeken folyó tevékenység

Saját vagyonkezelésű területek

Művelési ág	Tárgyévben vásárolt (ha)	Tárgyévben kikerült (ha)	Összkiterjedés (ha)	Saját használatban		Haszonbérbe adva	
				Ha	%	Ha	%
Szántó	0		1161,1709	333,3567	28,71	827,8142	71,29
Rét/Legelő	0		6331,7484	4015,6978	63,42	2316,0506	36,58
Kert	0	0	0,4376	0,4376	100,00	0	0,00
Szőlő	0	0	0,4788	0,4788	100,00	0	0,00
Gyümölcsös	0	0	3,6514	3,6514	100,00	0	0,00
Nádas	0	0	362,4751	362,4751	100,00	0	0,00
Halastó	0	0	148,0001	145,1615	98,08	2,8386	1,92
Erdő	0		9575,7839	9575,7839	100,00	0	0,00
Fásított	0		149,1282	149,1282	100,00	0	0,00
Kivett	0		1428,0094	1426,53	99,90	1,4832	0,1
Összesen	0	0	19160,8838	16012,701	83,56	3148,1866	16,44

6.1. Területvásárlások, kisajátítások adatai

A 2024. év folyamán a Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény 20/B. §-a, valamint a Nemzeti Földalapba tartozó földrészek hasznosításának részletes szabályairól szóló 262/2010. (XI.17.) Korm. rendelet 43/D. § (1) bekezdése és (2) bekezdés a) pontja és a nemzeti park igazgatóságok természetvédelmi kijelölés útján történő haszonbérbeadási feladatainak ellátásáról szóló 2/2023. (VIII.3.) AM utasítás alapján három lépcsőben kötöttünk haszonbérleti szerződést, tavasszal, nyár végén valamint év végén, összesen negyvenhét esetben, 2476,0585 Ha kiterjedésben.

A kijelölés feltételeinek nem megfelelő gazdálkodók tekintetében, valamint a lejáró szántó művelési ágú birtoktestek vonatkozásában, pályázati eljárás hiányában Igazgatóságunk a földterületek szakszerű és a kultúr-állapotot fenntartó gazdálkodás érdekében az előző évhez hasonlóan „*Termőfölddel kapcsolatos hasznosítási kötelezettség teljesítésére irányuló megbízási szerződéseket*” kötött, jellemzően a földterületeket korábban is bérlő gazdálkodókkal.

Az év során számos, korábban haszonbérlet útján hasznosított, de időközben megszűnt és/vagy felmondott szerződés által lefedett, jellemzően szántó művelési ágú, területek sorolódtak át a megbízási szerződések közé. Ugyanakkor, a korábbi évek során megbízási szerződés útján hasznosított birtoktestek jelentős része megfelelt a kijelölés követelményeinek, így ezek esetében lehetőségünk nyílt hosszútávú haszonbérleti szerződést kötni.

6.2. Génmegőrzés

6.2.1. Génmegőrzési tevékenység ismertetése állatok esetében (az igazgatóság által a különböző haszonállat fajokból és fajtákból tartott nukleusz és génmegőrzési állományok, beleértve a hagyományos magyar kutyafajtákkal kapcsolatos tevékenységek)

Faj	Fajta	Egyedszám (db)	Tárgyévi állomány- növekedés (db)	Tárgyévi állomány- csökkenés (db)
Szarvasmarha	Magyar szürke szarvasmarha	67	15	7
Juh	Cikta	472	80	61
Ló	Shagya-arab	3	0	0
Szamár	Magyar parlagi szamár	5	0	0

SZÜRKEMARHA

A drávaszentesi tehénállományban évről évre növekszik a pedigres állatok száma. Minden továbbtartásra meghagyott üszőborjú származását megvizsgáltatjuk. A 67 tehénből 46 db „A”, 6 db „B” törzskönyves. A tárgyévben 68 db borjú született, amelyből 11 szopósborjú elhullott. 20 üszőborjút és 6 tinót hagyunk továbbtartásra, a többiit vágóra értékesítettük. Az év során 3 tehén elhullott, 13 tehenet selejteztünk. 5 tinó feldolgozás céljából vágásra került.

CIKTA

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság génmegőrzési célból a cikta fajtában tart fenn nukleusz állományt. A fajtát Nagydorogon és Nagybajomban tartjuk. Az anyalétszám Nagydorogon 193 db, Nagybajomban 76 db, Szaporcán 6 db. Az anyák 71%-a a fajta „A” törzskönyvében, míg 19%-a a fajta „B” törzskönyvében van nyilvántartva. Az anyák 10%-a az „E” kategóriában a törzskönyvben nincs nyilvántartva. A cikta anyaállományunkat tovább fiatalítjuk. 32 db anyát, 2 tenyészkost selejteztünk. 15 db anya elhullott. Ennek pótlására, valamint az anyaállomány fiatalítására 97 db jerketoklyót állítottunk be az őszi háremeztetéskor, valamint a tárgyévi 226 szaporulatból 126 db jerkebárányt hagyunk továbbtartásra. A 8 db tenyészkoshoz vásároltunk még 2 tenyészkost a Juhszövetség cikta kosnevelő telepéről. Az állomány kis része (6 db anya, 1 db kos) az Ős-Dráva Látogatóközpont állatbemutató telepén található. Ezen anyák nem vesznek részt a génmegőrzésben, csak a bemutatásban.

SHAGYA-ARAB

A lovak a szaporcai bemutató telepünkön találhatók. Az állomány 2 kancából, 1 kancacsikóból áll.

PUMI

Jelenleg törzskönyvvel rendelkező pumi fajtájú kutya nincs állományunkban. A törzskönyvvel nem rendelkező kutyák száma: 1 db kan, 1 db szuka, 1 ivartalanított.

6.2.2. Egyéb állatállomány, kezelésük

Faj	Fajta	Egyedszám (db)	Tárgyévi állomány-növekedés (db)	Tárgyévi állomány-csökkenés (db)
Szarvasmarha	Magyar szürke szarvasmarha	87	54	39
Juh	Cikta	92	181	121
Juh	Racka	290	166	162
Ló	Hucul	1	0	0

Számár	Magyar parlagi számár	7	1	2
Kecske	Parlagi	12	4	0
Sertés	Mangalica	12	4	3
Kutya	Pumi	3	0	0
Kutya	Keverék	3	0	0
Tyúk	Sárga magyar	29	7	4
Tyúk	Fehér magyar	3	0	5
Tyúk	Fogolyszínű magyar	62	17	3
Tyúk	Kendermagos magyar	1	0	1
Tyúk	Fekete erdélyi kopasznnyakú	44	37	0
Tyúk	Fehér erdélyi kopasznnyakú	1	0	2
Tyúk	Kendermagos erdélyi kopasznnyakú	0	0	0

FEKETE RACKAJUH

A 147 db anyából, 29 db jerkéből álló nyáj Drávaszentesen telel. Áprilistól októberig Darányban az ősbörökásban legelnek. 17 anyaelhullás volt az év folyamán, valamint 14 db anyát selejteztünk. A szaporulat 145 db volt, amelyből 32 jerkebárányt hagytunk beállításra. Szaporcán bemutatás és pásztorkutya gyakorlatozás végett 15 ürü található.

FEHÉR RACKAJUH

A szaporcai fehér racka állományunk 20 db anya, 17 db jerke és 1 db tenyészkos. 2024-ben 21 db bárány született, amelyekből 2 db-ot értékesítettünk, 11 db jerkét és 8 db kosbárányt továbbtartásra hagytunk. Itt van még 13 db fehér ürü amelyek (a feketékkel együtt) a bemutatást és a terelőkutyák gyakorlatozását szolgálják.

TAKARMÁNY

Saját termelésű takarmány:

A réti szénából összesen 4403 körbála keletkezett. Betárolásra került Drávaszentesen 3032 bála, Nagydorogon 371 bála, Nagybajomban 300 bála, Szaporcán 114 bála, Kölkeden 586 bála. Lucerna szénából Nagydorogon 35 bála került betárolásra.

A betárolt széna mennyisége fedezte az állatállomány szükségét, vásárlásra nem szorultunk.

Vásárolt takarmányok mennyisége a következő:

báránytáp 4080 kg, nyalósó 4080 kg, szemes kukorica 65000 kg, árpa 20000 kg, zab 6500 kg, tritikálé 15000 kg, búza 10000 kg, sertés koncentrátum 60 kg, sertés premix 34 kg, malactáp 20 kg, csibe nevelő 60 kg, tojótáp 40 kg, kutyatáp 510 kg, cukorrépa 12000kg, szalma 50 bála.

TÁMOGATÁSOK

A 2024. évben a következő állatállománnyal kapcsolatos támogatásokat igényeltünk:

anyatehén támogatás 111 egyedre,

anyajuh támogatás 640 egyedre,

őshonos támogatás 24 db szürkemarhára, 295 db ciktára, 2 db shagya arab lóra

tenyészkos támogatás 2 egyedre,

hízottbika támogatás 7 egyedre.

6.2.3. Génmegőrzési tevékenység ismertetése növények esetében

Nem releváns

6.3. A nemzeti park igazgatóság vagyonkezelésében (saját vagyonkezelésben) álló erdőterületek

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésben lévő, erdőtervezett erdőkre az útmutató szerint összegzett információkat, továbbá az erdőterületek kezelésével kapcsolatos adatokat és számokat az alábbi fejezet, továbbá az e fejezethez csatolt táblázatok tartalmazzák.

Erdőterületi adatok

Az Igazgatóságunk vagyonkezelésében lévő, erdőtervezett erdők kiterjedése a 2024.12.31-i állapot szerint 9 386,7 ha volt. Az össz. kiterjedés gyakorlatilag folyamatosan változik, elsősorban azért, mert folyamatosan végezzük korábban rendezetlen erdőterületek esetében az erdőgazdálkodói bejelentkezést, bejegyeztetést. Ez eseteként földhivatali eljárásokat is eredményez, ingatlanok megosztását, művelési ág váltásokat, stb. Erdőterületeink Baranya, Somogy és Tolna vármegyében, illetve kisebb részben Bács-Kiskun és Fejér vármegyében találhatóak, rendkívül mozaikos elrendezésben. A legnagyobb, többé-kevésbé egybefüggő erdőtömbök Dél-Somogyban a Drávai Tájegység, Észak-Somogyban a Somogy-Tolna Tájegység területén, illetve sorrendben a Somogy-Tolna TE tolnai területein, a Mecsek TE és a Dunai TE területén találhatóak.

Igazgatósági erdőterületek ¹	vagyongazdálkodásban lévő	Terület (ha)	Erdőrészek száma	Erdőtervezési körzetek száma
Fokozottan védett természeti területen lévő erdő (nem Natura 2000 terület)		0,82	1	1
Fokozottan védett természeti területen és együttal Natura 2000 területen lévő erdő		3270,98	839	15
Országos jelentőségű védett természeti területen lévő erdő (nem Natura 2000 terület és nem fokozottan védett)		162,87	64	9
Országos jelentőségű védett természeti területen és egyúttal Natura 2000 területen lévő erdő (nem fokozottan védett)		5306,69	1675	18
Országos jelentőségű védett/ fokozottan védett természeti területen kívüli, de Natura 2000 területen lévő erdő		352,93	124	11
Egyéb erdőterületek		292,45	136	7
Összesen ²		9386,7	2839	

Faállománytípusok, élőhelytípusok

Erdőtörvény 7.§ szerinti a, b, c természetességi kategóriájú erdőrészek		
Faállomány-típus (OEA ³)	Faállomány- típus területe (ha)	Előforduló élőhelytípusok felsorolása (Á-NÉR kód és Natura 2000 kód)
Bükkösök	205,4	K5, LY1, LY2, LY3, P1, P8 – 9130, 9150, 9180, 91K0
Gyertyános tölgyesek	419,8	K1a, K2, K7b, P1, P8, RC – 91G0, 91F0, 91L0
Tölgyesek	841,0	L1a, L2a, L4a, L4b, L5, M1, LY4, P1, P3, P8, RC – 91F0, 91M0
Cserések	205,8	L2a, L2b, P1, P8, RC – 91M0
Molyhos tölgyesek	37,8	L1, M1, LY4, P1 – 91H0
Hazai egyéb kemény lombosok	539,7	J2, J6, LY1, LY2, P1, P3, P8, RC – 9180, 91E0, 91F0
Hazai nyárasok	631,8	J4, M5, P1, P3, P8, RB, RC – 91E0, 91N0

¹ OEA alapján, ahol releváns.

² Átfedések kiküszöbölésével, tehát az eredmény legyen azonos az igazgatóság összes saját kezelésű erdőterületével.

³ Az OEA-ban még a korábbi (részletesebb) kategóriákkal szereplő faállomány-típus megnevezéseket kérjük konvertálni, ha ez nem megoldható, akkor új sorok is nyithatóak.

Víztűrő egyéb lágylomb	2710,2	J2, J4, J5, P1, P3, P8, RB – 91E0
Hazai egyéb lágylomb	164,0	LY1, LY2, P1, P8, RB – 9180
Erdei fenyves – ahol tájhonos	0	-
Felújítási kötelezettség alatt álló terület	212,7	n.a..

Erdőtörvény 7.§ szerinti d, e, f természetességi kategóriájú erdőrészek		
Faállomány-típus (OEA)	Faállomány-típus területe (ha)	Előforduló élőhelytípusok felsorolása (Á-NÉR kód és Natura 2000 kód)
Hazai lombos	676,0	P1, P3, P8, RB, RC – nr
Akácosok	1217,8	P8, RDb, S1, S6 – nr
Idegenhonos kemény lombosok	247,6	P8, RDb, S3, S6 – nr
Nemes nyárasok és nemes fűzesek	404,9	P3, P8, RDb, S2 – nr
Erdei-, fekete- és egyéb fenyvesek	746,2	P8, RDa, S4, S5 – nr
Felújítási kötelezettség alatt álló terület	126,1	n.a.

Üzem mód szerinti területi arányok természetesség szerint 2 táblázatra osztva:

Erdőtörvény 7.§ szerinti a, b, c természetességi kategóriájú erdőrészek		
Üzem mód		terület (hektár)
Vágásos üzem mód	Tarvágás	241,2
	Fokozatos felújítóvágás	90,3
	Szálalóvágás	147,6
Vágásos üzem mód összesen		3691,5
Átmeneti üzem mód		529,8
Örökerdő üzem mód		101,5
Faanyagtermelést nem szolgáló üzem mód		977,3

Erdőtörvény 7.§ szerinti d, e, f természetességi kategóriájú erdőrészek		
Üzem mód		terület (hektár)
Vágásos üzem mód	Tarvágás	506,3
	Fokozatos felújítóvágás	56,6

	Szálalóvágás	3,3
Vágásos üzemmód összesen		2892,7
Átmeneti üzemmód		21,6
Örökerdő üzemmód		-
Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód		127

Koncepció, alapelvek, célok

Igazgatóságunk erdőgazdálkodási és erdőkezelési tevékenységét alapvetően meghatározza a vagyonkezelésében lévő erdővagyon minősége, állapota. Az erdőállományok döntő többsége egykor szövetkezeti tulajdonban/használatban volt, s ez köztudottan nem a legoptimálisabb tulajdonosi és kezelési formát jelentette. Ezek az erdők gyakran „túlhasznosítottak” voltak és a szakmaiság kevésbé volt jellemző, mint az állami tulajdonban lévő erdők esetében. Nagyon sok esetben nem a termőhelynek megfelelő állomány található adott területeken, továbbá viszonylag magas a tájidegen, nem őshonos fafajú erdők aránya is. A nem termőhelynek megfelelő fafajú állományok, továbbá a rossz erdőszerkezet (pl. egy fafajú és egykorú állományok) számos, gyakran egészségügyi problémát keletkeztet, s nagyon sokszor ezek adják az éves erdőkezelési feladatok döntő többségét.

Az idegenhonos fafajok állományait lehetőségeinkhez képest igyekszünk kiváltani termőhelynek megfelelő, őshonos fafajú állományokkal, az éves véghasználataink többsége ilyen állományok véghasználatát jelenti. Ugyanakkor ez a problémakör számos kérdést vet fel: pl. a Tolna vármegyei területeken található, rendkívül gyenge termőhelyeken álló, rossz egészségi állapotú, gyakran pusztuló akácok őshonos fafajú állományra történő lecserélése vagy kivitelezhetetlen (mert nincs olyan fafaj, mely azon a termőhelyen megélne), vagy csak rendkívül költséges és drasztikus megoldásokkal (pl. teljes talajelőkészítést követően) lehetséges. Véleményünk szerint ilyen esetekben a több lépcsőben történő, fokozatos szerkezetátalakítás lehetne egy lehetséges megoldás.

A nemes nyár állományaink átalakítása Tolna vármegyében egy 6 ha/ éves léptékben megkezdődött. Németkér községhatárban néhány éve lettünk bejegyzett erdőgazdálkodók, s itt, több mint 50 hektár, már beteg, pusztuló, a vágásérettségi korát rég meghaladott nemesnyár állomány vár átalakításra, sajnos, jelentősen leromlott – talajvizét vesztett – termőhelyen. Általánosságban elmondhatjuk, hogy az utóbbi években csak a széldöntések során kiritkult állományokat alakítottuk át, azonban Tolna vármegyében a 40 éves, vagy még idősebb nemes nyarak állékonysága és ezen erdők egészségi állapota miatt az átalakítások intenzitását növelni

kell. Sajnos, 2024-ben a rendkívül drasztikus nyári kánikula és aszály 6 ha első kivitelt sújtott, gyakorlatilag 100%-os kárral. Ez természetesen azt is jelenti, hogy itt 2 első kivittel kellett megbirkózni.

Tolna vármegyében hangsúlyosan jelentkező probléma az erdei- és feketefenyvesek középkorú állományainak kiszáradása, ezt követően rovarfertőzöttsége (szúkárosítások). Ezek az állományok eleve gyenge, nem feltétlenül erdőnek való termőhelyen állnak, ennek ellenére az erdészeti hatóság nem tud eltekinteni a véghasználatokat követő felújításoktól. Az ilyen, értéktelen és beteg állományok letermelése bevételt gyakorlatilag alig ad, ugyanakkor a felújítások nagyon komoly kiadást jelentenek. A 2023-ban letermelt Dunaföldvár 72/C 3,57 ha-os erdőrészlet első kivitele 2024-ben történt, szerencsére 2024 őszén, így a nyári aszály ezt az erdőfelújítást nem sújtotta. Sajnos, a közeli Dunaföldvár 72/F erdőrészlet fenyőállománya gyakorlatilag szintén elpusztult, záros határidőn belül 3 felújításra fog kötelezni bennünket a hatóság. Hogy az ilyen fenyőpusztulások milyen komoly gazdasági problémát is jelentenek, azt a következőkkel tudjuk igazolni: a Dunaföldvár 72/C állomány letermelésekor a bevétel br 1 769 110 Ft volt, a kiadás első kivitelig (kerítésépítés + ültetés) ezzel szemben br 10 731 500 Ft volt.

A kissé kedvezőbb termőhelyeken álló fenyő állományaink ütemezett átalakítása folytatódott. Ennek egyik alappillére az, hogy az Igazgatóság rendelkezzen megfelelő pénzügyi tartalékokkal, mivel a kiritkult fenyő állományok letermelése után a felújítás sokszorosába kerül, mint a keletkezett árbevétel. A másik lehetőség, s ezzel 2022-ben is éltünk, hogy a leggyengébb, nem erdő termőhelyeken álló erdeifenyvesek letermelését követően a területek gyeperőssé válnak, és legeltetéssel hasznosítjuk azokat. E folyamathoz szükséges, hogy szabad rendelkezésű erdőrészeink legyenek az adott községhatárban, illetve szomszédos községhatárban, melyek a kivonás során csereterületként hasznosíthatóak.

A következő években egyre komolyabb problémát fog jelenteni az elöregedett éger állományaink átalakítása. Sajnos, általános probléma a termőhelyek vízháztartásának nagymértékű változása, szinte mindig a kedvezőtlen irányba. Emiatt, a lehetséges felújítások technológiai közül próbáljuk megtalálni a természetvédelmi szempontból legmegfelelőbbet. Az igazgatóságunk által kezelt erdőterületeken igen komoly mennyiségű előhasználatral rendelkezünk, ezért ezek aránya (TKGY és NFGY) viszonylag magas a fakitermelések között. Az előhasználatokat a természetvédelmi szempontú erdőkezelés egyik meghatározó elemének tekintjük, hiszen ezek segítségével a természetvédelmi szempontból fontos, változatos fafajú és korszerkezetű állományok kialakulását elő lehet segíteni.

Fentieket összefoglalva elmondható, hogy a biotikus károsítások és az abiotikus károk miatt növekszik az egészségügyi okok miatti termeléseink volumene. Mivel jellemzően nem túl kedvező termőhelyi adottságokkal rendelkeznek az erdeink (különösképpen az idegenhonos főfafajú kultúrerdeink), ezért ezek véghasználat, majd felújítása folyamatos és komoly problémát jelent. Előbbi okok is közrejátszanak abban, hogy a véghasználatok mértéke az erdőtervi lehetőségekhez képest rendkívül alacsony. 9 386,7 ha erdőtervezett erdőterületen 2024-ben mindössze 23,6 ha véghasználatunk volt, nem őshonos állományok, illetve beteg állományok tarvágásával (az összes erdőterület 0,25%-nyi területén). Mindez természetesen azt is jelenti, hogy az erdeink átlagos kora folyamatosan növekszik – ez természetvédelmi szempontból előnyös, erdészeti szakmai szempontból nem feltétlenül.

Erdőállapotra vonatkozó kutatási és monitorozási tevékenység

Két kutatási területen végzünk felméréseket. Az egyik kutatási projektünkben az erdőben található álló- és fekvő holtfa mennyiségének meghatározását végeztük el különböző kezelési módú erdőkben.

1. Természetvédelmi rendeltetésű, faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódú, nemzeti parki vagyonkezelésben álló erdőben alapállapot-felvételt készítettünk mintaterületeken.
2. Természetvédelmi rendeltetésű, vágásos üzemmódú, nemzeti parki vagyonkezelésben lévő erdőrészletben egy egyenlőtlen erélyű növedékfokozó gyérítést megelőzően, majd azt követően is felmértük a holtfa mennyiségét és eloszlását. A gyérítés kijelölésekor kerültük a holtfák jelölését és az azt követő ágfagyújtskor a munkákat végzőknek felhívtuk a figyelmét a földön fekvő, nem frissen kitermelt faanyag visszahagyására.
3. Természetvédelmi rendeltetésű, vágásos üzemmódú, állami erdészeti részvénytársaság által kezelt erdőrészletben alapállapot-felvételt végeztünk.

A 3 kiválasztott erdőrészlet egymáshoz közel esik, ezért klimatikus viszonyaik megegyeznek, faállományaik jellemzői hasonlóak, csupán az alkalmazott erdőgazdálkodási tevékenységek különböznek bennük. A felvétel során rögzítettük az adott holtfa koordinátáját GPS-szel, az átmérőjét, a fafaját és a típusát (fekvő vagy álló).

Másik projektünkben a kocsánytalan tölgyesek természetes felújulásának folyamatát vizsgáljuk a Mecseknádasd 91D erdőrészletben. Az erdőrészletben 2008-ban végzett növedékfokozó gyérítést az erdőrészlet 0,6 hektáros részterületén bontóvágás jelleggel hajtottuk végre, majd a

területet vadkárrelhárító kerítéssel vettük körbe. A kerített területen figyeljük a megjelenő újulat minőségét és mennyiségét, valamint a vegetációjellemzők alakulását. Emberi beavatkozás (pl. ápolás) az utolsó fahasználat óta nem történt a területen, kontrollként a kerítésen kívüli részek szolgálnak. 2024 őszén a tömeges újulatot vizsgálva úgy döntöttünk, hogy 2025-ben egy óvatos, további bontást hajtunk itt végre azért, hogy a természetes újulat látványosan megugorjon, nagyot növekedhessen. Mindezt a kerítés megerősítésével együtt fogjuk elvégezni, hiszen a vad további kizárása nem maradhat el.

E projektet 2022-ben nagyobb léptékben vittük tovább, a következők szerint. A Mecseknádasd 91 D, E, F erdőrészekben egy egybefüggő 5,5 hektáros területen szálalóvágást végeztünk, majd 1040 fm-es nyomvonalon kerítést építettünk. Ezen erdőrészeket vágásos üzem módúak, de a szálalóvágás lehetőséget biztosít a hosszútávú felújítási időszak alkalmazására (jelen esetben 50 évvel van tervezve). A terület vadgazdálkodójával a kerítés fenntartására 2037-ig tudtunk megállapodást kötni. Terveink szerint így 5,5 ha-os területen tudjuk nyomon követni - a vad kizárásával - a természetes felújulási folyamatokat.

Mag- és csemetetermelés, beszerzés

Igazgatóságunk nem állít elő szaporítóanyagot, jelenleg nem foglalkozik mag- és csemetetermeléssel. Az erdősítések csemetével való ellátása nem egyszerű, egyre nagyobb nehézséget okoz. A jó minőségű helyi termésű magokból előállított szaporítóanyag ritka és költséges. 2024-ben - a pályázati forrásokból és támogatásokból finanszírozott telepítéseket is beleszámítva -, mindösszesen 279 590 db különböző fafajú és méretű csemete ültetése valósult meg. 12 termelőtől, vállalkozótól szereztük be ezt a mennyiségű csemetét. Igazgatóságunk egy adott évben még soha nem ültetett el ennyi csemetét. Ez gyakorlatilag 3 elemből adódott: a normál erdőgazdálkodási keretek közt ültetett csemeteszám; az óriási nyári aszály miatti újabb első kivitelek és pótlások; pályázati és támogatásból finanszírozott erdőtelepítések. A 2024-es év csemete beszerzéssel kapcsolatos fontosabb adatai a következők:

- Erdőtelepítések és erdőfelújítások során felhasznált csemete összesen: 279 590 db
- Védett és Natura 2000-es erdőterületeken kizárólag őshonos fafajú csemetéket ültetünk. 2024-ben 20 fafajjal dolgoztunk, ezek felhasznált mennyiség szerint csökkenő sorrendje a következő: SZRNY, KST, MJ, CS, NYÍ, VSZ, AL, KT, A, FTNY, GY, VK, MAK, HJ, MSZ, KTT, KH, RNY, MÉ, EH.

Fahasználat

A 2024. évi fahasználati munkák jellemző számai az alábbiak:

Fahasználat, értékesítés, erdőfeltárás:

Kitermelt fatérfogat: 10 635,5 m³

Fahasználattal érintett terület használati módoként:

Átalakító üzemmód:	1,0	ha
Szálalás	14,4	ha
Véghasználat tarvágás	23,6	ha
Véghasználat felújítógátás (redukált)	0	ha
Növedékfokozó gyérítés	87,5	ha
Törzskiválasztó gyérítés	76,8	ha
Tisztítás	15,2	ha
Egészségügyi és egyéb termelés	9,4	ha
Fásításból történő kitermelés:	1,0	ha

2024-ben nettó 10 635,5 m³-nyi faanyag kitermelésére került sor, a fentebb bemutatott területi kiterjedésekben, illetve fahasználati módoként. Látható, hogy a fahasználattal érintett területek összes kiterjedése 227,9 ha, azaz az összes erdőtervezett erdő mindössze 2,43 %-án folyt valamilyen jellegű fahasználat. Ez a természetvédelmi célú erdőkezelési szemlélettel messzemenően összhangban van, továbbá az is elmondható, hogy az éves hozam töredékét sem hasznosítjuk, illetve a területek ilyen típusú zavarása is minimálisnak tekinthető.

A véghasználatokkal kapcsolatban szeretnénk kiemelni azt is, hogy az e) és f) természetességi kategóriákba tartozó állományok esetében a véghasználati kort elért állományoknak csak nagyon kis százaléka esetében tudjuk megkezdeni a fafajcserés szerkezetátalakítást, ugyanis ez rendkívül költséges, s gyakran olyan módszereket kívánna, melyek természetvédelmi megítélése ellentmondásos. Jelenlegi ismereteink szerint a kezelésünkben lévő akácok véghasználatát követő fafajcserés szerkezetátalakítás (hazai, őshonos fafajú állománytípusra váltás) a termőhelyi viszonyok miatt csak teljes talajelőkészítés, illetve vegyszerezés alkalmazása mellett oldható meg eredményesen.

A természetvédelmi szempontból drasztikus beavatkozásnak tekinthető véghasználatokkal kapcsolatban összességében elmondható, hogy 2024-ben az igazgatóságunk által vagyongezelt, 9 386,7 ha erdőtervezett erdőterületen összesen 23,6 ha-on (azaz a terület 0,25 %-án) hajtottunk végre véghasználatot, s ezeket is elsősorban a már említett kényszerek, gyakorlatilag egészségügyi okok és pusztulások indokolták.

Erdőfelújítás, erdőművelési munkák; erdőfelújítási kötelezettség, erdősítési hátralék, bírság

A 2024. évi erdőfelújítási és erdőművelési munkák fontosabb sarokszámai az alábbiak:

Erdőművelés:

Első kivitelű erdőfelújítás:	22,69 ha
Erdőtelepítés:	18,14 ha
Teljes talajelőkészítés:	0 ha
Részleges talajelőkészítés:	29,45 ha
Pótlás:	29,63 ha
Befejezetlen ápolás (halmozott ter.):	437,16 ha
Befejezett erdősítés:	9,53 ha
Befejezett erdősítés ápolása:	42,82 ha

Fenti adatokat tanulmányozva látható, hogy 2024-ben az erdőfelújítási és erdőnevelési munkák döntő többségét adó befejezetlen ápolást – halmozott területtel számolva – 437,16 ha-on végeztünk. Az éves erdőművelési feladatokban ez a legnagyobb nagyságrend, s itt gyakorlatilag a folyamatosan futó, kötelezettség alá vont erdőfelújítások és erdőtelepítések évi 1-3 alkalommal történő ápolási munkáiról van szó. Az ápolások száma termőhelyenként, illetve az adott régió csapadékviszonyai és az ezt leképező vegetáció tükrében változik, évi 1-3 között. 2024-ben 9,53 ha erdőfelújításunkat és/vagy erdőtelepítésünket nyilvánította befejezett erdősítéssé az illetékes erdészeti hatóság, és hozott erről határozatot. Előbbi szám részben illeszkedik azon koncepcióba, kezelési elképzelésünkbe, hogy az egyrészt örökölt, másrészt keletkeztetett kötelezettség alá vont területméret lehetőség szerint ne növekedjen, hanem jelentősen csökkenjen. Sajnos nem működik az a stratégia, hogy ezen területek listáját, illetve összterületét folyamatosan és jelentős mértékben csökkentjük, többek között a már említett kényszerű véghasználatok és az ezzel járó új, felújításra váró területek kialakulása miatt.

Jelentős eredménynek tartjuk, hogy külső forrás és támogatás bevonásával 2024-ben sikerült 18,14 ha-on erdőt telepítenünk, Cece, Dunaföldvár, Nagybjom és Vízvár községhatárban. Nemzeti parki törzsterületen, szántó művelési ágú területet alakítunk át erdő művelési ágú területté, mely folyamat sok éves koncepció része: a nemzeti parki területen belül csökkentjük a szántó művelési ágú területek kiterjedését, gyeperdő és/vagy erdőtelepítéssel. E folyamat lehetne lényegesen gyorsabb is, de sajnos, rendkívül költségigényes. Az erdőtelepítések mellett, Dunaföldvár határában, kisebb szántó művelési ágú területeken, 0,83 ha-on fásításokat hoztunk létre. Az elültetett csemetéket egyedi védelemmel láttuk el, terveink szerint itt is tovább csökkentjük a védett területen lévő szántók kiterjedését.

Mivel a teljes működési területünkön olyan nagyvad létszám jellemző, mely a felújítások sikerét jelentősen befolyásolhatja, itt említjük meg, hogy ma már az esetek több, mint 80 %-ában vadkárelhárító kerítéssel védjük a felújításainkat. Ezzel kapcsolatban meg kell

jegyeznünk, hogy az újonnan keletkező felújítási területeket szinte minden esetben kényszerűségből kerítjük, mert e nélkül nem garantálható az eredményesség, csak egy hosszú éveken át tartó folyamatos költség kiáramlás. A napjainkban tapasztalható növekvő anyag- és munkadíjak miatt rendkívül megnövekedtek a kerítésépítés költségei, s bár a vadászatra jogosult ebből kell, hogy vállaljon, hosszabb távon ez egyre több konfliktust fog keletkeztetni. A megoldás egyértelműen a nagyvad állomány jelentős apasztása lenne, olyan szintre, mely nem indokolná sem erdővédelmi, sem mezőgazdasági kerítések építését.

A kötelezettség alá vont területek kiterjedése 2024. év végére mintegy 320 ha volt. Az a), b) és c) természetességi kategóriájú erdőrészek aránya a d), e) és f) természetességi kategóriájú erdőrészekhez viszonyítva 60:40, azaz magasabb. Ez alapján úgy tűnhet, mintha a természetvédelmi szempontból kedvezőbb természetességi kategóriájú erdeinket relatíve jobban hasznosítanánk, de ez nem valós, a következő okok miatt:

- a mintegy 190 ha-nyi kötelezettség alá vont terület között számos régi, sok éven át húzódó felújítás is szerepel, melyeket esetenként még korábbi erdőgazdálkodók kezdtek meg;
- a több helyen említett és egyre nagyobb méreteket öltő körispusztulás állományai pont ezekbe a természetességi kategóriákba sorolhatók; de. ugyanez igaz a megváltozott vízviszonyok miatt rendkívül rossz egészségi állapotba kerülő homogén égeresekre is.

2024-ben erdővédelmi bírság kiszabására igazgatóságunk tekintetében nem került sor, három esetben erdőgazdálkodói figyelmeztetés utalt határidő elmulasztására.

Erdővédelmi tevékenység

Egyre növekvő anyagi terhet jelent számunkra teljes területünkön a nagyvad létszáma miatti kerítésépítési kényszer. Gyakorlatilag már minden erdősítést kerítéssel kell védeni, ezek nélkül sikeres felújítás a térségünkben nem végezhető. A területek vadeltartó képességénél lényegesen magasabb nagyvadállomány a felújításokban végzett rágásával, vagy akár túrásával folyamatosan visszaveti az ültetett csemete és/vagy az újulat fejlődését, s ez előbb-utóbb szankciót von maga után az erdészeti hatóság részéről. Ezt elkerülendő kell keríteni, illetve rendszeresen pótolni az erdősítést. A vagyonkezelésünkben lévő erdőterületeken 2024 év végi állapot szerint mintegy 180 db erdőrészletet/részterületet védünk kerítéssel, az erdővédelmi kerítések össz hosszúsága mintegy 105 km. Ez a szám véleményünk szerint (is) nagyon magas, de amíg a hazánkban folyó vadgazdálkodás ilyen nagyvad létszámot produkál, tart fenn, gyakorlatilag minden erdőgazdálkodó kényszerhelyzetben van. Hiszen kerítés nélkül nincs sikeres felújítás, nincs befejezett erdősítés, hanem csak szankciók és folyamatos költség

kiáramlás – és természetesen folyamatosan leromló élőhely, termőhely. A kerítések karbantartása ilyen nagyságrendben természetesen jelentős többletterhet jelent az erdőgazdálkodás költségvetésében.

A kerítések építésével párhuzamosan folytatjuk a régi, már funkciótlan kerítések elbontását, megszüntetését. Mivel ez jelentős kiadást jelent, így évente a saját erőforrások is befolyásolják azt, h2024-ben 5097 fm kerítést számoltunk fel, szüntettünk meg.

A már érintett abiotikus károsítások mellett a biotikus károsítók egyre nagyobb arányú fellépése is megfigyelhető. A Belső-Somogyi területeinken a cserebogár pajor okoz jelentős károkat az erdősítésekben, a magyar kőrist tartalmazó állományainkban a nemrég megjelent kőrispusztulás üti fel egyre több helyen a fejét. A tölgy csipkésposloska károsításának hatásait egyelőre megbecsülni nem tudjuk, de a tölgyeseink nagyon magas aránya fertőzött már ezzel az új invazív károsítóval.

Igazgatóságunk szakemberei a negyedévente esedékes kárbejelentő lapokon kötelezettségeiknek megfelelően rendszeresen jelentik a különböző káreseményeket, problémákat.

A vegyszerezést eddig is viszonylag szűk körben alkalmazta Igazgatóságunk, a jövőben ez jelentős mértékben nem fog változni. 2024-ben is két felhasználási területet kell kiemelnünk: egyrészt védett és Natura 2000-es területeken esetenkénti, kontrollált kontakt kijuttatással inváziós fásszárúak visszaszorítása történt, másrészt a kezelésünkben lévő, nem védett és nem Natura 2000-es erdőterületeken lágyszárú konkurencia és/vagy inváziós fajok visszaszorítása. A legtöbb vegyszernek nincs erdészeti felhasználási engedélye, csak egyedi engedéllyel használhatóak, amik a kezelések árát megsokszorozzák, és csak egy szűk vállalkozói kör kiváltságává teszi.

Károsodott területek

Az igazgatóság vagyonkezelésében lévő állományokban, különösen a Dráva-menti térségben folyamatosan jelentkező probléma a kőris-állományok pusztulása. A kőrispusztulás helyenként állományokat, állományrészeket érint, melynek során a pusztulást okozó parazita teljesen egészséges állományokat is megtámad, s gyakorlatilag a faegyedek pusztulását okozza. Az évente egy-két alkalommal rendszeresen jelentkező nagyon komoly szélviharok következtében akár több hektáros területen találunk kidőlt, összedőlt állományrészeket. Ezen állományok véghasználata elkerülhetetlen és gyakorlatilag egy folyamatosan újraképződő problémakörrel szembesülünk. Az éves összesítésben látható egyéb termelések (ET) gyakorlatilag nagy arányban a kőristermeléseknek köszönhetőek.

Erdőtervezésben való részvétel

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság működési területén 2024-ben számos körzetben folytak erdőtervezési munkálatok. Vannak körzetek, melyekben lezárult a tervezési folyamat, más körzetekben viszont ősszel indultak meg a munkák, s ezek így áthúzódnak a 2025-es évre is. Előbbieknek megfelelően különböző mélységű erdőtervezési munkákkal volt érintve 2024-ban a Kelet-Zselic-Igali (745 + 1292), Kisvaszari (817), Somogyvári (64), Szigetvári (1275), Tamási (115) és Vajszlói (1545 db), erdőtervezési körzet, mintegy 5853 erdőrészletet érintve (az egyes körzetek neve után zárójelben az érintett erdőrészletek).

A tervezési eljárások során igazgatóságunk minden esetben adott át biotikai adatokat a területileg illetékes erdészeti hatóságok és a természetvédelmi hatóságok számára, így rendszeres volt a védett természeti értékek tervezési körzeteket érintő adatainak átadása, valamint a kezelést illető egyeztetések is megtörténtek. Igazgatóságunk mindenütt részt vett a jogszabályok által előírt egyeztetési folyamatban, erdőrészlet szintű tárgyalásokon. Megadtuk az általunk ismert védett és fokozottan védett természeti értékek adatait, a Natura 2000 jelölő élőhelynek minősülő erdőrészletek listáját, és előzetesen véleményyeztük az erdőterv javaslatokat. Komolyabb vita alakult ki időnként a körzet legnagyobb erdőgazdálkodói, illetve az illetékes természetvédelmi hatóság és a természetvédelmi kezelő között. Az egyik legjelentősebb problémakör az akácok kérdésköre volt, hiszen a jogszabályi előírások nem engedik meg, hogy védett természeti területen a nem klasszikus erdő termőhelyen tenyésztő akácok véghasználatát követően a célállomány újra akác legyen, viszont ezek helyett őshonos fafajt találni a szélsőséges termőhelyekre nem egyszerű.

Amelyik erdőtervezési körzetben és amely eljárás során saját vagyonkezelésben lévő erdőterület is érintett, kollégáink minden esetben részletesen lejárta az érintett területeket és erdőrészleteket, így a saját vagyonkezelésben lévő erdeinkre részletszintű javaslatokat leadva segítették és irányították a tervezési folyamatot.

Eszköz és infrastruktúra ellátottság

Természetvédelmi célú erdőkezeléssel és erdővagyon kezeléssel igazgatóságunkon számos kolléga foglalkozik, munkaköri leírásának megfelelően rész-, vagy teljes munkaidőben. Közülük erdőmérnöki végzettsége 5 főnek, középfokú erdész végzettsége 6 főnek van. Jogosult erdészeti szakszemélyzetnek 7 fő minősül.

Kollégáink rendelkeznek a megfelelő eszközökkel, azaz gépjárművekkel, informatikai és térinformatikai eszközökkel, erdészeti mérőműszerekkel, erdészeti kisgépekkel, stb.

Faanyag értékesítés

Az erdőgazdálkodási és vagyónkezelési tevékenységünket nehezíti, hogy a faanyagpiac nagyon hektikusan változik, akár szezonálisan is jelentősek a mozgások, változások, ez nehezen tervezhetővé teszi az értékesítéseket. Folyamatosan változik egyes faanyag választékok értéke, illetve akár típusa is. A korábbi évekhez képest jelentősen visszaesett, vagy akár el is tűnt néhány fafaj-választék (pl. rostfa, papírfa), mások aránya meg folyamatosan emelkedik (pl. apríték). Előbbi választékok számunkra azért lényegesebbek, mert ezek a gazdálkodásunkat nagymértékben meghatározó előhasználatokból származnak. A 2024-ben értékesített 10 635,5 m³-nyi faanyagból lábon értékesítettünk 9 384,5 m³-t, továbbá a faanyag egy, jellemzően kevésbé értékes hányadát lakossági gyűjtéssel értékesítettük. Ez az erdőgazdálkodásunkkal érintett területeken 1251 m³-nyi volt. A lakossági gyűjtéssel értékesített tűzifa gyakorlatilag 2 irányból származik: egyrészt pl. vágástakarítás után, vagy előre ledöntött faanyagok felgyűjtéséből; másrészt olyan állományok nevelővágásaiból, ahol kollégáink minden esetben előre kijelölik a kivágandó faegyedeket. Utóbbi eljárás költségtakarékos, mert elsősorban olyan nevelővágások lesznek kiváltva gyűjtéssel, melyek jelentős költséget jelentettek volna. A gyűjtés során a lakosság végfelhasználóként jut a faanyaghoz, számukra is kedvező áron, így ezen értékesítés esetében a szolgáltatás szociális jellege is említést érdemel.

6.4. Vadászterületeken folyó vadállomány szabályozás

Vadászterületünk rövid jellemzése:

a vadászterület becsült kiterjedése: 1138,3 ha

a terület természetvédelmi célból különleges rendeltetésű

Igazgatóságunk vagyónkezelésében lévő terület nagysága: 666,34 ha (64,32%)

a haszonbérleti díj mértéke 600 Ft/év/ha

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, mint vadászatra jogosult a 14-356060-405 kódszámú vadászterületen, 2024/2025. évi (2024. március 01-től 2025. február 28-ig terjedő időszakra vonatkozó) vadgazdálkodási tervét az alábbi tervszámokkal hagyta jóvá a Somogy Vármegyei Kormányhivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztály Földművelésügyi Osztálya, mint az I. fokú vadászati hatóság:

gímszarvas 62 db. (fiatal bika 10, középkorú bika 6, idős bika 1, tehén 29, borjú 16)

őz 8 db. (fiatal bak 2, középkorú bak 3, idős bak 1, suta 1, gida 1)

továbbá 15 db. róka, 14 db. aranyasakál és 4 db. borz, dolmányos varjú, szarka, szajkó pedig 2 db.

Továbbá, az ASP (afrikai sertéspestis) kapcsán a vaddisznóra megállapított diagnosztikai kilövési tervszám - melyet területünkre a Somogy Vármegyei Kormányhivatal Nagyatádi Járási Hivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Osztály állapított meg - a következők szerint került elrendelésre:

vaddisznó: 11 pld. (kan 6 %, koca 14 % süldő, malac 80 %)

Igazgatóságunk a vadászati szezon végére az ASP diagnosztikai célú kilövéseket a meghatározott számhoz képest túlteljesítette, hiszen 19 db vaddisznó került terítékre. Az ehhez kapcsolódó virológiai vizsgálathoz szükséges mintaszámokat teljes mértékben teljesítettük, minden elejtett vaddisznóból vettünk mintákat (vér és mandula). A vaddisznó állomány korábbi erőteljes lecsökkenése, mérsékelte az általuk okozott károkat, a tavalyi évben tapasztalt kisebb emelkedés miatt, terveink szerint, még tovább szeretnénk apasztani az állomány nagyságát. A vadászterületünkön az elmúlt években egyre több gímszarvas jelent meg, emiatt a gímszarvas becslési számaikat tovább emeltük, melynek következtében kilövési tervszámainkat a vármegyei vadászati hatóság is tovább emelte. Így kiemelkedő hasznosítást végezünk ebben a vadgazdálkodási tájegységben. Az elmúlt vadászati évben az előírt 10 db fiatal bikából 3-at külföldi bérvadászok, 6-ot a szakszemélyzet; a 6 középkorú bikából 1 nem került terítékre, 5 bikát bérvadászok, az 1 öreg bikát is külföldi bérvadász hozta terítékre. A 29 gímtehénből kettőt, a borjúból pedig hármat szintén külföldi bérvadász ejtett el, a fennmaradó 26 gímtehenet és 12 borjút a szakszemélyzet hozta terítékre. Tehénből és borjúból 1 - 1 példány nem került elejtésre.

Az őz állományunkban egy kisebb csökkenés tapasztalható, valamint a bérvadászati érdeklődés elmaradása miatt is kértük a vadászati hatóságtól az előírt tervszámok év közbeni csökkentését a következők szerint: 1 bak, 1 suta és 1 gida, ezeket a szakszemélyzet hozta terítékre.

Az előírt dúvad számokat teljesítettük, amiket a tájegységi fővadász le is igazolt.

A vadállomány szabályozására jogosult személyek száma: 2 fő (1 fő hivatásos vadász és 1 fő szakszemélyzet)

6.5. Halgazdálkodási vízterületek

Taplósi Holt-Duna

A terület víztérkódja 17-029-1-3. Az országosan védett, illetve Nútúra 2000 jogszabály hatálya alá tartozó Taplósi Holt-Duna természetvédelmi terület egyrészt a Mözs 0345/f hrsz.-ú 15,3802

ha területű ingatlanon található, mely a Magyar Állam tulajdonában, és a DDNP Igazgatóság vagyonkezelésében van, másrészt a Bogyiszló 059 hrsz.-ú 16,4338 ha területű ingatlanon helyezkedik el, mely Tolna Város Önkormányzata tulajdonában van. A Tolna Vármegyei halgazdálkodási hatóság a vízterületre általános horgászati és halfogási tilalmat rendelt el, teljes területen kíméleti területként működtetjük. Igazgatóságunk itt bevételt eredményező tevékenységet 2024.évben nem végzett, őrzési feladatainkat láttuk el. Ennek a feladatnak az ellátására együttműködési megállapodást kötöttünk a Tolna Megyei Horgászegyesületek Szövetséggel, mely keretében már a második évben végeztük ezt a feladatot a Szövetség halászati őreivel közösen.

Az országosan védett és nemzeti parki területeken, illetve Natura 2000 jogszabály hatálya alá tartozó vízterületek közül, jelentősebb beavatkozásokkal érintett területek az alábbiak:

Kis-Bók holtág

A terület víztérkódja 14-0038-1-4. A Barcs 011/b és a 010/b helyrajzi számú területeken helyezkedik el. A terület a magyar állam tulajdonában van és a Dél-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság a vagyonkezelője. A tó horgász kezelője a Barcs és Vidéke Horgászegyesület. Az egyesületnek érvényes természetvédelmi engedélye van. Az engedélyben foglalt stég bontások 2024-ben megtörténtek. A holtágnak felszíni vízforrása nincs. Megfelelően magas vízállásnál a Dráva befolyik, de 2024-ben nem történt ilyen. Halpusztulás 2024-ben nem történt.

Nagybók holtág

A terület víztérkódja 14-0021-1-1. A Barcs 0452/b és c helyrajzi számú ingatlanokon helyezkedik el. A terület a magyar állam tulajdonában van és a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság a vagyonkezelője. A holtág horgász kezelője a Barcs és vidéke Horgászegyesület. Az egyesület érvényes természetvédelmi engedéllyel rendelkezik. Az engedélyben foglalt stégbontások 2024-ben megtörténtek. A holtágnak felszíni befolyója nincs, megfelelően magas vízállásnál a Dráva befolyik, de 2024-ben ilyen nem történt. Halpusztulás nem volt 2024-ben.

Bolhói tőzegbánya tó

A tó víztérkódja 14-0007-1-1. A Bolhó 052/6f helyrajzi számú ingatlanon helyezkedik el. A terület tulajdonosa a magyar állam, vagyonkezelője a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság. A tó horgász kezelője a Barcs és Vidéke horgászegyesület. Az egyesületnek érvényes természetvédelmi engedélye van. Az engedélyben foglalt stég bontások 2024-ben

megtörténtek. A tóba belvíz elvezető csatornák folynak be és a déli részén a fölösleges vizet szintén egy csatorna vezeti el. Halpusztulás 2024-ben nem történt.

Péterhidai Ó-Dráva folyó

A terület víztérkódja 14-0023-1-1. A víz a Barcs 0626 és a 01129 helyrajzi számú ingatlanon helyezkedik el. Tulajdonosa a Magyar Állam, vagyonkezelője a Dél-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság. A folyót az államhatár kettévágja. Nagyjából fele Horvátországhoz tartozik. Halászati hasznosítója Horgász Egyesületek Somogy Megyei Szövetsége. 2024-ben a parton lévő épületek jelentős részét elbontottuk, továbbá a felszólító levelünk kapcsán többet a horgászok bontottak el. Egy bírósági peres ügy is keletkezett bontások kapcsán, mely ügyben felperes visszalépett és épületét lebontotta. A Babócsai-Rinya patak az Ó-Drávába folyik bele. A felesleges víz a Fekete-árok nevű árkon keresztül a Drávába távozik. Az árokra 2016-ban egy víz visszatartó küszöb és hallépcső is épült. A hallépcső az áradások következtében megsérült, így Igazgatóságunk 2024-ben saját forrásból felújította.

A Nemzeti Park Drávai Tájegységében található további, víztérkóddal rendelkező vizek az alábbiak:

Somogy vármegye védett területein:

Bélavári 1. bányató	14-0129-1-2	17,93 ha
Bélavári 2. bányató	14-0127-1-4	1,56 ha
Bélavári 3. bányató	14-0126-1-4	0,44 ha
Bélavári 4. bányató	14-0125-1-4	2,24 ha
Bélavári 5. bányató	14-0122-1-4	2,37 ha
Bélavári 6. bányató	14-0123-1-4	0,9 ha
Bélavári I. ütem bányatavak	14-0130-1-4	10,34 ha
Bélavári II. ütem bányatavak	14-0128-1-4	3,66 ha
Bélavári Dráva holtág	14-0124-1-1	7,42 ha
Somogyudvarhelyi bányató	14-0051-1-4	6,68 ha
Somogyudvarhely 0101/d bányató	14-0133-1-4	0,87 ha
Somogyudvarhely 0101/f bányató	14-0134-1-4	4,43 ha
Somogyudvarhely 0110/b és 0114/b bányató	14-0136-1-4	3,9 ha
Baráka tó	14-0098-1-1	2,9 ha
Zákány 946/22 hrsz tó	14-0059-1-4	1,5 ha
Örtilos Nagybánya tó	14-0046-1-4	5,92 ha

Órtilos 0298/5k hrsz tó	14-0022-1-1-	2 ha

Baranya vármegye védett területein:

Boros Dráva holtág	02-0003-1-1	10,42 ha
Kisinci holtág	02-0006-1-1	8,2 ha

A Nemzeti Park Dunai Tájegységében található további, víztérkóddal rendelkező vizek az alábbiak:

Baranya vármegye védett területein:

Kanda, Nagy-csata, Hosszúörvényes	02-020-1-1	2,70 ha
Belső-Bédai holtág(Szövetkezeti Duna)	02-016-1-1	32,80 ha
Mocskos Duna	02-014-1-1	35,10 ha
Külső-Bédai holtág	02-011-1-1	70,93 ha
Izsépi-Duna	02-012-1-1	27,60 ha
Duna-folyam 1433,5-1465 fkm	02-010-1-1	1226,3 ha
Kölkedi-Duna	02-013-1-1	35,50 ha
Boki -Duna	02-015-1-1	27,60 ha

Tolna vármegye védett területein

Keselyűsi Holt-Sió	17-0024-1-1	25 ha
Duna-folyam 1493-1520 fkm	17-0002-1-1	1611 ha
(részben védett és Natura 2000 terület; Bács-Kiskun és Tolna)		
Duna-folyam 1520-1564 fkm	17-0001-1-1	3326 ha
(Natura 2000 terület; Bács-Kiskun és Tolna)		
Sió-csatorna	17-0003-1-1	68 ha
(részben védett és Natura 2000 terület)		
Keszeges-tó (Báta)	17-0030-1-1	5,60 ha
Mélygödör (Báta)	17-0031-1-1	1,50 ha
Bátai Holt-Duna	17-0075-1-1	89,35 ha

Bács-Kiskun vármegye védett területein

Bátmonostori Holt-Duna	03-0007-1-1	37,76 ha
Duna-folyam 1493-1465 fkm	03-0092-1-1	2063 ha
(Bács-Kiskun és Tolna)		

Kadia Duna	03-0094-1-1	25,90 ha
Nagybaracscai Ó-Duna (Tiser)	03-0063-1-1	85,20 ha
Szeremlei Sugovica	03-0096-1-1	66,80 ha

6.5.1. Természetvédelmi és génmegőrzési szempontból különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületek

Cserti tó (víztérkód 14-0115-2-1, terület: 5,66 ha) és **Kis-Dráva** (14-0116-2-1, terület: 2,3 ha) különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületbe tartozó víztestek.

Cserti tó, korábbi bányászati tevékenység során kialakult sekély víztest. Több kisebb-nagyobb tavacskából áll. Stabil vízállással, ideális szaporodó helyet biztosít a kételtűek számára, halállománya csekély. Kis-Dráva lefűződött régi Dráva meder, a folyó medrének mélyülése következtében sekély, vízínövényzettel erősen benőtt holtág. Nagy áradásokkor elöntést kaphat. Kételtűek és hüllők számára ideális élőhely, halállománya csekély. Mindkét víz a magyar állam tulajdonában és a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság kezelésében van. Egyik víz sincs halászati hasznosítás alatt, Igazgatóságunk ezeken a területeken semmilyen beavatkozást nem végez.

A **Gemenci ártér** különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületbe tartozó (víztérkód 03-006-1-1; terület: **546,55 ha**) területeken Igazgatóságunk a halgazdálkodási jogot a Gemenci Erdő- és Vadgazdaság Zrt.-vel közösen gyakorolja, a HHgF/202-10/2016 vagyonkezelési szerződésben foglaltak szerint. Igazgatóságunk által vagyonkezelt területek (Nyéki Holt-Duna, Rezáti-Duna, Keleti Holt-Sió) a halgazdálkodási tervben hasznosításukat tekintve, kivétel nélkül halgazdálkodási kíméleti területként szerepelnek. Igazgatóságunk ezeken bevételt eredményező tevékenységet nem végez. A különleges rendeltetéshez igazodó halgazdálkodási hasznosítás elsődleges célja, hogy a környezeti állapot javítása mellett a természeti értékek, az élőhely megőrzéséhez járuljon hozzá.

Célunk az őshonos halállományt veszélyeztető idegenhonos, ezen belül elsősorban az intenzíven terjedő halfajok állományának felmérése és szelektáló halászata minden olyan méretet és korcsoportot érintően, melyek megfogására az alkalmazni kívánt eszközök alkalmasak, ökológiai célú szelektív halászattal. Emellett indokolt bizonyos őshonos halfajok ökológiai szempontból faj- és méret szelektív halászata is, a vízterület természetes halfaunájára jellemző ragadozó-békés hal arányának megtartása érdekében.

A **Belső-Béda Holt-Dunán** (víztérkód 02-017-1-1) horgászati és ökológiai célú szelektív halászati tevékenység végezhető, a halgazdálkodási jogot Igazgatóságunk gyakorolja. A 2024. évben 116 fő felnőtt, 2 fő ifi váltott éves területi engedélyt, illetve 240 db napi jegyet értékesítettünk, melyből befolyó bevételt Igazgatóságunk maradéktalanul a halgazdálkodási tervben foglalt haltelepítési kötelezettségének finanszírozására fordított. Kibocsátásra került 20 db gyermek éves területi engedély, melyet ingyenesen biztosít Igazgatóságunk. A halgazdálkodási tervben előírt telepítési kötelezettség teljesítése során 30 q kizárólag nyurga, pikkelyes tájfajta ponty telepítésére került sor augusztus, szeptember és október hónapokban. Igazgatóságunk rendszerint tárgyév első-második negyedében dönt a halbeszerzésről, és piackutatást követően egész évre vonatkozó szerződést köt a halveszállításról, mert az előírt halfajta limitálja azoknak a tógazdaságoknak a körét, melyek szóban jöhetnek a beszerzési eljárás során, hiszen azok jellemzően tükörpontyot állítanak elő. Igazgatóságunk olyan gazdálkodási szerkezettel és termelési filozófiával (megfelelő számú és méretű tó), minőségi hal előállításra képes, az év minden napján szállítható mennyiséggel rendelkező tógazdaságokkal épített ki kapcsolatot, amelyek képesek a fent felsorolt feltételeknek megfelelni.

A víztest vízpótlását a Külső-Bédai szivornyán keresztül beemelt vízzel lehet pótolni, illetve a vízgyűjtőjéről (Vizslak, Gerechát) két csatornán befolyó vízzel pótlódhat, ha érkezik onnan víz. 2024. év elején a maximális vízállás 196 cm volt a vízmércén mérve. Szeptember 13-án mértük az éves minimumot, ekkor a vízállás 152 centiméterre süllyedt. Ebben az évben háromszor történt vízpótlás a DDVIZIG által üzemeltetett Külső-Bédai szivornyán keresztül. Ezeknek a vízpótlásoknak az a tapasztalata, hogy a vízügyi igazgatóságnak szükséges lenne felülvizsgálnia a vízjogi üzemeltetési engedélyben szereplő maximális vízszinteket, illetve az üzemrendet, mert a víztest kiterjedése és a hozzá kapcsolódó Boki Holt-Dunával meglévő kapcsolódása miatt, a szivornyán beemelt víz a vízpótlás leállítása után még napokig „terül” (természetes akadályok és műtárgyak áteresztő kapacitása miatt), ezért az optimálisnak vélt vízszint hamar visszacsökken, miközben a vízpótlás lehetősége a dunai vízállások függvényében időszakosan megszűnik. Az évet 190 cm-s vízállással zártuk, ami kedvezőnek mondható, főleg a korábbi évek hasonló időszakában mértékhez hasonlítva.

A **Riha-tó** (víztérkód: 02-018-2-1) esetében a különleges rendeltetéshez igazodó halgazdálkodási hasznosítás elsődleges célja, hogy a környezeti állapot javítása mellett a természeti értékek, az élőhely megőrzéséhez járuljon hozzá. Ezen a vízterületen horgászengedély nem kerül kiadásra, Igazgatóságunk bevételt eredményező tevékenységet nem végez. Igazgatóságunk 2024-ben is folyamatosan nyomon követte a Riha-tó állapotváltozásait.

Csapadékból és belvízkormányzásból sikerült némi tavaszi „indítóvizet” szerezni, augusztus végére az I. tó gyakorlatilag kiszáradt. 2024.év elején mínusz 2 cm-ről indulva, márciusra elértük a maximumot (34 cm), majd szeptember 12-én elérte a minimumot (-12 cm), az évet 22 cm-rel zártuk. Az év végén az optimális szinthez, víztérfogathoz képest kb. 1.325.000 m³ víz hiányzott a tóból.

A 2021.évben végzett mesterséges, dunai vízkivételes vízpótlás eredményének kiértékelése, a tapasztalatok összegzése arra mutatott rá, hogy üzemszerűen a dunai szivattyús vízpótlás nem hoz eredményt, az erre fordított - egyébként rendelkezésre tartamosan nem álló – források felhasználása nem vezet a várt eredményre, ezért ebben az irányban Igazgatóságunk nem próbálkozott.

Igazgatóságunk 2021.évet követő kezdeményezés, találkozó a vízügyi kezelő ADUVIZIG együttműködő készségével, a megváltoztatott és előremutató vízkormányzásának köszönhetően (Ferenc-csatornából gravitációs vízkivétel és a Margitta-sziget vízrendszerén keresztül történő vízvezetés), hogy a Riha-tóban a fenti vízállások alakulhattak ki. Ez a típusú vízkormányzás csak vészmegoldás, de eredménye mérhető és látható, bár a Riha-tó és a Margitta-sziget vízrendszereinek vízpótlási problémáit véglegesen nem oldja meg.

A **Forgó-tó** különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületbe tartozó (víztérkód 17-0025-2-1; terület. **21,38 ha**) területeken Igazgatóságunk a halgazdálkodási jogot a Gemenci Erdő- és Vadgazdaság Zrt.-vel közösen gyakorolja, a HHgF/299-2/2016 vagyonkezelési szerződésben foglaltak szerint.

A **Sárosalja** különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületbe tartozó (víztérkód 17-0025-1-1; terület. **16 ha**) területeken Igazgatóságunk a halgazdálkodási jogot a Gemenci Erdő- és Vadgazdaság Zrt.-vel közösen gyakorolja, a HHgF/300-2/2016 vagyonkezelési szerződésben foglaltak szerint.

6.5.2. Védett természeti területen található halastavak

A Drávai Tájegység védett területein egyetlen halastó rendszer található, mely Barcs községhatárban, a magyar állam tulajdonában és a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság kezelésében van. A tavakban halgazdálkodási tevékenység nem folyik.

A Rigóci-tavak kiterjedése:

9-es tó	Barcs 0120	19,15 ha
7-es tó	Barcs 0127	5,29 ha

6-os tó	Barcs 0129	4,67 ha
5-ös tó	Barcs 0132	4,78 ha
4-es tó	Barcs 0137	5,32 ha
3-as tó	Barcs 0149/1	4,2 ha
2-es tó	Barcs 0153/1	4,98 ha
1-es tó	Barcs 0155, 0158, 0161	3,58 ha

Igazgatóság ökológiai célú vízvisszatartási tevékenységet végez. A tavak töltései és műtárgyai 2014-ben lettek felújítva. Az 1-es tó árapasztója átszakadt, 2024-ben javítási munkára volt szükség, a műtárgy fel lett újítva.

2024-ben az 1-es, 2-es, 3-as, 4-es, 5-ös, 6-os tavakat sikerült feltölteni. A 7-es tóba érkezett víz, de csak körülbelül negyedéig telt fel. A 9-es tó tavaly száraz maradt. A rendkívül meleg nyár hatására a tavak ősze, - az 1-es tó kivételével - kiszáradtak. Az 1-es tóban kb. a víz ¼-e maradt.

A Dunai Tájegység védett területein egy halastó rendszer található, mely Dávod községhatárban, a Magyar Állam tulajdonában és a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság kezelésében van. A tavakban halgazdálkodási tevékenység nem folyik.

A dávodi **Földvári-tó** vízállását alapvetően a Duna vízállás-vízhozama határozza meg a Ferenc-csatornán és az ahhoz csatlakozó Dekasa-csatornán keresztül. A 2020-ban megvalósított KEHOP projekt eredményeként a hosszú távú fenntartás és a természetvédelmi kezelési céloknak megfelelő üzemeltetés biztosítottak látszik, de a Duna vízállása a tó feltöltési lehetőségeinek biztosítása céljából vizsgálva 2024-ban közepesen kedvezőtlenül alakult. Kedvező vízállással, 86 cm indult az év, február 19-én érték el az éves maximumot 109 cm, majd innentől kezdve folyamatosan csökkenő volt a tó vízállása, a minimum vízállás szeptember 12-én volt mérhető 23 cm, az évet 50 cm-rel zártuk. Az optimálishoz képest kb. 350.000 m³ víz hiányzott a tóból. Ebben az évben halpusztulás nem volt tapasztalható.

Dávodi Földvári-tó alapadatai:

I.sz. tó területe: 5,8908 ha, melyből szabad vízfelszín területe 82,70 mBf-i vízszintnél 1,5 ha

II.sz. tó területe: 2,88 ha, melyből szabad vízfelszín területe 82,50 mBf-i vízszintnél 0,9 ha

III.sz. tó területe: 34,9534 ha, melyből szabad vízfelszín területe 83,40 mBf-i vízszintnél 19 ha

Az Igazgatóság további halastó besorolású vízterületei – Pellérdi tavak, Mezőcsokonya-Csombárd - ökológiai funkciójukat töltötték be, haltermelés nem folyt bennük.

7. Tájvédelem

7.1. Egyedi tájértékek (településenkénti kimutatás, változások)

Településnév	Felmérés éve	Tájértékek száma
Abaliget	2003	19
Apátvarasd	2000	2
Bakonya	2004	8
Bátaapáti	2003	11
Bátaszék	2003	6
Belecska		13
Boda	2004	9
Bodolyabér	2003	11
Bogdása		21
Cikó	2004	16
Cserkút	2004	13
Diósberény	2001	13
Drávafok		35
Drávaiványi	2000	15
Drávakeresztúr	2000	14
Erdősmecske	2003	11
Feked	2003	6
Felsőszentmárton	2000	19
Geresdlak	2003	4
Grábóc	2004	17
Gyönk		16
Hirics	2001	29
Hosszúhetény	2000	55
Kakasd	2004	20
Kalaznó	2010	34
Kemse	2001	37

Keszőhidegkút		14
Kovácsszénája	2003	11
Kővágószőlős	2004	31
Kővágótöttös	2004	9
Lúzsok	2001	21
Magyaregregy	2000	16
Magyarhertelend	2003	27
Magyarszék	2003	15
Mánfa	2003	27
Markóc	2000	11
Máza	2000	11
Mecseknádasd	2000	2
Mőcsény	2004	9
Óbánya	2000	14
Ófalu	2003	22
Orfű	2003	21
Pécsvárad	2000	1
Piskó	2001	27
Szakadát	2001	14
Szálka	2004	12
Szászvár	2000	19
Szentborbás	1999	12
Tésény	2000	21
Tótújfalu	1999	11
Udvari	2010	32
Váralja	2000	15
Varsád	2010	36
Vejti	2001	38
Vékény	2000	13
Véménd	2003	4

Zaláta	1997	15
Zengővárkony	2000	27
Babócsa	2010	41
Baranyahídvég	2010	7
Bóly	2010	111
Ibafa	2010	31
Kistapolca	2010	15
Kozármisleny	2010	78
Kölked	2010	39
Liptód	2010	68
Magyarmecske	2010	28
Nagycsány	2010	23
Nagyharsány	2010	80
Nagynyárád	2010	81
Nagypall	2010	34
Pellérd	2010	35
Péterhida	2010	18
Simontornya	2010	37
Szalánta	2010	35
Szalatnak	2010	33
Szentegát	2010	17
Túrony	2010	25
Újpetre	2010	45
Máriakéménd	2012	26
Monyoród	2012	19
Palotabozsok	2012	41
Lovászhetény	2012	17
Somberek	2012	30
Csarnóta	2013	14
Görcsöny	2013	19

Kistótfalu	2013	13
Siklós (Máriagyűd)	2013	20
Alsómocsolád	2015	33
Csikóstöttös	2015	20
Dombóvár	2015	40
Kisvaszar	2015	25
Gyód	2016	17
Keszű	2016	16
Kökény	2016	15
Szederkény	2016	20
Botykapeterd	2017	31
Nagypeterd	2017	27
Szentlőrinc	2017	48
Szigetvár	2017	84
Görcsönydoboka	2018	14
Himesháza	2018	23
Székelyszabar	2018	16
Rózsafa	2018	14
Erdősmárok	2019	15
Szűr	2019	16
Maráza	2019	18
Husztót	2019	16
Csertő	2020	10
Dencsháza	2020	13
Töttös	2020	24
Versend	2020	9
Almamellék	2021	22
Alsónyék	2021	26
Feked	2021	28
Vajszló	2021	15

2024-ben egyedi tájérték felmérés a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság működési területén a nemzeti park igazgatóság megbízásából nem történt.

7.2. Fejlesztési koncepciók és egyéb tervek véleményezése, közreműködés az elkészítésben

Az elmúlt év folyamán a településrendezési eszközök és településrendezési tervek, valamint a településképi arculati kézikönyvek és településképi rendeletek adatszolgáltatási és véleményezési munkái mellett igazgatóságunkhoz pár megkeresés érkezett a településfejlesztési koncepciók és integrált településfejlesztési stratégia készítése kapcsán adatszolgáltatásra, egyeztetésre és véleményezésre természet- és tájvédelem szakterületre vonatkozóan.

Véleményezett fenntartási tervek helyi jelentőségű védett területekhez

Helyi védett terület	Kezelési terv
Dinnyeberki TT	megfelelő, elfogadásra javasolva
Mozsgó Kastélypark TT	megfelelő, elfogadásra javasolva
Vargai tiszafa	megfelelő, elfogadásra javasolva
Felsőnyéki Kolláti-rét TT	megfelelő, elfogadásra javasolva
Bonyhádi Perczel kúria TT	megfelelő, elfogadásra javasolva
Tengelic kocsányos tölgyek	megfelelő, elfogadásra javasolva
Kétújfalu kocsányos tölgyek	megfelelő, elfogadásra javasolva

7.3. Település- és területrendezési tervek, valamint településképi arculati kézikönyv és településképi rendelet véleményezése, közreműködés az elkészítésben, adatszolgáltatás

2023. év folyamán is folyamatosan vettünk részt településrendezési eszközök elkészítésének, felülvizsgálatának vagy módosításának véleményezési eljárásában. Elsősorban a Natura 2000 területekre, a Nemzeti Ökológiai Hálózatra, a védett természeti területekre és értékekre, valamint a tájképvédelmi övezetre vonatkozó adatszolgáltatást végeztünk, illetve ezen területek területhasználati módjaival kapcsolatban folytattunk egyeztetéseket. A legtöbb esetben természetvédelmi vagy tájvédelmi jellegű probléma nem merül fel a tervekkel kapcsolatban, mivel a tervmódosítások jelentős hányada csak belterületi ingatlanokat, vagy külterületi

gazdasági hasznosítás alatt álló nem védett területeket érint. Tapasztalataink szerint a véleményezési eljárások során Igazgatóságunk javaslatait a tervezők elfogadják, az elfogadott terveket, az ezekre vonatkozó önkormányzati rendeleteket azok kihirdetése után az önkormányzatok megküldik.

A legtöbb módosítás a térségi kerékpárutak települések közigazgatási területét érintő nyomvonalának településrendezési tervi megalapozásához kapcsolódik, melyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások.

2024. évben településrendezési tervek és területrendezési eszközök témában összesen 281 db bejövő ügyirat érkezett, ezekből 144 db-ra válaszoltunk és adtunk nyilatkozatot.

7.4. Tájképvédelmi övezetek módosítása

2024. évben az Igazgatóság működési területén a tájképvédelmi övezet módosítására nem került sor.

7.5. Tájvédelmi jelentőségű beavatkozások

2024. évben az Igazgatóság működési területén a tájvédelmi jelentőségű beavatkozások nem történtek.

8. Projektek (természetvédelmi, informatikai, turisztikai stb. projektek célja, előrehaladása, eredményei)

Táblázat a mellékletben.

9. Jogi és ügyiratforgalommal kapcsolatos tevékenység

9.1. Az Igazgatóság ügyiratforgalma

9.1.1. Szakvéleményadás/adatközlés/jogsegély a hatóságok számára (természetvédelmi-, környezetvédelmi-, földügyi hatóság, önkormányzat, MVH stb. bontásban)

	Tolna MKH	Somogy MKH	Baranya MKH	BácsKMKH	Pest MKH
Erdészeti hatóság	23	20	26	24	3
Földügyi hatóság	8	2	18	1	2
Természetvédelmi, környezetvédelmi					
Élőhelyek általános védelme	12	13	60	9	6
Botanika	3	1	1	-	1
Földtani értékek, bányák, barlangok	-	-	4	-	-
Hidrológia	7	-	5	7	-
Kutatás	2	2	2	-	4
Tájvédelem	1	-	3	1	-
Településfejlesztési tervek	6	1	3	-	-
Zoológia	13	35	21	4	11
Állattartás	5	3	-	-	-
Vadvédelem, vadgazdálkodás horgászat, halászat	1	6	5	7	-
Védett madár fészkekről adatszolgáltatás	15	7	12	4	-
Földhivatalok	3	8	4	-	-
MVH- MÁK	46				
Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium KEHOP	14				
Rendőrség	5				
MNV Zrt.	25				
NFK	19				
Önkormányzatok					
Településrendezési tervek	281 levél ebből / 144 esetben vélemény /nyilatkozat				
Kezelési tervek					

Védett területeket, értékek	- 17
Vízügyi Igazgatóságok	
Dél-dunántúli	9
Közép-dunántúli	3
Alsó-Duna-Völgyi	4
Nyugat-dunántúli	1
Országos Főigazgatóság	3

A hatósági megkeresések az igazgatóság elektronikus iktatási rendszerén keresztül jutnak el a vezető munkatársakhoz, akik azokat ügyintézőkre szignálják ki, a válaszok elektronikus aláírás után kerülnek kiadmányozásra.

A megkeresések jellemzően a kormányhivataloktól, azon belül is a Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztályoktól érkeznek, az ügy típusától és feladat sürgősségétől függően 8-30 nap határidővel. Az eljárás során az Igazgatóságtermészetvédelmi kezelő szerepkörben nyilatkozik, tájékoztatja a kormányhivatalt a területen előforduló védett természeti értékekről, azok számáról és állapotáról, valamint szükség esetén javaslatot tesz a kiadandó határozatban előírandó természetvédelmi korlátozásokra, védelmi intézkedésekre. A hatóság az elkészült határozatot is megküldi igazgatóságunknak, ebben általában szerepelnek a természetvédelmi kezelői véleményben megfogalmazott előírások is. Egyes esetekben a hatóság területi bejárást, egyeztetést, ellenőrzést is összehív, ezekre az Igazgatóság központilag, hivatalos úton kerül meghívásra. A területi bejárásról a hatóság jegyzőkönyvet készít, amiben rögzíti az igazgatóság véleményét is.

Adatközlés vagy előzetes vélemény kérése ügyében nem hatósági ügyfelek (magánszemélyek, beruházók) is megkeresik az igazgatóságot. Ezekben az esetekben a védett természeti értékek előfordulásáról, területi védelem fennállásáról szoktunk adatot szolgáltatni azzal a kitéttel, hogy az igazgatósággal történt egyeztetés a szükséges hatósági engedélyek beszerzése alól nem mentesít.

9.1.2. Nem saját vagyonkezelésben lévő védett és Natura 2000 erdőterületek

NPI működési területén fekvő erdőterületek ⁴	Terület (ha)	Erdőrészek száma	Erdőtervezési körzetek száma

Fokozottan védett természeti területen lévő erdő (nem Natura 2000 terület)	4,74	6	3
Fokozottan védett természeti területen és egyúttal Natura 2000 területen lévő erdő	12758,16	4096	20
Országos jelentőségű védett természeti területen lévő erdő (nem Natura 2000 terület és nem fokozottan védett)	2656,89	1007	27
Országos jelentőségű védett természeti területen és egyúttal Natura 2000 területen lévő erdő (nem fokozottan védett)	57997,1	18851	26
Országos jelentőségű védett/ fokozottan védett természeti területen kívüli, de Natura 2000 területen lévő erdő	84591,3	25033	33
Összesen	158008,19	48993	

A Natura 2000 területeken az OEA 9434 db olyan erdőrészletet mutat, melyeken közösségi jelentőségű élőhely található. Működési területünkön folyamatosak az erdőtervezések, ezért ez a szám kisebb mértékben változik, de nagyságrendileg ezzel lehet számolni.

Körzeti erdőtervezés:

Tárgyevi, erdőtervezéssel érintett körzetek és erdőrészletek száma:

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság működési területén 2024-ben számos körzetben folytak erdőtervezési munkálatok. Vannak körzetek, melyekben lezárult a tervezési folyamat, más körzetekben viszont ősszel indultak meg a munkák, s ezek így áthúzódnak a 2025-es évre is. Előbbieknek megfelelően különböző mélységű erdőtervezési munkákkal volt érintve 2024-ban a Kelet-Zselic-Igali (745 + 1292), Kisvaszari (817), Somogyvári (64), Szigetvári (1275), Tamási (115) és Vajszlói (1545 db), erdőtervezési körzet, mintegy 5853 erdőrészletet érintve (az egyes körzetek neve után zárójelben az érintett erdőrészletek).

Természetvédelmi érdekek érvényesítésének szempontjai, módjai, formái, céljai, fókuszai, tapasztalatai:

A tervezési területeken jellemzően előforduló, és az erdőgazdálkodással hangsúlyosan érintett fajok védelme részben az erdőtervezés során, részben pedig az erdőgazdálkodás során érvényesíthető. A korlátozások közül azokat, amelyek az erdőtervben rögzíthetők, ott meg is kell jeleníteni. Vagy már az erdőtervezőkkel történő előzetes egyeztetés alapján (legkésőbb a részletszintű egyeztetésen), vagy amennyiben ez nem lehetséges, akkor a természetvédelmi szakkérdés vizsgálata során. Az egyeztetések során ki kell térni azokra a gazdálkodási megoldásokra, elvárásokra is, amelyek az erdőtervben nem, vagy csak korlátozottan

jeleníthetők meg. Ezek érvényesítése egyre inkább a nagy erdőgazdálkodó szervezetekkel történő megállapodások, illetve szemléletformálás révén lehetséges.

Egyes egyedek védelme az állatfajok esetében csak néhány faj esetében alkalmazható, és e fajok esetében is csak részmegoldás. Ezek jellemzően azok a fokozottan védett és erdőben fészkelő madárfajok, melyek védelme céljából Igazgatóságunk a Gemenc Zrt.-vel és a Mecsekerdő Zrt.-vel már megállapodást kötött, illetve ez előkészítés alatt van a Sefag Zrt.-vel is. Ebben az esetben a költőpárok védelme egyrészt a fészkek körül kijelölt, rendszerint gazdálkodási tevékenységgel nem érinthető szűkebb, belső védőzónában és a költés fajra jellemző időszakában alkalmazott, tágabb külső védőzónában valósul meg.

Fontos a fahasználati munkák olyan időbeli ütemezése, hogy azok legkevesbé vezethessenek a védett és/vagy jelölő fajok egyedeinek károsodásához. Ez a gyakorlatban különösen a fokozottan védett madárfajok fészkeinek, továbbá denevérfajok állományainak és védett lágyszárúak állományainak védelmére igaz. Egyéb konkrét szabályozás hiányában ez az erdőtervezés során szabályozandó kérdés. A védett fajok jelentősebb populációinak otthont adó erdőrészekben a fajok fő szaporodási/virágzási/termésérlelési időszakában alkalmazott időbeli gazdálkodási korlátozások jelentenek megoldást.

A fajvédelem leginkább célravezető módja az egyes fajok igényeinek megfelelő élőhely védelme, fenntartása, vagy kialakítása. Mivel az erdőhöz kötődő védett és/vagy Natura 2000 jelölő fajok nagy többsége a természeteshez közelebb álló erdőkhez kötődik, így törekedni kell az őshonos fafaj-összetételű, elegyes, többszintű, többkorú erdők kialakítására, lehetőség szerint örökerdő jellegű fenntartására. Emellett nagy hangsúlyt kell helyezni a különböző méretű és minőségű álló és fekvő holt fa jelenlétének biztosítására, hiszen az erdei életközösségek fajainak harmada közvetve vagy közvetlenül kapcsolódik a holt faanyaghoz, élettevékenységei során valamilyen formában használja azt.

Véghasználat esetén a hagyásfák, hagyásfacsoportok visszahagyása rendkívül fontos. Számos más funkciójuk mellett lényeges szempont az is, hogy a későbbiekben holtfa képződés szigeteivé válhatnak. Ezek mennyisége mindenképp rögzítendő erdőrészlet szinten.

Főbb természetvédelmi eredmények a felkészülés és a tervezési folyamat során, illetve az erdőgazdálkodás szabályozását illetően

Jelentős változás az utóbbi években, hogy a térség egyes állami erdőgazdálkodói (Gemenc Zrt., Mecsekerdő Zrt., Sefag Zrt.) saját tervezői csoporttal készítik elő az erdőtervezést. Ez azt is jelenti, hogy részünkre átadásra kerül egy erdőrészlet szintű gazdálkodói javaslat, így több helyszíni egyeztetés után a természetvédelmi szempontból releváns fahasználatokban előzetes megállapodásra is lehetőség nyílik.

Védett ill. Natura 2000 területeken az erdőben fészkelő fokozottan védett madarak fészkei, ill. a fészekkörnyezet és a költés-fiókanevelés védelmét szolgáló korlátozások minden esetben rögzítésre kerülnek. Az éves egyeztetési feladatok és a változások gyors lekövetése a nagy állami erdőgazdálkodók esetében továbbra is az e tárgyban kötött megállapodások alapján fog történni.

Az időbeli gazdálkodási korlátozások az egyes védett növényfajok előfordulása esetén azok ökológiai jellemzőinek figyelembevételével, általánosságban pedig az erdők korának és természetességi állapotának figyelembevételével kerültek meghatározásra. Ezeket az időszakokat az erdőtervezők rögzítették erdőrészlet szinten.

A nevelővágások során visszahagyandó holtfa mennyisége több tervezési körzetben erdőrészlet szinten meghatározásra került (elsősorban a természetvédelmi hatóság kezdeményezésére). Ez ugyan igen nehezen számszerűsíthető, ellenőrizhető, sok esetben pedig nem is elegendő, mégis a szempont megjelenése az erdőtervben előremutató. Ugyanakkor, például a Gemenc Zrt. vonatkozásában számos növedékfokozó gyérítés esetében az előzetes egyeztetések kerültek elfogadásra és részletszintű előírásra a visszahagyandó holtfa mennyiségének, minőségének meghatározása céljából, ami együtt gondolkodásra és szemléletformálásra ad lehetőséget.

A hagyásfák, hagyásfacsoportok visszahagyásának, sok esetben közös kijelölésének évtizedes hagyománya van, eredményei mára már jól láthatók. Ezek visszahagyását az erdőtervező kollégák többnyire önállóan megtervezték most is, de amennyiben nem, vagy Igazgatóságunk nagyobb mennyiség visszahagyását kérte, az minden fél által elfogadásra és megjelenítésre került, védett területeken sok esetben 10 %, vagy akár azt meghaladó mértékben is.

Az örökerdő gazdálkodás irányába az állami erdőgazdálkodók közül a Mecsekerdő Zrt. már korábban jelentős lépéseket tett, és ez a szándék minden vonatkozó erdőtervezés során megmutatkozik. Az örökerdő jellegű gazdálkodás felé a Gemenc Zrt. ártéri területein is látható egy kedvezőbb irány. Mivel ennek semmiféle szakmai hagyománya eddig nem volt, így eddig különösebb szándék a gazdálkodó részéről sem mutatkozott. Ebben szemléletváltozás tapasztalható, amely egyrészt már üzemmód-váltásokban is tükröződik, másrészt az arra alkalmas erdőkben olyan jellegű előhasználati vagy véghasználati beavatkozások kerültek megtervezésre, amelyek az örökerdőként történő kezelhetőség előkészítését szolgálják. Legtöbb esetben ezek a beavatkozások a természetvédelmi kezelővel történő részletszintű előzetes egyeztetések/kijelölések alapján fognak történni. A közös kijelölések szükségességét továbbra is nagyon fontosnak tartjuk.

Akadályok, nehézségek, jogi környezet

Az erdőfelújítások tekintetében változatlan a véleménykülönbség a körzet legnagyobb erdőgazdálkodói, illetve az illetékes természetvédelmi hatóság és a természetvédelmi kezelő között. Az egyik legjelentősebb problémakör az akácok kérdésköre, hiszen a jogszabályi előírások nem engedik meg, hogy védett természeti területen a nem klasszikus erdő termőhelyen tenyésző akácok véghasználatát követően a célállomány újra akác legyen, viszont ezek helyett őshonos fafajt találni a szélsőséges termőhelyekre nem egyszerű. A másik problémakör az ártéri nemesnyár és nemesfűz állományok átalakítása volt, amelyre eddig a korábban hatályos erdőterv rendeletek alapján fokozatosan került sor. Ezt a kérdéskört a különböző természetvédelmi hatóságok nem ítélték meg koherensen, így míg a Bajai erdőtervezési körzet erdőterve a fokozatos átalakítás mentén továbbra is lehetővé tesz nemesnyár felújítást, addig a Gemenci erdőtervezési körzet erdőterve nem.

A 2024. év előtt az erdőtervek pl. a hagyásfacsoportok kijelölése kapcsán a természetvédelmi kezelővel történő közös kijelölésre vonatkozó előírásokat tartalmazhattak, amelyeket mind Igazgatóságunk, mind a térség nagy erdőgazdálkodói hasznosnak tartottak. A 2024. évben lezáruló erdőtervek már nem tartalmazhatják a közös kijelölésre vonatkozó előírásokat, amiatt, mert a hagyásfacsoportokat gyakorlatilag az erdőterveknek kell nevesítve, lehatárolva tartalmazniuk. Ezt természetvédelmi szempontból egyértelműen visszalépésnek tekintjük, megnehezíti, vagy akár ellehetetleníti a természetvédelmi célok érvényre juttatását.

Tapasztalataink szerint az örökerdő „jellegű” gazdálkodás elkezdésére, kísérleti bevezetésére, összességében a természetvédelmi erdőkezelésre a megtervezhető fahasználati módok sok esetben nem alkalmasak, nem azt a célt szolgálják. A gazdálkodó az örökerdő üzemmódtól eleve sok esetben tartózkodik az ezzel járó adminisztratív teher miatt. Másrészt különösen olyan területen, ahol ennek nem volt szakmai hagyománya és gyakorlata (pl. ártér), az erdőket már a nevelővágások során elő kell (és lehet) készíteni az örökerdőként történő fenntarthatóságra. Az ezt célzó fahasználati mód pedig nem törzskiválasztó gyérítés, nem növedékfokozó gyérítés, hanem – különösen egy potenciális ártéri „ligeterdő” esetében – az elegyességet, növényteret, többkorúságot, ligetes szerkezetet kialakító beavatkozás. Sok esetben ugyan a gazdálkodó és a természetvédelmi kezelő egyetértett a beavatkozások jellegében, de ennek nem felelt meg egyik előhasználati vagy véghasználati megoldás sem, ami számos vitához vezetett.

Az örökerdő jellegű gazdálkodáshoz elengedhetetlenül szükséges természetes felújulási folyamatokat számos erdőtervezési körzetben, illetve ezeken belül kiemelten számos helyszínen csak igen korlátozottan engedi működni a nagyvadállomány.

A tervezési folyamatokban az utóbbi egy-két évben az egyik leggyakrabban felmerülő kérdés a Natura 2000 jelölő élőhelyek kérdése. Amit a természetvédelmi kezelők - továbbá azok a szakemberek, kutatók, akik a fenntartási és kezelési terveket készítették -, jelölő élőhelynek tekintenek, nagyon sok esetben nem elfogadható az erdőtervezők és az erdészeti hatóság számára. A véleményeltérés gyakran nagyobb léptékű és igen markáns, s ennek a kezelése és egy közös álláspont kialakítása sok esetben nem megoldható.

Természetvédelmi kezelői véleményezés, adatszolgáltatás:

Jellemzően milyen formában valósul meg

A kezelői véleményezés legelső formája esetenként - a másutt elmondottak szerint -, már előzetesen megtörténhet pl. az állami erdőgazdálkodók felé, ugyanis ők az erdőtervezések során saját tervezői csoporttal már konkrét, erdőrészlatszintű gazdálkodói javaslatot készítenek elő. Ezek átbeszélése és egyeztetése igazgatóságunk illetékes kollégáival a véleményezés és adatszolgáltatás egyik formájának is tekinthető.

A tipikus természetvédelmi kezelői véleményezés és adatszolgáltatások során igazgatóságunkat direktben keresik meg a működési területünkön illetékes természetvédelmi hatóságok, illetve az illetékes erdészeti hatóságok. Öt természetvédelmi hatóságtól, illetve 4 erdészeti hatóságtól érkehetnek megkeresések erdőgazdálkodási tevékenységekkel kapcsolatban, természetvédelmi kezelői vélemény + adatszolgáltatás ügykörben.

Jellemző témák

A tervezési eljárások során Igazgatóságunk egyrészt biotikai adatokat ad át az erdőtervezők és a természetvédelmi hatóságok számára, továbbá az erdőtervezés során felmerülő erdészeti szakmai kérdésekhez fűz véleményt. Adatszolgáltatás során átadásra kerülnek különösen az erdőgazdálkodás kapcsán releváns védelem alatt álló növényfajok előfordulásai, jellemző jelölő növény- és állatfajok előfordulásai, ill. a fokozottan védett madárfajok fészkeinek koordinátái. Natura 2000 területek esetében átadásra kerülnek továbbá az elkészült élőhelytérképek, melyeket a tervező szakemberek figyelembe vettek a jelölő élőhelyek meghatározása során. Erdészeti szakmai vonalon erdőtervezéskor leggyakrabban a vágáskorok, célállománytípusok, hagyásfa-csoportok, továbbá a fahasználati tevékenységek időkorlátainak meghatározásai a jellemző témák. Egyéb eljárásokban a különböző erdőterv módosítások, illetve pl. erdővédelmi kerítések építése és bontása a legjellemzőbb ügytípus.

Általános adatszolgáltatás, kezelői nyilatkozat (vélemény) adások száma

Erdőtervezési eljárások során tervezésenként jellemzően két nyilatkozat került kiadásra, egy az NFK, és egy az illetékes természetvédelmi hatóság felé. Ez 2024-ben egy új utasításnak megfelelően annyiban változott, hogy az NFK helyett az Agrárminisztérium NPTF-a feléadtunk természetvédelmi kezelői javaslatokat.

Az általános adatszolgáltatások és kezelői nyilatkozatok megadásával számos alkalommal szolgáltatunk adatokat és adtunk természetvédelmi kezelői véleményt elsősorban a természetvédelmi és erdészeti hatóságok megkereséseinek megfelelően. Többek között, pl. ha fokozottan védett fajok fészke megszűnt, avagy új fészkek kerültek elő; ismertté vált védett növényfaj jelentős állománya; erdőterv módosítás kapcsán kértek nyilatkozatot, stb. 2024-ben mindösszesen 116 kezelői nyilatkozat (vélemény) került kiadásra, a következők szerint:

- Gemenc Zrt: 44 db.
- Gyulaj Zrt: 12 db.
- Mecsekerdő Zrt: 20 db.
- Sefag Zrt: 21 db.
- Magántulajdonosok: 13 db.
- Egyéb: 6 db.

Eredmények, sikerek

Igazgatóságunk a tervezési folyamatokba mind az adatszolgáltatás, mind a véleményezés tekintetében bevonásra került, álláspontunkat a tervezés során legtöbb esetben figyelembe vették.

Nehézségek, akadályok

A kezelői vélemények és adatszolgáltatások kiadása kapcsán az egyik legnagyobb nehézségnek a rendelkezésünkre álló rövid határidőket gondoljuk. Az adott erdészeti, illetve természetvédelmi hatóságoknál rendre heteket, esetenként hónapot/hónapokat állnak az iratok, megkeresések, aztán ezek igazgatóságunkra jellemzően 8-10 napos határidővel érkeznek. Sőt, az egyik természetvédelmi hatóság korábban rendszeresen 5 napos határidőket tűzött számunkra, s ezt csak hivatalos megkeresés alapján volt hajlandó 8-10 napra módosítani. Mivel az erdészeti ügyek gyakran terepi bejárást és ellenőrzést igényelnek, ilyen rövid határidőkkel szakmailag helytálló véleményt adni esetenként nem lehetséges.

A Natura 2000 és védett természeti területeken kívüli erdőterületek ügyei

A legjellemzőbb probléma, hogy ezeken a területeken a védett ill. fokozottan védett fajok egyedeinek ismert előfordulása esetén is csak az előfordulásra vonatkozó adatok kerülnek az erdőtervbe, de azok megóvására irányuló előírások, korlátozások nem. Így például a fokozottan védett madarak fészekkörnyezetének és költésének védelmét szolgáló fahasználati korlátozások csak a természetvédelmi hatóság által elrendelt gazdálkodási korlátozás formájában érvényesíthetők, amely határozatok - főként magángazdálkodók esetében - nem mindig jutnak el az erdészeti szakirányítókhoz, akik alapvetően az erdőtervből dolgoznak. Ez a probléma már vezetett működési területünkön fokozottan védett madarak fészekkörnyezetének sérüléséhez, megsemmisüléséhez.

9.1.3. Jelentési feladatok a Minisztérium számára: természetvédelmi szakmai főosztályok, Költségvetési, HEO stb. bontásban

Agrárminisztérium	137
Természetvédelemért felelős Helyettes Államtitkárság	Adatszolgáltatás 5
	Tájékoztatás 3
	Állásfoglalás 1
	Észrevétel/javaslat 3
	Vélemény 7
Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztály	Adatszolgáltatás 21
	Tájékoztatás 5
	Véleményezés 4
	Állásfoglalás 2
	Nyilatkozat 2
	Észrevétel/javaslat 7

	Vagyonkezelői hozzájárulás -
Természetmegőrzési Főosztály	Adatszolgáltatás 5 Véleményezés 7 Tájékoztatás 2 Állásfoglalás 2 Észrevétel/javaslat 4
Személyügyi és Igazgatási Főosztály	Adatszolgáltatás 3 Tájékoztatás - Nyilatkozat - Véleményezése 1
Földvagyongazdálkodási Főosztály	Szakmai állásfoglalás 9 Vélemény - Észrevétel/javaslat - Nyilatkozat 1 Tájékoztatás -
Költségvetési Főosztály	Adatszolgáltatás 18 Tájékoztatás 1
Ellenőrzési Főosztály	Adatszolgáltatás 4 Tájékoztatás - Észrevétel/javaslat -

9.1.4. Ügyfelekkel történő levelezés, egyeztetés

Földtulajdonosi közösségek	-
Ügyvédi irodák /elővásárlás/	59
Kaszálási bejelentések	393
Szerződő felek	360
BV ellátási szerződés	10
Megbízási szerződés	33
Kutatási szerződés	35
Adásvételi szerződés	85
Vállalkozási szerződés	100
Bérelti szerződés	19
Egyéb szerződés	78
Pályázatok	471

Idegenforgalom	81
vízitúra kezelői hozzájárulás	62
sátorozás engedélyezése	4
Abaligeti barlang egészségturisztikai látogatáshoz kezelői hozzájárulás	15

Az Igazgatóság összes iktatott iratforgalom 2024. évben : 11.903

9.2. Szabálysértés

A védett területekkel kapcsolatos kötelezések, korlátozások megsértése miatt a természetvédelmi őrszolgálat jogosult helyszíni intézkedésre.

Helyszíni bírság kiszabására 2024. évben 4 esetben került sor, mindegyik esetben védett természeti területen engedély nélküli közlekedés

A természetvédelmi szabálysértési tényállásokba ütköző magatartások tekintetében a közigazgatási hatásköri elsőbbség - Szabs.tv.2.§ (4) – eredményeként lecsökken a természetvédelmi őrszolgálat részéről lefolytatott szabálysértési eljárások száma ezzel párhuzamosan növekedett a közigazgatási eljárásban elbírált esetek száma.

9.3 Természetvédelmi bírság

A védett területekkel kapcsolatos korlátozások megsértése, kötelezések mulasztása miatt lefolytatott közigazgatási hatósági (a természetvédelmi, erdő-illetve halvédelmi) eljárás eredményéről az eljáró hatóság részéről az Igazgatóság, mint az eljárásban érintett vagyon - és /vagy természetvédelmi kezelő , számára megküldött határozatból/ végzésből értesül.

Ezen eljárások során 4.895.00 Ft bírság került kiszabásra.

Jelentős ügytípusok:

- védett/ Natura 2000 területen engedély nélkül vagy attól eltérő beavatkozás
- védett területen engedély nélküli horgászat
- védett területen engedély nélkül végzett fahasználat

9.4. Büntető ügyek

Védett állat sérülése, pusztulása miatt:

- A rendőrség 2024 évben megszüntette a 2023 . évben talált egy vörösróka, egy rétisas és egy egerészölyv tetem kapcsán Btk. 242. § (1) szerint fokozottan védett élő

szervezet egyedére elkövetett természetkárosítás büntettének gyanúja miatt ismeretlen tetessel szemben indult eljárást azzal, hogy a rendelkezésre álló adatok, illetve bizonyítási eszközök alapján nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése

- 2024. évvégén Gyulaj 67/B erdőrészelteben fellelt , legyengült állapotú mérgezés gyanús fokozottan védett rétisas a Sóstói vadvédelmi Központba szállítást követő napon elpusztult. A tetem toxikológiai vizsgálata folyamatban van.

Tulajdon elleni bűncselekmény miatt

- az Igazgatóság sérelmére elkövetett lopás (fakivágás, eltulajdonítás) miatti büntetőeljárás a kár megtérítésével zárult

9.5. Polgári perek

Polgári peres eljárás nem érintette 2024. évben az Igazgatóságot. Fizetési meghagyás kibocsátását három esetben eredménnyel kezdeményezte az Igazgatóság a MOKK elektronikus rendszerben.

10. Természetvédelmi Őrszolgálat

10.1. Alapadatok

10.1.1. Személyi feltételek

2024-ben a tájegységek számában, területében nem történt változást. A 4 tájegység 4-10 örkerületre van felosztva. A természetvédelmi örök száma két fővel csökkent 2023-ban. Egy fő a Dunai, egy fő a Drávai tájegységből létszámleépítés miatt hagyta el a természetvédelmi őrszolgálatot. A természetvédelmi őrszolgálat felépítése a Szolgálati Szabályzatban előírt hierarchiát követi: 1 fő őrszolgálat-vezető, 1 fő őrszolgálat-vezető helyettes, 3 fő tájegységvezető, 7 fő területfelügyelő és 16 fő örkerület-vezető. A létszám létszámleépítés miatt 2022-ben 32-ről 30, 2023-ban 30-ról 28 főre csökkent.

Tájegységek 2024-ben:

Tájegység	Tájegység területe /ha/	Védett területek	Natura 2000- es területek	Örkerületek száma/ Őrszolgálat létszáma
Dunai	160.450	Duna-Dráva Nemzeti Park – Gemenc. Béda -Karapancsa, Dávodi Földvári-tó TT, Dunaszekcsői löszfal TT, Mohácsi Történelmi Emlékhely TT	7 db 5221 ha	9 örkerület/ 1 fő őrszolgálatvezető- helyettes 4 fő területfelügyelő 2 fő örkerület-vezető
Drávai	311.451	Duna-Dráva Nemzeti Park - Dráva, Baláta-tó TT Szentegáti-erdő TT Rinyaszentkirályi-erdő TT, Csokonyavisontai fáslegelő TT, Babócsai Basakert TT	14 db 29.818 ha	8 örkerület/ 1 fő tájegységvezető 2 fő területfelügyelő 4 fő örkerület-vezető
Somogy- Tolnai	598.921	Boronka-melléki TK, Zselici TK, Csombárdi-rét TT Dél-Mezőföld TK, Szakadati- legelő TT, Pacsmagi-tavak TT, Bölcskei nőtízmos-kaszáló TT, Kapszeg-tó TT Dunaszentgyörgyi láperdő TT	22 db 56.142 ha	10 örkerület/ 1 fő tájegységvezető 1 fő területfelügyelő 7 fő örkerület-vezető
Mecsek	250 282	Kelet-Mecsek TK, Nyugat- Mecsek TK, Nagymező- Aranyhegy TT, Villányi Templomhegy TT, Szársomlyó TT, Fekete-hegy TT,	10 db, 24 658 ha	4 örkerület/ 1 fő tájegységvezető 3 fő örkerület-vezető

A Természetvédelmi Őrszolgálat tagjainak iskolai végzettsége

	Középfokú végzettségű	Felsőfokú végzettségű	Összesen
Létszám	2	26	28

	Átlagosan	Minimum	Maximum
Az egy főre eső illetékességi terület (ha)	46.552	3 000	70 000
Az egy főre eső védett természeti terület (ha)	3 570	2 000	5 500

Az őrszolgálat szükséges létszámát a feladat mennyisége szabja meg. A természetvédelmi őrszolgálat jelenlegi létszámából hiányzik minimum négy fő, négy örkerületben nincs természetvédelmi őr, a tájegység másik területéről kell megoldani a feladatellátást. Főleg tavasztól ősziig terjedő időszakban a természetvédelmi kezelés mellett jelentős mennyiségű munkát jelent a vagyonkezelési, valamint egyes örkerületekben a turisztikai feladatok ellátása. Egy tájegységen belül átcsoportosítással részben megoldható a helyettesítés a szabadságolások alatt, vagy az ügyeletek ellátása, de az üres örkerületek felügyelete jelenleg nagyon nehezen oldható meg. Külön feladat a Hulladékradaron bejelentett illegális hulladéklerakók felszámolása, a hulladék elszállítása a kijelölt hulladékudvarokra, valamint a sérült, védett fajok begyűjtése, ellátása.

10.1.2. Technikai felszereltség, őrszolgálati irodák

A korábbi, őrszolgálati KEHOP fejlesztésnek köszönhetően az őrszolgálat eszköz és gépjármű ellátottsága jó, 2024-ben nem volt olyan feladat, amit eszközhiány miatt nem tudtunk volna elvégezni. 7 darab pick up (Ford Ranger és Toyota Hilux), valamint 10 db terepjáró (Suzuki Jimny, és Vitara) az őrszolgálat gépkocsi állománya. További 5 főnél még régi autók vannak szolgálatban, ezeknek a gépkocsik az átlagéletkora több, mint 16 év. A régi autók futásteljesítménye jellemzően meghaladja a 250.000 Km-t. További 6 fő még magántulajdonban lévő gépkocsit használ munkájának elvégzéséhez. A gépjármű állomány további fejlesztését tervezzük a KEHOP pályázat az őrszolgálatra vonatkozó mobilitás fejezetében. 3 db terepmotor segíti még az őrszolgálat terepi közlekedését.

Vízijármű ellátottságunk jó, 5 db hajó, valamint faladikok, gumicsónakok és kenuk segítik a munkát.

Szintén a korábbi eszközfejlesztés keretében az őrszolgálat tagjai el vannak látva laptopokkal, az irodákban asztali számítógépekkel, valamint egyéb monitoring eszközökkel, távcsövek,

spektívek, vadkamerák, hőkamera, halradar, drónok segítik a munkánkat. A régebbi eszközök lecserélését is tervezzük a közeljövőben.

Őrszolgálati irodával valamennyi tájegységben rendelkezünk. Mecsekben Pécsen a központi épületben, és Nagyharsányban, a Dráva mentén Szaporcán, és Drávaszentesen, a Dunánál Kölkeden, a Somogy-Tolnai tájegységben Homokpusztán és Nagydorogon tudnak irodai körülmények között dolgozni az őrök. Összességében elmondható, hogy az elmúlt évek őrszolgálati fejlesztése biztosítja a zavartalan munkavégzést, illetve a következő pályázati lehetőségekkel további fejlesztést tervezünk Szennán (Zselici Tájvédelmi Körzet).

2024-ban egyenruházat, valamint lábbeli (bakancs, cipők, gumicsizma) beszerzése a teljes őrszolgálat tekintetében nem volt. Teljes egyenruházati beszerzés két évre tervezve, 2023-ban volt

10.1.3. Polgári természetőrök

2024-ben polgári természetőr nem vizsgázott. A regisztrált polgári természetőrök igazolványának meghosszabbítását csak az aktív tagoknál végeztük el. Jelenleg 30 fő, aki aktív, akik rendszeresen részt vesznek a programokon. Mind vizsgázott, igazolvánnyal és jelvénnnyel rendelkezik. Az igazolvány és a jelvénnnyel együtt max. 3 évre szól.

Somogy vármegyében 5, Baranya vármegyében 1, Tolna vármegyében 21, Bács-Kiskun vármegyében 3 fő vesz részt programjainkon, segítik a természetvédelmi őrök munkáját.

Általában elmondható, hogy az aktív polgári természetőrök két csoportra oszthatók.

- Aki valamelyik természetvédelmi őr barátjaként, ismerőseként jelentkezik, esetleg hozza magával saját ismerőseit. Már a korábbi ismeretség alapján egyébként is eljön segíteni, de mivel van ez a lehetőség, levizsgázik és polgári természetőr lesz. Aktívak, segítőkészek, lehet rájuk számítani. Ilyen működik Somogyban, Dráva mellett.

- Önállóan működő csoportok: Általában valamilyen természetvédelmi egyesület tagjai, akik egyben polgári természetőrök is szeretnének lenni. Sokszor egy vezető irányításával szerveződik a csoport, illetve végzik a munkájukat. Nagyon sokszor nem is egy védett terület közelsége /lehet, hogy nincs is ilyen/ motiválja őket, hanem a saját településükért tenni akarás. Lelkesek, szervezettek, aktívak, és fontos, hogy önállóak. Csak ritkán fordulnak a nemzeti parkhoz igazgatósághoz segítségért. A tapasztalat azt mutatja, hogy egy lelkes, aktív helyi csoportvezetőnek a csoport működése szempontjából jelentős szerepe van. Ilyen a dunaföldvári, és a szedresi csoport. 2024-ban is segítséget nyújtottak a Mohácsi Nemzeti Emlékhelyre vezető lovas zárandoklat megszervezésében, valamint szemétgyűjtési programokban.

10.2. Feladatellátás

10.2.1. Hatósági feladatellátás

Általánosan elmondható, hogy valamennyi tájegységben fokozott figyelmet szentelünk a védett természeti értékek őrzésére, gazdálkodói tevékenység, fokozottan védett madárfajok fészek-védőzónáinak, a túrázók, halászati-horgászati cselekmény, régészeti lelőhelyek ellenőrzésére. A rendészeti feladatellátásra szánt idő az egyéb feladatok mellett csökkent, és az intézkedések száma is csökkenést mutat. Tájegységenként eltérő a hatósági munkavégzés, ahol kevesebb saját vagyon van, ott több, ahol jelentősebb a vagyon, ott kevesebb.

10.2.2. Együttműködés más hatóságokkal

2024-ben, a tájegységi havi jelentések alapján 29 alkalommal volt közös szolgálat társhatóságokkal. A korábbi évekhez képest lényegesen kevesebb volt a rendőrséggel közös ellenőrzések száma, az együttműködés elsősorban a kormányhivatalok szakmai osztályaival közös terepbejárásokra, előzetes terepi egyeztetésekre, illetve a határozatok visszaellenőrzésére koncentrált. 2024-ben is segítettük a határrendészeti feladatot ellátó szervek munkáját a déli országhatárral érintkező nemzeti parki területeken jelentkező illegális migrációval kapcsolatban.

2024-ben az éves kötelező lögyakorlatot a Mecsekerdő Zrt. löterén hajtottuk végre.

Megkeresésre a Kormányhivatalok KÖTEFo-k határozataik területi szintű előkészítésében, valamint azok visszaellenőrzésére vettünk részt.

Együttműködésünk kiterjed a Kormányhivatalok erdészeti, régészeti, vadászati és halászati szakterületeire, melynek során határozataik területi szintű előkészítésében segítettünk, illetve halászati, vadászati ellenőrzésekben közreműködtünk. Közös területi ellenőrzéseket végeztünk a pécsi Janus Pannonius Múzeum, és a szekszárdi Wossinszky Mór Múzeum régészeivel.

A Vidékfejlesztési Program agrár-környezetgazdálkodási intézkedésének, valamint a Natura 2000 gyepterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések intézkedésének végrehajtásában, továbbá a Kölcsönös Megfeleltetés rendszerének alkalmazásából származó hazai kötelezettségek érvényesítésében való közreműködésről szóló DSZ/11-2024. számú megállapodás keretén belül Igazgatóságunk munkatársai 52 esetben vettek részt szakértőként, általános és eseti helyszíni ellenőrzésen. AKG-s ellenőrzés 1 db volt.

10.2.3. Nem hatósági feladatok ellátása

Természetvédelmi Őrszolgálat a hatósági őrzési, ellenőrzési tevékenységek mellett valamennyi, a tájegységeket érintő egyéb feladatban is részt vesz.

Oktatás, idegenforgalom: 2024-ben a természetvédelmi örök szakvezetésekkel, illetve szakmai előadásokkal segítették az igazgatóság oktatási központjainak működését, valamint közreműködtek szakmai anyagok összeállításában, turisztikai létesítmények és a meglévő tanösvények karbantartásában, felújításában, ökoturisztikai rendezvények lebonyolításában.

Vagyonkezelési feladatok: Az igazgatóság saját vagyonkezelésű területeinek kezelését, illetve az ott folyó munkák irányítását, felügyeletét a tájegységvezető irányítása mellett a természetvédelmi örök végzik. Szervezik és ellenőrzik a öt nagy és a kettő ideiglenes állattartó telepen folyó munkákat, valamint irányítják és ellenőrzik az erdészeti, rét-legelőgazdálkodási és halastavi feladatokat.

Természetvédelmi kezelés: Folyamatos az élővilág-védelmi, élőhely-rekonstrukciós pályázatokból eredő tevékenységekben a Természetvédelmi Őrszolgálat közreműködése.

Monitoring: Természetvédelmi Őrszolgálat minden évben folyamatosan végzi a védett és fokozottan védett fajok állományfelmérését, kiemelt figyelemmel a réti sas, fekete gólya, kerecsensólyom, hód állományra.

Pályázatok koordinálása: az Őrszolgálat egyik fontos feladata a tájegységeket érintő pályázatok területi szintű szervezése, koordinálása.

11. Költségvetés és vagyon

11.1. Kiadások

Az Igazgatóság 2024. évi kiadásai összességében 2 839 millió Ft-ot tettek ki, amelynek 8,9%-át Igazgatóságunk pályázataihoz kapcsolódó kiadások, 30%-át pedig a Mohács 500 projekthez kapcsolódó kiadások képezik. Az elmúlt években a pályázatokhoz kapcsolódó kiadási arány csökkenő tendenciát mutat, ugyanis a várt KEHOP Plusz fejlesztési célú pályázatok felhívása csak 2024.év második felében jelent meg, a projektek megvalósítása legkorábban 2025.évben kezdődhet meg. Folyamatban lévő LIFE projektjeink csak kis mértékben haladtak előrébb. A működési kiadások a kötelezően ellátandó alapfeladatok elvégzéséhez minimálisan szükséges működési-, fenntartási- kezelési feladatok kiadásaira lettek fordítva.

Kiadások		Eredeti előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)
Működési kiadások	Személyi juttatás	1 250 286	831 919
	Járadék	163 428	118 605
	Dologi	473 881	1 055 497
	Egyéb működési célú kiadások	0	69 755
Felhalmozási kiadások	Beruházások	382 982	698 110
	Felújítás	0	49 001
	Egyéb felhalmozási kiadás	0	16 414
Kiadások összesen		2 270 577	2 839 301

A 2024. évi átlagos statisztikai létszám 116 fő volt. 2022-2023 években összesen 17 álláshely került elvonásra, mely a hatékony és zavartalan működést nagymértékben befolyásolta és hatással van napjainkra is. Ez az álláshely elvonás olyan mértékű, ami egy több megyés illetékességi területtel rendelkező vagyongazdálkodási feladatokat ellátó szervezetnél a feladat ellátás hatékonyságát, az alapvető működést kedvezőtlenül befolyásolja. Igazgatóságunk a korábbi évekhez hasonlóan továbbra is nagymértékben támaszkodik a közfoglalkoztatási programra, ugyanis a vagyongazdálkodási feladatok ellátása, (erdészeti, területkezelési, állattartási) ökoturisztikai létesítmények működtetése a létszámkeret-, illetve anyagi erőforrások hatékony felhasználása miatt elképzelhetetlen volna a közfoglalkoztatottak munkavégzése nélkül. Ugyanakkor ezzel sem kompenzálható a korábbi évek álláshelyelvonása.

A személyi juttatások és munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó kiadásai tekintetében az eredeti előirányzat átlagosan 12,5 %-kal növekedett a fejezeti előirányzat átrendezéseknek köszönhetően. Ezzel az években keresztül tartóan fennálló személyi juttatásokat és a munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó kiadásait érintő hiány minimális szintre csökkent. A hiány mérséklődésében az is közrejátszik, hogy a cafeteria juttatás összege évek óta minimalizálva van.

Korábbi évek gyakorlatát követve a fent említett kiemelt előirányzatok hatékonyabb kihasználhatósága érdekében a pályázati források bevonását igyekszünk e téren továbbra is tartani, amennyire a projektek költségterve erre lehetőséget adott. 2024.évben egy Interreg, és három LIFE pályázatunkra támaszkodhattunk.

Az 1 055 millió forintot összegű dologi kiadások közt 35%-os részaránnyal a pályázati forrásokból megvalósított feladatok kiadásai szerepelnek, a pályázati összegektől megszárt teljesítési adat 685 millió Ft-ot tesz ki.

A dologi kiadások pályázati finanszírozástól megszárt teljesítési összegének legnagyobb részét továbbra is az erdőgazdálkodási tevékenység, a bemutatóhelyek, látogatóközpontok működtetése, őrszolgálat működtetése, állattartás, gyepek szántók művelési költségei tették ki.

Az Igazgatóság gazdálkodásában sajátos területet jelent az erdőgazdálkodás/erdészet, amely évek óta a költségvetésben meghatározott intézményi bevételi szinttel járul hozzá működési bevételeinkhez, mely együtt jár egy magas költségvonzatú, hosszútávon jelentkező újratervezési és ápolási kötelezettséggel.

Igazgatóságunk folyamatosan ellenőrzi a saját vagyonkezelésben lévő területeit, s ahol rendezetlen erdőgazdálkodói jogviszonyt talál, ott igyekszik azt rendezni. A 2023-as évi 9170 ha saját vagyonkezelésben lévő erdőterülethez képest 2024-ben újabb 216,65 ha-al növeltük a kezelésünkben lévő erdőállomány kiterjedését. Ezt részben az adattári adatok pontosításával és erdőgazdálkodónak történő bejelentkezéssel, részben földmérési munkákkal és művelési ágak rendezésével érték el. A 2024.12.31-i állapot szerint Igazgatóságunk 9386,65 ha erdőterületen bejegyzett erdőgazdálkodó. 2024.évben az erdőgazdálkodás és erdőkezelés körében erdőfelújítást, részleges talajelőkészítést, pótlásokat, befejezett ápolásokat, befejezett erdősisítés ápolást végeztünk. E tevékenységek 2024.évben a dologi előirányzatunk pályázati összegektől megszárt részének 28 %-át tették ki.

A 2024. évre saját költségvetésből finanszírozott összes erdészeti kiadásnak br 160 m Ft-ot terveztünk. Sajnos, a 2024-es év számos előre nem várt és nem tervezhető eseménnyel járt, ezek aztán jelentősen átalakították a tervezett kiadásokat, növelték a kiadásainkat. Az egyik legkomolyabb problémát az évtizedek óta nem tapasztalt nyári tartós kánikulai hőség és aszály okozta. Mintegy 50 ezer példányos nagyságrendben pusztultak csemeték az erdőfelújításokban, melyek pótlásáról – a kötelezések miatt –, gondoskodnunk kellett. Így, 2024-ben - a pályázati forrásokból is finanszírozott egyéb erdőtelepítésekkel és élőhelyrekonstrukciós tevékenységekkel együtt -, mindösszesen 279 590 db. csemetét szerzett be és ültetett el igazgatóságunk, annyit, mint még soha egyetlen évben sem. Erdőgazdálkodási és erdőkezelési tevékenységünket alapvetően meghatározza a vagyonkezelésében lévő erdővagyon minősége, állapota. Nem ritka, hogy nem a termőhelynek megfelelő állományok találhatók adott területeken, továbbá viszonylag magas a tájidegen, nem őshonos fafajú erdők aránya is. A nem termőhelynek megfelelő fafajú állományok, továbbá a rossz erdőszerkezet (pl. egy fafajú és egykorú állományok) számos, gyakran egészségügyi problémát keletkeztetnek, s nagyon sokszor ezek adják az éves erdőkezelési feladatok döntő többségét. Így volt ez 2024-ben is, gyakorlatilag elhalt és összedőlő állományokat kellett véghasználnunk, majd ezek helyén hazai, őshonos fafajokból álló erdőfelújításokat hozunk létre. Sajnos, minden felújításunkat erdővédelmi kerítésekkel kell védenünk, ez is igen jelentős költséget jelent. 2024-ben a kerítések építésével, átépítésével, javításával és bontásával kapcsolatos kiadásokra br 26 m Ft-ot költöttünk igazgatósági szinten. A kiadásokat tekintve az ápolási feladatok adják a legjelentősebb csoportot, ugyanis igazgatósági szinten – 9 önálló erdőkezelési egységben -, halmozottan, évente 400 ha körüli területen végzünk klasszikus ápolási feladatokat.

Az erdőgazdálkodás kiadásai évről évre növekednek, mely egyrészt a növekvő terület méretekből, másrészt a magas infláció okozta áremelkedésekből fakad.

A kiadási oldal tekintetében alapvetően a legfontosabb kiindulási alap az, hogy hány hektár kötelezettség alá vont erdőfelújítás van az adott évben az általunk vagyonkezelt erdőterületeken. Ez ismert szám, azonban az, hogy adott erdőrészletet adott évben egyszer, vagy akár háromszor kell ápolni, előre megjósolhatatlan. Könnyen belátható, hogy egy csapadékos tenyészidőszakban akár háromszori ápolás is szükséges lehet, míg egy aszályos időszakban, esetenként egy ápolás is elegendő. Ugyanakkor, egy tartós aszályos időszak komoly csemete és újulat pusztulással jár, s ilyenkor jelentősen emelkednek a csemetékre vonatkozó beszerzési, ültetési és pótlási kiadások. És természetesen azt is figyelembe kell venni, hogy a vállalkozói kör vállalási árainak alakulására szintén nincs befolyásunk; jellemző módon adott térségek

vállalkozói figyelve a várható megrendelőkre, erdőgazdálkodókra, állami szereplőkre, gyakorlatilag hasonló ütemben alakítják a díjaikat. Mindezek az egy-egy adott költségvetési évre vonatkozó tervezést nagyban nehezíti.

A 2024.12.31-i állapot szerint igazgatóságunk vagyonkezelésében mintegy 6260 ha legelő és rét művelési ágú terület van. Ez szerepel a földnyilvántartásban, a tulajdoni lapokon, művelési ágakként feltüntetve. A valóság azonban az, hogy a természetbeni állapot és a földnyilvántartási állapot sok esetben nem egyezik, egyrészt sok évtizedes elmaradások halmozódtak fel, másrészt a természetben lejátszódó természetes folyamatok miatt (pl, legelők és rétek beerdősülnek, cserjésednek, megszűnnek, avagy erdőállományként nyilvántartott területen nyílt gyepek alakultak ki). Igazgatóságunk a költségvetési lehetőségeit figyelembe véve és felhasználva folyamatosan igyekszik rendezni a természetbeni és földnyilvántartási adatok összhangját, azonban nagyon sok esetben ez csak tényleges földmérési munkákkal munkákkal és művelési ágak rendezésével valósítható meg, tehát, költségigényes. A 2024-es évben 3,195 m Ft-ot költöttünk közvetlenül ilyen földhivatali feladatokra, de sok esetben a művelési ágak rendezését és helyesbítését a szükséges hatósági eljárásokkal költség nélkül is sikerült rendezni.

A legelő és rét művelési ágú területek hasznosítása, kezelése 3 irányú:

- igazgatóságunk maga hasznosítja, kezeli, legelteti és/vagy kaszálja a területet
- haszonbérbe adással történik a hasznosítás
- a legelő és rét nem igényel tényleges hasznosítást, kezelést

Erdészeti feladatok kiadásaihoz hozzájárult WWF Magyarország Alapítvány által az „MNB 2021. évi maradék karbon kibocsátásának ellentételezése érdekében őshonos gyepek-erdő mozaikos élőhely rekonstrukció megvalósítása” feladatra, valamint az „élőhely rekonstrukció a DDNPI vagyonkezelésében álló területeken Dunaföldvár 0444/62b, 0444/54, 0444/87c, 0444/79, 0444/66 és Cece 0347/2 helyrajzi számú ingatlanokon” feladatra adott támogatása.

Az Igazgatóság vagyonkezelésében és saját hasznosításban lévő gyepek- és szántó területein a művelési, kezelési munkák kiadásai (7,0%), illetve az állattartás kiadásai (9,7%) szintén magas részarányt képviselnek.

2024-ben a közfoglalkoztatási program egész évben lehetőséget biztosított állatgondozók foglalkoztatására; mellyel biztosított volt az állattartó telepek hatékony és zavartalan üzemeltetése, emellett lehetőségünk nyílt egyes dologi költségeink (üzemanyag, segédanyag) elszámolására.

Bemutatóhelyek, látogatóközpontok működtetése 2024. évben a dologi kiadások 17,2 %-át tette ki.

2024.évben is megfigyelhető a kiadások emelkedése, az infláció mértékét követő áremelkedés e területet sem kerüli el, partnereink, vállalkozóink emelés nélkül nem tudják megfelelő színvonalon biztosítani számunkra a kért szolgáltatásokat.

A rezsiköltségek - beleértve a villamosenergia, gáz és egyéb közüzemi díjakon felül valamennyi a bemutatóhely működtetéséhez szükséges igénybe vett szolgáltatást- drasztikus emelkedésének hatása erőteljesen érezhető e területen is.

Az irányító szervtől dologi kiadásokat tekintve 11 740 000 Ft összegű támogatásban részesültünk "Természetvédelmi feladatok" fejezeti kezelésű előirányzat keretéből természetvédelmi állapot-felmérési feladatok ellátására. A feladat megvalósítása a szűkös forrásból nem oldható meg, így a felmerülő dologi kiadások fedezetéül saját intézményi működési bevételből további 16 613 792 Ft-tal kiegészítettünk. A dologi kiadások között kutatási szerződések vállalkozói díjai, kutatásban résztvevő önkéntes munkavállaló üzemanyag költsége került elszámolásra.

Az élőhelyek fenntartásával, rehabilitációjával kapcsolatos feladatok a 2024. évben is jelentős részarányt képviseltek az Igazgatóság működésében, melynek keretében a tájidegen fajok visszaszorítására, cserjeirtásra, a területek folyamatos kaszálására, szárazúzasos kezelésére, vizes élőhely rehabilitációs tevékenységre került sor.

A karbantartási kiadásaink az előző évhez képest 37%-kal nőttek. A 2024.évi karbantartási kiadások között az épületekhez, építményekhez kapcsolódó kiadások részaránya 45,8%, míg a gépjárművekhez, mezőgazdasági gépekhez, munkagépekhez, vízijárművekhez kapcsolódó kiadások 54,2%-s részarányt képviseltek. A gépjárművek, mezőgazdasági gépek elavultak, felújításuk időszerű lenne, illetve számos olyan jármű van az igazgatóság tulajdonában, melyek értékesítése időszerű lenne, lecserélve újabb kevésbé költségigényes garanciával rendelkező járművekre. A KEHOP Plusz projektekre e téren nagyon számítunk az elkövetkezendő években.

Az üzemeltetési anyag és üzemanyag beszerzésünk a területkezeléshez használt ki-és nagygépek, járművek, mezőgazdasági gépek, vízijárművek tekintetében jelentős mintegy 55 millió Ft-ot tesz ki éves szinten. 2023.-hoz képest majdnem 5% csökkenés figyelhető meg. A csökkenés ellenére továbbra is kijelenthető, hogy a csökkentésre irányuló intézkedések a magas infláció és kedvezőtlen gazdálkodási körülmények mellett sem képesek drasztikus kiadáscsökkenést generálni.

Az összkiadás 2,4%-át kitevő egyéb működési célú kiadások illetve az egyéb felhalmozási kiadások között a nemzetközi tagdíjaink, illetőleg Interreg és KEHOP projektjeink uniós hozzájárulásának megelőlegezése miatti visszafizetési kötelezettség teljesítése, valamint a mohácsi csata 500 éves évfordulójáról történő méltó megemlékezéshez és az ahhoz kapcsolódó fejlesztések előkészítése 1159/2023.(IV.27.) Korm. határozattal rendelkezésünkre bocsátott támogatás 2024.12.31. napjáig fel nem használt összegének KMA-ba történő befizetése jelentette.

Az összes kiadás közel 24,6%-át tették ki a beruházási kiadások 698 110 eFt összegben. Ez mintegy 82%-ban a pályázati forrásokból, vagy a pályázati forrásokat mintegy önerőként kiegészítő „Természetvédelmi feladatok támogatása” vagy Mohács 500 projektből megvalósuló fejlesztések képezik. Projektekhez nem kapcsolódó, saját bevételből, illetve költségvetési támogatásból megvalósuló beruházások a felhalmozási kiadások mindössze 18%-át teszik ki.

A felújítások 49 m Ft-ot tesznek ki, mely az összkiadás 1,7%-át jelenti. 2024.évben az alábbi feladatokat sikerült megvalósítanunk:

- A vízvári szálláshelyünkön 10 éve telepített napelem rendszer az elmúlt években hibákkal terhelté vált, majd a teljes rendszer leállt, az üzembiztos működéshez teljes felújítása elengedhetlenné vált.
- A Dráva Kapu Bemutatóközpont és Állatbemutató vonatkozásában számos felújításra kényszerülünk. Az állatbemutató, állattartó telep terepi útjai az idők során a fokozott igénybevétel következtében helyenként járhatatlanná váltak. Az állatállomány megfelelő tartási körülményeinek biztosítása érdekében a telep karámjainak betonozása, téglakő burkolattal való ellátása valósult meg.
- A Pintér-kertben található vendégház 2023. évi felújítása Interreg pályázatból csak részben tudott megvalósulni, a pályázatban szereplő feladatok –köztük a parkoló rendbetétele, felújítása- az elszabadult építőipari árak és a szűkös pályázati forrás miatt nem volt megvalósítható. Azonban a vendégház előtti tarthatatlan parkoló helyreállítása több okból is indokoltá vált. Egyrészt a vendégház kihasználása érdekében az előtte lévő tér rendezettségét biztosítanunk kell, másrészt évek óta a szomszéd telkek tulajdonosainak jogos felháborodására is megoldást kellett találnunk. A parkoló apró zúzott kővel volt leszórva, mely a hegyről lezúduló esőzések alkalmával a szomszéd telkek vízelvezetőit elzárta, ezzel mind a kavics, mind a hegyről lezúduló hordalék a szomszédos telkeken komoly problémákat okozott. Ennek felszámolására vízelvezetők,

derítők, és részben szilárd burkolatú kis méretű parkoló kialakítását valósítottuk meg. A vendégház és a benne található kiállítótér esetében elengedhetetlenné vált egy előtető kialakítása a homlokzat védelme érdekében. A kiállítótérbe a magas páratartalom miatt légcserélő beépítése szükségesé vált a kiállítás műszaki berendezéseinek védelme érdekében.

- A Baranya Vármegyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály Örökségvédelmi Osztály BA/ETDR-57/791-2/2020 iktatási számon kiadott határozatában Igazgatóságunkat a hatóság a vagyonkezelésünkben lévő Mecseknádasd 285/2 hrsz.-ú földrészleten található falmaradványok állagmegóvási munkáinak elvégzésére kötelezte. Annak érdekében, hogy eleget tegyünk a kötelezettségnek elkészítettük az állagmegóvási tervet, műemlékvédelmi, építéstörténeti és szakmai dokumentációt, valamint a kiviteli tervdokumentációkat.
- Az Orfű 038/1 hrsz. földrészleten található Orfői Vízfő-barlang külső szifonját biztosító fa szerkezetű korlát elkorhadt, tönkrement, a balesetek megelőzése érdekében pótlása sürgős volt és elengedhetetlenné vált. Cseréjét egy időtálló, éves karbantartást nem igénylő rozsdamentes védőszerkezet kialakításával oldottuk meg. Az Abaligeti-barlang szomszédságában elhelyezkedő Denevérmúzeum környezetében lévő járófelület felújítása vált szükségessé, annak érdekében, hogy kialakításra kerülhessen egy mozgáskorlátozott rámpa, mely a szállás megközelítését teszi lehetővé. Ezen felül a szálláshelyen lévő zuhanykabin rendkívül leromlott állapotú, ennek lebontása és felújítása szükségessé vált, ezen beavatkozások a szálláshelyen a szolgáltatás minőségét nagyban javítják.
- A Pintér-kertben található központi épület és Zöldpont Irodaegyes nyílászáróinak korszerűbb, hőszigetelt változatra való lecserélése vált szükségessé, annak érdekében, hogy ezen helységekben a takarékos és csökkentett fűtés mellett a lehető legkevesebb hő veszteség keletkezzen.
- Az elmúlt 10-15 évben Európai Unió pályázatokból a bemutatóhelyeinken, barlangjainkban, látogatóközpontjainkban megvalósított kiállítások, bemutatóterek az idők folyamán leromlott állapotba kerültek. Az interaktív elemek felújítása, a meghibásodott darabok pótlása vált szükségessé. A látogató szám fenntartása, növelése elemi érdeke az Igazgatóságnak, ezért mindent meg kell tennünk annak érdekében, hogy az uniós források hiánya mellett saját forrásból a fent említett hibákat kiküszöböljük és bemutatóhelyeinket a megszokott magas színvonalon tudjuk üzemeltetni. Ennek érdekében minden évben fokozatosan felújításra kerülnek a bemutatóhelyek látványossági elemei, anyagi lehetőségeinknek megfelelően. Három bemutatóhelyen

(Denevérmúzeum, Mésztufa-barlang, Ős-Dráva Látogatóközpont) 2024.évben a kiállítási elemek részbeni felújítása valósult.

11.2. Bevételek

Az Igazgatóság költségvetési bevételei 3 286 millió Ft-ot tettek ki a 2024. évben, amelynek 22 %-át 719 millió forinttal az intézményi működési bevételek adják.

A működési bevételek az előző évhez viszonyítva 37 %-os növekedést mutatnak.

2024. évben az intézményi saját bevételeken belül a legnagyobb tételt, 24%-os részarányt az általános forgalmi adó visszatérítése képviselte, amely túlnyomó részt nettó finanszírozással érintett projektjeink kiadásaihoz kapcsolódó, a projektekből nem finanszírozható visszaigényelhető áfa fedezetűül szolgáló bevétel. A „Mohács 500” előkészítő projekt tekintetében ez 150.310 e Ft-ot jelentett, a LIFE IP Grassland pályázatunk okán pedig 7.594 e Ft bevétel keletkezett. Ezek e bevételek egyszeri, következő évben nem tervezhető bevételt jelentenek.

A második legnagyobb részarányt a haszonbérletek, egyéb bérletek képviselték. Ezen belül a legnagyobb tételt 98%-os részaránnyal a bérleti díjak képezik, amelyek közül legjelentősebb volument a védett természeti területek bérleti díjai képviselik. A haszonbérleti díjbevétel tekintetében 23%-os emelkedés figyelhető meg, amely nagyrészt a díjak inflációt követő emelésének köszönhető, továbbá néhány előző évben kiszámlázott díjtétel 2024. évi megtérülésének.

Az ökoturisztikai bevételeken belül a bemutatóhelyek bevételei képviselik az összbevételen belül a harmadik legmagasabb részarányt 18%-ot, ezért ezeket leválasztva érdemes végig tekinteni. Az előző évhez képest 13%-os bevétel növekedést tapasztaltunk. Az emelkedés az áremelésnek és a két legnagyobb forgalmú bemutatóhelyünk – az Abaligeti – barlang és a Denevérmúzeum – látogatószámának növekedésére vezethető vissza.

Év elején több bemutatóhely esetében az adott hely kínálatának figyelembevételével, hasonló jellegű szolgáltatások piackutatáson alapuló feltérképezése után a belépőjegyek emelését hajtottuk végre.

A regisztrált látogatói szám a bemutatóhelyek tekintetében 2024-ben az előző évi jelentős mértékű csökkenést követően 4%-kal emelkedett, összesen 104 314 fő volt. Az ökoturisztikai szolgáltatások látogatóival együtt összesen 126 794 főt jelentett.

Az Abaligeti-barlang látogatottsága 11%-kal emelkedett, amely a belépődíj emelés hatásával együtt 21%-os bevételi növekményt eredményezett. Hasonlóképpen a Denevérmúzeum 16%-látogatói számának emelkedése az áremeléssel együtt szintén 21 %-os bevétel emelkedést

indukált. Továbbá a Fehér Gólya Múzeum látogatottságának erősödése 3,5%-kal emelte a bevételt.

A többi bemutatóhelyünk vonatkozásában a látogatottság mind a fizetős, mind a nem fizetős regisztrált látogatókat tekintve csökkent.

A Mohácsi Nemzeti Emlékhelyen a 7%-os látogatói visszaesést az év elején bevezetett belépőjegy emelés jól kompenzálta, a belépőjegyekből származó bevétel mintegy 10%-kal emelkedett az előző évhez képest, hasonlóan 7%-os emelkedést tudunk elérni a Tettyei Mésztufa-barlang esetében is a 13%-os létszám csökkenése mellett, továbbá az Ős-Dráva Látogatóközpont is az 5 %-os látogatói szám csökkenése ellenére 12%-os bevételi többletet produkált.

Ugyanakkor a visszaesett látogatói létszám okán bevétel kiesés jelentkezett a Nagyharsányi Szoborpark, a Dráva Kapu bemutatóközpont és a Pintér-kert Arborétum esetében, ezeken a helyeken 5%, 17% és 16%-kal kevesebb bevételt sikerült realizálnunk. Bízunk abban, hogy a jövő évben a fizető látogatói létszám újbóli emelkedése lesz a tendencia.

Az ökoturisztikai bevételeken belül –bemutatóhelyeket leszámítva- a legnagyobb arányt a szállás bevételek adják, mintegy 74%-os részarányt képviselve. Az összes nettó szállásbevétel 15 milliós összegéből 62%-ot az Ős-Dráva Látogatóközpont tőszomszédságában elhelyezkedő Kolokán szállóban realizálunk, további 12% Szentborbási kezelőépületünkben realizálódik, az Abaligeti Denevérmúzeum tetőterében elhelyezkedő szállás az összbevétel 14%-át adja, míg Vízvári kezelőépületünk 10%-ban járul hozzá a bevételhez. A szállás bevételek 2024-ben az előző évhez képest majdnem 6%-os növekedést mutatnak, annak ellenére, hogy vendégéjszakák száma nem változott jelentősen és díjemelést sem hatottunk végre. Az eltérés abból adódott, hogy kevesebb kedvezményes díjra jogosult szállóvendég érkezett 2024. évben szálláshelyeinkre, mint az előző évben, ugyanis 2023. évben több konferenciát is rendeztünk, ahol a társszervek munkatársai kedvezményes áron szállhattak meg.

Ugyan kisebb részarányt képviselnek az ökoturisztikai bevételeken belül, de érdemes kiemelni még a környezeti nevelést, mely jelentős mértékű látogató növekedéssel megduplázta az előző évi bevételi szintet.

A működési bevételeken belül 11%-ot képviselnek az erdőgazdálkodás bevételei, amely tekintetében az előző évhez képest 17%-os csökkenés mutatkozik.

Az erdészeti bevétel 3 fő bevételi csoportban keletkezett: lábon értékesítések, gyűjtött tűzifa értékesítések, illetve hozzájárulás erdővédelmi kerítés építéséhez a vadászatra jogosult részéről. Az erdőgazdálkodás összbevételéből 87% a lábonálló fa értékesítéséből származó bevétel, melynek esetében nettó 71,3 m Ft bevételünk keletkezett, a 9 597 m3 faanyag értékesítésével. Itt azt szeretnénk kiemelni, hogy 2024-ben a faanyagok ára jelentősen esett az elmúlt

időszakhoz képest, a szokásos fapiaci „összeomlás” és mélység megjelent, de sajnos, tartós maradt. Így, a vártnál és tervezettnél alacsonyabb áron tudtunk faanyagot értékesíteni. Ezzel magyarázható a már említett 17%-os bevétel visszaesés.

Évek óta Igazgatóságunk egyik jellegzetes, stabil, bár nem magas bevételi forrása a gyűjtött tűzifa értékesítés. 2024-ben 1251 m³ tűzifát gyűjtött a lakosság, gyakorlatilag 137 család jutott így kedvezményes áron tűzifához, mindösszesen nettó 5,9 millió Ft áron. Ez azt jelenti, hogy gyakorlatilag br. 5937 Ft/m³-es átlagár jön így ki a teljes mennyiségre, mely nagyon kedvező, különösen az alacsony jövedelmű térségeinkben, településeinken.

Az Igazgatóságunk által vagyonkezelt erdőkből 2024-ben kitermelt 10 848 m³ faanyag első ránézésre tűnhet soknak, de amennyiben figyelembe vesszük, hogy vagyonkezelésünkben 2024.12.31-i állapot szerint 2266 erdőrészlet volt és ebből mindössze 105 erdőrészletben történt fahasználat, látható, hogy csak a legszükségesebb mértékben végzünk fakitermelési tevékenységet.

Az erdészeti bevételek harmadik típusa az erdővédelmi kerítések építéskor a vadászatra jogosultak által fizetett hozzájárulás, amely nettó 5,1 millió Ft-ot jelentett 2024. évben. Az igazgatóság működési területének ma már döntő hányadán sikeres erdőfelújítást lehetetlen létrehozni, majd sikeresen befejezni erdővédelmi kerítés létesítése nélkül. A kerítés hivatott megvédeni a felújítást a nagyvad károsításától, ezért annak építéskor a vadászatra jogosult is tartozik felelősséggel, nevezetesen költségek hozzájárulásként történő megtérítésével.

Az állattartásból származó bevételek 3%-ot képviselnek, jellemzően bárányok, szürkemarha, illetve széna értékesítését valósítottuk meg. E bevételi kör az előző évhez képest 36%-os növekedést mutat, amely a nagyobb volumenű szénaértékesítésnek köszönhető. Igazgatóságunk Kölkedi telephelyén a felhasználáshoz képest több széna került betakarításra, így a felesleg értékesítésre került.

A vadgazdálkodás bevételei az összbevétel 2%-át tették ki 12,3 millió Ft-os bevétellel. A vadgazdálkodás bevételei egyrészt külföldi bérvadászok bevételeiből, ASP kártérítés és közreműködési díj bevételekből, és belföldi vadhús értékesítésből tevődnek össze. A bevétel mintegy 92%-a vad és trófea értékesítésből származik belföldi személy, illetve a legnagyobb felvásárlónk a Vadex részére. A vadgazdálkodás bevételei megduplázódtak az előző évhez képest, mivel 7,5 millió Ft összegű külföldi vad és trófea értékesítés bevétele 2023.évről áthúzódott az idei évre.

A korábbi évekhez hasonlóan 2024.évben is több olyan bevétel jelentkezett, amelyek egyszeri jellegűek, a következő költségvetési évben tervezni nem lehet. Ilyen bevételi kör az egyéb bevételek csoportja, mely az összevétel 3%-át tette ki, illetve a 4%-ot kitevő egyéb visszatérítések, kártérítések csoportja. Ilyen volt az Igazgatóság saját illetékességi területén

belül a Vidékfejlesztési Program 2021-2027-es időszakában a Natura 2000 hálózat működtetésével összefüggő feladatok stratégiai előkészítése a Natura 2000 területek terület-specifikus céljainak kidolgozásával kapcsolatos VfKF/18-1/2022. megbízási szerződés keretében 2023.11.30-i teljesítéssel elkészített 9 db céldokumentum 2024. év januárjában befolyt bevétele 10,9 millió Ft összegben.

Egyszeri jellegű, következő költségvetési évben nem tervezhető bevételként jelentkezett 9,3 millió Ft biztosítótól beérkezett kártérítés, 6,1 millió Ft előző évek visszatérülő kiadásaiából, 8,9 millió Ft árfolyamnyereségből, továbbá 3,7 millió Ft kötbérből.

Államháztartáson belülről származó működési- és felhalmozási célú támogatások a költségvetési bevételek 5%-át tették ki. Ezen belül a legnagyobb részarányt az agrártámogatások képviselték, a közmunka pályázat bevételei további 15%-ot, a természetvédelmi pályázataink támogatása 12%-ot tett ki.

2024. évben megérkezett a SAPS és zöldítés jogcímeit felváltó fenntarthatóságot elősegítő alapszintű jövedelemtámogatás (BISS) 2023. évi utolsó részlete 2,8 millió, illetve 2024. évi 38,6 millió Ft-os összege. 2024.évi fenntarthatóságot elősegítő, átcsoportosítással nyújtható kiegészítő jövedelemtámogatás (CRISS) 2 millió Ft-os összeget jelentett. A termeléshez kötött támogatások (CIS), mint például a termeléshez kötött közvetlen anyajuhtartás támogatása 2023-2024.évre járó összegei 8,7 millió Ft értékben érkeztek meg. A 2023. évi agrár-környezetgazdálkodási támogatás utolsó részlete 3 millió Ft-ot jelentett. 2023.évi Natura 2000 mezőgazdasági területekre nyújtott kompenzációs kifizetések 45,4 millió Ft összegben teljesültek. Az előző évek gyakorlatának megfelelően, a következő évi területkezelési kiadásokra 120,9 millió Ft-ot viszünk át. A bevételeket mind jogcímüknek megfelelően területkezelési feladatokra, a természeti környezet állapotának megőrzésére, az állatállomány gondozására fordítjuk.

A működési- és felhalmozási célú átvett pénzeszközök javarészt Interreg és LIFE pályázataink közösségi hozzájárulását, kisebb részben Mol Nyrt-től származó támogatást, MBH Bank Nyrt. által juttatott támogatást, WWF karbonkibocsátás ellentételezésére rendelkezésre bocsátott támogatást, Danubeparks támogatást takarják.

Az összes bevételt tekintve 7 %-os részarányt képviselt a maradvány felhasználás. A 2023. évi előirányzat-maradvány mintegy 67%-a területalapú támogatás előlegéhez, 7%-a hazai és nemzetközi pályázataink támogatásához, 36%-a a mohácsi csata 500 éves évfordulójáról történő méltó megemlékezéshez és az ahhoz kapcsolódó fejlesztések előkészítéséhez szükséges

intézkedésekről" a 1159/2023. (IV. 27.) Korm. határozat alapján átcsoportosított támogatáshoz kapcsolódik.

Bevételek		Eredeti előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)
	Intézményi működési bevételek	349 212	719 032
	Működési célú pénzeszköz-átvétel		44 993
	Működési célú támogatások államháztartáson belülről	62 799	144 101
	Felhalmozási bevételek	1 000	975
	Felhalmozási célú pénzeszköz-átvétel		132 411
	Felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülről		4 108
Bevétel összesen:		413 011	1 045 620
Költségvetési támogatás	Működési	1 488 166	1 547 001
	Felhalmozási	369 400	458 543
Támogatás összesen:		1 857 566	2 005 544
Maradvány felhasználás:			234 933
Összes bevétel		2 270 577	3 286 097

11.3. Vagyon

11.3.1. Befektetett eszközök

Vagyonunk a 2023. évihez képest bruttó értékben közel 5%,-kal emelkedett. A növekedés főként a Mohács 500 projektből, más pályázati forrásokból, valamint az a projektek maradéktalan megvalósításához nyújtott természetvédelmi pályázatok támogatása jogcímű fejezeti kezelésű előirányzatokból megvalósuló fejlesztéseknek köszönhető. Az EU-s pályázatok lezárultával a vagyonnövekedés szemmel láthatóan megtorpant. 2024. második felében kerültek kiírásra az új pályázati lehetőségek, melyek a további években hozzájárulhatnak a további vagyonnövekedéshez..

Megnevezés		Bruttó érték	Értékcsökkenés	Nettó érték
Vagyoni értékű jogok		26 977	25 704	1 273
Szellemi termékek		115 948	115 437	511
Ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok	Földterület	2 428 550	0	2 428 550
	Telek	49 218	0	49 218
	Épület	2 478 797	540 041	1 938 756
	Építmény	5 501 957	1 327 291	4 174 666
	Erdő	90 281	0	90 281
	Halastó	25 402	18 758	6 644
	Vagyoni értékű jog	8 073	3 041	5 032
Gépek, berendezések, felszerelések	Informatikai	89 902	77 366	12 536
	Egyéb	836 063	637 289	198 774
	Járművek	487 404	423 700	63 704
Tenyészállatok		58 283	22 085	36 198
Beruházások, felújítások		612 331	0	612 331
Összesen		12 809 186	3 190 712	9 618 474

A folyamatban lévő pályázataink keretében megvalósított építési munkák, eszközbeszerzések, melyek egy része aktiválásra is kerülhetett, másik részük a vagyonmérlegben a beruházások, felújítások állományát növelte. 2024-ban a megvalósítás szakaszában lévő projektekből az alábbiakat kell megemlítenünk:

- LIFE - "Pannon gyepek és kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv stratégiai intézkedéseinek megvalósításával" LIFE GRASSLAND-HU projekt kapcsán Kölkedi állattartó farm fejlesztése keretén belül zúzottkőves parkoló kialakítása, kerékmű kibővítése, takarmánytároló betonozása és 3 db kapu beépítése kivitelezési munkák 33 065 161 Ft értékben valósult meg.
- „Preserving and restoring floodplain forest habitats along the Mura-Drava-Danube rivers” Mura-Dráva-Duna menti ártéri erdei élőhelyek megőrzése és helyreállítása LIFE Restore LIFE22-NAT-AT-LIFE RESTORE for MDD - LIFE-2022-SAP-NAT" LIFE projekt kapcsán Drávatamási és Tótújfalui mellékágak helyreállításához kapcsolódó geodéziai mérések és mederfelmérés történt 5.632.450 Ft értékben. Drávatamási és Tótújfalui mellékágak helyreállításához kapcsolódó tervezési és engedélyeztetési

feladatok keretében kiviteli tervdokumentáció készült 14.780.000 Ft értékben. Drávatamási, Tótújfalui mellékágak és Batai holtág helyreállításához kapcsolódókörnyezetvédelmi engedélyezési dokumentáció összeállítása és környezetvédelmi eljárás lefolytatása történt 18.796.000 Ft értékben.

- A mohácsi csata 500 éves évfordulójáról történő méltó megemlékezéshez és az ahhoz kapcsolódó fejlesztések előkészítéséhez szükséges intézkedésekről szóló a 1159/2023. (IV. 27.) Korm. határozat által a határozat 2. mellékletben meghatározott fejlesztések (a továbbiakban együtt: Beruházások) előkészítésével, kapcsolatban a Mohácsi Nemzeti Emlékhely rekonstrukciója és bővítése generáltervezése (közbeszerzéssel együtt) 381 889 000 Ft értékben valósult meg. Elkezdődtek a Nagyharsányi Szoborparkot érintő előkészítések. Nagyharsányi Szoborpark felújítás tervezés esetében részteljesítés történt 2 159 000 Ft értékben, a faragószín bemutatótér tervezése 2 794 000 Ft értékben pedig megvalósult.
- WWF Magyarország Alapítvány "Az élőhely rekonstrukció a DDNPI vagyonkezelésében álló területeken Dunaföldvár 0444/62b, 0444/54, 0444/87c, 0444/79, 0444/66 és Cece 0347/2 helyrajzi számú ingatlanokon" program támogatása Erővédelmi kerítés építése Dunaföldvár 0444/54,55, Cece 0347/2 komplex kiviteli tervvel, talajmintavételezéssel 19 171 143 Ft értékben valósult
- Erdővédelmi kerítések Szászvár 62C, Berzence 13G,H, 15E, Vékény 0110/2b, Dunaföldvár 72/C, Németkér 87L, 88V, Barcs-Somogytarnóca 21G területeken 17 836 982 Ft értékben valósultak meg. Pintér-kert Vendégház és kiállítás , valamint a ház előtti tér rendezése részben beruházásból valósult meg, kialakítva egy új öntöző rendszert 8 951 491 Ft értékben. Kölkedi állattartó telep kapu automatizálása 595 630 Ft, Nagybajom 0347, 0357 Nagydorog 016/b hrsz monitoring kutak tervezése 2 423 160 Ft.

11.3.2. Forgóeszközök

Igazgatóságunk forgóeszköz állománya 144 267 e Ft-ot tett ki 2024.12.31-én. A készleteken belül a legnagyobb arányt a Nagydorogi- Nagybajomi-, Szaporcai-, Kölkedi és Drávaszentesi állattartó telep növendékállatainak (szürkemarha, mangalica, racka, cikta juh, kecske, szamár) állománya adja 79 519 m Ft értékben. A készletek között a második legnagyobb hányadot a vásárolt készletek képviselték, azon belül is legnagyobb hányadot az erdészeti anyagok alkották, melyek közül a bontott vadvédelmi kerítések anyagai 2,6 m Ft értékben, míg a vásárolt új anyagok 14,2 m Ft értékben jelentek meg. A második legjelentősebb tételt az állatállomány élelmezésére vásárolt tápok és takarmányok 10,1 m Ft összegű év végi állománya adja. A

vásárolt készletek között vannak nyilvántartva a bemutatóhelyeken értékesítésre váró kiadványok és ajándéktárgyak is 9,5 m Ft értékben. A készletek között mintegy 0,8 m Ft értékben LIFE pályázat keretében megvalósuló fejlesztéshez kapcsolódó anyagok értéke szerepel még (kerítésoszlop, vadháló).

A késztermékek 27,4 m Ft tettek ki, amely az állatállomány takarmányozására szolgáló szénabálák értékét takarja.

Megnevezés	állományi érték (e Ft)
Vásárolt készletek	37 275
Befejezetlen termelés, félkész termékek, késztermékek	27 473
Növendék-, hízó és egyéb állatok	79 519
Értékpapírok	0
Nemzeti vagyonba tartozó forgóeszközök	144 267

11.4. Épületek

Az épületek vonatkozásában elmondható, hogy új épület kivitelezése, aktiválására 2024.évben nem került sor.

Az épület típusa	Száma (db)	Növekedés a tárgyévben (db)
Iroda	5	0
Bemutatóhelyek épületei	11	0
Állattartó épület	10	0
Egyéb állattartó építmény	31	0
Tanya	1	0

11.5. Eszközök

Az eszköz megnevezése	Száma (db)	Növekedés a tárgyévben (db)
Mezőgazdasági munkagép	95	3

Kezelési tevékenység kisgépei	230	3
Terepjáró	21	1
Személygépjármű	22	1
Motorkerékpár	6	0
Kerékpár	109	0
Vízjármű	86	0
Videokamera	20	0
Digitális fényképezőgép	42	0
Spektív	22	0
Távcső	92	3
Számítógép, notebook	159	2

Az eszközállományunk bővülése Mohács 500 projektből, Interreg és LIFE pályázatainkból, valamint intézményi költségvetésből valósulhatott meg.

- LIFE - "Pannon gyepek és kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv stratégiai intézkedéseinek megvalósításával" LIFE GRASSLAND-HU projekt kapcsán 581 738 Ft értékben Laptop és hozzá kapcsolódó Windows szoftver került beszerzésre.
- „Preserving and restoring floodplain forest habitats along the Mura-Drava-Danube rivers” Mura-Dráva-Duna menti ártéri erdei élőhelyek megőrzése és helyreállítása LIFE Restore LIFE22-NAT-AT-LIFE RESTORE for MDD - LIFE-2022-SAP-NAT" LIFE projekt kapcsán beszerzésre került 1 db rollup hordtáskával 40.826 Ft értékben.
- A mohácsi csata 500 éves évfordulójáról történő méltó megemlékezéshez és az ahhoz kapcsolódó fejlesztések előkészítéséhez szükséges intézkedésekről szóló a 1159/2023. (IV. 27.) Korm. határozat által a határozat 2. mellékletben meghatározott fejlesztések (a továbbiakban együtt: Beruházások) kapcsán megvalósult beszerzések:

Befejeződött az Emlékhelyen található szobrok újrafaragása, melynek keretében 19 szobor készült el 68 610 998 Ft értékben.

Elkezdődtek a Nagyharsányi Szoborparkot érintő előkészítések. A projekthez több informatikai eszköz került beszerzésre, többbe között laptop, fűnyírótraktor, drón, térinformatikai program mindösszesen 3 066 008 Ft értékben.

- Danube WildIsland Habitat Corridor LIFE20 NAT/AT/000063 projekt keretében szivattyú és öntözőrendszer került kialakításra 2 338 569 Ft értékben.
- MBH bank támogatásából és némi saját forrásból mesterséges csér sziget került kialakításra 3 199 130 Ft értékben.
- Monitoring tevékenység eszközigénye (függönyháló, denevér odúk stb.) 4 522 239 Ft értékben lettek beszerezve. Három bemutatóhely (Veji vízitúra táborhely, Szentborbási kezelőépület, Ős-Dráva bemutatóközpont) felújítása tervezése indult meg 1 252 500 Ft értékben. Pintér-kert Vendégház és kiállítás , valamint a ház előtti tér rendezése részben beruházásból valósult meg, kialakítva egy új öntöző rendszert 8 951 491 Ft értékben. Ős-Dráva Látogatóközpont fejlesztés tervezése. Kolokán Szálló napelemes rendszer bővítése és egy öttornyú madárvár játszótéri elem kialakítása valósult meg 17 640 639 Ft értékben. Tenyészállatbeszerzés (2 db cikta tenyészkos, 1 db szamár) 741 000 Ft értékben. Kiállítási elemek felújítása 3 helyszínen (Denevérmúzeum, Mésztufa-barlang, Ős-Dráva Látogató kp.) 2 114 550 Ft értékben. Kamerarendszer telepítése Nagybajom Állattartó telepen 3 238 017 Ft értékben valósult meg. Állattartási tevékenységhez használt elavult gépek pótlására kényszerültünk (Heiniger One juhnyíró gép 2 db, fémcsatos szerszámkoffer, rekeszes tárolódoboz birkanyíró géphez, tetőcsomagtartó, 1 db új rendsodró, 1 db új rétbورونا, 1 db új bálázó Metal Fach T014/2 kéttengelyes bálaszállító kocsi) 18 637 923 Ft értékben. Informatikai beszerzések (nyomtatók, kártyaolvasók, telefonok) 11 306 414 Ft értékben valósultak meg. 1 db Suzuki Vitara személygépjármű engedélyeztetés keretében történő beszerzése 9 743 356 Ft értékben, és 1 db Toyota Hilux tehergépjármű 15 824 200 Ft értékben történő beszerzése valósult meg. Vad- és halgazdálkodás feladatát segítő eszközök (halászgép, oxigénmérő, keresőkamera, vadkamera, céltávcső...stb) beszerzése 6 527 188 Ft értékben valósult meg. Egyéb üzemeltetési gépek, eszközök (hűtő, vízforraló, oktatási célú interaktív játékok, sötétítők, függönyök, kéziszerszámok, kiségek) beszerzésére 9 956 429 Ft értékben került sor.

12. Bemutatás, oktatás, társadalmi kapcsolatok

12.1. Ökoturisztikai és környezeti nevelési infrastruktúra

Táblázat a mellékletekben

12.1.1. Látogató-, és oktatóközpontok

Igazgatóságunk látogató- és oktatóközpontjai a következők:

Tettye Oktatási Központ – Pécs (7625 Pécs, Tettye tér 8.)

Az oktatási központban környezeti nevelési programok, természetismereti foglalkozások, napközis táborok, előadások várják a látogatókat.

Dráva Kapu Bemutatóközpont – Barcs-Drávaszentes (7570 Barcs-Drávaszentes, Fő u. 1.)

A bemutatóközpontban a Dráva menti területek természeti értékeit bemutató kiállítás, oktatóterem, természetismereti és kézműves foglalkozások, madárrepatriáló várja a közönséget

Ős-Dráva Látogatóközpont – Szaporca (7843 Szaporca, hrsz. 0203)

Az Ormánság és a Dráva mente természeti értékeit és kultúrtörténeti hagyományait ismerhetik meg a látogatóközpont vendégei. A főépületben található kiállítás mellett tágas udvar, tűzrakóhelyek, pihenőhelyek, bérelhető sport- és főzőeszközök, játékok, tanösvények várják a közönséget.

A látogatóközpont változatos környezeti nevelési programoknak, természetismereti foglalkozásoknak, kézműves programoknak is otthont ad.

Igazgatóságunk valamennyi bemutatóhelyét és szálláshelyét a következő táblázat foglalja össze:

Látogatóköz pont	Tematikus bemutatóhely	(Idegenforgal mi haszn.) barlang	Arborétu m	Tá jh áz	Szálláshely
Ős-Dráva Látogatóköz pont	Fehér Gólya Múzeum	Abaligeti- barlang	Pintér- kert Arborétu m		Kolokán Szálló (Szaporca)

Tettye Oktatási Központ	Nagyharsányi Szoborpark és Kikerics panoráma sétány	Tettyei Mésztufa-barlang			Apartman és vendégszoba a Dráva Kapu Bemutatóközpontban (Barcs-Drávaszentes)
Dráva Kapu Bemutatóközpont	Mohácsi Nemzeti Emlékhely	Mészégető-források barlangja			Denevér Vendégház (Abaliget)
	Denevérmúzeum				Szentborbási Vendégház
					Vízvári szálláshely

12.1.2. Tanösvények

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság a működési területén összesen 12 db tájékoztató táblával felszerelt és 12 db e-tanösvényt, valamint 1 db interaktív tanösvényt kezel.

	Név	Helyszín	Jelleg (táblás/e-tanösvény/interaktív)	Hosszúság (km)
1.	Báranyfoki tanösvény	Szekszárd-Báranyfok	táblás	2,1
2.	Nyéki-Holt-Duna tanösvény	Pörbölly	táblás	2,2
3.	Nagypartosi tanösvény	Kölked	táblás	2,5
4.	Órtilos Dráva-ártér tanösvény	Órtilos	táblás	1
5.	Drávaszentesi Űde rétek tanösvény	Barcs-Drávaszentes	táblás	42
6.	Barcsi Borókás tanösvény	Darány	táblás	5
7.	Kenderáztató tanösvény	Drávaszabolcs	táblás	6
8.	Ős-Dráva tanösvény	Szaporca	táblás, mp3, okostelefon alk.	3
9.	A Dráva élővilága tanösvény	Szaporca	táblás, mp3, okostelefon alk.	14
10.	Vár-völgyi Geológiai tanösvény	Magyaregregy	táblás	3
11.	Vén Fák ösvénye	Bélavár	táblás	2
12.	Homokpuszta tanösvény	Nagybajom	táblás	1,5
13.	Hagyományos gazdálkodás tanösvény	Szaporca	Interaktív, okostelefon alk., vezető füzet	0,8
14.	Ammonitesz tanösvény	Villány	e-tanösvény	2
15.	Denevér tanösvény	Abaliget	e-tanösvény	2/3/5

16.	Fekete harkály tanösvény	Kaposvár-Töröcske	e-tanösvény	4
17.	Kismély-völgyi Pro Silva tanösvény	Pécs	e-tanösvény	2
18.	Kővirózsa tanösvény	Kővágószőlős	e-tanösvény	8
19.	Óbányai Pro Silva tanösvény	Óbánya	e-tanösvény	2
20.	Cikta tanösvény	Nagydorog	e-tanösvény	5
21.	Eltűnt puszták nyomában tanösvény	Mesztegyő-Kakpuszta	e-tanösvény	9
22.	Ürge tanösvény	Paks	e-tanösvény	4
23.	Tőzike tanösvény	Mesztegyő-Kakpuszta	e-tanösvény	6
24.	Brinyó tanösvény	Dunaszentgyörgy	e-tanösvény	3
25.	Hód tanösvény	Révfa	e-tanösvény	4

¹Jelleg:

táblás: hagyományos, információs táblákkal felszerelt tanösvény

e-tanösvény: a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság honlapjáról (www.ddnp.hu) letölthető vezetőfüzet segítségével végigjárható tanösvény, 1 db hagyományos indítótáblával

interaktív: kézzel fogható eszközökkel, játékokkal (méhkasok, kosárfonó eszközök, állatfeldolgozás eszközei, stb.) felszerelt tanösvény, vezetőfüzettel vagy okostelefon alkalmazással járható végig.

12.1.3. Egyéb bemutatóhelyek (pl. tájházak, arborétumok, geológia, barlangi bemutatóhelyek)

Pintér-kert Arborétum – Pécs

Az arborétum alsó része gyűjteményes kert, amelyben számos védett növényfaj is megtalálható, míg a felső kertrész a mecseki karsztbokorerdő látványát kínálja. Jelentős értéket képviselnek az itt élő orchidea-fajok, de megtalálható itt a fokozottan védett bánáti bazsarózsa is. Az arborétum természetvédelmi oktatásnak is helyet ad.

Tettyei Mésztufa-barlang - Pécs

A barlang különleges természeti és kultúrtörténeti bemutatóhely. A laza szerkezetű mésztufában kialakult járatrendszert helyenként mesterségesen bővítették, a járatok egykor

lakóhelyként is szolgáltak. A barlang kiállítása mind a geológiai, természeti, mind a kultúrtörténeti érdekességekkel megismerteti a látogatókat.

Abaligeti-barlang

A barlang a Mecsek egyik legismertebb és legnépszerűbb természeti látnivalója, mely cseppkőformációiról is ismert. A barlang kiépített, 466 méter hosszú főága gyalogosan, utcai ruhában kényelmesen végigjárható. A barlang óránként induló szakvezetés keretében látogatható.

Denevérmúzeum – Abaliget

A Denevérmúzeum modern, informatikai eszközökkel felszerelt interaktív kiállítása a denevérek különleges és érdekes világába kínál betekintést. Látványos, minden korosztály számára élményt kínáló installációk mutatják be többek között a repülő emlősök életmódját és élőhelyeit, a világon előforduló denevérek jellemzőit.

Mohácsi Nemzeti Emlékhely

Az emlékhely az 1526-ban lezajlott mohácsi csata hőseinek állít emléket. A sírkertben tett séta mellett a Szent Koronát formázó kiállítóépületben a tárgyi emlékek mellett digitális eszközök segítik az ismeretek bővítését.

Fehér Gólya Múzeum – Kölked

A tematikus kiállításon élményt adó tárlatvezetés keretében ismerkedhetünk meg a fehér gólyák életmódjával, táplálkozási és fészkelési szokásaikkal, vonulásokkal, valamint kitekintést kaphatunk a világ gólyáira is. Költési időszakban a környező villanyoszlopok fészkeiben élőben is megtekinthető a gyönyörű madár. A Fehér Gólya múzeum természetismereti foglalkozásoknak, kézműves programoknak is helyt ad.

Nagyharsányi Szoborpark

A Szoborpark az 1960-as évek utáni szobrászművészeti alkotások egyedülálló szabadtéri gyűjteménye. A szoborparkot övező meredek szikla peremén húzódó Kikerics panoráma sétány a látogatók biztonságos mozgását segíti, és remek kilátási lehetőséget nyújt.

Az év során felújítások zajlottak saját forrásból következő bemutatóhelyeinken - Denevérmúzeum, Ős-Dráva Látogatóközpont, Tettyei Mésztufa-barlang

Ős-Dráva Látogatóközpontban a régi játszótér lebontásra került és egy új játszóvár került beszerzésre, az interaktív kiállítás karbantartásra került, új elemek kerültek beépítésre, valamint a látogatóbarát fejlesztéseket eszközöltünk, pl. a tanösvények 4 nyelvű anyag okostelefonról is letölthetővé vált

Denevérmúzeum: a meglévő kiállítás karbantartására került sor

Tettyei Mésztufa-barlang: a meglévő kiállítás karbantartására került sor

Made in Pécs Nívódíjat kapott a Pintér-kert Arborétum

Baranyai Idegenforgalmi Díjat kapott a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság

Miniszeri Elismerő Oklevelet kapott Neubauer Norbert környezeti nevelő

12.1.4. Természetiskolai minősítésre felterjesztett helyszínek

2024-ben nem került felterjesztésre új helyszín.

12.1.5. Szálláshelyek

Szállások összefoglalása: férőhely, állapot, vendégéjszaka:

Szálláshely megnevezése	Férőhelyek száma	Állapot	Vendégéjszaka
Pintér-kert	3	kutatóház, összkomfortos	0
Denevér vendégház- Abaliget	2 + 5 ágyas szobák	összkomfortos	243
Drávaszentes	6 + pótágy	összkomfortos	67
Szentborbás	15	összkomfortos	337
Vízvár	4+6 ágyas szobák	összkomfortos	389
Kolokán Szálló	50 (4 és 6 ágyas szobák)	összkomfortos	1468
Összesen			

Megjegyzés: A Pintér-kert Arborétum területén található turistaház jellegű szálláshely felújítás után csak kutatóházként működik, 2024-ben nem volt eltöltött vendégéjszaka.

12.1.6. Új ökoturisztikai és környezeti nevelési létesítmények

2024-ben nem létesült új ökoturisztikai vagy környezeti nevelési létesítmény.

Új környezeti nevelési eszközöket szereztünk be a modernebb, interaktívabb bemutatás érdekében: 2 beltéri és egy kültéri satírozótábla, amelyek segítségével a gyerekek átélhetik a képzőművészet élményét, miközben ismereteket szereznek a nagy kőcsagról és a magyar szürkemarháról.

- asztali szerencsekerék, illetve a hozzá tartozó kérdéskártyák kerültek beszerzésre, ahol a körülöttünk élő élővilágról játékos kérdések kapcsán tudhatnak meg többet a gyerekek.
- állványos memóriajáték, melynek használatával a Mecsekben is gyakori kis énekesmadarakkal ismerkedhetnek a gyerekek.
- gyógynövény témájú játékhoz új kérdéskártyák kerültek beszerzésre, amik lehetővé teszik a gyerekek számára, hogy megismerjék a gyógynövényeket, illetve azok emberi szervezetre gyakorolt hatásait.

12.2. Ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások

Táblázat a mellékletekben

Előre meghirdetett gyalogos, kerékpáros és kenuútrák szakvezetéssel

Előzetes egyeztetés alapján kérhető gyalogos és kenuútrák szakvezetéssel

Csillagnéző túrák szakvezetéssel és csillagász közreműködésével

Napközis tábor a Pintér-kert Arborétumban

Óvodás séták a Pintér-kertben

Víz Világnapja

Vizes élőhelyek világnapja

Fenntarthatósági témahéthez való aktív kapcsolódás

Környezetvédelmi Világnap

Madarak és Fák Napja a Pintér-kert Arborétumban és az Ős-Dráva Látogatóközpontban

Méhek Napja

Beporzók napjához való kapcsolódás az Ős-Dráva Látogatóközpontban

Állatvédelmi Témahéthez való kapcsolódás

Barlangok hónapja programsorozatban való aktív részvétel

(barlangi biológiaóra, Kis barlangász és közetsimogató))

Múzeumok éjszakájához való csatlakozás (külsős partnernél)

Biblia növényei a Pintér-kertben

Kik voltak a mocsárvilág McGywer-ei? (múzeumpedagógiai foglalkozás)

Állatok világnapja a Pintér-kert Arborétumban és az Ős-Dráva Látogatóközpontban

12.2.1. Szakvezetési túrák, speciális túrák (pl. fotós túrák, kalandtúrák)

Szakvezetési túrák, speciális túrák

Dátum	Előre meghirdetett, garantált programok
2024. január 5.	Idegenvezetés a Pintér-kert Arborétumban
2024. január 13.	Tematikus barlangtúra az Abaligeti-barlangban – földrajz
2024. január 20.	Dzsungeltúra a Dráva árterében
2024. január 27.	VAD túra
2024. február 2.	Vizes élőhelyek világnapja
2024. február 2.	Idegenvezetés a Pintér-kert Arborétumban
2024. február 6.	DDNP Klub Laczik Dénes: Bennszülött lepkénk a Szársomlyón: a villányi télibagoly
2024. február 10.	Barangolás hóvirágok közt
2024. február 14.	Párválasztás az állatvilágban
2024. február 16.	Tematikus barlangtúra az Abaligeti-barlangban – földrajz
2024. március 1.	Idegenvezetés a Pintér-kert Arborétumban
2024. március 1.	Fotós túra az Abaligeti-barlangban (Barlangok hónapja)
2024. március 2.	Barangolás a Denevér tanösvényen (barlangok hónapja)
2024. március 5.	DDNP Klub- Gáborik Ákos-Parrag Tibor: Természetvédelem és/vagy állatvédelem
2024. március 8.	Tematikus barlangtúra az Abaligeti-barlangban – földrajz (barlangok hónapja)
2024. március 9.	Barlangi biológiaóra az Abaligeti-barlangban (barlangok hónapja)
2024. március 9.	Tőzike túra Hosszúvízen

2024. március 10.	Megélni a sötétséget- különleges barlangtúra (Barlangok hónapja)	
2024. március 13.	Beporzók Napja	
2024. március 19.	Kis barlangász- közetsimogató (Barlangok hónapja)	
2024. március 22.	A víz világnapja	
2024. március 23.	Kerékpár túra a kockásliliomig	
2024. március 23.	A denvérek világa- Denvérmúzeum	
2024. március 23.	A karszt-barlang-kutatás időszaki kiállítás bemutatása	
2024. április 2.	DDNP – Kováts László: Beporzók világa – a poszméhek	Klub
2024. április 5.	Idegenvezetés a Pintér-kert Arborétumban	
2024. április 6.	Csillagnéző túra a Zselicben	
2024. április 10.	Gyógynövények réten-legelőn	
2024. április 11.	Vers-séta a költészet napján	
2024. április 13.	Készítsünk együtt otthont madarainknak!	
2024. április 13.	Újra a régi mederben	
2024. április 20.	Föld Napja - Tettyén	
2024. április 24.	Óvodás séták a Pintér-kertben	
2024. április 27.	Agárkosborok Tótok földjén	
2024. május 11.	Túra a Csokonyavisontai Fás legelőn	
2024. május 3.	Idegenvezetés a Pintér-kert Arborétumban	
2024 május 4.	A régi Duna nyomában	
2024. május 7.	DDNP – Komlós Attila: Művészet a természetben – a Nagyharsányi Szoborpark	Klub
2024. május 8.	Orchidea túra a Pintér-kertben	
2024. május 9.	Madarak és fák napja az Ős-Dráva Látogatóközpontban	
2024. május 10.	Hajnali éneklés a Pintér-kertben a Madarak és Fák Napján	
2024. május 10.	Madarak és fák napja a Pintér-kert Arborétumban	
2024. május 11.	Emlékhelyek napja	
2024. május 11.	Madarak és fák napja a dávodi Földvári-tónál	
2024. május 17-20	MNPH	

2024. május 18.	Tavaszi kenutúra Külső-Bédán
2024. május 25.	Hódító hód kenutúra
2024. május 25.	Orchidea túra a Pintér-kertben
2024. május 25.	Cíkta túra
2024. május 31.	A kora nyári éjszaka hangjai
2024. június 1.	Poszméhek nyomában a Paksi Tarkasáfrányos löszgyepein
2024. június 1.	Gemenc két napja
2024. június 2.	Gemenc két napja
2024. június 7.	Idegenvezetés a Pintér-kert Arborétumban
2024. június 8.	Poszméh vadászat Petőczön-fotós túra
2024. június 12.	Illat séta a Pintér-kertben
2024. június 15.	Hódító hód kenutúra
2024. június 19.	Óvodás séták a Pintér-kertben
2024. június 22.	A madárgyűrűzés titkai
2024. június 24-28.	Napközis tábor
2024. június 29.,	A nyári éjszaka titokzatos hangjai a Barcsi borókásban
2024. június 29.	Szemtől szemben a denevérekkel
2024. július 3.	Gyógyító növények a kertben
2024. július 5.	Idegenvezetés a Pintér-kert Arborétumban
2024. július 6.	Gólyák nyomában
2024. július 8-12.	Kis természetvédők tábora
2024. július 13.	Gólyák nyomában
2024. július 13.	Hódító hód kenutúra
2024. július 17.	Óvodás séták a Pintér-kertben
2024. július 20.	Gólyák nyomában
2024. július 27.	Gólyák nyomában
2024. augusztus	Ördögkatlan a Szoborparkban
2024. augusztus 2.	Idegenvezetés a Pintér-kert Arborétumban
2024. augusztus 2.	Idegenvezetés a Nagyharsányi Szoborparkban
2024. augusztus 3.	Csillagnéző túra a Zselicben

2024. augusztus 3.	Gólyák nyomában
2024. augusztus 7	Illat séta a Pintér-kertben
2024. augusztus 10.	Gólyák nyomában
2024. augusztus 10.	Révfa túra
2024. augusztus 14.	Óvodás séták a Pintér-kertben
2024. augusztus 17.	Gólyák nyomában
2024. augusztus 17.	Magyar Pásztorkutyák terelőversenye (elmaradt)
2024. augusztus 17.	Kik voltak a mocsárvilág McGyverei?- Bőköz feszt
2024. augusztus 17.	Dráva élővilág kiállítás szakvez. Bőköz feszt.
2024. augusztus 16	Gyógynövények réten-legelőn Bőköz fesztivál
2024. augusztus 18.	Dráva élővilág kiállítás szakvez. Bőköz feszt.
2024. augusztus 22.	Madárgyűrés Bőköz feszt.
2024. augusztus 23.	Gyógynövények réten legelőn- Bőköz feszt.
2024. augusztus 24.	Őshonos magyar háziállatok -Bőköz feszt.
2024. augusztus 24.	Gólyák nyomában
2024. augusztus 24.	Denevérest Abaligeten
2024. augusztus 29.	Megemlékezés a Mohácsi csata évfordulójáról
2024. augusztus 31.	Gólyák nyomában
2024. szeptember	Az őszi hangjai Drávaszentesen
2024. szeptember 3.	DDNP klub -Merkei Gábor: Az év fája 2024-ben – a közönséges bükk
2024. szeptember 6.	Idegenvezetés a Pintér-kert Arborétumban
2024. szeptember 7.	Szarvasbögés Bédán
2024. szeptember 7.	Az őszi éjszaka hangjai
2024. szeptember 14.	Az őszi színei- Séta a Pintér-kert Arborétumban
2024. szeptember 21.	A Pintér-kert története
2024. szeptember 18.	Gyógyító növények a kertben
2024. szeptember 21.	Halászatibemutató a Boki-Dunán
2024. szeptember 28.	Bibliai növények a Pintér-kertben
2024. október 1.	Idősek világnapja

	DDNP Klub – Sztellik Endre – Trócsányi Balázs: A repülőmodellezéstől a drónokig, avagy hogyan érzékeljük többet a magasból? Drónok a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság szolgálatában
2024. október 1.	
2024. október 4.	Állatok világnapja a Majorban
2024. október 4.	Idegenvezetés a Pintér-kertben
2024. október 5.	Európai madármegfigyelő nap
2024. október 8.	Állatok világnapja a Pintér-kertben
2024. október 08.	Állatok világnapja
2024. október 11.	Komposztálás napja
2024. október 12.	Őszi kenutúra Külső-Bédán
2024. október 18.	Tematikus barlangtúra az Abaligeti-barlangban – földrajz
2024. október 26.	Át a Dráván futóverseny
2024. november 2.	Terített asztal az iszapban
2024. november 5.	DDNP klub - Wagner László: 50 éves az MME
2024. november 8.	Idegenvezetés a Pintér-kert Arborétumban
2024. november 9.	Tematikus barlangtúra az Abaligeti-barlangban – földrajz
2024. november 9.	Várjuk hulladékmentesen a golyákat!
2024. november 13.	Felkészülés a télre!-séta a Pintér-kertben
2024. december 3.	Madarak védelme a ház körül
2024. december 3.	DDNP klub
2024. december 4.	Madarak védelme a ház körül
2024. december 6.	Idegenvezetés a Pintér-kert Arborétumban
2024. december 6.	Fotós túra az Abaligeti-barlangban
2024. december 7.	Tematikus barlangtúra az Abaligeti-barlangban – földrajz
2024. december 7.	Szalmadíszek karácsonyra

12.2.2. Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvények

Nyílt napjaink, jeles napjaink, saját szervezésű rendezvényeink az előző táblázatban találhatóak. Ezek közül újdonságként érdemes kiemelni az alábbi:

2024 októberében hagyományteremtő céllal, első alkalommal került megrendezésre a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság és az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság együttműködése keretén belül az Át a Dráván félmaraton-, futó-, terepfutóverseny és kerékpáros-, valamint gyalogtúra, melynek rajtpontja a szaporcai Ős-Dráva Látogatóközpontnál helyezkedett el. A különböző távokon és sportágakon a maximális 300 fő nevező indult. A nagy érdeklődésre való tekintettel, tervek szerint az elkövetkező években is megrendezésre kerül a rendezvény.

12.2.3. Természetiskolai minősítésre felterjesztett programszolgáltatás

2024-ben nem került felterjesztésre új természetiskolai programszolgáltatás.

12.2.4. Egyéb ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások (pl. természetvédelmi táborok, kulturális jellegű rendezvények, kézműves foglalkozások)

Ökoturizmus

- szakvezetések
- kajak- és kenubérlés 3 helyszínen
- kerékpárbérlés 2 helyszínen
- sporteszközök, főzőeszközök bérlése az Ős-Dráva Látogatóközpontban
- okostelefon alkalmazás letöltés az Ős-Dráva Látogatóközpontban
- okostelefon alkalmazás letöltés a Pintér-kert Arborétumban
- kártyaelfogadások: OTP SZÉP kártya, Hungary Card, Irány Pécs! kártya, NOE kártya
- természetfotózás
- terelési lehetőség biztosítása terelő kutyák részére az Ős-Dráva Látogatóközpontban

Környezeti nevelés

Környezeti nevelőink az elmúlt évben is nagy hangsúlyt fektettek a változatos formában, élménygazdag módon történő ismeret átadásra (sok kültéri foglalkozás, interaktív eszközök használata, szertári anyag bemutatása stb...) A foglalkozások és oktatási programok a Tettye Oktatási Központban, Pintér-kert Arborétumban, az Ős-Dráva Látogatóközpontban, az Abaligeti-barlangban és Denevérmúzeumban, a Fehér Gólya Múzeumban, illetve a Dráva Kapu Bemutatóközpontban valósultak meg.

Új partnereink ebben az évben a Pécsi Vásárcsarnok, a Misina Tetőpont és a SEFAG Zrt., ahol több alkalommal tartottak a környezeti nevelőink természetismereti foglalkozásokat. A Vásárcsarnokban megtartott tematikus napok 19 alkalommal valósultak meg 10 pécsi iskola és 1 óvoda bevonásával. A 2024-ben frissen megnyitott Misina Tetőpont helyszínén 2 alkalommal többszáz iskolás és óvodás részére nyújtottak a munkatársaink interaktív, természetismereti foglalkozást. A SEFAG Zrt. meghívására környezeti nevelőink 2024-ben részt vettek a Somogyi Erdők Napján, ahol több, mint 300 érdeklődő vett részt tematikus foglalkozáson.

A Pécsi Állatkerttel szoros kapcsolatnak köszönhetően 2024-ben sikerült 4 tematikus napot létrehozunk, ahol a környezeti nevelőink kitelepültek az állatkertbe és ott tartottak természetismereti foglalkozásokat, ismeretterjesztő előadásokat. Az Állatkert felkérésére a nyár folyamán 8 héten keresztül, heti 1 alkalommal terepi kutató foglalkozást tartottunk az állatkert zootáborosainak.

2024-ben két alkalommal szervezett az Igazgatóság természetismereti tábor: Nyárkezdő napközis tábor (júniusban) és Kis természetvédők napközis tábora (júliusban) elnevezéssel. Mindkét tábor helyszíne a Tettye Oktatási Központ és a Pintér-kert Arborétum.

Az év során természetismereti versenyek lebonyolításában, zsűrizésében, és megszervezésében is aktívan részt az Ökoturisztikai és Környezeti nevelési osztály a Természetvédelmi Őrszolgálattal közösen. 2024 áprilisában az Igazgatóság Tettye Oktatási Központja adott helyet a Madarak és Fák Napja Országos Verseny Baranya vármegyei területi fordulójának, amely 8db 3 fős csapat részvételével zajlott le. Májusban az Ökováros Ökorégió Alapítvánnyal közösen bonyolítottuk le a Formáld át című vetélkedő 8 csapat részvételével.

2024-ben a saját szervezésű természetismereti versenyünk az október 10-én megtartott a Fekete István nyomában elnevezésű természetismereti, életrajzi, terepi akadályverseny volt, 16 csapat részvételével.

2024-ben 8 alkalmas szakkört tartott a DDNPI környezeti nevelője a bogádi Dr. Berze Nagy János Iskolában általános iskolásoknak.

Témahetek:

Igazgatóságunk környezeti nevelői 2 országos témahéthez kapcsolódtak az év során. A Fenntarthatósági Témahét kapcsán 10 alkalommal, 3 iskola bevonásával 223 fő vett részt természetismereti tanórán, míg az Állatvédelmi témahéten 12 alkalommal 3 iskola bevonásával 601 fő kapott ismereteket a témában.

2024-ben a következő modulok bemutatását vittük véghez:

Tettye Oktatási Központ (Pécs):

Természetismereti foglalkozás megnevezése
Beporzók napja
Gyógyító füveink program
Madarak vándorúton program
Vizek világa program
Mecsek élővilága és a Pintér-kert Arborétum bemutatása
Természetvédelem a mindennapokban program
Állatok világnapja
Mecseki felfedezések
Mecseki állatvilág
Felkészülés a téli álmra (óvodás)
Kis barlangász és közetstimogató
ABC-séta
Biblia növényei a Pintér-kertben
A Mecsek állatai (óvodás)
Kis természetjáró

Ős-Dráva Látogatóközpont (Szaporca):

Természetismereti foglalkozás megnevezése
Madarászprogram az Ős-Dráva Látogatóközpontban
Gyógynövény bemutató az Ős-Dráva Látogatóközpontban
Őshonos magyar háziállataink és az Ős-Dráva Látogatóközpont bemutatása
Kis természetjáró program
Gyógynövények réten és legelőn
Kik voltak a mocsárvilág McGywer-ei?
Természetiskolai programok
Gyógyító füveink
Hulladékgazdálkodás

A Dráva élővilága

Abaligeti-barlang:

Természetismereti foglalkozás megnevezése
Denevér tanösvény túra
Cseppkövek, denevérek, erdők világa program
Barlangi biológiaóra

Fehér Gólya Múzeum (Kölked):

Természetismereti foglalkozás megnevezése
Fehér gólya program
Gólyaszámlálás Kölkeden
Béda-Karapancsa élővilága
Kamilla és Koszta kalandjai

Dráva-Kapu Bemutóközpont (Barcs-Drávaszentes):

Természetismereti foglalkozás megnevezése
Természetvédelem Magyarországon
A Duna-Dráva Nemzeti Park
Védett növények és állatok a Dráva mentén
Fajvédelmi programok

Pályázati felhívások

2024. január-február-ban folytatódott az előző év decemberében indult, „Télen is? – TERMÉSZETESSEN!” című pecsétgyűjtő játékunk. A cél a bemutatóhelyek látogatásának és a szakvezetéses túrákon való részvétel ösztönzése volt. A játék résztvevői a bemutatóhelyek felkeresésekor, valamint a szakvezetéses túrákon való részvétellel pecsétet gyűjthettek. A játék zárására, a sorsolásra 2024. március 22-én, a Víz világnapján került sor. A nyeremények tiszteletjegyek, valamint a DDNPI ajándécsomagja voltak.

2024. februárjában „Nagy folyóink madarai” címmel, óvodások és általános iskolás tanulók részére hirdettünk rajzpályázatot, melynek középpontjában az UNESCO Bioszféra rezervátum részét képező három nagy folyónk, a Duna, a Dráva és a Mura állt. A pályázat eredményhirdetésére és a díjak átadására a 2024. április 20-án Pécsen, a Tettyén megrendezett UNESCO Bioszféra rezervátum Napon került sor.

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóságon zajló „Poszméh Monitoring Program”-hoz kapcsolódóan 2024-ben is meghirdettünk nyereményjátékkal egybekötött akciót, amelyben minden természetkedvelő, természetjáró ember részt vehetett, poszméhekről készült képek beküldésével. Az akció 2024. márciustól október 31-ig tartott.

2024-ben is meghirdettük a felhívást az „Ifjú Kócsagőr” programhoz kapcsolódóan. A felhívásra április 22-ig vártuk a jelentkezéseket.

Kiállítások

A Pécsen található Tettye Oktatási Központ oktatótermében egész évben megtekinthető volt dr. Kalotás Zsolt Duna-Dráva Nemzeti Park területén készített természetfotóiból rendezett minitárlat.

„A Harsány-hegyi csata”, valamint „A magyar és az oszmán hadsereg a mohácsi csatában” című időszak kiállítás 2024. március 14-én nyílt meg a Mohácsi Nemzeti Emlékhelyen. A megnyitón előadást tartott Dr. Polgár Balázs (PhD), a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum munkatársa, „Az 1687. évi Harsány-hegyi csata – háború, régészet és kulturális örökségvédelem” címmel. Az eseményen közreműködött az Apró Paták LSE Hagyományörző Egyesület.

„A Gyepek titkai IV” című vándorkiállítás az Ős-Dráva Látogatóközpontban volt megtekinthető 2024 júniusában. A kiállított képek témája: legelő őshonos háziállatfajtáink, a marha-, juh és lófélék, valamint az őket kísérő kutyafajták természetes közegükben, a magyar tájban.

A Nagyharsányi csata emlékműpályázatra beérkezett munkákból rendezett kiállítás a Nagyharsányi Szoborpark fogadóépületében 2024. augusztus-szeptember folyamán volt megtekinthető.

A „Papírszínházak régen és ma” című kiállítás 2024. július 30-tól az év végéig volt megtekinthető a Nagyharsányi Szoborpark fogadóépületében.

Szakmai gyakorlatosok

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság 2024-ben 8 főt fogadott felsőoktatási szakmai gyakorlat keretében.

Négy hallgató a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetemről érkezett, ők a tájegységekben (Somogy-Tolna TE: 1 fő, Mecsek TE: 1 fő, Drávai TE: 2 fő) segítették a természetvédelmi őr kollégák munkáját.

A Pécsi Tudományegyetemről 2 fő érkezett (Természettudományi Kar és Közgazdaságtudományi Kar), mindketten az Ökoturisztikai és Környezeti nevelési Osztály munkáját segítették. Egy-egy hallgató érkezett a Soproni Egyetemről és a Szegedi Tudományegyetemről, ők a Mecsek Tájegység munkájában vettek részt.

12.2.5. Kiadványok

2024-ben új ingyenes vagy árusítandó kiadványt nem valósítottunk meg, meglévő kiadványainkat használtuk az osztály munkája során.

12.2.6. Látogatóstatisztika

A látogatószám (bemutatóhelyek, oktatás, szakvezetések, garantált programok, szállás vendégéjszakák) 2024-ben növekvő tendenciát mutatott, 128 087 fő volt a regisztrált szám. Ez az előző évhez képest 9%-os növekedést jelent.

A nemzeti park igazgatóság ökoturisztikai bemutatóhelyek regisztrált látogatói						
Bemutatóhely neve	Fizetős látogatók (fő)	Nem fizetős látogatók (fő)	Összesen (fő)	Belépőjegy ára (tól-ig; Ft)	Megjegyzés	
1. Pintér-kert Arborétum	2 585	0	2 585	500-700		
2. Tettyei Mésztfabárlang	7 639	388	8 027	1600-2100	nyitva tartás: márciustól októberi g	
3. Abaligeti-bárlang	42 102	924	43 026	1000-2500		

4	Denevérmúzeum	17 122	181	17 303	800-1000	
5	Mohácsi Nemzeti Emlékhely	10 774	1 126	11 900	1500-2100	
6	Dráva Kapu Bemutatóközpont (Drávaszentek)	202	23	225	1000-1200	Nyitva tartás: áprilistól októberig
7	Fehér Gólya Múzeum	2 013	73	2 086	800-1200	
8	Nagyharsányi Szoborpark	9 450	0	9 450	500-1000	
9	Ős-Dráva Látogatóközpont	3 962	98	4 060	400-1200	
10	Ős-Dráva Látogatóközpont ingyenesen látogatható tanösvénye	0	5 652	5 652	0	
Regisztrált látogatók összesen:		95 849	8 465	104 314		

A nemzeti park igazgatóság ökoturisztikai szolgáltatásainak regisztrált igénybevevői

Szolgáltatástípus	Fizetős látogatók (fő)	Nem fizetős látogatók (fő)	Összesen (fő)	Szolgáltatás ára (től-ig; Ft)	Megjegyzés
Szakvezetési túra (nem előre meghirdetett)					
gyalogos túra	437	294	731		
gyalogos túra a Szársomlyón	614	0	614		
fotós túra	30	0	30		
kerékpáros túra	0	0	0		

kenutúra a Dunán	365	37	402		
egynapos kenutúra a Dráván	1 409	0	1 409		
többnapos kenutúra a Dráván	678	0	678		
Előre meghirdetett (garantált) túra	814	102	916		
Jeles nap, saját szervezésű rendezvény (természetvédelmi, kulturális rendezvények)	300	5 241	5 541		
Természetismereti előadások	0	388	388		
Környezeti nevelés	10 035	1 631	11 666		
Napközis tábor, erdei iskola program	105	0	105		
Regisztrált igénybevevők összesen:	14 787	7 693	22 480		
Szálláshelyek nemzeti park igazgatósági működtetésben					
				Ár (től-ig: Ft)	Megjegyzés
Szállóvendégek száma (fő)	1 293			1000-5500	
Vendégéjszakák száma (fő)	2 542				
Bemutatóhelyek és szolgáltatások összesen:	126 794				
Szállóvendégek	1 293				
Mindösszesen	128 087				

12.2.7. Környezeti nevelési statisztika

DUNA-DRÁVA NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG 2024. ÉVI KÖRNYEZETI NEVELÉSI STATISZTIKAI ADATAI									
Környezeti neveléshez kapcsolódó tevékenység	korosztály/helyszín	létszám					modul-foglalkozás/év	belépője gy /modul ára	megjegyzés
		fizetős (fő)	nem fizet	regisztrált	Menny. egys	összesen fő	db	tól-ig Ft/egység	

			ős (fő)	együtt (fő)					
Szakvezetéses túra						6071			
gyalogos túra		5308	318	5626	fő			500- 1500/fő	
kerékpáros túra		0	0	0	fő			750- 1500/fő	
csónak-, kenu túra		385	53	438	fő			750- 1500/fő	
fotós/exkluzív túra		7	0	7	fő			750- 1500/fő	
Barlangi program, túravezetés		4984 3	1312	51155	fő	51155		400- 1.000/fő	
Erdei iskola/óvoda						390			
3-5 napos ottalvós saját helyszínen	- iskolai korosztály	0	0	0	fő		0	-	
	- óvodás csoport	0	0	0	fő		0	-	
3-5 napos bejárós saját helyszínen	- iskolai korosztály	0	0	0	fő		0	-	
	- óvodás csoport	0	0	0	fő		0	-	
erdei iskolai program	- saját helyszín	263	0	263	fő		6	-	
	- külsős helyszín	24	103	127	fő		4	700- 1.000/fő	
saját szervezésű szakmai napok						6567			
nyíltnap, jeles nap	- saját helyszín	1067	1410	2477	fő		-	400- 1.500/fő	megrendez ett napok
	- külsős helyszín /kitelepül és	0	2501	2501	fő		-	-	
témanap	- saját helyszín	384	0	384	fő		-	-	

	- külsős helyszín /kitelepül és	257	294	551	fő		-	-	
családi nap	- saját helyszín	0	68	68	fő		-	-	
	- külsős helyszín /kitelepül és		586	586	fő		-	-	
természetvédelmi táborok						105			
ottalvós		0	0	0	fő		0	-	
napközis		105	0	105	fő		7	30.000/fő	
természetvédelmi szakmai előadások						3290			
tanóra jellegű	iskolai koroszt.	617	232	849	fő		6	400- 1.200/fő	
ismeretterjesztő	felnőtt koroszt.	2039	402	2441	fő		3	400- 1.200/fő	
osztálykirándulás						29			
☐ egynapos		29	0	0	fő		2	400- 1.200/fő	
☐ kétnapos		0	0	0	fő		0	400- 1.200/fő	
Egyéb tematikus program						1379			
madárgyűrűzés		0	727	727	fő		-	-	
mobil program (terepi vízvizsgálat)		0	0	0	fő		-	-	
vetélkedő, rajzverseny		32	441	473	fő				fő
Felnőttképzés			131	131	fő				fő
terepgyakorlat		40	8	48	fő				fő
szakmai gyakorlat		0	0	0	fő				fő

közösségi szolgálat	0	0	0	fő				fő
Regisztrált igénybevevők összesen:					68986	28		

- Szakvezetési túráink nagy része a Pintér-kert Arborétumban, és az Ős-Dráva Látogatóközpontban valósult meg, ezek nagy része jellemzően valamilyen természetvédelmi foglalkozáshoz kapcsolódott.
- A barlangi túravezetések nagy része az Abaligeti-barlangban és a Tettye Mésztufa-barlangban valósult meg. 2024 márciusában Igazgatóságunk ismét csatlakozott a Barlangok hónapja kampánysorozathoz, ahol többféle tematikus barlangi programmal vártuk az érdeklődőket. Az év során az Abaligeti-barlangban több alkalommal is meghirdetésre került a barlangi földrajzóra és a barlangi biológiaóra, valamint a látogatók a Denevérmúzeumban tartott szakvezetések alkalmával a denevérek életével is megismerkedhettek. November hónapban a Tettyei Mésztufa-barlanggal közösen természetvédelmi foglalkozásokat tartottunk a barlang bejáratí részénél.
- Erdei iskolai foglalkozásokat Igazgatósági helyszíneken, valamint külsős helyszíneken is megvalósítottunk. A témaköröket tekintve szinte az összes óvodás és iskolás csoportnál kiemelt figyelmet kapott a fenntarthatóság, a víz-, és az élőhelyvédelem, az erdei iskolai foglalkozások nagy része a természetiskolai programok közül kerültek kiválasztásra. Nagy örömrnkre szolgált, hogy a Tettye Oktatási Központ Természetiskola minősített programjai a felnőtt korosztály érdeklődését is felkeltették, így az év során felnőtt csoportok is igényeltek ilyen jellegű természetismereti foglalkozásokat.
- A saját szervezésű szakmai napok kapcsán a 2024-es évben egy új programelemmel is bővült Igazgatóságunk kínálata. Több alkalommal is meghirdetésre került a Pintér-kerti illatséták elnevezésű szakvezetési túránk, ahol az Arborétum illatos növényei kerültek a középpontba. Az év során több alkalommal is tartottunk tematikus természetismereti programokat pl. Orchideák nyomában túra, Bibliái növények a Pintér-kert Arborétumban. Mindezek mellett a tavalyi év áprilisában ismét megrendezésre került a Mura-Dráva-Duna Bioszféra Rezervátum Nap Pécsett a Tettye-téren. A családi rendezvényen a résztvevő gyerekek számos érdekes játékot próbálhattak ki, melyek a fenntarthatóság és a biodiverzitás fontosságát hangsúlyozták, valamint az Igazgatóság standjánál többek között saját rovarhotelt is készíthettek maguknak.
- A 2024-es évben az Igazgatóság szervezésében két napközis tábor is megrendezésre került a Tettye Oktatási Központban. Ezek a következő időpontokban valósultak meg: 2024.

június 24-28., 2024. július 08-12. A két táborban összesen 21 gyermek vett részt. A természetvédelmi foglalkozások kiegészültek külsős helyszínekre történő kirándulásokkal is.

- A természetvédelmi szakmai előadások a tavalyi évben jellemzően az iskolás korosztály felső tagozatos diákjai számára, illetve a felnőtt korosztály részére kerültek megtartásra. Az előadások tematikáit tekintve legtöbb esetben a vizes élőhelyek, az ártéri élővilág (kiemelten a madárvilág), a vízvédelem, valamint a beporzók kerültek előtérbe.

- A tavalyi évben az Igazgatósághoz érkező gyerekcsoportok közül sajnos az osztálykirándulások azok, melyek nagyon alacsony számban valósultak meg. A pedagógusokkal való kapcsolatfelvételek alkalmával rendszeres problémaként jelenik meg az iskolás osztályok számára a buszbérlés és a szállások magas költsége. Több olyan osztály is volt, melyeknek lefoglalt időpontjaik voltak valamely bemutatóhelyünkre, de időközben a pénzübeli problémák miatt vissza kellett mondaniuk a látogatást. Tapasztalatok alapján jelenleg sok esetben csak azok az osztályok jutnak el hozzánk, melyek Pécs, vagy az egyes bemutatóhelyek vonzáskörzetében helyezkednek el. A távolabbi helyszínekről érkező osztályok gyakran valamilyen pályázati forrásból tudják megvalósítani a kirándulást.

Természetesen Igazgatósági szinten próbálunk ilyen esetekben valamilyen kedvezményt biztosítani a csoportok számára, de sok esetben az utazási költségek magas ára miatt nem tud megvalósulni a program.

Rajzpályázat:

Mura-Dráva-Duna Bioszféra Rezervátum Nap alkalmából rajzpályázatot hirdetett az Igazgatóság „Nagy folyóink madarai” címmel ahová 209 db pályamű érkezett.

egyéb tematikus program

ABC-séta a Pintér-kertben című programra az általános iskolás 1. és 2. osztályos tanulóit várjuk, ahol az ABC betűi egy-egy élőlény mutatnak be, így összefonódik az írásos karakter felismerése és a bemutatni kívánt faj.

Biblia növényei a Pintér-kertben című tematikus séta során az Arborétumban megtalálható biblikus vonatkozással bíró fajok kerültek bemutatásra.

A Bőköz Fesztivál ideje alatt új múzeumpedagógiai foglalkozással vártuk az érdeklődőket. Kik voltak a mocsárvilág McGywer-ei? címmel, amelyben a pákászok rég elfeledett életmódját mutattuk be rekonstruált tárgyak és kiállítási installációk segítségével.

12.3. Társadalmi kapcsolatok

A társadalmi kapcsolatok fogalomkörébe számos tevékenységtípus tartozik.

Védjegyrendszer, védjegyes termelők

Online kapcsolattartás: honlapok, közösségi oldalak használata, online akciók, játékok meghirdetése, valamint hírek, hírlevelek kiküldése.

A működési területen található természeti értékek bemutatása, nagyközönséggel való megismertetése. Ezen célokat szolgálják – a korábbiakban már tárgyalt látogató- és oktatóközpontok valamint szakvezetési túrák mellett – a közönségprogramok, rendezvények tartása, kapcsolódás fesztiválokhoz, országos, regionális, helyi eseményekhez, akciókhoz.

Az igazgatóságon folyó szakmai munka bemutatása – konferenciák, szakmai találkozók szervezése

Együttműködés szakmai partnerszervezetekkel, oktatási intézményekkel, egyéb szervezetekkel

Társadalmi kapcsolatok-partnerek a 2024. évben:

Pécsi Vásárcsarnok

Sefag Zrt.

Misina Tetőpont

Kaposvári Nagypiac

Déli Szomszédok Nyugdíjas Szövetkezet

Magyar Mezőgazdasági Múzeum

Janus Pannonius Múzeum

Ököváros Ökorégió Alapítvány

Pécsi Kulturális Központ

RG-STÚDIÓ KFT.

Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar

MME

Pécsi Egyházmegye

Pécsi Állatkert

Iskolák, óvodák (aktív kapcsolat, programrésztétel):

Mátyás Király Általános Iskola, Pécs

Pécsi Éltes EGYMI

Mezőszél Utcai Általános Iskola, Pécs

Szent Margit Óvoda, Pécs

Köztársaság Téri Általános Iskola, Pécs
Szent Margit Általános Iskola, Pécs
PiCinke Magánóvoda, Pécs
Bogádi Dr. Berze Nagy János Általános Iskola
Pécsi Református Óvoda
Pécsi Koch Valéria Iskolaközpont
Testvérvárosok terei Óvoda, Pécs
Kodolányi János Német Nemzetiségi Általános Iskola
Szent Mór Iskolaközpont
Hosszúhetényi Általános Iskola
Bánki Donát Utcai Általános Iskola, Pécs
Miroslav Krleža Általános Iskola, Pécs
Pécsi Apáczai Csere János Általános Iskola, Gimnázium, Kollégium, Alapfokú Művészeti Iskola
Aprók Háza Óvoda, Pécs
Pogányi Óvoda
Magyarszéki Óvoda
Árpád Fejedelem Általános Iskola és Gimnázium, Pécs
Kovács Béla Általános Iskola, Pécs
Dugonics Utcai Óvoda, Pécs
Belvárosi Általános Iskola
Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnáziuma, Pécs
Bártfa Utcai Általános Iskola, Pécs
Rácvárosi Óvoda, Pécs
Somogyi Óvoda, Pécs
PTE Deák Ferenc Gyakorló Iskolája
Szent Mór Óvoda, Pécs
Janikovszky Éva Általános Iskola, Kozármisleny
Kővágószőlősi Óvoda
Würtz Ádám Általános Iskola és AMI, Tamási
Janus Pannonius Gimnázium, Pécs
Battyányi Kázmér Általános Iskola, Siklós

12.3.1. Nemzeti Parki Termék Védjegyrendszer működtetése, pályázati eredmények, programok bemutatása

A központi rendezvények alkalmával a Magyar Nemzeti Parkok Hetén (Budapest) Garamváriné Csanálosi Andrea védjegyes vett részt, almalap termékével.

2024. évben a szekszárdi Fritz birtokon került megrendezésre a Diplomata szüret, melyen védjegyes termelőink közül Tóth Árpád fadaragványokkal, az Orfűi Malmok merített papírból készült füzetekkel, Schmidt Ágnes- lekvárokkal, Figura Attila savanyított és egyéb gombakészítményeivel mutatták be tevékenységüket. Az eseményen idén először a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság egyik védjegyse, Tamás Ervin is kitelepült.

Az igazgatóság bemutatóhelyein megrendezésre kerülő konferenciák, rendezvények alkalmával védjegyes termékek kerültek kóstoltatásra több alkalommal. A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság szürkemarha termékeit, Schmidt Ágnes védjegyes termelő prémium lekvárait, Lukács Lóránt medvehagyma pesztóját és csatnijait kóstolhatták a résztvevők.

2024-ben 5 termelőnkkel hosszabbítottuk meg a védjegyhasználati szerződést.

Sajtómegjelenések:

Többnyire a helyi hírlapok és online felületeken, valamint az igazgatóság és védjegyseink facebook oldalán voltak megjelenések.

Népszerűsítés:

A nemzetiparkitermek.hu weboldal ajánlása mellett, szóróanyagokat biztosítunk a kitelepülések alkalmával. 2024-ben az Igazgatóság által beszerzésre került egy új, a Nemzeti Parki Termék Védjegy népszerűsítésére alkalmas roll up.

A védjegyes termékek a rendezvények mellett a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság kiemelt partnerei részére alkalmanként ajándékként is átadásra kerültek, továbbá versenyek díjazása során is szerepeltek.

Pályázat kiírás:

2024-ben a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság kiírt pályázatára túlnyomórészt már védjegyes termékkel rendelkező termelő, kézműves jelentkezett. Összesen 21 új termék kapta meg a Nemzeti Parki Termék védjegyet.

Herke Anna	7677 Orfű, Horgász u. 19. üzem: Orfű, Kossuth 17. eva.bercesi@gmail.com, herke2anna@gmail.com 06 20/970-78-88	medvehagymás sajt
		medvehagymás gomolyasajt
BioBia (dr. Németh Ibolya)	7625 Pécs, Hunyadi 17. FSZ. 3. biobia@biobia.hu honlap:www.biobia.hu 06 30/437 23 40	medvehagymás só
		medvehagymás bigyó
Lukács Lóránt	1088, Budapest, Bródy Sándor u. 26. (Gazdálkodása Bárudvarnokon található, Szendi-hegy, kült. Hrsz. 417/14. szám alatt) lekvar.lukacs@gmail.com 06 30/ 566 15 47 levelezési cím: 7633 Pécs , Hajnóczy út 11/A	medvehagyma pesto
		medvehagymás lekvár
		mirabolán chutney
		vöröshagyma lekvár
		som lekvár
		meggy lekvár
		körte chutney
		füge lekvár
		zöld dió befőtt
Rosta Endre	7700 Mohács , Bajcsy Zsilinszky u. 14. rosta.endi@gmail.com 06 20/ 579 98 30	régi mintájú varott busóálarc
		busóálarc ajándéktárgy
		gyermek busóálarc-ajándéktárgy
		busómaszk-gyermek
		busómaszk felnőtt
		busómaszk-turisztikai ajándéktárgy
		hordható gyermekálarc
		kicsi busóálarc ajándéktárgy
Serényi és Tsa Bt. (Muskátli Vendéglő)	7677 Orfű, Széchenyi tér 13 orfumuskatli@gmail.com +36- 30 /620 40 27	medvehagymás pogácsa
		medvehagymás péksütemények,
		medvehagymás ételek
Szente Eszter	7252 Attala, Kossuth Lajos utca 27. info@szentecsemege.hu honlap:www.szentecsemege.hu 06 20/ 292 57 17	csipkebogyólekvár
		fahéjas-rumos vadszilvalekvár
		galagonyalekvár
		kökénylekvár
		galagonya virágos hajtásvég tea
		bodzavirág tea
		apróbojtorján tea
		menta tea
		cickafarkfű tea
		csalánlevél tea
		diólevél tea

		kökényvirág tea
		fehér fagyöngy tea
		vadszilva szörp
		csipkebogyó szörp
		galagonya szörp
		kökény szörp
Tóth Árpád	7342 Mágocs, Ady Endre u. 29. 06 30/632 96 27 aranytoth50@gmail.com https://www.facebook.com/totharpadwoodturning/	madaras kanál
		madaras villa
		evőkanál
		szokványos formájú evőkanál
		sólymos evőkanál
		csillag ügyességi játék
		kiakasztó-beakasztó káték
		pörgettyű
		ördöglakat
		fűles fatál
		hagyományos fatál
		hagyományos mintás fatál
Udvardi Krisztián	7700 Mohács, Petőfi Sándor u. 11. 06 30 / 346 11 90 udvardikrisztian77@gmail.com	lélekmadár
		busóálarc kosszarvval
Szakács Gyula	7673, Cserkút, József Attila u. 5. honlap: www.vorosdombi.hu 06/20/243-8777	medvehagyma bigyó
		paradicsomos medvehagyma bigyó
		erdei szederlekvár
Herkéné Szabéni Éva	7332, Magyaregregy, Zrínyi u.16. 06 30/850-64-10 szebiszappam@gmail.com www.szebiszappan.hu	Virágosrét-Rózsafa kecsketejes szappan
		Bársony- juhtejes szappan
		levendula szappan
		körömvirág szappan
Dékány Ferenc	7332, Magyaregregy, Kossuth Lajos u.25 06 70/ 410-95-83 lakine.marika@gmail.hu. Facebook: Kedély Ház történetei	Rozmaringos körtelekvár
		birsalma lekvár
		fahéjas cseresznye lekvár
		körte lekvár
Bocz Csaba	7623, Pécs, Mártírok útja 43./A 06 30/678-19-09 boczcsabal@gmail.com Facebook: Baranyaize és Bocz Családi Gazdaság	medvehagyma krém diós
		medvehagyma pesztó
		mustár
Schmidt Ágnes	7634, Pécs, Bálicsi út. 94. 06 30/515-96-94	sárgabarack lekvár
		aszaltszilvás-szilvalekvár

	www.lekvartar.hu facebook: schmidtagilekvartar	málnalekvár eperlekvár szederlekvár Just Berries eperlekvár Just Berries málna lekvár Just Berries szederlekvár Barocca-ribizlis élményital Barocca – berry selection élményital
Harmatos Zoltán	7700, Mohács , Gólya u. 32. 06 20/ 611--18-39 harmatoszoli@freemail.hu	busómaszk-gyermek busómaszk- felnőtt ajándéktárgy- mágnes ajándéktárgy. Maszk
Garamváriné Csanálosi Andrea	7694 Hosszúhetény, Petőfi Sándor u.35. 06 30/281-11-02 gnecsandrea@gmail.com facebook: Dr-Garamváriné Csanálosi Andrea/Aszta Egészséges élelmiszerek	almalap- aszalvány Dióstekercs almalapból
Orfű Vízialom Bt,	7624 Pécs, Radnics u.25. 06 20/ 466-55-06 info@orfuialmok.hu www.orfuialmok.hu	kender papír rongypapír kender és rongypapír kék farmer papír merített papírból készült növényi lenyomatos füzetek
Sztranyák Családi gazdaság	7582 Péterhida, Fő utca 94. 06 70/394 5487 sztranyaksajt@gmail.com www.facebook.com/sztranyaksajt	natúr joghurt tejföl vaj tehéntúró füstölt parenjica
Figura Attila	7932 Almáskeresztúr, Fő utca 30. 06 20/405-78-33 attila.figura@gmail.com www.facebook.com/figuragomba	ecetes csiperkegomba savanyúság vargányagomba fűszersó
Kovács Péter	7082 Kisszékely, Petőfi Sándor utca 151. 06 30/694-58-18 szerszamkovacs@gmail.com	metszőkés kacorkés hagymaásó verővas sétafokos szőlőcsákány asztató konyhabalta

12.3.2. Natúrparkokkal való kapcsolat

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság működési területén négy, névhasználati hozzájárulással rendelkező natúrpark található.

A legrégebben alakult Hét Patak Gyöngye Natúrpark Alsómocsolád térségében helyezkedik el, a Koppányvölgy Natúrpark Somogy és Tolna megye határán, a Kapos-hegyháti Natúrpark Dombóvártól keletre terül el, a Zselici Ezüsthárs Natúrpark pedig Kaposvár közelében lett kialakítva.

Mind a négy működtető szervezettel szoros kapcsolatunk alakult ki a natúrparkok előkészítése, felterjesztése és kihirdetése során is. Szakmai tanácsokkal, konkrét szakanyagokkal segítettük a kialakítás folyamatát.

Ez a szakmai jellegű kapcsolat a működés során is jellemző maradt. Területi kollégáink segítséget nyújtanak a felmerülő szakmai kérdések megoldásában, részt veszünk konferenciákon, egyéb rendezvényeken, tájsétákon, szakmai napokon, jeles napokon. Tanácsokat adunk például tanösvények kijelölésével kapcsolatban, előadásokat tartunk a natúrparkokhoz kapcsolódó iskolai napokon.

12.3.3. Kommunikáció – hírlevelek, honlapok, rendszeres kiadványok

Békalencse című hírlevelünket minden hónap utolsó munkanapján juttatjuk el e-mailben partnereinknek. Címlistánkon összesen 5810 feliratkozó szerepel (önkormányzatok, civil szervezetek, egyéni turisták, szolgáltatók, sajtó stb.) A hírlevél összes száma elérhető honlapunkon, valamint 2024 áprilisa óta a Fliphtml5 oldalon online lapozgatható formában is.

2024 novemberében megjelent a „FolyóÍrat” című, évente megjelenő ingyenes tájékoztató periodika első száma. A LIFE RESTORE for MDD projekt keretében kiadott újság áttekintést ad a projekttel összefüggésben tervezett, illetve megvalósult természetvédelmi munkálatokról és rendezvényekről. Másodszorban tájékoztatást nyújt a Mura-Dráva-Duna UNESCO Bioszféra rezervátumot, valamint a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság működési területét érintő, természetvédelmi vonatkozású tevékenységekről, természeti jelenségekről, ökoturisztikai és környezeti nevelési szolgáltatásokról. Célunk, hogy a FolyóÍrat cikkei minél szélesebb olvasóközönséghez eljussanak, elősegítve lakókörnyezetünk természeti értékeinek alaposabb megismerését, valamint az értékek megóvásáért tett közös erőfeszítéseinket.

Online felületeink:

Hivatalos honlap (SSL-tanúsítvánnyal rendelkező biztonságos oldal, megfelel az akadálymentességi követelményeknek): <https://ddnp.hu>

Regisztrált domain nevek bemutatóhelyekhez

(a hivatalos honlap vonatkozó oldala jelenik meg):

Fehér Gólya Múzeum – www.fehergolyamuzeum.hu

Mészégető-források barlangja – www.kalandbarlang.hu

Mohácsi Nemzeti Emlékhely – www.mohacsiemlekhely.hu

Tettyei Mésztufa-barlang – www.barlangpecs.hu

Ős-Dráva Látogatóközpont – www.odlk.hu

Facebook-oldalak:

Hivatalos facebook-oldal:

<https://www.facebook.com/dunadrava>

Bemutatóhelyek facebook-oldalai:

Abaligeti-barlang – <https://www.facebook.com/abaligeti.barlang>

Fehér Gólya Múzeum – <https://www.facebook.com/fehergolyamuzeum>

Mohácsi Nemzeti Emlékhely – <https://www.facebook.com/mohacsitortenelmi.emlekhely>

Nagyharsányi Szoborpark – <https://www.facebook.com/szoborpark>

Ős-Dráva Látogatóközpont – <https://www.facebook.com/odlkszaporca>

Pintér-kert Arborétum – <https://www.facebook.com/pinterkert>

Tettyei Mésztufa-barlang – <https://www.facebook.com/tettyebarlang>

Zselici Csillagoségbolt-park – <https://www.facebook.com/Zselici-Csillagos%C3%A9gbolt-park-137701529604057>

Youtube-csatornák:

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság – <https://www.youtube.com/user/DDNPI>

Ős-Dráva Látogatóközpont –

<https://www.youtube.com/channel/UC54YfXz2vygH330eMesNXvw>

FLICKR galéria:

<https://www.flickr.com/photos/dunadrava/albums>

ISSUU-oldal (archívum, 2023 január óta nem kerül fel rá új tartalom, mivel fizetőssé vált):

<https://issuu.com/ddnp>

FLIPHTML5 oldal (2024-ben újdonság):

<https://fliphtml5.com/bookcase/xvbmh>

Instagram:

<https://www.instagram.com/dunadravanemzetipark>

Pinterest galériák:

<https://www.pinterest.com/dunadrava>

E-tanösvények:

Ős-Dráva Látogatóközpont: összesen három, táblás és vezetőfüzetes tanösvény, okostelefon-alkalmazás formájában is elérhető: az Ős-Dráva Navigátor címmel 2024-ben megvalósult fejlesztés eredményeképp

11 tanösvény esetében a <https://ddnp.hu> honlapról letölthető PDF vezetőfüzetek állnak rendelkezésre.

2024-ben rendszeresen juttattunk el természetvédelmi híreket, valamint tudósításokat az igazgatóságunkon folyó szakmai munkáról a sajtó részére. A sajtóközlemények nyomán újságcikkek jelentek meg, rádió- és TV interjúk készültek.

Sajtómegjelenések száma: nyomtatott 57 db, internetes megjelenés 319 db, TV, rádió: 31 db
Főbb sajtópartnereink: Agro Jager, Agro Trend, Baranyavár, Barcsi Hírek, Eseménymenedzser, Greenfo, IrányPécs, Mohácsi Újság, Pécsi Újság, Origo, Pécs Aktuál, Programturizmus.hu, Sokszínű Vidék, Traveo.hu, Turista Magazin, Varázslatos Magyarország és VM Magazin, Dunántúli Napló, Somogyi Hírlap, Tolnai Népújság, Magyar Mezőgazdaság, Kistermelők Lapja, Mecsek Híradó, NOE Levelek, Kossuth Rádió, Rádió1, Bajai Rádió, Bajai TV, Paks FM, HÍR TV, Tolnatáj TV, HÍD TV, Info Rádió, Best FM, Magyar Katolikus Rádió, DunaTV, Pécs TV, Pannon TV, Kapos TV, Bóly TV.

12.4. Tervezett fejlesztések

2024 nyarán megjelent a nemzeti park igazgatóságok legjelentősebb pályázata, a KEHOP_PLUSZ-3.2.1-24 - Természetvédelmi beruházások – infrastruktúra, kommunikáció című felhívás. 2025 első két hónapjában az Igazgatóság benyújtotta mind a négy – ÉFK-ban nevesített – pályázatát. A kölkedi Fehér Gólya Múzeum számára egy új épület létrehozását

célzó pályázat – már korábban, KEHOP forrásból, előkészítésre került, 2025-ben a pályázat közbeszerzési eljárásait szeretnénk lefolytatni, és talán a kivitelezési munkálatok is megkezdődhetnek.

2024 decemberében született meg a támogatói döntés a TOP_PLUSZ-6.1.4-23-BA2 felhívás keretében benyújtott „Aktív turisztikai fejlesztés a Dráva mentén” projektünkről. A projekt konzorciumi formában kerül megvalósításra, a konzorciumvezető a Baranya Vármegyei Önkormányzat, további partner pedig három dráva-menti kis önkormányzat. A projektben az idei évben a tervek elkészítése, az engedélyek beszerzése és a közbeszerzési eljárások lefolytatása van tervben az Igazgatóság által vállalt tevékenységek kapcsán (fedett közösségi tér kialakítása az Ős-Dráva Látogatóközpont területén, valamint a drávai vízi turizmushoz kapcsolódóan a Vejti táborhelyen egy többfunkciós épület létrehozása).

2023-ban, 2024-ben és 2025-ben több kormányhatározat is megerősítette, hogy a Mohácsi csata 500. évfordulójának egyik kiemelt szereplője a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság. A 2023. óta folyó előkészítési feladatok – ezen időpont óta kapunk forrást is a feladatokhoz, korábban a feladatokat az Igazgatóság jellemzően saját forrásból látta le – eredményeként a 2025. évben közbeszerzések lefolytatása és a kivitelezési munkálatok megkezdése van tervben, több egyéb más, a témához kapcsolódó tevékenységen kívül. A fejlesztések közül a Mohácsi Nemzeti Emlékhelyen 2025-ben várhatóan megkezdődnek az új kiállítótér kialakításának kivitelezési munkálatai és reményeink szerint elkezdjük a kiállítás megvalósítását is. A Nagyharsányi Szoborpark területén egy új látogatói fogadópont kerül kialakításra raktárral és tereplépcsővel, valamint a meglévő épület és a járóosztály felújítására is sor kerül. Megvalósul a területen lévő, valamint a Szoborparkhoz tartozó, de máshol kihelyezett szobrok, felújítása, helyreállítása. Nyáron – az 1960-as, 70-es és 80-as években megvalósított hasonló eseményként – Szobrász-restaurátor Szimpózium kerül megvalósításra a Szoborpark területén.

Előkészítés alatt áll még egy TOP_PLUSZ-os, aktív turisztikai fejlesztéseket tartalmazó pályázatunk is, melynek projekthelyszínei a Drávához kapcsolódnak, a pályázat konzorciumvezetője a Somogy Vármegyei Önkormányzat lesz. A pályázat benyújtását 2025. I. negyedévében tervezzük, 2025-ben a támogatói döntésig juthatunk el.

12.5. Együttműködési megállapodások

Igazgatóságunk 2024. évben a lehetőségekhez mérten bővítette a régióban található turisztikai szervezetekkel, szolgáltatókkal, oktatási intézményekkel kötött együttműködéseinek számát, többségében a térség szállásadóival kötött együttműködési megállapodások jöttek létre, melyek által bemutatóhelyeinket szeretnénk a térség turisztikai kínálatába jobban integrálni.

12.6. Fontosabb események

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság az alábbiakban felsorolt tevékenységeket valósította meg a tárgykörben.

a) Saját szervezésű programok

2024. április 20-án tartottuk az UNESCO Bioszféra Rezervátum Nap elnevezésű rendezvényt Pécsen, a Tettye téren. A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, valamint pécsi és Pécs környéki intézmények, szolgáltatók, civil szervezetek izgalmas természet- és környezetvédelmi foglalkozásokkal, játékokkal, ismeretterjesztő előadásokkal, szakvezetési túrákkal várták a kilátogató közönséget. A LIFE RESTORE LIFE program keretében megvalósult esemény célja az volt, hogy interaktív foglalkozások, játékok segítségével vagy gyakorlati példák bemutatásával ráirányítsa a figyelmet a Mura-Dráva-Duna Ötoldalú Bioszféra Rezervátumban található természeti értékek megóvásának fontosságára, a természet és a környezetünk iránti felelős magatartás jelentőségére.

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság a mohácsi csata 498. évfordulója alkalmából 2024. augusztus 25-29. között ismét megszervezte a katonai zarándoklatot II. Lajos király seregének útvonalát követve Érdtől Mohácsig. Az útvonalat a szárazföldön történelmi hagyományőrző lovas csoport, a Dunán pedig hajós zarándokok járták be.

2024-ben tizenhatodik alkalommal, október 10-én rendezte meg igazgatóságunk a „Fekete István nyomában” elnevezésű terepi akadályversenyt. A helyszín a hagyományoknak megfelelően a Fekete István Emlékösvény körülbelül 6 km-es szakasza volt. A verseny középpontjában az író szellemisége, a magyar táj és a benne élő kétkezi emberek szeretete, valamint Fekete István irodalmi tevékenysége állt. A versenyhez kapcsolódóan egy kisfilm is elkészült, mely a verseny történetét mutatja be:
<https://www.youtube.com/watch?v=hfMr5KYPtMQ>

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság „Át a Dráván” címmel futó-, terepfutóversenyt, gyalog- és kerékpáros teljesítménytúrát rendezett 2024. október 26-án. A rendezvény célja egyrészt a lakosság aktív sportra buzdítása a futás, kerékpározás, túrázás lehetőségével, másrészt a résztvevők megismertetése a Dráva-mente, az Ormánság, a Duna-Dráva Nemzeti Park védett természeti értékeivel és hagyományaival. Mindezeket túl a félmaraton és a kerékpártúra résztvevői az átélhető horvát-magyar jó szomszédság élményével gazdagodhattak.

b) kapcsolódás más programgazdák eseményeihez, együttműködésben megvalósult programok

2024. április 4-én nyílt meg Budapesten, a Vajdahunyadvárban a Duna-Dráva Nemzeti Park természeti értékeit, egyediségét, különleges élővilágát komplex formában bemutató kiállítás. A 2024. augusztusáig nyitva tartó tárlat mindezekén túl betekintést nyújt a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság (DDNPI) munkatársainak sokrétű szakmai tevékenységébe is.

2024. május 20-26. között került megrendezésre a Magyar Nemzeti Parkok Hete. Az eseménysorozat Budapesten, a Vajdahunyadvárban megtartott nyitórendezvényén a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság standján természetismereti programok várták a nagyközönséget, bemutatkoztak a nemzeti park igazgatóság védjegyes termelői. A közönség megismerhette az igazgatóság programkínálatát és nem utolsósorban a Magyar Nemzeti Parkok Hetére meghirdetett túrákat, programokat.

2024. májusában 12. alkalommal került megrendezésre a TeSzedd! országos szeméthyűjtési akció. A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság 6 helyszínen vállalta a Dél-Dunántúlon a koordinátori, szervezői feladatokat; az önkéntesek összesen 295 zsák hulladékot gyűjtöttek össze védett területeken.

2024. június 14-én zajlott a fehér gólyák nyilvános gyűrűzése Baja környékén. A fehér gólya fiókák jelölése – minden érintett település egy-egy helyszínén – nyitott volt az érdeklődők számára. A hat meghirdetett fészeknél összesen 560 fő (többségük óvodások, iskolások) kísérhette figyelemmel a kis gólyák jelölését. Minden ilyen helyszínen közvetlen közelről volt lehetőség a madarak megfigyelésére. Az esemény a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság és a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület 7. sz. Helyi Csoportjának (MME 7. HCS) szervezésében, az MVM támogatásával valósult meg.

A Nagyharsányi Szoborparkban a 17. Ördögkatlan fesztiválhoz kapcsolódva (2024. július 30 – augusztus 4.) szakvezetéseket és idegenvezetést tartottunk, valamint a létesítmény fogadóépületében megrendeztük a „Papírszínházak régen és ma” című kiállítást.

Az Ős-Dráva Látogatóközpontban kézműves foglalkozásokat és szakvezetéseket biztosított az igazgatóságunk a 2024. augusztus 16-25. között megrendezésre került Bőköz fesztiválhoz csatlakozva, illetve 3 koncert helyszínéül is szolgált.

2024. október 19-én igazgatóságunk részt vett a Vadonleső Program Év Emlőse kezdeményezésének hagyományos év végi záróeseményén, a „Vadmacska Gála és Forgatag” című rendezvényen a Budapesti Állatkertben.

2024. december 8-9-én került megrendezésre az „Antemurale Christianitatis – Közép-Európa és a Nyugat-Balkán, a Kereszténység Védőbástyái” című konferencia Budapesten, a Várkert Bazárban. Az esemény fórumot teremtett a mohácsi csata 500. évfordulójára tervezett emlékévet előkészítő magyarországi kutatások legújabb eredményeinek bemutatására, a nemzetközi szakmai közösség részvételével.

13. Közfoglalkoztatás (személyi feltételek, elvégzett feladatok, eredmények, javaslatok)

Országos közfoglalkoztatási program

Igazgatóságunk az elmúlt pár évben a szűkös költségvetési források és létszámkeret miatt a rendelkezésre bocsátott létszámkeret teljes kihasználása mellett támaszkodott a közfoglalkoztatási programra. Az ökoturisztikai létesítmények működtetése, a vagyonkezelési feladatok ellátása, gyepkezelési- és állattartási feladatok végrehajtása a közfoglalkoztatottak munkavégzése nélkül elképzelhetetlen lett volna.

A védett természeti területek fenntartása és kezelési feladatai nagyrészt élőmunka igényes feladatok. Igazgatóságunk 2024. évben az országos közfoglalkoztatási program keretében, 12 hónapon keresztül átlag 11 fő a foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetben lévő, vidéki területen élő aktív korú álláskeresőt foglalkoztatott. A közmunka program 2 egymást követő hatósági szerződés keretében valósult meg, amelyekből egy meghosszabbításra is került.

A 2024. évben az országos közfoglalkoztatási program alakulása:

adatok forintban

Létszám	2023.12.01- 2024.02.29.	2024.03.01-2024.11.30.
Létszám (átlag)	11	
Támogatási jogcímek	A támogatás terhére elszámolt személyi juttatás és működési költségek	A támogatás terhére elszámolt személyi juttatás és működési költségek
Közfoglalkoztatási bér	4 628 700	13 732 197
Szociális hozzájárulási adó	300 867	892 598
Munkába járás költsége	79 844	254 614
Munkásszállítás költsége	360 387	1 212 873
Anyagköltség		239 885
Munkaruha, védőeszköz költsége		384 929
Foglalkozás-egészségügyi vizsgálat költsége		1 900
Összesen:	5 369 798	16 718 996

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság működési területe 3 és fél megyét ölel át, ahol számos olyan természeti terület található, amelynek fenntartása, bemutatása, a gyepterületek tisztítása, az invazív és allergén növények irtása, az állatgondozás és legeltetés, a vizes élőhelyek, vízfolyások, fokok karbantartása, erdőgazdálkodási feladatok időről-időre jelentősebb munkaerőigénnyel járnak. E feladatok elvégzése álláshely hiányában, vagy forrás hiányában nem vagy kizárólag más szakmai feladatok háttérbe szorítása révén lenne megvalósítható. Ezek a feladatok egyrészt természetes folyamatok eredményeként válnak szükségessé, másrészt az idegenforgalom, a területek idényjelleggel fokozódó látogatottsága kapcsán merülnek fel. Ellátásuk főként alacsony képzettségű munkaerőt igényel, ami a célterületek településeinek képzetlen, munkanélküli lakossága köréből könnyen megoldható volt. Az előzőket tekintve a közmunka program foglalkoztatási szempontból hasznos, az Igazgatóság életéből nélkülözhetetlen.

Mindezek mellett a programban érintett területeken élő lakosság, az itt megforduló kirándulók, látogatók is érzékelhették a területeken végbe ment változásokat, melyek a program nélkül csak szűkösebb formában valósulhattak volna meg, így a közmunka program természetvédelmi szempontból sem elhanyagolható.

14. Belföldi és külföldi együttműködés

Folytatódott a 2021-ben indult „A Dunai természetes szigetek ökológiai állapotának javítása” (LIFE WILDisland) című, LIFE20 NAT/AT/000063 azonosítószámú projekt, melynek fő céljaként a Korpádi szigetek és a Debrina sziget hidrológiai állapotát, valamint azok jellemző élőhely típusát, a puhafás ligeterdőket (91E0) kívánjuk helyreállítani és megőrizni. A hazai tagszervezeteken (Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság, Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság) kívül a partnerség nemzetközi szervezetei: az osztrák Nationalpark Donau-Auen GmbH, a VERBUND Hydro Power GmbH és a via donau - Österreichische Wasserstraßen-Gesellschaft mbH, a szlovák Bratislavské regionálne ochrannárske združenie, a román Danube Delta Biosphere Reserve Authority és a REGIA NAȚIONALĂ A PADURILOR ROMSILVA RA – SUCURSALA DIRECȚIA SILVICĂ TULCEA, a horvát Hrvatske šume limited liability company, Croatian Forests Ltd. és a Javna ustanova "Park prirode Kopački rit", a bolgár Persina Nature Park Direct, a németországi Uniper Kraftwerke GmbH, továbbá a szerbiai Javno Preduzeće "Vojvodinašume".

A projektből 2024. évben megvalósult feladatok a következők voltak:

A Korpádi mellékág élőhelyvédelmi célú rehabilitációjának előkészítéseként a beruházást végző kivitelező kiválasztására irányuló közbeszerzési felhívás regisztrációja az Elektronikus Közbeszerzési Rendszerben megtörtént. A Korpádi mellékág élőhelyvédelmi célú rehabilitációját célzó beruházás 2023. évben kiadott vízjogi létesítési engedély meghosszabbítását (módosítását) kérelmeztük a vízügyi hatóságnál, így az engedély hatályát 2027. március 31. napra módosították. A Debrina-szigeten végzett erdőhelyreállítási kísérletek kapcsán folytattuk a 91E0 és 91F0 közösségi jelentőségű élőhelytípusokra jellemző erdőállományok létesítését és helyreállítását. Ennek során a T2 részterületen a parcella területelőkészítését és őshonos fafajok magvetését végeztettük el. A parcellák környezetében, valamint a sziget további részein megismételtük az idegenhonos növényfajok irtását az újonnan elültetett csemeték és magok védelme érdekében. A 2024. évi projekttalálkozóhoz a romániai Tulcea városa adott otthont szeptember 5. és 8. között. A Duna-delta Bioszféra Rezervátum igazgatósága (ARBDD) által szervezett találkozót magába foglalta a partner workshopot, a projekt nyilvános nagyrendezvényét, a DANUBEPARKS egyesület közgyűlését, a Dunai Természetes és Természetszerű Szigetek (Danube Wild Islands) nemzetközi Regionális Ramsari Területi Kezdeményezés nyitó ülését, valamint a ROMSILVA egyik projekt helyszínén szervezett terepi bejárást is. A 4 napos eseményen igazgatóságunkat öt munkatárs

képviselte. A projekten projekt menedzser, szakmai vezető, pénzügyi és kommunikációs menedzser, tájegységvezető, természetvédelmi őr munkatársak dolgoztak a 2024. évben is.

Folytatódott a 2023 októberében indult „A Mura-Dráva-Duna menti ártéri erdei élőhelyek megőrzése, helyreállítása” (Preserving and restoring floodplain forest habitats along the Mura-Drava-Danube rivers; 101113557 - LIFE22-NAT-AT-LIFE RESTORE for MDD - LIFE-2022-SAP-NAT) című projekt. A LIFE 2021-2027 program keretében támogatásra került projekt megvalósítása 2023. október 1. – 2028. szeptember 30. között zajlik. A projekt a folyami és ártéri erdei élőhelyek megőrzését tűzte ki célul, mely középpontjában a Mura, a Dráva, és a Duna folyók határszakaszai mentén tervezett helyreállítási akciók állnak. Az ötéves futamidejű pályázat Ausztriát, Szlovéniát, Horvátországot, Magyarországot és Szerbiát összekötő Mura-Dráva Duna UNESCO Bioszféra Rezervátum területén működő 17 partnerszervezet együttműködésében valósul meg. Hazánkból két nemzeti park és egy természetvédelmi alapítvány vesz benne részt. Fő célja az összesen 210 000 hektáron 17 Natura 2000 területet és más védett területeket magában foglaló UNESCO Mura-Dráva-Duna Ötoldalú Bioszféra-rezervátum területén az élőhelyek leromlása elleni küzdelem, valamint a kiemelt jelentőségű ökoszisztémák hosszú távú fennmaradásának biztosítása. A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság három helyszínen tervez élőhely-helyreállítást: a Duna mentén a Bátai-holtág területén kerül sor egy kisméretű fenékküszöb építésére, amely a nagyvizek levonulása után segít a víz megtartásában a hullámtéren. A Dráva esetében két mellékágból távolítanánk el a víz áramlását rontó akadályokat, hogy a mellékágak ismét a főmederhez legyenek hasonlóak. Drávaszentes közelében egy mocsárrét víztároló kapacitását növelnék meg illetve tájidegen faegyedeket cserélnék le őshonosokra. A konzorciumot az alábbi partnerek alkotják: UMWELTVERBAND WWF OSTERREICH (WORLDWIDE FUND FOR NATURE-konzorciumvezető, Ausztria); ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VARSTVO NARAVE (Szlovénia); WWF VILAG TERMESZETI ALAP MAGYARORSZAG ALAPITVANY (Magyarország); Slovenian Water Agency (Szlovénia); Association for Nature and Environment Protection Green Osijek (Horvátország); HRVATSKE VODE PRAVNA OSOBA ZA UPRAVLJANJE VODAMA (Horvátország); SVEUCILISTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU, FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK (Horvátország); AMT DER STEIERMARK LANDESREGIERUNG (Ausztria); PUBLIC INSTITUTION FOR MANAGEMENT OF PROTECTED PARTS OF NATURE AND ECOLOGICAL NETWORK IN VIROVITICA PODRAVINA COUNTY (Horvátország); JAVNO PREDUZACE VOJVODINASUME, PRETROVARADIN (Szerbia); Slovenski drzavni gozdovi d.o.o. (Szerbia); Regionalmanagement Südststeiermark. Steirisches

Vulkanland GmbH (Ausztria); Javna ustanova za upravljanje zasticenim dijelovima prirode na području Koprivnicko-krizevacke zupanije (Horvátország); Javna ustanova za upravljanje zasticenim dijelovima prirode Varazdinske zupanije (Horvátország); Medimurska priroda - Javna ustanova za zastitu prirode (Horvátország); Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság (Magyarország), Duna Dráva Nemzeti Park Igazgatóság (Magyarország).

A 2024. évben a Dráva folyót érintően megkezdődtek a Drávatamási és Tótújfalui mellékágak élőhelyrehabilitációs célú helyreállításának előkészítési munkái. Ennek keretében geodéziai méréseket és mederfelmérést végeztünk a két mellékágban 2024 áprilisában. A kapott eredmények birtokában a kiviteli tervdokumentációt készítő vállalkozó kérésére a főmedri áramlásokra vonatkozóan kiegészítő geodéziai mérések és mederfelmérés is történt. A Drávatamási és Tótújfalui mellékágak élőhelyrehabilitációs célú helyreállítása a mellékágak Dráva folyóba történő visszakapcsolását takarja. A beavatkozások mellékági mederkotrásokat, valamint a mellékágakat lezáró, meglévő kőgátak visszabontását célozzák meg. Ezen tervezett beavatkozások kivitelezéséhez a jogszabályokban meghatározott, a közbeszerzési eljárás lefolytatására alkalmas kiviteli tervdokumentációk elkészítése is megtörtént. A szolgáltatás részeként a két tervezett beavatkozás vízjogi létesítési engedély iránti kérelmei is benyújtásra kerültek a hatóságok felé 2024.december 10-én. A Drávatamási és Tótújfalui mellékágak helyreállításának megvalósításához a jogszabályokban meghatározott előzetes környezetvédelmi vizsgálati dokumentációkra, valamint a Natura 2000 fajokra és élőhelyekre vonatkozó felmérésekre, illetve a környezetvédelmi engedélyezési eljárás lefolytatására is szükség volt. Ezen feladatokat külső szakértői szolgáltatásként végeztettük el. A dokumentációk 2024. november 8-án készültek el. Az előzetes vizsgálati dokumentációk alapján a hatóságokhoz benyújtásra került a két környezetvédelmi engedély iránti kérelem. Az eljárások díjak befizetésre kerültek, az eljárás hiánypótlását 2024. november 15-én megtettük. A Duna folyót érintően a 2026. évben tervezett Batai holtág élőhelyrehabilitációs célú helyreállítása során a vízszint stabilizációja érdekében zsilipfelújítást, mederkotrást, sekély tavak kialakítását, és új, kiméretű vízviszatarató műtárgy építését kívánjuk megvalósítani. A fenti beruházások megvalósításához a jogszabályokban meghatározott előzetes környezetvédelmi vizsgálati dokumentáció, valamint a Natura 2000 fajok és élőhelyek vonatkozó felmérés volt szükség, melyet 2024. november 30-án, külső szakértői szolgáltatásként szereztünk be. Környezetvédelmi engedély iránti kérelme 2024. november 30-án került benyújtásra a hatóságokhoz, az eljárás díjának megfizetése, és az eljárás hiánypótlása decemberben megtörtént. Vásároltunk egy, a projekt és a program arculatát, és a projektben résztvevő partnerek logóját tartalmazó, a program rendezvényein használatos 1 db

strandzászlót, s 1 db rollup-ot, 2 db zászló alakú molinót. 2024. április 20-án megrendezésre került a projekt első nyilvános nagyrendezvénye a pécsi Tettye téri romoknál „Mura-Dráva-Duna Bioszféra-rezervátum Nap Pécsett” elnevezéssel. A rendezvényen egy osztrák, egy horvát és két magyar projekt partner, és több, mint tíz szakmai szervezet települt ki természetismereti játékokkal, bemutatókkal, kiállításokkal, idegenvezetési természetismereti sétával. A résztvevők becsült száma 1300 fő volt. 1000 példányban legyártásra került a 2024. évben kiadott nyomtatott stakeholder hírlevél, „DDNPI Folyóirat” címen. A 12 oldalas, színes, hajtvaa A4 méretű, napilap formátumú újság célja a Mura-Dráva-Duna Bioszféra-rezervátum helyi érdekeltjeinek, lakosainak tájékoztatása elsősorban a helyben megvalósított projekt tevékenységekhez kapcsolódóan. Elkészült a DDNPI honlap (www.ddnp.hu) egy, a bioszféra-rezervátummal kapcsolatos részének angol menüpontja. A természetvédelmi, ökoturisztikai leírások, a védett területek bemutatásának fordítását külső szakértő végezte. Az angol nyelvű tartalom a <https://ddnp.hu/en> menüpontban érhető el. A projekt 2024. évi projekttalálkozójának a horvátországi Eszék városa adott otthont. Igazgatóságunkat két munkatárs, a projekt menedzsere és szakmai vezetője képviselte. A 3 napos rendezvény rész programjai a folyóvédelmi, erdőhelyreállítási, monitoring és kommunikációs munkacsoport ülések, helyszíni bejárás, valamint az UNESCO Mura-Dráva-Duna Bioszféra-rezervátum Irányító Bizottsági ülés volt.

A projektben a 2024. évben a projektmenedzsment területen dolgozó 5 munkatárs (projektmenedzser, szakmai vezető, pénzügyi referens, kommunikációs referens, kommunikációs munkacsoport-tag) és a szakmai területen dolgozó 2 munkatárs (dunai és drávai tájegységvezetők) dolgoztak.

Folytatódott a „DaWetRest- Dunai vizes élőhelyek és árterek helyreállítása szisztematikus, közösségi szerepvállalás és fenntartható innovatív akciók révén” (Danube Wetlands and flood plains Restoration through systemic, community engaged and sustainable innovative actions) című, 101113015 azonosítószámú, a Horizont Európa program Óceánunk és vizeink minőségének helyreállítása 2030-ig misszió keretén belül futó projekt is, melyhez a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság a 2023. június 5-i konzorciumi szerződés aláírásával társult partnerként csatlakozott.

A Duna vízgyűjtő világítótorony - édesvízi és átmeneti vízi ökoszisztémák helyreállítása című felhívás alá tartozó projekt célja a Duna medencéjén alkalmazott konkrét megoldások (kísérleti) kidolgozása és bemutatása a szárazföldi és part menti vizes élőhelyek ökoszisztémái előtt álló kihívások kezelésére. Területei: (i) a biológiai sokféleség, (ii) vízminőség és elérhetőség, (iii) az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség és/vagy semlegesség és (iv) a helyi

közösségek számára nyújtott társadalmi-gazdasági előnyök. A 46 tagú partnerség koordinátora a Bolgár Tudományos Akadémia Klíma-, légkör- és vízkutató Intézet. A kedvezményezettek és társult partnerek az alábbi országokból kerülnek ki: Bulgária, Horvátország, Szerbia, Magyarország, Románia, Moldovai Köztársaság, Ukrajna, Franciaország, Szlovákia, Portugália, Görögország és Németország.

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság a projekt konzorcium társult partnereként a Közép-Dunai kísérleti helyszínek magyarországi területét biztosítja.

Megkezdődött az osztrák Szövetségi Erdészeti Kutatóközpont (BWF) vezetésével 2024. június 1-én indult, és 2027 májusáig tartó, az Interreg CENTRAL EUROPE Program (2021-2027) keretében megvalósuló „Transznacionális együttműködés természet alapú megoldások alkalmazására Közép-Európa leromlott erdeinek helyreállítása érdekében” (‘Transnational Cooperation on nature-based solutions for restoring degraded forests of Central Europe’) című, CE0200902 azonosító számú, RE-ENFORCE rövid című projekt. A projekt célja a Közép-Európai régió leromlott erdei ökoszisztémáinak helyreállítása transznacionális együttműködés előmozdításával. A 9 tagot számláló konzorcium partnerszervezetei: Szövetségi Erdészeti Kutatóközpont (AT), Horvát Erdészeti Kutatóintézet, (HR), Cseh Élettudományi Egyetem Prága (CZ), Mecklenburg-Pomeránia Állami Erdészet (DE), Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság (HU), Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság (HU), Erdészeti Kutatóintézet (PL), Padovai Egyetem (IT), Szlovén Erdészeti Intézet (SI).

A DDNPI pályázat keretén belüli tevékenységei: 1. A drávai körispusztulás felszámolása; 2. A Dunai Tájegységben őshonos nyárerdők fajdiverzitásának növelése.

A támogatási szerződés 2024. május 6-án, a partnerségi szerződés 2024. június 12-én került aláírásra. A hazai társfinanszírozási és megelőlegezési támogatási szerződést 2024. augusztus 12-én és 23-én kötöttük meg. Az igazgatóság projektmenedzsmentért, valamint szakmai megvalósításért felelős munkatársai megkezdtek munkájukat. Elkészült a projekt beszerzési terve.

Az igazgatóság honlapján külön menüpontban <https://ddnp.hu/igazgatosag/palyazatok/re-enforce>, valamint a közös projekt honlapon (<https://www.interreg-central.eu/projects/re-enforce>) ismertetjük a projektrészünk előrehaladását leírásokkal, hírekkel, fotódokumentációval. Munkatársaink közül 5 fő vett részt a Bécsben 2024. június 3-5. között megrendezésre került projekt nyitótalálkozóján, melyet a Szövetségi Erdészeti Kutatóközpont (Bundesforschungszentrum für Wald - BFW), a projekt vezető partnere szervezett. A konzorcium tagjai - a pályázat 2023. évi benyújtását megelőző online egyeztetések óta - először találkoztak személyesen. Áttekintették a pályázat munkacsomagjait, részletesen bemutatták

egymásnak vállalt feladataikat. Döntéseket hoztak a projekt kommunikációs kérdéseiben. Pénzügyi és elszámolási kérdéseket vitattak meg a szintén jelen lévő, a programot ellenőrző Közös Titkárság képviselőivel, továbbá ellátogattak az egyik ausztriai kísérleti akcióterületre is. A projekttalálkozó keretében tartotta meg első ülését a projekt Irányító Bizottsága is. Igazgatóságunk megkezdte az 1. kísérleti akciójának, a Dráva menti magyar kőris erdők helyreállításának előkészítését, mely során 2024. év őszén új erdővédelmi kerítéseket építettünk 2 község (Berzence, Babócsa) területén kijelölt 4 kísérleti területen. Ennek során a berzencei szálalóvágásos területeken három kisebb kerítés készült el abból a célból, hogy a vad elől elzárt területeken a természetesen megjelenő a magyar kőris, kocsányos tölgy, vénic-szil, mezei juhar, mézgás éger újulatai károsítás nélkül tudnak fejlődni a későbbiekben. A babócsai területen egy nagyobb méretű erdővédelmi kerítés építettünk, hogy a később, mesterségesen ide ültetendő hazai fafajok csemetéinek védelmet nyújtsanak. A megépült kerítésekre 4 db A3-as méretű tájékoztató plakátokat helyeztünk el a projekttel és a beruházással kapcsolatos alapvető információkkal. Ezek nyomtatása és laminálása saját teljesítésben történt. Az első 6 hónap partneri jelentése 2024 decemberében benyújtásra került.

Az Interreg VI-A Magyarország-Horvátország Program 2021-2027 keretén belül pályázatot nyújtottunk be „Természetes ökoszisztémák felmérése a denevérek védelméért és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásért” ('NEST'- 'Natural Ecosystem Survey for the Protection of Bats and Climate Adaptation') címmel. A két partnert számláló konzorcium vezető partnere a Virovitica-Podravina megye védett természeti területeinek és ökológiai hálózatának kezelésével foglalkozó közintézmény (Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravske županije) - JU Priroda VPŽ (HR). A 24 hónapos futamidejű projekt tevékenységei tervezetten a horvátországi Virovitica-Podravina megye, valamint a magyarországi Baranya megye területén valósulnak meg. A pályázat fő célja a Dráva menti Natura 2000 élőhelyek térképe és a denevérállomány védelme; a természet ellenálló képességének és az éghajlatváltozás negatív következményeihez való alkalmazkodásnak az elősegítése; az éghajlatváltozás hatásainak tudatosítása. Igazgatóságunk az alábbi tevékenységeket tervezi a projekt során: A Dráva menti Natura 2000 területek élőhelytérképezése összesen 26.000 hektáron; a felmérés eredményeképpen digitális térkép elkészítése; a Dráva folyó egykori árterén található vizes élőhelyek helyreállításának tervezési feladatai; denevéropuláció védelme denevérszállók építésével; a *Miniopterus schreibersii* telelő alagutainak feltérképezése és a védetté nyilvánításának előkészítése; kiállítási berendezések beszerzése és iskolásoknak szóló nyílt napok lebonyolítása az Ős-Dráva

Látogatóközpontban; denevérestek megrendezése zoológiai szakértők bevonásával gyermekek és családok részére.

Egy másik – ugyanezen felhívásra benyújtott pályázati elképzelés során - hármas horvát-magyar partnerségben 2024 év végén benyújtott pályázat magyar oldali részeként a szaporcai Ős-Dráva Látogatóközpont fejlesztését céloztuk meg. A központi épület tetőterének kihasználásával új oktatási teret, valamint egy kiállítási egységet tervezünk kialakítani, az ezekhez és az épület aulájához kapcsolódó információs és technikai eszközbeszerzésekkel, megújított Dráva térkép előállításával együtt. A projekt részeként ezen felül két szaporcai tanösvényünk fejlesztése illetve létrehozása valósul meg, továbbá a horvát partnerekkel együttműködésben számos, a Drávához kapcsolódó eseményt szervezünk a projekt időtartama alatt.

2024.03.31-ig részt vettünk a „Wise water management for the conservation of riverine and floodplain habitats along the Drava river” című LIFE pályázatban, melynek célja természetbarát vízgazdálkodást lehetővé tévő infrastruktúra kialakítása a Dráva folyón illetve a Dombócsatorna környezetében. A pályázatban partnereink voltak a WWF Világ Természeti Alap Magyarország Alapítvány, a Hrvatske vode, a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság, és a SEFAG Erdészeti és Faipari Zrt.

A 2024. évben a nemzetközi kapcsolataink fenntartása és működtetése mind személyesen, mind online fórumokon keresztül valósult meg.

Igazgatóságunk egy fő területi munkatárssal és a projektfejlesztéssel, nemzetközi projektekkel foglalkozó Pályázatkezelési és Üzemeltetési Osztály részéről két fő részvételével 2024. október 14-18. között részt vett a lettországi Jürmalában az European Green Belt Association és a BESTbelt Project Team által rendezett BESTBelt 2024 konferencián, amely egyúttal az European Green Belt Association rendes kétéves közgyűlésének is helyt adott. Az Európai Unió természetvédelem átalakulásáról, az aktív természetvédelemről szóló plenáris előadások mellett az európai Green Belt mentén megvalósított természetvédelmi kisprojekteket és jó gyakorlatokat bemutató workshopok és poszter szekciók is megrendezésre kerültek, melynek keretében Igazgatóságunk munkatársai - terepi tapasztalatgyűjtést is magába foglalóan - tájékozódhattak illetve cserélhettek eszmét nemzetközi szinten a természetvédelmi célú fejlesztésekről, emellett e témában saját poszter bemutatóval is készültek.

15. Ellenőrzés

No	Ellenőrzést elrendelő szervezet	Ellenőrzést végző szervezet	Típusa, célja	Fontosabb megállapítások, intézkedések rövid ismertetése
1.	Agrár-minisztérium Ellenőrzési Főosztály	Agrár-minisztérium Ellenőrzési Főosztály	Szabályszerűségi ellenőrzés – „A büntetés – végrehajtási szervezet részéről a központi államigazgatási szervek és a rendvédelmi szervek irányában fennálló egyes ellátási kötelezettségekről, a termékek és szolgáltatások átadás – átvételének és azok ellentételezésének rendjéről szóló 44/2011. (III. 23.) Korm. rendelet szerinti beszerzések ellenőrzése.”	Megállapításra, javaslattevésre nem került sor.
2.	Agrár-minisztérium Ellenőrzési Főosztály	Agrár-minisztérium Ellenőrzési Főosztály	Szabályszerűségi ellenőrzés – „A 2023. évi XXV. Pánszörvény előírásainak megvalósulása az AM felügyelete, vagy tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó valamennyi szervezetnél.”	Megállapításra, javaslattevésre, figyelemfelhívásra nem került sor.
3.	Kormányzati Ellenőrzési Hivatal	Kormányzati Ellenőrzési Hivatal	Szabályszerűségi ellenőrzés - „A kormányzati igazgatási szerveknél történő bérén kívüli juttatások kifizetésének és egyéb juttatások adományozásának szabályairól szóló 4108/2023. Korm. határozatban végrehajtásának vizsgálata”	Az ágazati jogszabályok nem jelentek meg.
No	Ellenőrzést elrendelő szervezet	Ellenőrzést végző szervezet	Típusa, célja	Fontosabb megállapítások, intézkedések rövid ismertetése
4.	Kormányzati Ellenőrzési Hivatal	Kormányzati Ellenőrzési Hivatal	Szabályszerűségi ellenőrzés – „A kormányzati igazgatási szerveknél foglalkoztatottak munkaalkalmassági vizsgálatáról	Az ágazati jogszabályok nem jelentek meg, a vizsgálat folyamatban van.

			szóló 4024/2024. számú Korm. határozat 3. pontjában foglaltak végrehajtása tárgyában.”	
5.	Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság	Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság	Utóellenőrzés – „A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, mint a HUHR/1901/2.1.2/0061 - "Hidden Landscapes" "New wildlife and culture destinations in HU-HR cross-border area" Interreg IPA CBC Magyarország-Horvátország program 2014-2020 projekt (B1-HU-DDNPI) kedvezményezettjének ellenőrzése az (EU) 1303/2013 rendelet 127. cikkelye alapján”	Semmilyen megállapítás (hiba, hiányosság, szabálytalanság gyanúja) nem került felírásra.
6.	Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság	Belső ellenőr	Szabályszerűségi ellenőrzés – „Az állattartás, az állattartással kapcsolatos nyilvántartások vizsgálata”	Megállapítás: Az állattenyésztésben állatfajonként szükséges a takarmány szükséglet meghatározása. Az ellenőrzési nyomvonalakat az Igazgatóság fő folyamataira kell kidolgozni, legalább a részfolyamatok szintjéig megfelelően alábontva úgy, hogy abból egyértelműen kitűnjön a főfolyamat – folyamat – részfolyamat (fontosabb műveletek) kapcsolódásainak belső hierarchiája. Javaslat: A szabályozottság hatékonyságának növelése érdekében javasolt a takarmányozási szabályzat, Az ellenőrzési nyomvonalakat kiegészítése. Intézkedés: A takarmányozási szabályzat elkészítése. Az ellenőrzési nyomvonalakat kiegészítése. Határidő 2025.03.31.
No	Ellenőrzést elrendelő szervezet	Ellenőrzést végző szervezet	Típusa, célja	Fontosabb megállapítások, intézkedések rövid ismertetése

7.	Duna-Dráva Nemzeti Igazgatóság	Belső ellenőr	Szabályszerűségi ellenőrzés - „A halgazdálkodási tevékenység vizsgálata”	Megállapításra, javaslattevésre nem került sor. Megállapítás: A szabályzatból hiányzik az érintett munkatársak megismerési nyilatkozata. A hatályos szabályzatban együtt szerepelnek a gépjárművek és az erő és munkagépek, valamint a vízi járművek, melyeket külön célszerű szabályozni. Javaslat: Az Igazgatónak kell gondoskodni arról, hogy a gépjármű szabályzatban foglalt előírásokat az érintett munkatársak megismerjék, annak tényét a szabályzat mellékletében szereplő megismerési nyilatkozaton aláírásukkal igazolják a hatálybalépés napjával egyidejűleg. A megismertetés más formában is történhet, megfelelő dokumentáltság mellett. Külön szabályzatban célszerű meghatározni a Igazgatóság kezelésében lévő mezőgazdasági erő- és munkagépek, üzemeltetését az egyes mezőgazdasági erőgépek üzemanyag- és kenőanyag-fogyasztásának elszámolható mértékét és módját. A szabályzatnak ki kell terjednie, valamennyi erő- és munkagép-járműtípus üzemeltetési rendjére, így az erőgépekre, a munkagépekre, a tartányokra, hordókra, kannákra, a menetokmányok kezelésének rendjére, az üzemanyag elszámolás szabályaira, pénzügyi, számviteli elszámolási rendjére. Intézkedés:
8.	Duna-Dráva Nemzeti Igazgatóság	Belső ellenőr	Szabályszerűségi ellenőrzés - „A gépjármű üzemeltetéssel kapcsolatos költségek megalapozottságának vizsgálata”	

				A szabályzatot ki kell egészíteni a megismerési záradékkal. A szabályzatnak ki kell terjednie, valamennyi erő- és munkagépjárműtípus üzemeltetési rendjére, így az erőgépekre, a munkagépekre, a tartányokra, hordókra, kannákra, a menetokmányok kezelésének rendjére, az üzemanyag elszámolás szabályaira, pénzügyi, számviteli elszámolási rendjére. Határidő: 2025.03.31.
No	Ellenőrzést elrendelő szervezet	Ellenőrzést végző szervezet	Típusa, célja	Fontosabb megállapítások, intézkedések rövid ismertetése
9.	Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság	Belső ellenőr	Szabályszerűségi ellenőrzés - „Őrszolgálat, természetvédelem”	Megállapításra, javaslatlételre nem került sor.
10.	Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság	Belső ellenőr	Pénzügyi ellenőrzés - „A 2023. évi mérleg, pénzforgalmi jelentés, pénzmaradvány kimutatás.”	Megállapításra, javaslatlételre nem került sor.
11.	Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság	Belső ellenőr	Pénzügyi ellenőrzés - „A 2021.2022. 2023. évi beszámolók elemzése”	Megállapításra, javaslatlételre nem került sor.
12.	Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság	Belső ellenőr	Szabályszerűségi ellenőrzés - „Beszerzési eljárások.”	Megállapításra, javaslatlételre nem került sor.
13.	Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság	Belső ellenőr	Szabályszerűségi ellenőrzés - „Az operatív gazdálkodási jogkörök szabályozottsága.”	Megállapításra, javaslatlételre nem került sor.

14.	Duna-Dráva Nemzeti Igazgatóság	Park	Belső ellenőr	Informatikai ellenőrzés - „Informatikai rendszer és kommunikáció.”	Megállapításra, javaslattételre nem került sor.
15.	Duna-Dráva Nemzeti Igazgatóság	Park	Belső ellenőr	Szabályszerűségi ellenőrzés - „A belső kontroll rendszer.”	Megállapításra, javaslattételre nem került sor.

16. Éves munka legfontosabb összefoglalása

2024 év tavasza természetvédelmi szempontból viszonylag kedvezően indult, ez részben a 2023. év végén lehullott csapadéknak volt köszönhető, a Duna hullámterében ehhez még hozzájárult a 2023 karácsonykor megérkező árhullám is. Ennek köszönhetően a tavaszi aspektusban kifejezetten jó virágzással találkozhattunk és a legtöbb helyen a kétéltűek szaporodásának is jobban kedveztek a körülmények, volt például értékelhető mocsári béka párzás is. A nyár, főleg annak második fele száraz és forró volt, a hullámtéri területeken a vízhiányt enyhítette, hogy a Dráván egy, a Dunán két árhullám is levonult. Az árhullámok a dunai szakaszon a gyepgazdálkodásban okoztak némi nehézséget, de természetvédelmi értelemben káros hatásuk nem volt.

Jelentősebb élőhelyrehabilitációs beavatkozás 2024-ben nem történt, ugyanakkor folytatódott a Grassland Life pályázatból cserjeírtás saját vagyonkezelésű gyepeken Tolna megye területén 40 ha kiterjedésben. Ugyanezen forrás felhasználásával 80 ha kiterjedésben folytatódott a bálványfa kontrollja a Szársomlyó-hegy sziklagyep élőhelyein.

Szintén támogatásból a Pacsmagi-tavak TT egy mesterséges kötőszigetet helyeztünk ki, amin reményeink szerint az eddig csak átvonuló csérfajok egyedei lekölthetnek. Ugyancsak banki támogatás felhasználásával a Tolnai Tájegység területén 6 ha kiterjedésben szántó területen őshonos fafajok felhasználásával erdőtelepítés, illetve fásítás valósult meg.

A Horvátország-Magyarország közötti határmenti Interreg Program 2021-2027-es időszakának pályázati felhívása 2024-ben jelent meg. A novemberi beadásra két pályázatot adtunk be, egy ökoturisztikai és egy biodiverzitás témájút.

2024 decemberében született meg a támogatói döntés a TOP_PLUSZ-6.1.4-23-BA2 felhívás keretében benyújtott „Aktív turisztikai fejlesztés a Dráva mentén” projektünkéről. A projekt konzorciumi formában kerül megvalósításra, a konzorciumvezető a Baranya Vármegyei Önkormányzat, további partner pedig három Dráva-menti kis önkormányzat. A projektben az idei évben a tervek elkészítése, az engedélyek beszerzése és a közbeszerzési eljárások lefolytatása van tervben az Igazgatóság által vállalt tevékenységek kapcsán (fedett közösségi tér kialakítása az Ős-Dráva Látogatóközpont területén, valamint a drávai vízi turizmushoz kapcsolódóan a Vejti táborhelyen egy többfunkciós épület létrehozása).

2023-ban, 2024-ben és 2025-ben több kormányhatározat is megerősítette, hogy a Mohácsi csata 500. évfordulójának egyik kiemelt szereplője a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság. A 2023. óta folyó előkészítési feladatok – ezen időpont óta kapunk forrást is a feladatokhoz, korábban a feladatokat az Igazgatóság jellemzően saját forrásból látta le – eredményeként a 2025. évben közbeszerzések lefolytatása és a kivitelezési munkálatok megkezdése van tervben, több egyéb

más, a témához kapcsolódó tevékenységen kívül. A fejlesztések közül a Mohácsi Nemzeti Emlékhelyen 2025-ben várhatóan megkezdődnek az új kiállítótér kialakításának kivitelezési munkálatai és reményeink szerint elkezdjük a kiállítás megvalósítását is. A Nagyharsányi Szoborpark területén egy új látogatói fogadópontra kerül kialakításra raktárral és tereplépcsővel, valamint a meglévő épület és a járóosztály felújítására is sor kerül. Megvalósul a területen lévő, valamint a Szoborparkhoz tartozó, de máshol kihelyezett szobrok, felújítása, helyreállítása.

A látogatószám (bemutatóhelyek, oktatás, szakvezetések, garantált programok, szállás vendégéjszakák) 2024-ben stagnáló tendenciát mutatott, 128 087 fő volt a regisztrált létszám. Sajnos az infláció hatásait nagyon megérezte a turisztikai ágazatunk.

Az Igazgatóság összes iktatott iratforgalma 2024. évben közel 12 ezer ügyirat volt, ami szinte pontosan megegyezik az előző évi, nagyon magas adattal.

2024-ben szénát mindösszesen 875,94 ha területen állítottunk elő kaszálásokkal, részben igazgatósági erőforrások, részben külső vállalkozók bevonásával. Mindösszesen 4403 bála került „betakarításra”, a betakarított bálák átlagára nettó 5305 Ft/bálának adódik. Ez a mai piaci viszonyok között egy nagyon kedvező ár, igazgatóságunk ezért is tartja kiemelten fontosnak ezt a gazdálkodási tevékenységünket. Fenti bálamennyiség 5 állattartó telepen kerül felhasználásra, de néhány esetben kisebb mennyiség értékesítésre kerül.

Erdőgazdálkodási tevékenységünk során szinte csak az elszáradt, kipusztult állományok megmentésére, lecserélésére koncentráltunk 2024-ben is. A szű károsított fenyvesek, elszáradt kőrísek, előregedett nemesnyarasok letermelése és felújítása őshonos állományokkal, a soha nem látott mélységekben lévő fapiac és az egekbe emelkedő erdőfelújítási árak mellett szinte lehetetlen feladatnak tűnik. Sajnos, a 2024-es év számos előre nem várt és nem tervezhető eseménnyel járt, ezek aztán jelentősen növelték a kiadásainkat. Az egyik legkomolyabb problémát az évtizedek óta nem tapasztalt nyári tartós kánikulai hőség és aszály okozta. Mintegy 50 ezer példányos nagyságrendben pusztultak csemeték az erdőfelújításokban, melyek pótlásáról – a kötelezések miatt –, gondoskodnunk kellett. Így, 2024-ben – a pályázati forrásokból is finanszírozott egyéb erdőtelepítésekkel és élőhelyrekonstrukciós tevékenységekkel együtt –, mindösszesen 279 590 db. csemetét szerzett be és ültetett el igazgatóságunk, annyit, mint még soha egyetlen évben sem.

Az őrszolgálat számára a 2024. év kiemelkedő volt a bejelentések számát illetően, összesen 372 alkalommal riasztották a természetvédelmi őrszolgálatot védett állathoz. Leggyakoribb mentett fajok: molnárfecske (234), egerészölyv (66), fehér gólya (58), vörös vércse (33), erdei fülesbagoly (21), füstifecske (20), macskabagoly (14), fekete gólya (10), vetési varjú (10), rétisas (9), sarlós fecske (7), fekete rigó (7), bütykös hattyú (5) valamint denevérekhez történt riasztás 16 alkalommal. Állatmentéssel kapcsolatban két eseményt kell kiemelnünk. Júliusban

az Ormánságot jelentős méretű jéggel érkező jégeső verte el, ezért egy nap alatt 34 db súlyosan sérült fehér gólya került begyűjtésre. A szeptember közepén történt jelentős lehűlés miatt hétvégén több esetben történt megkeresés fecskékkel kapcsolatban. Összesen 196 molnárfecskét, 12 db füstifecskét szállítottunk a Szigetvári Madármentő Központba, és a Misina Állatvédő Szervezethez.

Az állatmentéssel kapcsolatos futott km és munkaóra jelentős. A riasztások, megkeresések leggyakoribb időpontja a péntek délutántól vasárnap estig terjedő időszak, valamint a munkaszüneti napok. Ennek leginkább az az oka, hogy ekkor tartózkodnak otthon az emberek, vagy mennek kirándulni, és észlelik a sérült állatot. Ez jelentős terhet jelent az alacsony létszámú őrszolgálatnak, hiszen a hétvégi, ünnepnapokra eső ügyeletet is csak természetvédelmi örök hivatásszeretete miatt tudjuk fenntartani.

17. Fontosabb célkitűzések a következő évre (munkaterv), külön részletezve a tervezett pályázatok ütemezését és megvalósítását

A 2025-ös év – az előző évek viszonylagos nyugalma után – újra mozgalmasnak ígérkezik. A korábban előkészített projektjeink megvalósításba fordulnak, és várhatóan több kivitelezési munkába is bele fogunk kezdeni.

A nemzetközi projektjeink közül folytatódik a 2019-ben megkezdett és 2026 végéig tartó Grassland – LIFE IP projekt megvalósítása. A projektben az Igazgatóság a saját feladatainak jelentős részét elvégezte – ide tartozik a kölkedi farm létrehozása, valamint egyes területkezelési feladatainkat – pénzügyileg is közelítjük a 80%-os forrásfelhasználást. A projektpartnerek között felmerült a projekt futam idejének egy évvel történő meghosszabbítása, ez az idei évben fog eldőlni.

Folytatjuk a „Danube Wild Island Habitat Corridor” (röviden: LIFE WILDIsland) című projektünket is. A Korpádi-kanyarulat élőhely rehabilitációs célú kotrása, és a vízepítési műtárgyak rekonstrukciója kapcsán 2025-ben folytatjuk a kivitelezéshez szükséges közbeszerzési eljárást és meg tudjuk valósítani a munkálatok elvégzését is. A Debrina-szigeten megvalósítandó kísérleti jellegű erdőrehabilitációs tevékenységek során folytatjuk a 2022-ben megkezdett munkálatokat.

A 2022 októberében benyújtásra került „A Mura-Dráva-Duna menti ártéri erdei élőhelyek megőrzése, helyreállítása” (Preserving and restoring floodplain forest habitats along the Mura-Dráva-Danube rivers), LIFE RESTORE FOR MDD című pályázat a LIFE projektünk keretében a dráva-menti fejlesztéseink meg is valósulhatnak, a Bárti-Dunára tervezett beavatkozás kapcsán pedig a tervezési és engedélyeztetési feladatok elvégzésével számolunk a 2025-ös évben.

Az Interreg CENTRAL EUROPE Program keretében megvalósuló, „Transnational Cooperation on nature-based solutions for restoring degraded forests of Central Europe” című, RE-ENFORCE rövid című projektben a 2025. évben megkezdődnek a Dráva és Duna menti erdőrehabilitációs kísérletek. A Drávai Tájegységhez tartozó Babócsa és Berzence területein a pusztuló, letermelt magyar kőris helyén magyar kőris, kocsányos tölgy, vénic-szil, mezei juhar, mézgás éger újulatait ültetjük, illetve elősegítjük a természetesen megjelenő újulatok növekedését is. A Dunai Tájegységhez tartozó Bár és Dunaszekcső erdőrészeiben a fehérnyárerdők ritkítását és őshonos fafajok (vénic-szil, kocsányos-tölgy, stb.) magjainak, palántáinak telepítésével növeljük a fajdiverzitást. Mindkét beavatkozás előtt talajlaboratóriumi vizsgálatokat, a kőrispusztulással érintett erdőrészekben kőrisfa genetikai vizsgálatokat is végzünk.

A 2021-2027 európai uniós pénzügyi időszakra vonatkozó, megújult LIFE programban számos újabb projektjavaslatot tudnánk benyújtani akár nemzetközi konzorciumi formában, akár hazai partnerekkel közösen. Jelenleg is folyamatban van több projektjavaslat előkészítése a Természet és biológiai sokféleség alprogramon belül, azonban az utóbbi időszak finanszírozási kérdései miatt újabb projektbe csak alapos mérlegelés után fogunk belevágni.

A Horvátország-Magyarország közötti határmenti Interreg Program 2021-2027-es időszakának pályázati felhívása 2024-ben jelent meg. A novemberi beadásra két pályázatot adtunk be, egy ökoturisztikai és egy biodiverzitás témájút. A 2025-ös évben – a korábbi pályázat-elbírálási folyamatokból kiindulva – a támogatási döntések meghozatalát és a támogatási szerződés/ek megkötésére számítunk, a támogatott projektek megvalósítását várhatóan csak 2026-ban tudjuk megkezdeni.

2024 nyarán megjelent a nemzeti park igazgatóságok legjelentősebb pályázata, a KEHOP_PLUSZ-3.2.1-24 - Természetvédelmi beruházások – infrastruktúra, kommunikáció című felhívás. 2025 első két hónapjában az Igazgatóság benyújtotta mind a négy – ÉFK-ban nevesített – pályázatát. A négy pályázat közül kettő – az őrszolgálat fejlesztését célzó, valamint a kölkedi Fehér Gólya Múzeum számára egy új épület létrehozását célzó pályázat – már korábban, KEHOP forrásból, előkészítésre került, az idei évben a pályázatok közbeszerzési eljárásait szeretnénk lefolytatni, és talán a kivitelezési munkálatok is megkezdődhetnek.

A másik két pályázatunk – „A Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet szabályozott vízfolyásainak rehabilitációja, a vízviszatarítás javítása”, valamint „A természetvédelmi területkezelési infrastruktúra fejlesztés a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság működési területén” című pályázatunk kapcsán a 2025-ös évre a tervezési feladatok megkezdését és a szükséges engedélyek megszerzését tűztük ki célul magunk el.

2024 decemberében született meg a támogatói döntés a TOP_PLUSZ-6.1.4-23-BA2 felhívás keretében benyújtott „Aktív turisztikai fejlesztés a Dráva mentén” projektünkről. A projekt konzorciumi formában kerül megvalósításra, a konzorciumvezető a Baranya Vármegyei Önkormányzat, további partner pedig három dráva-menti kis önkormányzat. A projektben az idei évben a tervek elkészítése, az engedélyek beszerzése és a közbeszerzési eljárások lefolytatása van tervben az Igazgatóság által vállalt tevékenységek kapcsán (fedett közösségi tér kialakítása az Ős-Dráva Látogatóközpont területén, valamint a drávai vízi turizmushoz kapcsolódóan a Vejti táborhelyen egy többfunkciós épület létrehozása).

2023-ban, 2024-ben és 2025-ben több kormányhatározat is megerősítette, hogy a Mohácsi csata 500. évfordulójának egyik kiemelt szereplője a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság. A 2023. óta folyó előkészítési feladatok – ezen időpont óta kapunk forrást is a feladatokhoz, korábban a feladatokat az Igazgatóság jellemzően saját forrásból látta le – eredményeként a 2025. évben

közbeszerzések lefolytatása és a kivitelezési munkálatok megkezdése van tervben, több egyéb más, a témához kapcsolódó tevékenységen kívül. A fejlesztések közül a Mohácsi Nemzeti Emlékhelyen 2025-ben várhatóan megkezdődnek az új kiállítótér kialakításának kivitelezési munkálatai és reményeink szerint elkezdjük a kiállítás megvalósítását is. A Nagyharsányi Szoborpark területén egy új látogatói fogadópontra kerül kialakításra raktárral és tereplépcsővel, valamint a meglévő épület és a járóosztály felújítására is sor kerül. Megvalósul a területen lévő, valamint a Szoborparkhoz tartozó, de máshol kihelyezett szobrok, felújítása, helyreállítása. Nyáron – az 1960-as, 70-es és 80-as években megvalósított hasonló eseményként – Szobrász-restaurátor Szimpózium kerül megvalósításra a Szoborpark területén.

Előkészítés alatt áll még egy TOP_PLUSZ-os, aktív turisztikai fejlesztéseket tartalmazó pályázatunk is, melynek projekthelyszínei a Drávához kapcsolódnak, a pályázat konzorciumvezetője a Somogy Vármegyei Önkormányzat lesz. A pályázat benyújtását 2025. I. negyedévében tervezzük, 2025-ben a támogatói döntésig juthatunk el.